I. WPROWADZENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwane dalej „studium" jest dokumentem planistycznym, określającym politykę rozwoju przestrzennego danej jednostki samorządu terytorialnego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy prawnej do wydawania decyzji administracyjnych, jest jednak dokumentem, który każda gmina jest zobowiązana sporządzić.

Pierwszą edycję studium Rada Miejska w Działoszynie przyjęła Uchwałą Nr XXIII/184/2000 z dnia 26 maja 2000 r. Zostały w nim określone główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego oraz zasady prowadzenia polityki przestrzennej miasta i gminy. Ta edycja studium została sporządzona na podstawie przepisów obecnie nie obowiązującej ustawy z dnia 14 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Głównym projektantem pierwszej edycji studium był mgr Edward Chojnacki.

W miarę upływu czasu materiał ten wymagał uzupełnienia, wzbogacenia i uszczegółowienia o aktualną sytuację i ewoluujące potrzeby gminy. W 2007 r. Burmistrz Miasta i Gminy Działoszyn dokonał analizy i oceny aktualności studium, które wykazały potrzebę jego zmiany i dostosowania do aktualnych potrzeb gminy oraz obowiązujących wówczas wymagań określonych przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Drugą edycję studium Rada Miejska w Działoszynie uchwaliła uchwałą Nr XXI/114/08 z dnia 30 maja 2008 r. To studium, oparte o przepisy obecnie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązywało do chwili przyjęcia przez Radę Miejską jego kolejnej zmiany. Głównym projektantem drugiej edycji studium był mgr inż. Piotr Ulrich.

Trzecią edycję studium Rada Miejska w Działoszynie uchwaliła uchwałą Nr XXXI/165/12 z dnia 27 czerwca 2012 r. Głównym projektantem trzeciej edycji studium była dr Adela Hibner.

Czwartą edycja studium praktycznie zapoczątkowano już w początkach 2015 r., bowiem w oparciu o składane w gminie wnioski osób fizycznych o zmianę przeznaczenia terenów Burmistrz zamieścił w prasie, w internecie i na tablicach ogłoszeń obwieszczenie o zamiarze przystąpienia do sporządzania kolejnej zmiany studium i o możliwości składania wniosków do końca marca 2015 r. Wpłynęły wówczas 92 wnioski. Stało się to podstawą do podjęcia przez Radę Miejską w Działoszynie w dniu 21 lipca 2015 r. uchwały Nr XI/77/15 w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn. Ponownie też opracowanie kolejnej edycji studium Burmistrz powierzył zespołowi projektowemu pod kierunkiem dr Adeli Hibner.
Formalną ocenę aktualności studium oraz obowiązujących na obszarze miasta i gminy planów miejscowych Rada Miejska w Działoszynie przyjęła uchwałą Nr XXIII/155/16 z dnia 28 kwietnia 2016 r.

W stosunku do aktualnie obowiązującej edycji studium:

- zmieniły się przepisy prawne dotyczące zasad i trybu sporządzania tego dokumentu (m.in. znacząco został rozszerzony zakres merytoryczny studium przewidujący opracowanie bilansu terenów przeznaczonych dla poszczególnych funkcji z wykorzystaniem analiz przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych, jest prawny obowiązek uwzględnienia w studium aktualnych granic obszarów zagrożenia powodziowego w oparciu o przekazane gminie mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego;
- niezależnie od obowiązku kontynuowania dotychczasowych, utrwalonych kierunków zagospodarowania przestrzennego, do Urzędu Miasta i Gminy wpłynęło dużo nowych

wniosków o zmianę przeznaczenia terenów oraz o skorygowanie zapisanej w dotychczasowym studium polityki w zakresie lokalizacji urządzeń i instalacji związanych z odnawialnymi źródłami energii;
- aktualnym stało się wypełnienie obowiązku opracowania analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognozy demograficznej i oceny możliwości finansowych gminy w kontekście uzbrojenia wskazanych pod zabudowę terenów. Analizy miały posłużyć obliczeniu maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę w podziale na funkcje zabudowy i obliczenia chłonności terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę o różnych funkcjach (art. 10 ust.1 pkt 7 ustawy).

Pomimo niewielkiego okresu czasu, jaki upłynął od przyjęcia czwartej edycji studium, do Urzędu Miejskiego w Działoszynie wpłynęły nowe wnioski, wynikające ze zmieniających się potrzeb mieszkańców gminy. Mając na uwadze umożliwienie realizacji zamierzeń inwestycyjnych, Rada Miejska w Działoszynie, przystąpiła do sporządzenia zmiany studium numer V, VI, VII i VIII, których autorem jest zespół projektowy pod kierownictwem mgr inż. Piotra Ulricha. Niezależnie od odrębnego zawiadamiania poszczególnych organów administracji publicznej i instytucji właściwych w sprawach uzgadniania i opiniowania studium oraz odrębnego zawiadamiania w prasie i w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście i gminie o podjęciu w/w uchwał – niniejsze opracowanie uwzględnia zakres przestrzenny zmian objęty wszystkimi czterema uchwałami oraz zakres merytoryczny, wynikający z konieczności opracowania ujednoliconego dokumentu.

Nadal, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, sporządzającym studium jest Burmistrz Miasta i Gminy Działoszyn. Studium jako dokument przyjmowany jest uchwałą Rady Miejskiej i podlega nadzorowi wojewody co do zgodności z prawem.

Każde studium zawiera tekst oraz rysunki: planszę „Uwarunkowania" w skali 1 : 10 000 oraz planszę „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna" w skali 1 : 10 000, które podlegają uchwaleniu. Inne rysunki, analizy i dokumenty wykonane w toku prac planistycznych nad projektem, stanowią jego dokumentację planistyczną.

Zarówno obecnie obowiązujące jak i niniejsza zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn powstało w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest ono wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiadać będzie charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,

- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kwestię rekomendacji i wniosków z audytu krajobrazowego, w tym w kwestii granic obszarów priorytetowych,
- warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochronę ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
  a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
  b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające tam, gdzie jest to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego;
  c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
  d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stan prawny gruntów,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,

Zgodnie z art. 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uchwala Rada Miejska. Nie jest ono aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim i uchwalone przez Radę Miejską zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Burmistrza i wszystkich komunalnych jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Miejska bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

Podstawą prawną przystąpienia do opracowania ***piątej*** edycji zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn" ***było***:

1. uchwała Rady Miejskiej w Działoszynie Nr LI/324/18 z dnia 19 kwietnia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Działoszyn,
2. uchwała Rady Miejskiej w Działoszynie Nr LVII/368/18 z dnia 11 września 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Działoszyn,
3. uchwała Rady Miejskiej w Działoszynie Nr III/30/18 z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Działoszyn,
4. uchwała Rady Miejskiej w Działoszynie Nr IV/38/19 z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Działoszyn,

oraz art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293, z późn. zm.) w brzmieniu:

ust.1. *W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej "studium".*

ust.2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

ust.3. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.

ust.4. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

ust.5. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Piątą edycję studium Rada Miejska w Działoszynie uchwaliła uchwałą Nr XXXIII/211/20 w dniu 23 grudnia 2020 r.

Podstawą formalną do opracowania kolejnej zmiany studium jest Uchwała Nr XLIX/322/21 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Działoszyn.

II . ZAKRES ZMIAN ZAWARTYCH W NINIEJSZEJ EDYCJI STUDIUM

W stosunku do dotychczas obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn przyjętego uchwałą ***Nr XXXIII/211/20 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 23 grudnia 2020 r.*** zmiany obejmują:

1. ***korekty przeznaczenia w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy Działoszyn, w ramach obszarów wskazanych na rysunku zmiany studium, dotyczące:***
   a) ***wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wskazania lokalizacji obiektu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,***
   b) ***korekty terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, obsługi turystyki i indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) - wynikającej z istniejącego zagospodarowania w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,***
   c) ***wyznaczenia terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 4 i Nr 5,***
   d) ***powiększenia terenów zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz usunięcia terenów przeznaczonych do zalesienia w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6;***
2. ***wyznaczenie obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – farmy fotowoltaiczne, w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5,***
3. ***wrysowanie lokalizacji istniejącej elektrowni wiatrowej, mającej wpływ na możliwości zagospodarowania obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1 oraz linii w odległości „10 H + R" od środka okręgu opisanego na obrysie wieży istniejącej elektrowni wiatrowej, gdzie „H" to wysokość całkowita elektrowni, a „R" to połowa średnicy wirnika wraz z łopatami,***
4. ***określenie uwarunkowań wynikających z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy,***

5. uaktualnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi, przyjętego uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w ramach terenów objętych zmianą studium.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.Uwarunkowania wynikające z miejsca i roli gminy w strukturach ponadlokalnych

Miasto i gmina Działoszyn, leży w południowej części województwa łódzkiego, na północnej krawędzi Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

Gmina Działoszyn jest jedną z ośmiu gmin wchodzących w skład powiatu pajęczańskiego. Sąsiaduje od północy z gminą Siemkowice, od południa z gminami Lipie i Popów (woj. śląskie), od zachodu z gminami Pątnów i Wierzchlas (powiat wieluński), oraz od wschodu z gminą Pajęczno.

Powierzchnia miasta wynosi 5 km^2, gminy 116 km^2. Powierzchnia miasta i gminy stanowi łącznie 0,7% powierzchni województwa łódzkiego.

Pod względem powierzchni Działoszyn należy do najmniejszych miast w województwie łódzkim.

Gmina położona jest na styku trzech województw tj. województwa łódzkiego, śląskiego i opolskiego.

Dobre powiązania z Sieradzem, Wieluniem, Radomskiem, Łodzią, Opolem i Częstochową zapewnia sieć dróg krajowych i wojewódzkich. W ramach dróg krajowych, przez miasto i gminę Działoszyn przebiega droga Nr 42 relacji Namysłów-Kluczbork-Praszka-Działoszyn-Pajęczno-Radomsko-Przedbórz-Końskie-Skarżysko Kamienna. Jest to droga klasy głównej i jej przebieg wobec obecnego stanu zabudowy i zagospodarowania terenów przyległych jest mocno kolizyjny.

W ramach sieci dróg wojewódzkich, przebiega tu droga wojewódzka Nr 491 relacji Działoszyn-Częstochowa oraz droga wojewódzka Nr 486 relacji Wieluń-Działoszyn, obydwie klasy głównej. Pozostałe ważniejsze drogi ponadlokalne są drogami powiatowymi zapewniając połączenia z gminami sąsiednimi.

Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest przebiegająca przez gminę, z północy na południe, linia kolejowa Śląsk - Porty Wybrzeża ze stacją PKP zlokalizowaną we wsi Trębaczew (magistrala węglowa).

Odległość między miastem powiatowym Pajęczno a Działoszynem wynosi około 8 km. Pozwala to na sprawną realizację powiązań funkcjonalnych o charakterze administracyjnym oraz wymianę w zakresie obsługi i rynku pracy. Ze względu na położenie na południowym skraju województwa łódzkiego, komunikacja samochodowa lub kolejowa z Łodzią, zajmuje około 1,5 do 2 godzin.

Najbliższym dużym ośrodkiem usługowo-przemysłowym jest Częstochowa. Na terenie województwa łódzkiego rolę ponadlokalnego ośrodka rozwoju dla gminy pełni miasto Wieluń.

Pod względem liczby ludności wg stanu na koniec 2017 r. miasto Działoszyn liczyło 5950 mieszkańców, zaś gmina Działoszyn 6715 mieszkańców, łącznie miasto i gmina 12665 mieszkańców.

2. Powiązania polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną województwa łódzkiego.

Burmistrz Miasta i Gminy Działoszyn sporządzając studium, rozpatruje wnioski zgłoszone przez właściwe w sprawach uzgodnień i opiniowania organy administracji publicznej oraz zainteresowanych zmianą przeznaczenia terenów mieszkańców, właścicieli gruntów i różnych inwestorów. Ma też obowiązek uwzględnienia w tym dokumencie ustaleń dotyczących rozwoju województwa zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 11 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Plan ten został przyjęty Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr 367, poz. 3485 z dnia 17 grudnia 2010 r. W toku sporządzania pozostaje także audyt krajobrazowy, którego wyniki z pewnością będą dotyczyć miasta i gminy Działoszyn.

Miasto i gmina Działoszyn w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przyjętym Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr 367, poz. 3485 z dnia 17 grudnia 2010 r.:

1) z uwagi na swoje położenie przy granicy z województwem śląskim, jest położona poza głównymi obszarami węzłowymi i korytarzami infrastruktury o znaczeniu krajowym i ponadregionalnym stanowiącymi o najważniejszych impulsach rozwoju województwa,

2) w uwarunkowaniach rozwoju, postrzegana jest głownie jako obszar o istotnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych objętych i proponowanych do objęcia ochroną prawną, wynikających z występowania tu:

   a) korytarza ekologicznego związanego z doliną rzeki Warty o znaczeniu krajowym, stanowiącego jednocześnie korytarz migracyjny dużych zwierząt lądowych (tzw. korytarz południowo-centralny),
   b) fragmentu obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH 100007 „Załęczański Łuk Warty”,
   c) części Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, w którym zakłada się rozwój i promowanie aktywnych form turystyki i rekreacji rehabilitacyjnej opartej na pieszych i rowerowych szlakach turystycznych oraz korzystnych cechach klimatu lokalnego,
   d) obszarów proponowanych do utworzenia Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Pajęczańsko-Gidelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, które stanowić mają element systemu obszarów ochrony prawnej województwa,

3) dostrzega się także ważną rolę, jaką w funkcjonowaniu układu drogowo-kolejowego województwa spełniają droga krajowa Nr 42, przewidziane do rozbudowy drogi wojewódzkie Nr 486 i Nr 491 (rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 491 na odcinku Raciszyn-granica województwa jest zrealizowana) oraz przebieg przez gminę magistrali węglowej CE65 Śląsk-Porty przewidzianej do przebudowy do parametrów prędkości dla pociągów pasażerskich 160 km/h i pociągów towarowych 120 km/h.

4) podkreślana jest istotna rola stacji elektroenergetycznej 400/110 kV Trębaczew przewidzianej do modernizacji wraz z gęstą siecią linii elektroenergetycznych najwyższego napięcia 400 kV i wysokiego napięcia 110 kV tworzących element systemu energetycznego województwa i kraju,

5) w skali wojewódzkiej gmina Działoszyn postrzegana jest jako ważny rejon rozwoju przetwórstwa owocowo-warzywnego, a miasto Działoszyn jako lokalny ośrodek rozwoju z historycznym układem przestrzennym wymagającym rewitalizacji,

6) w planie województwa wskazuje się także na Działoszyn jako obszar znaczącej bazy surowcowej wapieni i kruszywa stanowiących podstawę do ich przetwórstwa. Jednocześnie jednak wskazuje się na degradujące skutki eksploatacji dla środowiska i konieczne działania rekultywacyjne znacznych terenów.

7) dla obszarów wiejskich zakłada się rozwój wielofunkcyjny z Działoszynem jako ośrodkiem oddziałującym na obszar gminy poprzez rozwój sektora publicznego i elementów

infrastruktury społecznej, głównie w zakresie podstawowej opieki medycznej i szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego, a także handlu, obsługi turystyki i rekreacji. W zakresie rolnictwa wspierać należy działania ukierunkowane na produkcję przeznaczoną do przetwórstwa na miejscu, na formy ekologiczne i produkcję zdrowej żywności. W ramach modernizacji gospodarki zakłada się kontynuowanie przemian struktury agrarnej w kierunku wzrostu średniej powierzchni gospodarstw rolnych, spadku ich liczby oraz zmiany w strukturze użytkowania ziemi. Z uwagi na mało przydatne dla rolnictwa warunki glebowo-rolnicze – zakłada się ich znaczący ubytek na rzecz zalesiania i przeznaczenia na cele nierolnicze**,**

8) miasto Działoszyn stanowi składową część proponowanej ogólnopolskiej sieci unikatowych miast historycznych, a Pałac Męcińskich jest wpisany na listę obiektów reprezentatywnych województwa łódzkiego.

Zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+ oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi przyjętym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. tereny objęte zmianą studium znajdują się w zasięgu Turystycznego Obszaru Funkcjonalnego[1] Doliny Warty – obszaru związanego z doliną rzeki Warty, Prosny a także częściowo Widawki i Neru wyróżniającego się bogatymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi, będącymi podstawą rozwoju m.in. turystyki aktywnej, kulturowej i uzdrowiskowej.\

Zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi przyjętym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. tereny objęte niniejszą zmianą studium znajdują się w zasięgu Turystycznego Obszaru Funkcjonalnego Doliny Warty.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego

1.1 Ukształtowanie terenu

Współczesna rzeźba terenu jest rezultatem wpływów podłoża przedczwartorzędowego i poczwartorzędowego na przebieg procesów akumulacji lodowcowej oraz późniejszych procesów degradacyjnych.

Główny wpływ na obecne ukształtowanie rzeźby miał lądolód warciański. Można założyć, że rzeźba, którą pozostawił lodowiec, niewiele różniła się od powierzchni współczesnej. Istotne przekształcenia w dolinach nastąpiły w ciągu ostatnich 150 tys. lat pod wpływem zmiennej dynamiki rzek. Na wysoczyznach decydujący wpływ miała działalności czynników atmosferycznych.

Dominującym elementem w rzeźbie gminy Działoszyn jest rozległa, głęboko wcięta dolina Warty. Współczesna dolina znajduje się ok. 20 m niżej w stosunku do den pradolinnych, rozciętych erozyjnie i pozostających w pozycji zawieszonej. Prawdopodobnie rozcięcie sięgało ok. 10 m głębiej czyli do 30 m, a zostało wytworzone na przełomie zlodowacenia środkowopolskiego i okresu międzyglacjalnego. Proces erozji i akumulacji rzecznej działa-

[1] obszar funkcjonalny – to obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju

jący z różnym natężeniem w zmiennych warunkach klimatycznych doprowadził do współczesnych kształtów dolin i pobocznych dolin suchych. Współczesne dno doliny leży na poziomie 180 m npm przy wschodniej granicy gminy i 170 m npm. przy granicy zachodniej.

Szerokość doliny jest zmienna i waha się od ok. 300 m w rejonie Lisowic do ok. 2000 m między Działoszynem a Raciszynem. W dolinie rzeki nad terasą zalewową pociętą starorzeczami wyraźnie widoczne są terasy nadzalewowe. Są one włożone w starszy zarys doliny. Jest to przełomowy odcinek Warty, dlatego boczne doliny są bardzo wyraźne.

W dolinie Warty poza rozległą terasą denną (zalewową) najwyraźniej ukształtowany jest poziom terasy wysokiej. Jej powierzchnia znajduje się 12–18 m nad teraźniejszym korytem rzeki. Erozyjne rozcięcie terasy wysokiej nastąpiło u schyłku ostatniego okresu zimnego. Zbocze doliny przybiera miejscami postać krawędzi o wysokości przekraczającej 20 m i spadkach przekraczających 10^0. Taki charakter ma znacznie częściej prawobrzeżne niż lewobrzeżne zbocze doliny. Zbocza porozcinane są licznymi wąwozami i parowami o zróżnicowanej długości.

Rozcięta doliną Warty wysoczyzna ma również powierzchnię urozmaiconą. Urozmaicenie wprowadzają liczne, niewielkie pagórki oraz głęboko wcięte dolinki rozcinające powierzchnię wysoczyznową. Pagórki osiągają wysokość od 220 do 250 m npm. Największym urozmaiceniem charakteryzuje się obszar leżący pomiędzy doliną Warty, zachodnią granicą gminy oraz drogą z Parzymiechów do Raciszyna. Urozmaicenie wprowadzają tu liczne pagórki o znacznych wysokościach względnych i stromych stokach oraz niewielki ciek o nazwie Sucha Struga o wąskiej głęboko wciętej dolinie.

Reasumując, na terenie gminy Działoszyn można wyróżnić trzy obszary o innym typie rzeźby:

- obszary o typie rzeźby peryglacjalnej (przedplejstoceńskiej) reprezentowane przez izolowane, kopulaste, wysokie do ok. 30 m, wapienne pagóry okresu górnojurajskiego (ostańce) przemodelowane w okresie trzecio- i czwartorzędowym. Występują one na południe od doliny Warty — w rejonie wsi: Szczepany, Młynki, Lisowice, Raciszyn i Zalesiaki. Największa z tych form znajduje się na wschód od Działoszyna w rejonie Cementowni „Warta" i wsi Trębaczew,
- obszary o typie rzeźby glacjalnej (plejstoceńskiej), na których w zależności od odporności starszego podłoża powstały dwa typy rzeźby:
  - lekko pofalowana, wyniesiona do wysokości 190–220 m npm wysoczyzna polodowcowa, o stokach łagodnie opadających (poza strefą krawędziowa doliny Warty, gdzie nachylenie stoków sięga 15^0 i więcej),
  - wzgórza i pagórki morenowe występujące w rejonie miejscowości Szczepany i Lisowice oraz w okolicach wsi Szczyty, Sadowiec i Trębaczew,
- obszary o rzeźbie późnoplejstoceńskiej i holoceńskiej charakteryzujące się występowaniem wielu form denudacyjnych, erozyjnych i krasowych oraz form akumulacji aluwialnej, deluwialnej i eolicznej. Formą dominującą jest dolina rzeki Warty, która na tym odcinku tworzy głęboki, policykliczny, malowniczy przełom.

Ponadto jako elementy rzeźby terenu na szczególną uwagę zasługują:

- formy naturalne takie jak: wąwozy, parowy, jaskinie, dolinki erozyjno-denudacyjne o suchym dnie, pola piasków oraz dolinki dwóch mniejszych cieków o podmokłych dnach: w północnej części gminy - strugi płynącej z gminy Pajęczno, rejonu wsi Dylów Rządowy w kierunku miejscowości Sadowiec Wieś i dalej na zachód po gruntach wsi Szczyty oraz dolina Suchej Strugi płynącej w południowej części gminy.
- formy antropogeniczne do których należą pozostałości pokopalniane takie jak: wyrobiska, kamieniołomy, zwałowiska itp.

Lokalny dział wodny przebiega na ogół równoleżnikowo od Trębaczewa przez Sadowiec Wrzosy i dalej ku zachodowi na południe od zabudowań wsi Szczyty, a następnie w kierunku północno-zachodnim na północ od zabudowań wsi Niżankowice.

1.2 Budowa geologiczna

Teren gminy Działoszyn położony jest w obrębie wschodniej części monokliny przedsudeckiej. Podłoże podczwartorzędowe stanowią utwory jury górnej zbudowane z osadów węglanowych – głównie wapieni i wapieni marglistych, z niewielkim udziałem margli. Po względem stratygraficznym utwory te zaliczane są do oksfordu środkowego i górnego. Litologicznie osady wapienne są bardzo zróżnicowane. Wśród nich można wydzielić dwa główne typy facjalne tj. wapienie skaliste i wapienie płytowe.
Wapienie oksfordu środkowego odsłaniają się na powierzchni na wzgórzach na południowy zachód od Działoszyna, w okolicach wsi Węże i Draby. Jednym z tych wzgórz jest Góra Zelce. Stąd seria wapieni skalistych tu reprezentowana nosi nazwę wapieni zelczańskich.
Wapienie oksfordu górnego odsłaniają się w licznych kamieniołomach. Ich litologiczne zróżnicowanie jest widoczne w kamieniołomie Cementowni „Warta", kamieniołomach w Raciszynie, Kolonii Lisowice i Zalesiakach. W Zalesiakach występuje szczególna odmiana wapienia. Jest to bardzo zwięzła, organogeniczna skała z licznymi dużymi porami. Z powodu swego podobieństwo do typowej martwicy wapiennej nazywana jest trawertynem. Jest to jedyne w Polsce miejsce występowania takiego surowca. Ze względu na walory dekoracyjne, gdyż odznacza się ciekawą teksturą i barwą, wykorzystywany jest jako kamień okładzinowy.
Stwierdzona otworami wiertniczymi miąższość wapieni jury górnej wynosi około 230 m.
Podłoże jurajskie jest w znacznym stopniu skrasowiałe. Występują tu liczne formy krasowe jak: jaskinie (np. okolice wsi Węże), leje, studnie, kieszenie i inne mniejsze zagłębienia. Niektóre formy krasowe sięgają głębokości powyżej 100 m.
Powierzchnia stropu osadów jurajskich skutkiem zaburzeń tektonicznych i procesów krasowych jest urozmaicona. Występuje na różnych głębokościach. Generalnie najpłycej w południowej części gminy, gdzie często wapienie odsłaniają się na powierzchni, np. obszar złoża w Zalesiakach. W Działoszynie, Trębaczewie podłoże wapienne nawiercono na bardzo różnych głębokościach, od kilku do około 30 metrów. Na północy gminy strop jurajski jest najgłębiej położony, w Wójtowiźnie na głębokości około 48 m, w Niżankowicach prawie 67 m.
Na powierzchni podczwartorzędowej wyróżnia się głęboko wcięta, o charakterze przełomowym, nawiązująca do równoleżnikowej strefy uskokowej dolina Warty.
Rzędne stropu jury wahają się między rzędnymi około 160 m npm na północy gminy (otwór w Niżankowicach) a 200 m npm w części południowej i południowo-wschodniej(Raciszyn, Zalesiaki, Trębaczew).
Utwory trzeciorzędowe wypełniają formy krasowe i inne obniżenia wytworzone w stropie mezozoiku. Związane są z procesami wietrzeniowymi i krasowymi. Są to iły, gliny, mułki i piaski, z rumoszem wapieni, miejscami z brekcją kostną .
Utwory czwartorzędowe pokrywają większą część powierzchni gminy. Składają się na nie osady plejstoceńskie i holoceńskie. Ich miąższość jest bardzo zróżnicowana, od zerowej w południowej części gminy w miejscu wychodni jurajskiego podłoża, do ponad 60-metrowej na północno- zachodnim krańcu (otwór studzienny w Niżankowicach – 67 m). Plejstocen reprezentowany jest przez utwory z okresu wszystkich zlodowaceń i interglacjałów.
Na większości powierzchni występują głównie lodowcowe i wodnolodowcowe utwory zlodowacenia środkowopolskiego – stadiału Warty. Są to wzniesienia moren czołowych , zbudowane z piasków, żwirów i głazów, którym towarzyszą pokrywy glin lodowcowych oraz pagóry i tarasy kemowe. Wzniesienia moren występują w Niżankowicach, Szczytach, Działoszynie, pagóry kemowe w okolicach Sadowca.
Z okresu zlodowacenia północnopolskiego występują na powierzchni osady piaszczysto-żwirowe tarasów nadzalewowych doliny Warty.
Na powierzchni występują też piaski eoliczne w wydmach w okolicach Sadowca i Bobrownik.

Osady holoceńskie to piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych oraz namuły w dnach dolin i zagłębieniach bezodpływowych.
Konsekwencją budowy geologicznej w tym regionie jest urozmaicona rzeźba terenu i zasoby surowców mineralnych – wapieni i kruszyw.

1.3 Surowce mineralne.

Gmina Działoszyn jest bogata w surowce mineralne. Szczególne znaczenie mają złoża surowców węglanowych, od lat stanowiące bazę dla przemysłu cementowego i wapienniczego.

Poniżej wymienione zostały wszystkie udokumentowane złoża surowców mineralnych na terenie gminy z podaniem ich stanu zasobów geologicznych bilansowych i przemysłowych na podstawie „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce". Jest to stan obliczony na dzień 31 grudnia 2018 roku. Uzupełniono także informacje o nowoudokumentowane złoża kruszywa naturalnego: „Wapiennik Lisowice III" „Wapiennik Lisowice IV" i „Trakt Kamioński III" oraz zaistniałych zmianach w zasobach złóż.
Podział surowców zastosowany został wg podziału w cytowanym bilansie.

W przypadku złóż: Raciszyn, Raciszyn II i Szczyty III stan zasobów geologicznych bilansowych i przemysłowych podano na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

a) wapienie dla przemysłu cementowego

*Złoże „**Działoszyn-Trębaczew**"*, złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z ustalonymi zasobami w kat. $B+C_1+C_2$. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 197 149 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 19 721 tys. ton. Złoże eksploatowane jest na mocy koncesji Ministra Środowiska Nr 23/2001 z dnia 31.12.2001 r. udzielonej Kombinatowi Cementowo-Wapienniczemu „Warta" w Działoszynie (obecnie: Cementownia „Warta" S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie, ostatnio zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 20 lutego 2020 r. znak: RŚV.7422.4.2020.AW.
Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Działoszyn VII" wymienioną wyżej decyzją z 2020 roku. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2030 r.

*Złoże „**Niwiska Górne-Grądy**",* złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z zasobami ustalonymi w kategorii C_1. Złoże położone jest w części na terenie gminy Działoszyn, w części w obrębie gminy Pajęczno. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, wynoszą 28 123 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 7 350 tys. ton. Złoże eksploatowane jest przez Cementownię „Warta" S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie na podstawie koncesji Wojewody Łódzkiego z dnia 20 lipca 1999 r. znak: OZ.Si/IV-7512/3/99, zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 16 października 2012 r., znak: ROV.7422.2.140.2011/2012.CF, decyzją z dnia 15 lipca 2016 r., znak: RŚV. 7422.154.2015/2016.CF, decyzją z dnia 30 czerwca 2017 r. znak: RŚV.7422.40.2017.CF oraz decyzją z dnia 23 maja 2018 r. znak RŚV.7422.61.2018.CF.
Dla złoża ustanowiono teren górniczy „Niwiska Górne – Grądy II" wymienioną wyżej decyzją z 2017 roku oraz obszar górniczy „Niwiska Górne – Grądy IV" decyzją z 2018 roku. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2025 r.

b) wapienie dla przemysłu wapienniczego

*Złoże „**Bobrowniki**"* , złoże nieeksploatowane, rozpoznane wstępnie z zasobami ustalonymi w kategorii C_2. wynoszącymi 15 767 tys. ton.

*Złoże „**Pajęczno**”* , nieeksploatowane, złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie w kat. C_2. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, położonego w większości w granicach miasta i gminy Pajęczno wynoszą 35 706 tys. ton.

*Złoże „**Patoki**”*, nieeksploatowane, złoże rozpoznane szczegółowo o zasobach w ilości 6 653 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice**”*, złoże o zaniechanej eksploatacji. Jego zasoby wynoszą 1 810 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice II**”*, złoże eksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 570 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została udzielona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 16 marca 2015 roku, znak: GO.6522.0001.2015.
W zacytowanej decyzji wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Wapiennik Lisowice II”. Koncesja jest ważna do dnia 1 marca 2040 r.
Uwaga: złoże „Wapiennik Lisowice II” częścią swej powierzchni pokrywa się z powierzchnią złoża „Wapiennik Lisowice” . Nie została jeszcze dokonana korekta (zmniejszenie) zasobów złoża „Wapiennik Lisowice”.

Złoże „***Wapiennik Lisowice III***”, złoże nieeksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 376 tys. ton.

*Złoże „**Wapiennik Lisowice IV**”*, złoże nieeksploatowane. Jego zasoby ustalone w kategorii C_1 wynoszą 586 tys. ton

c) kamienie łamane i bloczne

*Złoże „**Lisowice Las**”*, złoże wapieni o zasobach rozpoznanych szczegółowo, obecnie nieeksploatowane. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 230 tys. ton. Stwierdzenie wygaśnięcia koncesji nastąpiło decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 15 lutego 2012 roku, znak: RSV.7521/11/00/2012.

*Złoże „**Lisowice Wieś**”,* eksploatowane złoże wapieni o zasobach wynoszących 248 tys. ton. Wydobywanie kopaliny odbywa się na podstawie decyzji koncesyjnej Starosty Pajęczańskiego Nr 56/2009 z dnia 8 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/4/2009 zmienionej decyzją z 19 lutego 2014 r. znak Z1:GO.6522.0001.2014. Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Lisowice Wieś” wymienioną wyżej decyzją z 2009 roku. Koncesja jest ważna do dnia 7 lipca 2024 r.

*Złoże „**Raciszyn**”,* eksploatowane złoże wapieni o zasobach geologicznych w ilości ***42 720*** tys. ton. Zasoby przemysłowe wg bilansu wynoszą ***4 833*** tys. ton. Jest to złoże przeznaczone także na użytek przemysłu wapienniczego. Koncesja dająca prawo wydobywania kopaliny została udzielona decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 29 lipca 2009 r. znak: RO.V-CF-7513-42/09, zmieniona decyzją z dnia 29 czerwca 2015 r. znak: RŚV.7422.66.2015.CF oraz decyzją z dnia 29 sierpnia 2017 r. znak: RŚV.7422.177.2016.CF ***oraz decyzją z dnia 22 lutego 2021 r. znak: GKIII.7422.39.2020.AW.***
Dla złoża ustanowiono teren górniczy „***Raciszyn VII***” decyzją z ***2021*** roku, obszar górniczy „Raciszyn I” decyzją z ***2021*** roku oraz obszar górniczy „***Raciszyn I – pole S II***” decyzją z ***2021 r.*** Koncesja jest ważna do dnia ***31 sierpnia 2029 r.***

Złoże „***Raciszyn II***” , eksploatowane złoże wapieni o zasobach geologicznych wynoszących ***11 770*** tys. ton. w tym zasobach przemysłowych ***3 721*** tys. ton. Jest to złoże przeznaczone także na użytek przemysłu wapienniczego.

Obecna eksploatacja prowadzona jest na mocy decyzji koncesyjnej Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 2 czerwca 2009 r. znak: RO.V-CF-7513-34/09. Decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 11 września 2013 r., znak: RŚV.7422.132.2013.CF zmieniająca koncesję wyznaczyła teren górniczy „Raciszyn IV". Decyzja Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia ***20 września 2021 r., znak: GKIII.7422.71.2021.AW zmieniająca koncesję wyznaczyła obszary górnicze: „Raciszyn VI - Pole A" i „Raciszyn VII - Pole B".*** Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

Złoże *„**Raciszyn Wieś**"*. Złoże wapieni rozpoznane szczegółowo o zasobach geologicznych 150 tys. ton. Starosta Pajęczański udzielił koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża decyzją z dnia 24 marca 2016 r. Decyzja Starosty Pajęczańskiego z dnia 3 listopada 2017 r. znak: Z1:GO.6522.0002.2015/2017 stwierdziła wygaśnięcie koncesji i zniosła obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Trakt Kamioński**"*, eksploatowane złoże, w którym wapienie - kamień budowlany i drogowy, został udokumentowany jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – piaskom. Stan zasobów surowca węglanowego wynosi 396 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 14 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/5/2009, zmienioną następnie decyzją z dnia 15 czerwca 2011 r., znak: RS.V.7510/74/2011 wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński 1". Koncesja jest ważna do dnia 14 czerwca 2026 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński II**"*, eksploatowane złoże, w którym wapienie - kamień budowlany i drogowy, został udokumentowany jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – piaskom. Stan zasobów surowca węglanowego wynosi 275 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 29 kwietnia 2013 r. znak: GO.6522.2.2013. W decyzji wyznaczono obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński II". Koncesja jest ważna do dnia 30 kwietnia 2023 r.

Złoże *„**Trakt Kamioński III**"*, złoże rozpoznane szczegółowo z zasobami wynoszącymi 392 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 10 czerwca 2019 r. znak: GO.6522.0001.2019, wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński III". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2039 r.

*Złoże „**Zalesiaki**"*, zagospodarowane eksploatowane okresowo złoże trawertynu. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 1 867 tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – 965 tys. ton. Eksploatowana jest część złoża. Koncesja na eksploatację została udzielona przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 5 stycznia 2009 r. znak: RO.V-AK-7513-46/08. W decyzji tej został wyznaczony obszar i teren górniczy „Zalesiaki II". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

d) kruszywo naturalne

*Złoże „**Działoszyn II**"*, złoże piasków i żwirów o zasobach geologicznych w ilości 825 tys. ton, i takiej samej ilości zasobów przemysłowych. W roku 1998 decyzją Wojewody Sieradzkiego była udzielona koncesja na wydobywanie kopaliny ze złoża. Marszałek Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 15 maja 2012 r., znak: ROV.7422.65.2012.CF stwierdził wygaśnięcie koncesji i zniósł obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Sadowiec**",* złoże piasku o zaniechanej eksploatacji z zasobami geologicznymi wynoszącymi 50 tys. ton. Koncesja została wygaszona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 16 czerwca 2009 r. znak: RS.V.7511/1/2009, którą to decyzją został zlikwidowany obszar i teren górniczy.

*Złoże „**Szczyty II**"*, eksploatowane złoże piasku. Zasoby geologiczne wynoszą 233 tys. ton. Kopalina wydobywana jest na podstawie decyzji koncesyjnej Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 27 maja 2013 r., znak:RŚV.7422.91.2013.CF. W powyższej decyzji

wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Szczyty II A". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2020 r.

*Złoże „**Szczyty III**"*, eksploatowane złoże piasku. Zasoby geologiczne bilansowe złoża, wynoszą *5 202* tys. ton, w tym zasoby przemysłowe – *2 258* tys. ton. Decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 25 września 2017 r. znak: Z1:RŚV.7422.76.2017.CF, *zmienioną decyzją GKIII.7422.25.2022.AW z dnia 31 sierpnia 2022 r.* wyznaczono granice *obszaru górniczego „Szczyty III B" i terenu górniczego „Szczyty III B"*. Koncesja jest ważna do dnia *30 czerwca 2027 r.*

*Złoże „**Trakt Kamioński**"*, eksploatowane okresowo złoże piasku (z kopaliną towarzyszącą – wapieniem) o zasobach w ilości 66 tys. ton. Eksploatacja odbywa się na podstawie decyzji koncesyjnej Starosty Pajęczańskiego z dnia 14 lipca 2009 r. znak: RS.V.7510/5/2009. Decyzją znak: RS.V.7510/74/2011 z dnia 15 czerwca 2011 r., został wyznaczony aktualny obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński 1". Koncesja jest ważna do dnia 14 czerwca 2026 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński II**"*, eksploatowane okresowo złoże piasku (z kopaliną towarzyszącą – wapieniem) z zasobami wynoszącymi 38 tys. ton. Koncesja uprawniająca do eksploatacji została udzielona decyzją Starosty Pajęczańskiego z dnia 29 kwietnia 2013 r., znak: GO.6522.2.2013. W decyzji koncesyjnej wyznaczono granice obszaru i terenu górniczego „Trakt Kamioński II". Koncesja jest ważna do dnia 30 kwietnia 2023 r.

*Złoże „**Trakt Kamioński III**"*, złoże rozpoznane szczegółowo, w którym piaski, zostały udokumentowane jako kopalina towarzysząca kopalinie głównej – wapieniom, z zasobami piasku wynoszącymi 151 tys. ton. Koncesja na wydobywanie kopaliny została wydana przez Starostę Pajęczańskiego decyzją z dnia 10 czerwca 2019 r. znak: GO.6522.0001.2019, wyznaczającą obszar i teren górniczy „Trakt Kamioński III". Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2039 r.

*Złoże „**Węże**"*, nieeksploatowane złoże piasków budowlanych, rozpoznane wstępnie w kat. C_2. Zasoby geologiczne w kategorii C2 wynoszą 23 230 tys. ton. Złoże częściowo położone jest na terenie sąsiedniej gminy Pątnów.

Tereny górnicze ustanowione na podstawie przepisów odrębnych

Nazwa złoża	Nazwa terenu górniczego	Organ ustanawiający	data	Znak decyzji	Okres ważności koncesji
Działoszyn-Trębaczew	Działoszyn VII	Marszałek Woj. Łódzkiego.	20.02.2020	RŚV.7422.4.2020.AW	31.12.2030
Niwiska Górne-Grądy	Niwiska Górne-Grądy II	Marszałek Woj. Łódzkiego	30.06.2017	RŚV.7422.40.2017.CF	31.12.2025
Wapiennik Lisowice II	Wapiennik Lisowice II	Starosta Pajęczański	16.03.2015	GO.6522.0001.2015	01.03.2040
Lisowice Wieś	Lisowice Wieś	Starosta Pajęczański	8.07.2009	RS.V.7510/4/2009	07.07.2024
Raciszyn	Raciszyn *VII*	Marszałek Woj. Łódzkiego	*22.02.2021*	*GKIII.7422.39.2020.AW*	*31.08.2029*
Raciszyn II	Raciszyn IV	Marszałek Woj. Łódzkiego	11.09.2013	RŚV.7422.132.2013.CF	31.12.2028
Trakt Kamioński	Trakt Kamioński 1	Starosta Pajęczański	15.06.2011	Decyzja nr 74/11	14.06.2026
Zalesiaki	Zalesiaki II	Marszałek	5.01.2009	RO.V-AK-7513-46/08	31.12.2028

		Woj. Łódzkiego			
Sadowiec II	*Sadowiec*	Starosta Pajęczański	09.06.2003	RS.V.7520/3/2003	08.06.2020
Szczyty II	Szczyty IIA	Marszałek Woj. Łódzkiego	27.05.2013	RŚV.7422.91.2013.CF	31.12.2020
Szczyty III	*Szczyty III B*	Marszałek Woj. Łódzkiego	*31.08.2022*	*GKIII.7422.25.2022.AW*	*30.06.2027*
Trakt Kamioński II	Trakt Kamioński II	Starosta Pajęczański	29.04.2013	GO.6522.2.2013	13.04.2023
Trakt Kamioński III	Trakt Kamioński III	Starosta Pajęczański	10.06.2019	GO.6522.0001.2019	31.12.2039

1.4. Warunki geotechniczne.

Grunty budowlane to zewnętrzna warstwa skorupy ziemskiej, na której osadza się obiekty budowlane.

Ze względu na sposób powstania grunty budowlane dzieli się na:

1) naturalne, powstałe w wyniku przeobrażeń geologicznych, w tym:
   a) rodzime – powstałe w miejscu zalegania, tzn. mineralne grunty skaliste i nieskaliste oraz rzadziej – organiczne grunty skaliste (np. węgiel) i nieskaliste (np. humus),
   b) naniesione przez wiatr, wodę, działalność wulkaniczną, lodowcową.
2) antropogeniczne – jako skutek działalności człowieka (np. składowiska, nasypy, wypełnienia wykopów).

Grunty mineralne nieskaliste dzielą się z kolei na:

- niespoiste:
  - kamieniste (śr.> 40 mm). Należą do nich wietrzelina, wietrzelina gliniasta, rumosz, rumosz gliniasty i otoczaki.
  - gruboziarniste (śr.< lub równa 40 mm). Należą do nich: żwir, żwir gliniasty, pospółka, pospółka gliniasta, piasek gruby, piasek średni, piasek drobny, piasek pylasty.
- spoiste, drobnoziarniste, do których należą: piaski gliniaste, pyły piaszczyste, gliny piaszczyste, gliny, gliny pylaste, gliny piaszczyste zwięzłe, gliny zwięzłe, gliny pylaste zwięzłe, iły piaszczyste, iły i iły pylaste.

Warunki podłoża budowlanego dla posadowienia obiektów budowlanych związane są ściśle z budową geologiczną. Można je podzielić na dwie kategorie:

- obszary o podłożu korzystnym dla budownictwa,
- obszary o podłożu niekorzystnym dla budownictwa.

Większość utworów budujących podłoże w gminie Działoszyn stanowią grunty korzystne dla budownictwa zaliczone do nośnych o prostych warunkach gruntowych wg przepisów w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych. Występują też jednak grunty nienośne i słabonośne, o wysokim poziomie wód gruntowych, zaliczone do gruntów o złożonych warunkach gruntowych. Do takich gruntów należą utwory aluwialne: mułki i namuły organiczne o zmiennej miąższości, piaski humusowe. Są to grunty nieskonsolidowane, o zróżnicowanych własnościach geotechnicznych, częściowo o dużej ściśliwości. Grunty takie występują w granicach terasy zalewowej doliny Warty oraz w dolinie rzeki Sucha Struga, a także lokalnie w innych mniejszych dolinach występujących na terenie gminy. Tereny te powinny zostać wyłączone z zainwestowania kubaturowego.

Są też jednak tereny o skomplikowanych warunkach gruntowych, obejmujące partie terenów płytkiego występowania wapieni wraz z zespołem zjawisk i form krasowych oraz – w granicach ustanowionych terenów górniczych dla obszarów górniczych wapieni pozyskiwanych metodami strzałowymi, gdzie mogą wystąpić szkody górnicze.

W zależności od położenia danego obszaru, stosownie do wymagań wynikających z kategorii geotechnicznej konstrukcji budowlanych – wymagane jest poprzedzenie realizacji inwestycji stosowną dokumentacją geotechniczną lub geologiczno-inżynierską.

Szczegółowej kwalifikacji dokonuje się jednak dopiero w toku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Poza nośnością podłoża wpływ na warunki zainwestowania mają również inne czynniki takie jak:

- poziom wody gruntowej płytszy niż 2 m,
- zagrożenie powodziowe,
- spadki terenu powyżej 12%.

Poziom wody gruntowej płytszy niż 2 m występuje w dolinie rzeki Warty, w dolinie Suchej Strugi z odgałęzieniami w formie dolinek pobocznych w rejonie miejscowości Młynki, Kiedosy oraz wzdłuż dolinki z Trębaczewa uchodzącej do doliny Warty w rejonie Trębaczew PKP. Obszary te pokrywają się na ogół z zasięgiem obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego związanego z doliną rzeki Warty. W dolinkach pobocznych zagrożenie powodziowe lokalnie występuje, jednak na dzień dzisiejszy nie jest wskazywane jako obszary szczególnego zagrożenia powodziowego.

Obszary krawędziowe doliny Warty i miejsca występowania spadków powyżej 12 % występują zarówno w części z ostańcowymi pagórami wapiennymi jak i w częściach ze wzgórzami morenowymi. Obszary te są równocześnie miejscami przewagi spływów powierzchniowych nad infiltracją. Również te partie gminy powinny zostać wyłączone z zainwestowania.

1.5 Warunki glebowe

Gmina Działoszyn charakteryzuje się ogólnie słabymi warunkami glebowymi. Dominującym materiałem glebotwórczym są piaski oraz w niewielkim stopniu gliny i pyły. Przeważającym typem gleb są gleby brunatne wyługowane. Niewielki udział stanowią powierzchnie pokryte glebami należącymi do typu gleb bielicowych, czarnych ziem oraz piasków murszastych.

Największą wartość rolniczą przedstawiają gleby brunatne wyługowane wytworzone z gliny zwałowej oraz gleby wytworzone z pyłów i piasków gliniastych mocnych, występujących na zwięzłym podłożu. Mają one zwykle dobre warunki wodne i nadają się pod uprawę większości roślin. Gleby te należą do kompleksu 4 żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego). Gleby te występują głównie w rejonie wsi Trębaczew i Sadowiec, W sumie zajmują one niewielką powierzchnię.

Znacznie większą powierzchnię zajmują gleby piaszczyste różnych typów oraz brunatne wyługowane przynależące do kompleksu 5 żytniego dobrego. Ciągną się one równoleżnikowo pasem o zmiennej szerokości, przez teren wysoczyzny, od kompleksu leśnego na zachodzie po granicę gminy na wschodzie, otaczając gleby kompleksu 4. Niewielkie enklawy gleb kompleksu żytniego dobrego występują również na południe od doliny rzeki Warty.

Gorszą jakościowo grupę gleb stanowią płytkie piaski gliniaste zalegające na piaskach luźnych i słabo gliniastych oraz średnio głębokie piaski słabo gliniaste na luźnych podłożach. W skład tych gleb wchodzą również gleby brunatne wyługowane oraz niewielkie enklawy czarnych ziem. Gleby te są zbyt przepuszczalne i z tego powodu za suche. Z reguły są zaliczane do kompleksów 6 żytniego słabego i 7 żytniego bardzo słabego (żytnio-łubinowego). Gleby te zajmują prawie cały pozostały teren gminy.

W grupie czarnych ziem spotyka się także gleby okresowo podmokłe. Nadają się one głównie pod uprawę roślin pastewnych. Gleby te zostały zaliczone do kompleksu 2z zbożowo-pastewnego słabego i 3z zbożowo pastewnego bardzo słabego. Kompleksy te występują głownie w dolinie Warty w rejonie miejscowości: Bobrowniki i Raciszyn.

W dolinie Warty występują również mady zaliczane do kompleksów 2z i 3z oraz gleby mułowo-torfowe.

W rejonie wsi Raciszyn, Lisowice, Kolonia Lisowice i Zalesiaki występują niewielkie obszary żyznych, ale bardzo wrażliwych na suszę rędzin jurajskich.

Ogólnie kompleksy żytni słaby i bardzo słaby zajmują ok. 2900 ha, zaś żytni dobry i bardzo dobry ok. 2500 ha, podczas gdy powierzchnia całkowita użytków rolnych wynosi 7123 ha. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi tylko 45,9, podczas gdy dla powiatu pajęczańskiego kształtuje się on na wysokości 54, zaś dla kraju 66. Wskaźnik bonitacji gleb naliczany dla celów podatkowych, średnio dla gminy wynosi 0,69 i był najniższy ze wszystkich gmin w b. woj. sieradzkim.

Pod względem bonitacji, w gminie zdecydowanie przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych. Gleby klas V, VI i VIz zajmują 82,0% użytków rolnych. Gleby o najwyższej przydatności rolniczej znajdują się głównie w rejonie miejscowości Szczyty, Niżankowice i Trębaczew, zaś najsłabsze w rejonie miejscowości Szczepany, Kiedosy, Draby, Lisowice, Kolonia Lisowice, Bobrowniki, Działoszyn, Sęsów i Zalesiaki. Udział gleb poszczególnych klas bonitacyjnych przedstawia poniżej zamieszczona tabela:

Klasy gleb	Powierzchnia gleb w poszczególnych klasach w %	
	Gmina	Polska
I i II	–	3,7
IIIa	–	10,1
IIIb	0,7	13,9
IVa	3,1	22,6
IVb	14,2	16,7
V	36,6	20,7
VI	41,7	11,4
VIz	3,7	0,9

Słabe warunki glebowo-rolnicze są istotnym elementem rzutującym na strategię rozwoju miasta i gminy Działoszyn. Nie uzasadniają przypisywania priorytetów dla rozwoju funkcji rolniczych, ale wręcz zmuszają do poszukiwania kierunków rozwoju wśród urbanizacji i uprzemysłowieniu z jednej strony i zalesianiu oraz rozwijaniu funkcji rekreacyjnych z drugiej. Uszeregowanie wagi dalszych celów oraz ustalenie wzajemnych proporcji pomiędzy tymi dwoma najważniejszymi funkcjami jest w tej sytuacji niezmiernie istotne. Pośród tego dualizmu funkcji drażliwym obszarem staje się strefa stykowa, wymagająca szczególnej uwagi.

1.6. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Działoszyn leży w całości w zlewni Warty, w dorzeczu Odry. Warta, trzecia, co do wielkości rzeka Polski biorąca początek w Kromołowie k/Zawiercia, przepływa przez środek gminy ze wschodu na zachód dzieląc gminę na dwie prawie równe części. Dolina Warty o naturalnym charakterze i zmiennej szerokości od ok. 300 m w okolicach Lisowic do ok. 2000 m w rejonie Działoszyna, wcina się głęboko w silnie skrasowiałe wapienne podłoże, tworząc bramki przełomowe zwane Przełomem Działoszyńskim. Głębokość wcięcia sięga 60 m. Rzeka płynie naturalnym korytem silnie meandrując i dzieląc się na dwa lub więcej nurtów. Od Działoszyna Warta zalicza się do rzek spławnych.

Na odcinku gminy Działoszyn Warta nie przyjmuje żadnych dopływów. Największy ciek Grabarka (lokalnie nazywana Suchą Strugą) płynący przez Kiedosy i Kolonię Lisowice zanika w strefie krasowej pomiędzy Raciszynem a Lisowicami, nie doprowadzając wody do Warty. Jednak na całej długości doliny, po obu jej stronach występują bardzo licznie niewielkie dolinki erozyjno-denudacyjne prowadzące niewielkie ilości wód wysiękowych bądź okresowo wody opadowe. Obszary otaczające dolinki są terenami o dużych predyspozycjach do silnych spływów powierzchniowych oraz wysięków.

Poza Wartą i doliną Grabarki na terenie gminy występuje jeszcze jeden niewielki ciek. Tereny źródliskowe cieku znajdują się niedaleko poza granicą gminy. Przez teren gminy płynie on głęboko wciętą doliną na północ od miejscowości Sadowiec i Szczyty i zanika na północny-zachód od Błaszkowizny.

W granicach gminy Działoszyn występują następujące zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych – rzecznych:

1. JCWP Dopływ spod Bronikowa o kodzie PLRW 60001718176;
2. JCWP- Grabarka o kodzie PLRW 60001718172;
3. JCWP – Liswarta od Górnianki do ujścia o kodzie PLRW 60001918169;
4. JCWP Warta od Grabarki do dopływu spod Bronikowa o kodzie PLRW 600019181759;
5. JCWP Warta od Liswarty do Grabarki o kodzie PLRW 60001918171.
6. JCWP Wierznica o kodzie 600017181789;
7. JCWP- Grabarka o kodzie PLRW 60001718172;
8. JCWP Dopływ spod Bronikowa o kodzie PLRW 60001718176;
9. JCWP Wierznica o kodzie 600017181789;
10. JCWP Warta od Grabarki do dopływu spod Bronikowa o kodzie PLRW 600019181759;
11. JCWP – Liswarta od Górnianki do ujścia o kodzie PLRW 60001918169;
12. JCWP Warta od Liswarty do Grabarki o kodzie PLRW 60001918171.

W oparciu o Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjęto:

Ad1. Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty;
Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry;

Ad2. Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty;
Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry;

Ad3. Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - dobry;

Ad4. Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - zły;
Derogacje-4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty;
Uzasadnienie derogacji- Silne zmiany morfologiczne w zakresie ciągłości biologicznej cieku

Ad5. Typ JCWP - rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta;
Ocena stanu - naturalna
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - zły;
Derogacje-4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty;
Uzasadnienie derogacji- Silne zmiany morfologiczne w zakresie ciągłości biologicznej cieku;

Ad 6. Typ JCWP - potok nizinny piaszczysty;
Ocena Stanu - naturalna;
Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych - umiarkowany;

Reżim wodny Warty

Rzeka Warta została zaliczona do rzek typu pluwialno-nawalnego (Dynowska, 1971) czyli typu umiarkowanego z wezbraniem wiosennym i letnim oraz gruntowo-deszczowo-śnieżnym zasilaniem. Najwyższe stany wody notuje się w okresie wiosennym (II, III), niskie stany wody w początku lata i na jesieni (IX). Ten charakterystyczny rytm zmian stanów wody związany

jest przede wszystkim z roztopami wiosennymi i niemal wyłącznie gruntowym zasilaniem rzek jesienią. Wysokie wezbrania wiosenne związane z roztopami oraz letnie występujące głównie w lipcu związane z intensywnymi opadami zagrażają wylewami. Wezbrania o charakterze powodzi o małym natężeniu, notowane są prawie każdego roku, powodzie typu katastrofalnego, co 3–4 lata. Powodzie katastrofalne są w dolinie Warty szczególnie groźne.

Wody Warty w punkcie pomiarowo-kontrolnym Działoszyn zaliczane są do III klasy czystości. Do głównych źródeł zanieczyszczenia jej wód w gminie Działoszyn należą:

- oczyszczalnie ścieków w Działoszynie i w Trębaczewie, z których ścieki po oczyszczeniu są odprowadzane do rzeki,
- wody z kanalizacji deszczowej w Działoszynie,
- ścieki z miejscowości leżących w pobliżu rzeki odprowadzane bezpośrednio do jej wód,
- oczyszczone ścieki z Cementowni „Warta" S.A., odprowadzane zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym w czasie czyszczenia zbiornika retencyjnego zakładowej oczyszczalni ścieków,
- spływy powierzchniowe z pól.

Cementownia „Warta" S.A. posiada zamknięty obieg wody, w tym również ścieków. Ścieki mogą i są odprowadzane do rzeki Warty tylko w czasie czyszczenia zbiornika retencyjnego – zgodnie z aktualnym pozwoleniem raz w roku lub raz na dwa lata. Zgodnie z założeniami, wody rzeki Warty powinny spełniać wymogi I klasy czystości.

Gmina Działoszyn jest bardzo uboga w wody stojące. Na terenie gminy nie występuje żaden większy zbiornik wodny. Znajdują się tu jedynie niewielkie oczka wodne oraz starorzecza, wyjątek stanowi Żabi Staw, który jest jednocześnie pomnikiem przyrody.

1.7 Warunki hydrogeologiczne

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną wód podziemnych, teren gminy leży w makroregionie centralnym, regionie śląsko – krakowskim nr XII, subregionie jurajskim – nr XII 3 , rejonie kaliskim nr XII 3A .

Gmina położona jest w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerze 95 należącym do Subregionu Warty wyżynnego.

W obrębie gminy Działoszyn występują poziomy wodonośne związane głównie z utworami czwartorzędu i jury górnej. Jedynie niewielki skrawek powierzchni gminy, w jej północnej części, w okolicach wsi Sadowiec Pieńki leży w obrębie jednostki hydrogeologicznej z podrzędnym poziomem użytkowym w utworach trzeciorzędowo-jurajskich.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

Poziomy wodonośne tego piętra charakteryzują się nieciągłym występowaniem zawodnionych warstw i zmiennym zawodnieniem, dlatego mają podrzędne znaczenie. Wody osadów czwartorzędowych ujmowane są przez płytkie studnie, przede wszystkim w dolinie Warty. Zwierciadło tych wód występuje na różnych głębokościach, ma na ogół charakter swobodny. Ujęcia mają wydajności rzędu kilku m^3/h.

Najpłytszym jest poziom wód gruntowych o lustrze wody położonym na głębokości od 0 do 5 m, występujący w piaskach i żwirach podścielonych warstwą glin. Głębiej występują wody w osadach czwartorzędowych na obszarze wysoczyzny w piaszczysto-żwirowych warstwach śródglinowych. Np. w obszarze strefy czołowomorenowej w rejonie wsi Sadowiec występują dwa poziomy czwartorzędowe: jeden na głębokości 2,5 m – 5,5m, drugi na głębokości 9-12 m. Poziomy czwartorzędowe występują na bardzo różnych głębokościach, w zależności od wykształcenia litologicznego, maksymalnie do około 40 m ppt.

Jurajskie piętro wodonośne – poziom górnojurajski

Poziom górnojurajski to główny poziom wodonośny na obszarze gminy, związany z osadami wapiennymi oksfordu. Wody tego poziomu to wody szczelinowe, o swobodnym, napiętym lub słabo napiętym zwierciadle. Jest to poziom na większości obszaru praktycznie pozbawiony izolacji. Wyjątkiem jest niewielki obszar na północno-zachodnim skraju gminy. Istniejące ujęcia w Niżankowicach i Szczytach charakteryzują się napiętym lustrem wody, gdyż jurajskie utwory wodonośne są tutaj izolowane od powierzchni pokrywą glin zwałowych o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Występujące miejscami lekkie napięcie lustra wody na pozostałym obszarze spowodowane jest najczęściej obecnością w obrębie wapieni wkładek marglistych.

W obrębie doliny kopalnej Warty osady nieprzepuszczalne – gliny zwałowe izolujące jurajskie wapienie od nadległych czwartorzędowych osadów piaszczysto-żwirowych zostały usunięte w procesie erozji, skutkiem czego nastąpiło połączenie poziomu czwartorzędowego i jurajskiego.

W większości ujęć lustro wody stabilizuje się na rzędnych 177 – 179 m npm, na głębokościach bardzo zróżnicowanych, zależnie od ukształtowania powierzchni terenu, od kilku metrów w dolinie Warty do prawie pięćdziesięciu w Niżankowicach, w północnej części gminy.

Generalny spadek zwierciadła wody jest w kierunku doliny Warty, która jest rzeką drenującą ten poziom.

Uzyskiwane wydajności z poziomu górnojurajskiego są wysokie. Znaczna wodonośność jest efektem szczelinowo-krasowego charakteru wodonośca. Na jego zasilanie mają znaczny wpływ również strefy tektoniczne.

Z tych wód korzysta cementownia „Warta ” mająca ujęcie o zasobach eksploatacyjnych w ilości 270 m^3/h przy depresji 5 – 8 m, ujęcie komunalne w Działoszynie mające ustalone zasoby eksploatacyjne wynoszące 136 m^3/h przy depresji 1,4 m i cały szereg innych.

Wody poziomu górnojurajskiego charakteryzują się dość niską ogólną mineralizacją, mają charakter słabozasadowy. Nie wymagają uzdatniania.

Główne ujęcia wód podziemnych i ich podstawowe dane zostały wyszczególnione w rozdziale „Zaopatrzenie w wodę.”

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Cała gmina znajduje się na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Częstochowa” (GZWP 326).

Jest to zbiornik szczelinowo-krasowy, o przeciętnej jakości wód w klasie Ic i Id i średniej głębokości ujęć około 160 m ppt. Powierzchnia całego zbiornika obejmuje 3172,2 km^2. Poziom wodonośny jury górnej charakteryzuje się reżimem swobodno-naporowym. Oszacowane zasoby odnawialne w granicach GZWP wynoszą 1 289 952 m^3/24h, zaś zasoby dyspozycyjne – 760 320 m^3/24h. Jakość wód podziemnych jest zróżnicowana, na ogół dobra bądź zadowalająca. Lokalnie stwierdzona obecność w wodach podziemnych podwyższonych wartości azotynów i amoniaku, sporadycznie chromu i cyjanków wskazuje na antropogeniczny charakter ognisk zanieczyszczeń. Należy do nich zaliczyć brak kanalizacji sanitarnej na znacznym obszarze, szczególnie wiejskim, gospodarkę przemysłową i górnictwo.

Dla zbiornika została opracowana w 2009 r. dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika wód podziemnych

Częstochowa nr 326. Dokumentacja została przyjęta przez Ministra Środowiska w dniu 07 sierpnia 2009 r. znak: DGiKGkdh-4791-4/6724/3422/09/MJ. Proponowane granice strefy ochronnej zbiornika zostały wniesione na rysunki studium. Obszar ten obejmuje środkową partię gminy Działoszyn na południe od drogi krajowej Nr 42 i drogi lokalnej do Bobrownik z wyłączeniem fragmentu obszaru gminy położonej na wschód od tzw. Drogi Dankowskiej bez wsi Zalesiaki Pieńki i części gruntów wsi Zalesiaki. Obszar strefy pokrywa się generalnie zarówno z doliną rzeki Warty jak i z obszarem występowania bezpośrednio na powierzchni lub płytko w podłożu utworów wapiennych spękanych i miejscami krasowiejących, nie stanowiącej dobrej izolacji wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Obszar ten wyznaczono po przeprowadzeniu analizy prędkości przemieszczania się cząstek obliczeniowych w strumieniu wód podziemnych biorąc pod uwagę 25 letni czas migracji wody i zanieczyszczeń z powierzchni do poziomu wodonośnego jury górnej. Ten teren należy uznać jako obszar zasilania głównych i użytecznych poziomów wodonośnych GZWP i winien podlegać szczególnym ograniczeniom pod względem lokalizacji nowych inwestycji mogących w zakresie oddziaływania hydrogeologicznego zawsze i potencjalnie oddziaływać na środowisko.

1.8 Zagrożenie powodziowe

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym, ale bardzo silnym zwiększeniem zasilania rzek opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Powódź – wg ustawy Prawo wodne, oznacza czasowe pokrycie wodą terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Zagrożenie powodzią zależy także od hipsometrii zlewni i jej lesistości oraz od możliwości retencjonowania wody w dużych i małych zbiornikach wodnych, polderach i rowach.

Na terenie gminy Działoszyn występują generalnie dwa rodzaje wezbrań powodziowych:
- powodzie roztopowe,
- powodzie opadowo-rozlewowe.

Powodzie roztopowe, mające miejsce głównie w marcu i kwietniu, spowodowane są tajaniem pokrywy śnieżnej i powstawaniem zatorów (stany wysokie rzek).

Powodzie typu opadowo-rozlewowego, występujące głównie w lipcu i w sierpniu, związane są z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym.

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w szerokiej dolinie rzeki Warty i dolinach pobocznych we wsiach: Trębaczew, Grądy, Zalesiaki, Raciszyn, Lisowice, Kapituła-Sęsów, Bobrowniki i w mieście Działoszyn. Szczególnie niebezpieczne i kolizyjne jest zagrożenie wodami powodziowymi terenów istniejącej zabudowy głównie w mieście Działoszyn oraz we wsiach Lisowice i Bobrowniki-Kapituła. W obszarze zagrożenia powodziowego, według miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn z 2004 r. (obowiązujący), znajdują się:

- we wsi Lisowice 6 gospodarstw rolnych (budynki mieszkalne jednorodzinne i gospodarcze związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego),
- we wsi Bobrowniki kilkanaście gospodarstw rolnych, w tym ok. 10 budynków mieszkalnych,
- we wsi Sęsów-Kapituła 3 budynki mieszkalne,
- na terenie miasta Działoszyna:
  - budynek szkoły z boiskiem,
  - dwie przetwórnie owoców i warzyw,
  - niezabudowane ogrody i zaplecza działek przeznaczonych pod zabudowę

mieszkaniową i usługową,
- zabudowane budynkami mieszkalnymi, usługowymi i gospodarczymi działki,
- istniejące budynki w dobrym stanie technicznym przeznaczone do adaptacji,
- hurtownie, zakłady rzemieślnicze, piekarnia, serwis samochodowy, stacja auto-gaz, przeznaczone do adaptacji o funkcji usługowej, na terenie tym zlokalizowana jest elektrownia wodna - zabytek wpisany do rejestru,
- oczyszczalnia ścieków komunalnych.

Stałymi obszarami występowania zagrożeń powodziowych jest dolina rzeki Warty. Na obszarze gminy Działoszyn na większości dolin rzecznych występuje problem okresowych podtopień. Charakterystyczną cechą dolin w powiecie pajęczańskim jest bardzo mała ilość wałów przeciwpowodziowych, przy czym w gminie Działoszyn nie ma ich wcale..

Zgodnie z ,,*Wojewódzkim Programem Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego*" na terenie gminy Działoszyn planowano utworzenie zbiornika retencyjnego, który ma na celu przede wszystkim retencję wód z terenu zlewni. Planowany zbiornik to zbiornik retencyjny ,,Bobrowniki" na rzece Warcie. Planowana powierzchnia zbiornika wynosi 2,5 ha, pojemność 4,5 tys. m^3, natomiast średnia głębokość 1,8 m. Decyzja dotycząca budowy zbiornika, z uwagi na jego położenie w granicach obszaru Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty", musi być poprzedzona analizą oddziaływania na stan i funkcjonowanie siedlisk, dla ochrony których proponowane jest utworzenie obszaru naturowego. Decyzja dotycząca realizacji tej inwestycji dotychczas nie zapadła i z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić można, iż nie zapadnie. Inwestycja nie jest wymieniona w Programie Ochrony Wód Dorzecza rzeki Odry.

Współcześnie rzeka Warta ma do spełnienia funkcje, z których przynajmniej gospodarcza i ekologiczna pozostają ze sobą w konflikcie:

Aktualna rola gospodarcza rzeki na obszarze miasta i gminy ogranicza się do:

- odbierania spływu powierzchniowego - często z pól uprawnych, nawożonych chemicznie,
- odbierania nieoczyszczonych ścieków z terenów osadnictwa wiejskiego, pozbawionego kanalizacji sanitarnej.

W aspekcie przyrodniczym Warta pełni rolę korytarza ekologicznego, który funkcjonuje w szerokim układzie krajowych powiązań przyrodniczych. Stanowi drogę swobodnej migracji gatunków flory i fauny.

W interesie mieszkańców leży przywrócenie dobrego stanu sanitarnego rzeki, gdyż Warta na obszarze gminy pełni także funkcję przyrodniczo-krajobrazową.

Dla rzeki Warty zostały opracowane mapy obszarów zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, które zostały przekazane gminie jako obowiązujące dokumenty w planowaniu przestrzennym i zarządzaniu kryzysowym. Zgodnie z w/w mapami obszar miasta i gminy Działoszyn :

a) częściowo znajduje się w na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%),
b) częściowo znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne, tj,. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%),
c) częściowo znajduje się na obszarze, na którym, prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%),

d) znajduje się poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Na rysunek studium zostały wniesione zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące obszary na których prawdopodobieństwo powodzi jest duże i wynosi raz na 10 lat oraz obszary na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat. Zostały także wniesione obszary, na których niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, występują we fragmentach tereny już zabudowane.

1.9 Warunki klimatu lokalnego

Zgodnie z regionalizacją W. Okołowicza obszar gminy Działoszyn usytuowany jest na pograniczu dwóch regionów klimatycznych: środkowopolskiego i śląsko-małopolskiego.

Główne dane klimatyczne cechujące ten obszar to:

- przewaga wiatrów zachodnich (21%) i południowo-zachodnich (19%). Największe wartości występują zimą oraz wiosną. W tych porach roku duże prędkości osiąga również wiatr przemieszczający się z północnego sektora. Cisze występują rzadziej niż w 1,3% roku,
- zachmurzenie osiąga średnio w roku od 6,2 do 6,6 stopni, kształtuje się, zatem w zakresie średniej wartości dla obszaru Polski. Największe średnie miesięczne zachmurzenie przypada na listopad i grudzień (7,9 i 7,6). Dni pogodnych (z zachmurzeniem < 2 stopni) jest średnio w roku ok. 40 a dni pochmurnych (z zachmurzeniem > 8 stopni) - ok. 140. Liczba dni pogodnych wzrasta z końcem okresu zimowego do osiągnięcia maksimum w sierpniu,
- średnia temperatura w roku wynosi 7,7°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń o średnich temperaturach -3,5°C, najcieplejszym lipiec 17,7°C,
- opady atmosferyczne występują przeciętnie w ciągu 160 dni w roku. Średnia wieloletnia suma opadów wynosi 607 mm,
- wilgotność powietrza jest w ciągu roku wyrównana i waha się od 87% do ok. 72%.

Największa ilość mgieł występuje w listopadzie a najmniejsza w okresie wiosenno –letnim.

<u>Warunki topoklimatyczne</u>

Warunki klimatyczne występujące na terenie gminy w efekcie nie odbiegają od warunków terenów sąsiadujących, dlatego dla gospodarki gminy znacznie ważniejsze niż warunki klimatyczne mają warunki bioklimatu i mikroklimatu, ponieważ one w znaczący sposób wpływają na warunki życia człowieka.

W 1987 roku „Geoprojekt" w Warszawie wykonał opracowanie fizjograficzne na potrzeby planu zagospodarowania przestrzennego. W opracowaniu tym, które w późniejszych opracowaniach ekofizjograficznych było wykorzystywane z niewielkimi tylko modyfikacjami, zostało wytypowanych 7 typów topoklimatu charakteryzujących się odmiennymi warunkami klimatycznymi. Wyróżniono na tym obszarze:

- Topoklimat zboczy o ekspozycjach SE, S i SW i nachyleniu powyżej 5% - są to tereny o bardzo dobrych i dobrych warunkach klimatycznych. Charakteryzują się one dobrym nasłonecznieniem, dobrymi warunkami termicznymi, solarnymi, wilgotnościowymi i wentylacyjnymi. Są to tereny korzystne dla wszystkich form zainwestowania oraz dla upraw roślin cechujących się zwiększonymi wymaganiami klimatycznymi,

- Topoklimat obszarów płaskich oraz zboczy o niewielkich nachyleniach - są to tereny o przeciętnych warunkach klimatycznych. Występują tu dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe, ale nieco gorsze warunki termiczne z uwagi na okresowe występowanie podwyższonych dobowych amplitud temperatury. Tereny te nadają się dla wszystkich form zainwestowania oraz dla upraw polowych z wyjątkiem roślin nisko-piennych, charakteryzujących się małą odpornością na wahania temperatury w przygruntowej warstwie powietrza,
- Topoklimat terasy nadzalewowej rzeki Warty oraz topoklimat terenów płaskich o okresowo wysokim poziomie wód gruntowych - są to tereny o okresowo gorszych warunkach klimatycznych. Warunki solarne są tu właściwe terenom płaskim, okresowo gorsze są warunki wilgotnościowe i większe prawdopodobieństwo występowania lokalnych mgieł. Są to tereny mniej korzystne dla zabudowy mieszkaniowej, bez przeciwwskazań dla obiektów o charakterze usługowym czy składowym, wskazane dla upraw wymagających większych ilości wilgoci i odpornych na wahania temperatury,
- Topoklimat zboczy o ekspozycjach N, NE i NW i znacznym nachyleniu zboczy (ponad 10%). Są to tereny o mniej korzystnych warunkach klimatycznych, termicznych, wilgotnościowych i solarnych. Są to obszary niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej o długim przebywaniu ludzi, oraz upraw wrażliwych na okresowo niskie temperatury,
- Topoklimat doliny rzeki Warty i pozostałych dolin - są to tereny o niekorzystnych warunkach klimatycznych. Występują tu szczególnie niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe, z uwagi na bardzo płytkie zaleganie wód gruntowych; występuje duże prawdopodobieństwo powstawania przygruntowych przymrozków oraz inwersji temperatury w obniżeniach, jak również częste zjawisko stagnacji chłodnego i wilgotnego powietrza; w miejscach o słabym przewietrzaniu występują tendencje do częstego zalegania mgieł, tworzenia się zastoisk i mrozowisk. Są to tereny niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej oraz dla upraw mało odpornych na przymrozki,
- Topoklimat obszarów leśnych. Kompleksy leśne charakteryzują się swoistymi warunkami klimatycznymi takimi jak niewielkie wahania temperatury, znaczną zacisznością, podwyższoną wilgotnością. Wpływają one korzystnie na klimat terenów przyległych i podnoszą walory zdrowotne. Topoklimat kompleksów leśnych jest bardzo zróżnicowany, jest bowiem uzależniony od rodzaju siedliska.

Na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy Działoszyn wpływają obiekty produkcyjne, usługowe, budownictwo mieszkaniowe oraz transport (komunikacja). Zanieczyszczenia mają charakter technologiczny oraz pochodzą z energetycznego spalania paliw do celów ogrzewczo-wentylacyjnych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Na terenie gminy występują duże zakłady przemysłowe, z których największy to Cementownia „Warta" S.A. w Trębaczewie zajmujący się produkcją cementu niezbędnego w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych.

Z większych zakładów należy wymienić:

- Przedsiębiorstwo Produkcji Chłodniczej i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego „Anita" w Działoszynie;
- Przetwórstwo Owoców i Warzyw PPH „Fructos" K&K sp.j. w Działoszynie;
- Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw „Waldi-Ben" w Zalesiakach;
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Działoszynie;
- Przetwórnia Owoców i Warzyw Zakład Produkcyjny „Victus" s.c. w Działoszynie;
- „Almar" Zakład Przetwórstwa i Warzyw oraz Produkcja Majonezu w Zalesiakach;
- Zakład Produkcyjno-Handlowy „EDMAL" - Malatyński Edward, Działoszyn, ul. Żurawia 16.
- Zakład Kredowy „Minerał Sp. z o.o. w Trębaczewie,

- WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z/s w Raciszynie.

Najistotniejsze znaczenie dla jakości powietrza na terenach zurbanizowanych ma tzw. „emisja niska", co prawda o niewielkim zasięgu powierzchniowo-przestrzennym wokół punktów emisji, ale w znacznym stopniu wpływające na wielkość stężeń zanieczyszczeń w ich najbliższym otoczeniu.

Emisja „niska" szacowana jest w funkcji gęstości zaludnienia oraz średnich kubatur lokali mieszkalnych przy założonych stałych wskaźnikach emisji dla niektórych paliw. W związku z tym największe stężenia zanieczyszczeń występują na terenach zwartej zabudowy miejskiej i większych skupisk wiejskich w związku z ogrzewaniem domów. Jest to tzw. uciążliwość lokalna wynikająca ze spalania paliwa do celów energetycznych, głównie paliw stałych często o niskich wartościach opałowych, które są źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu w przeliczeniu na NO_2, tlenku węgla (CO) i pyłów w tym pyłu drobnego monodyspersyjnego (PM10). Emisja tych zanieczyszczeń odbywająca się niskimi emitorami powoduje złe rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w atmosferze, któremu towarzyszą większe stężenia zanieczyszczeń wyrażone w mg substancji zanieczyszczającej na m^3 powietrza.

Głównym źródłem zanieczyszczeń są kotłownie lokalne i indywidualne. Większość zanieczyszczeń pochodzi z kotłowni węglowych. Nie ma bowiem w gminie Działoszyn gazu przewodowego. Sprawnie funkcjonuje natomiast sieć dystrybucyjna gazu bezprzewodowego. W 1995 r. podjęto ustalenia dotyczące budowy gazociągu na trasie Gorzów Śląski – Wieluń – Działoszyn mającego stwarzać warunki rozbudowy sieci w kierunku powiatu pajęczańskiego, do którego należy gmina Działoszyn. Nadal budowa gazociągu wysokiego ciśnienia z Wielunia w kierunku Pajęczna wraz z projektowaną orientacyjną lokalizację stacji redukcyjno-pomiarowej na północ od terenów zainwestowania miejskiego w Działoszynie jest uwzględniona w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego jako zadanie o znaczeniu ponadlokalnym, rekomendowane do operatorów sieci gazowniczej województwa.

Występujące obecnie na terenie gminy i miasta podmioty gospodarcze oraz usługi nie stanowią zagrożenia dla powietrza atmosferycznego dla gminy jako całości. Podobnie zresztą jak i skupiska ludzkie w miastach, osadach i wsiach.

Na terenie gminy prowadzony jest monitoring lokalny przez Cementownię „Warta" S.A.. Zakład prowadzi badania opadu pyłu w czternastu punktach na terenie wokół zakładu. Również Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie prowadzi pomiary opadu pyłu, w tym na terenie gminy Działoszyn w następujących miejscach:

- Działoszyn (Szkoła nr 2),
- Działoszyn Osiedle,
- Trębaczew PKS,
- Trębaczew,
- Zalesiaki.

Nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnych norm badanych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Największym zakładem na terenie gminy jest jak wspomniano Cementownia „Warta" S.A., która emituje największe ilości zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, dlatego też często jest kontrolowany przez jednostki ochrony środowiska do tego uprawnione.

Cementownia „Warta" S.A. kontrolowana jest w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi Delegaturę w Sieradzu. Podstawową działalnością Cementowni Warta S.A. jest produkcja klinkieru cementowego jako półproduktu oraz cementów portlandzkich i mieszanych. Klinkier produkowany jest w procesie wypału klinkieru cementowego metodą mokrą (piece obrotowe

nr 1 ÷ 4) i suchą (piece obrotowe nr 5 i 6), cement czyli produkt końcowy z przemiału klinkieru wraz z dodatkami wytwarzany jest w siedmiu młynach cementu pracujących w układzie otwartym i w czterech młynach cementu pracujących w układzie zamkniętym. Cementownia „Warta" S.A. zajmuje się produkcją różnych marek cementu w ilości ponad 1 mln Mg/rok.

W związku z prowadzoną działalnością produkcyjną zakład oddziałuje na ogół elementów przyrodniczych, a w szczególności na powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, zwierzęta i rośliny.

W wyniku realizowanych w zakładzie procesów technologicznych do powietrza wprowadzane są następujące substancje zanieczyszczające: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, pył.

Na poszczególnych etapach procesu technologicznego w Cementowni „Warta" S.A. eksploatowane są urządzenia do ochrony powietrza takie jak: cyklony, cyklony przeciwbieżne (2 szt.), odpylacze tkaninowe pulsacyjne (138 szt.), odpylacze elektrostatyczne (6 szt.) Właściwa eksploatacja, systematyczna konserwacja i remonty zapewniają utrzymywanie stanu technicznego urządzeń odpylających na poziomie zapewniającym dotrzymywanie wymaganych prawem norm emisyjnych.

Cementownia „Warta" S.A. dąży do stałego obniżania emisji zanieczyszczeń do powietrza, o czym świadczą prezentowane w Deklaracji Środowiskowej EMAS wskaźniki jednostkowej emisji zanieczyszczeń do powietrza, w szczególności tlenków azotu, dwutlenku siarki i pyłu.

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia jest komunikacja, której oddziaływanie skupia się głównie przy trasach komunikacyjnych oraz w rejonie miast. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy: tlenki azotu NO_x w przeliczeniu na normowany NO_2, tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO_2), węglowodory aromatyczne, węglowodory alifatyczne, ołów, węgiel elementarny (sadza).

Główne ciągi komunikacyjne w gminie to:
- droga krajowa nr 42,
- droga wojewódzka nr 486,
- droga wojewódzka nr 491.

Ograniczenie tego typu uciążliwości jest trudne ze względu na zwiększającą się ilość źródeł spowodowanych zwiększającym się z roku na rok natężeniem ruchu wynikającym ze wzrostu cywilizacyjnego społeczeństwa oraz ze złych układów komunikacyjnych. Polepszenie w tej dziedzinie można osiągnąć jedynie poprzez lepszy stan techniczny samochodów, wyposażenie ich w katalizatory spalin oraz udrożnienie – upłynnienie ruchu komunikacyjnego poprzez budowę bezkolizyjnych skrzyżowań (w tym wjazdów i wyjazdów), a także poszerzenie ciągów komunikacyjnych.

Reasumując, stwierdza się, że większość zanieczyszczeń wpływających na stan powietrza atmosferycznego w gminie pochodzi z dużych zakładów przemysłowych, w tym szczególnie Cementowni „Warta" S.A. oraz z energetycznego spalania paliwa w źródłach niskoemisyjnych na terenie skupisk ludności.

Polepszenie stanu powietrza atmosferycznego w Działoszynie i gminie można osiągnąć poprzez:

- dalsze zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z Cementowni „Warta" S.A.,
- gazyfikację gminy,
- zastępowanie istniejących źródeł opalanych paliwem stałym, paliwami ekologicznymi, w tym gazem,
- wyposażanie kotłowni i innych źródeł emisji w emitory o odpowiednich parametrach wysokości i średnicach przekrojów wylotu zwiększających tzw. wyniesienie

termodynamiczne z emitorów, co spowoduje lepsze rozprzestrzenienie się zanieczyszczeń w atmosferze, a więc i zmniejszenie ich stężeń w powietrzu atmosferycznym,
- udrażnianie układów komunikacyjnych poprzez modernizację, w tym rozbudowę i przebudowę ciągów komunikacyjnych w celu upłynnienia ruchu,
- prowadzenie monitoringu wychwytującego nieprawidłowości (przekroczenia).

Działania te pozwolą na zdecydowane poprawienie czystości powietrza atmosferycznego i zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń.

Zaznaczyć tu należy, że gmina podejmuje te działania zastępując kotłownie tradycyjne na paliwo stałe, paliwem ekologicznym typu olej opałowy w obiektach użyteczności publicznej, o których pisano wcześniej. Kotłownie ekologiczne zaczynają stosować coraz częściej również osoby fizyczne.

1.10 Flora, fauna

Gmina Działoszyn wraz z Wyżyną Wieluńską, według podziału geobotanicznego Szafera, leży w Krainie Krakowsko-Częstochowskiej, w Okręgu Północno-Częstochowskim. Bogata rzeźba Wyżyny sprawia, że występuje tu niezwykła różnorodność siedlisk roślinnych, mimo że działalność człowieka w znacznym stopniu te siedliska przekształciła. Dlatego szata roślinna występująca na terenie gminy ma ścisły związek z użytkowaniem terenu.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w dolinie Warty, rzadziej w dolinach mniejszych dolin i śródpolnych obniżeniach. Część z nich zachowała półnaturalny charakter. Zbiorowiska łąkowe są zróżnicowane w zależności od stopnia wilgotności gleby oraz od jej żyzności. Siedliska łąk świeżych nie nawożone i nie pielęgnowane podlegają procesowi degradacji i dość szybko zmieniają się pod względem składu florystycznego na ubogie gatunkowo i małowartościowe zbiorowiska łąk i siedlisk ubogich, dlatego też wymagają racjonalnej gospodarki. Znikomą powierzchnię zajmują sady.

Lasy na terenie gminy Działoszyn zajmują blisko 29 % powierzchni i dlatego lesistość gminy zbliżona jest do średniej krajowej. Położone są w VI Małopolskiej krainie przyrodniczej, dzielnicy 6 – Wyżyny Woźnicko Wieluńskiej.

Rozkład lasów jest nierównomierny. Duże i zwarte kompleksy występują na wysoczyźnie w zachodniej części gminy dalej ciągną się wzdłuż doliny Warty, po jej północnej stronie. Znaczne kompleksy leśne występują również w południowej części gminy.

Do zwartych kompleksów Lasów Państwowych przylegają różnej wielkości kompleksy leśne innych właścicieli, tworząc ostatecznie skomplikowany przebieg granicy polno leśnej.

W składzie gatunkowym dominuje sosna z domieszką brzozy, zaś w dolinach olcha czarna i topola.

Dominującym siedliskami są siedliska borowe przy czym największy udział ma siedlisko boru świeżego. W znacznie mniejszym stopniu występuje bór mieszany świeży, bór suchy i bory bagienne i bór wilgotny. Na północ od Lisowic na wysoczyźnie znajduje się niewielki fragment boru suchego. Występują także siedliska lasu mieszanego świeżego, lasu mieszanego wilgotnego i mieszanego bagiennego . Drzewostan stanowi tu sosna, dąb, buk i jodła. W dolinie Warty występują niewielkie fragmenty olsów.

Lasy spełniają również funkcję ochronną:

Lasy glebochronne – mają za zadanie chronić glebę, w szczególności na terenach podatnych na usuwiska lub na terenach o rzeźbie schodkowej, gdzie utrzymanie pokrywy leśnej przeciwdziała wymywaniu gleby.

Lasy wodochronne - mają za zadanie chronić zasoby i stosunki wodne w swoim otoczeniu. Zalicza się do nich lasy położone między brzegiem zbiornika lub cieku a najbliższą linią naturalną w terenie okalającą zbiornik, jak również lasy rosnące na siedliskach wilgotnych i bagiennych. Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie i zwiększenie zdolności retencyjnej gleb leśnych, oczyszczenie wody w szczególnie aktywnym środowisku gleb leśnych pełniącym rolę filtru biologicznego, zasilanie zbiorników wód podziemnych i powierzchniowych – przy jednoczesnym pełnieniu funkcji regulatora spływu wody, wilgotności i użytecznego obiegu wody w przyrodzie.
Do lasów o funkcji ochronnej należą również lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, oraz lasy uszkodzone przez przemysł.

Gospodarkę leśną na terenie gminy Działoszyn prowadzi Nadleśnictwo Wieluń, Leśnictwo Niżankowice na podstawie planu urządzania lasu na lata 2007-2016 wg stanu na 01.01.2007r. zatwierdzonego przez Ministra Środowiska, Decyzją nr DL-L-lp-611-33/08 z dnia 22 kwietnia 2008 roku.

Zgodnie z w/w planem - całość lasów N-ctwa Wieluń znajduje się w grupie słabego zagrożenia przemysłowego I stopnia.

Ochrona przyrody na terenie Nadleśnictwa realizowana jest w oparciu o program ochrony przyrody nadleśnictwa Wieluń. Program, sporządzany dla Nadleśnictwa Wieluń, opisuje i wskazuje działania mające na celu poprawę istniejących warunków ochrony przyrody, wzbogacanie ekosystemów leśnych oraz zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji (genowym, gatunkowym, populacyjnym, ekosystemowym i krajobrazowym). Do zieleni wysokiej należy zaliczyć również: małe skupiska drzew, zadrzewienia śródpolne, przydrożne, przy ciekach wodnych, na miedzach i przy zabudowie, zieleń parków i cmentarzy oraz lasy powstałe w wyniku rekultywacji wyrobisk oraz zwałowisk Zakładu Górniczego „Działoszyn", stanowiące własność Cementowni „Warta" S.A.".

Tych lasów w ostatnim okresie przybyło na powierzchni ponad 100 ha.

Poza polami uprawnymi, lasami i innymi skupiskami zieleni wysokiej nie stanowiącymi lasów, pozostały teren można podzielić na:

- tereny zainwestowane,
- tereny pozostałe określone mianem nieużytków.

Wśród nieużytków, których w gminie Działoszyn występuje relatywnie dużo (w porównaniu z innymi sąsiednimi gminami) można wyróżnić tereny pochodzenia antropogenicznego, takie jak wyrobiska, kamieniołomy, nasypy, zwałowiska oraz naturalne, do których można zaliczyć tereny porośnięte różnego rodzaju zbiorowiskami roślinnymi. Zbiorowiska te posiadają bardzo dużą wartość przyrodniczą. Na uwagę zasługują tereny porośnięte roślinnością murawową, bagienno-torfowiskową i synantropijną.

Na specjalną uwagę zasługują zbiorowiska murawowe, są bowiem szczególnie cenne z przyrodniczego punku widzenia. Są to zbiorowiska muraw napiaskowych oraz muraw kserotermicznych. Murawy napiaskowe tworzą głównie wąskolistne kseromorficzne trawy, czasem z udziałem kwitnących bylin i porostów. Zbiorowisko wykształca się na zboczach pagórów ostańcowych, porzuconych kamieniołomach oraz w dolinie Warty na aluwiach a także na nieużytkach porolnych i poleśnych, skrajach dróg itp.

Do równie cennych zbiorowisk należą ciepłolubne murawy kserotermiczne wykształcone na podłożu zasobnym w węglan wapnia. Reprezentowane są przez zespół kwietny step łąkowy. Murawę tę budują wąskolistne trawy, obficie przetykane licznymi gatunkami pięknie kwitnących roślin dwuliściennych. Najładniejsze płaty tego zbiorowiska występują w rezerwacie „Węże".

Zbiorowiska bagienno-torfowiskowe zajmują na obszarze gminy stosunkowo niewielki teren. Na uwagę zasługują dwa tereny: torfowiska wysokiego z interesującymi gatunkami roślin znajdującego się na północ od Bobrownik i torfowiska przejściowego z cenną florą znajdującego się na stoku doliny Warty na zachód od zabudowań Bobrownik.

Zbiorowiska synantropijne to zgrupowania roślin występujące na terenach zagospodarowanych, w otoczeniu zabudowy, dróg oraz pól uprawnych. Można tu wyróżnić roślinność segetalną - towarzyszącą uprawom polowym i ogrodniczym oraz ruderalną- towarzyszącą terenom zabudowanym. Mimo dużej wartości przyrodniczej roślinność ta jest celowo niszczona, co przynosi straty środowisku przyrodniczemu.

Ogólnie rzecz biorąc podstawowe zadania w zakresie ochrony przyrody to:

- ochrona istniejących kompleksów leśnych, oraz zwiększenie powierzchni leśnej,
- przebudowa przekształconych drzewostanów z dostosowaniem do warunków siedliskowych,
- zachowanie różnorodności biologicznej zbiorowisk leśnych,
- zapewnienie korzystnych warunków bytowania roślinom i zwierzętom,
- ochrona zbiorowisk bagienno-torfowiskowowych,
- ochrona zbiorowisk murawowych,
- ochrona wszelkiego rodzaju zadrzewień i zakrzewień.

Największe zróżnicowanie fauny występuje na terenie gminy w Załęczańskim Parku Krajobrazowym. Teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego charakteryzuje duża różnorodność biotopów, co sprawia, że zasiedlająca go fauna jest również różnorodna i osobliwa. Udokumentowano występowanie 61 gatunków zasługujących na szczególne potraktowanie. Wśród nich 16 stanowią gatunki chronione, 32 to gatunki znajdujące się na czerwonych listach krajowych i regionalnych oraz 10 to gatunki rzadkie. Charakterystyczną grupą fauny bezkręgowców wyróżniającą teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego są liczne gatunki kserotermiczne. Bogaty jest tu świat owadów. Dotyczy to głównie motyli oraz chrząszczy, w tym szczególnie: biegaczowatych (Carabidae), świerszczy (Grylloidea), szarańczaków (Acrididae). Licznie reprezentowane są również pajęczaki (Arachnoidea). Najlepiej poznaną grupą zwierząt bezkręgowych (Evertebrata) są ślimaki (Gastropoda), których rozpoznano tu około 100 gatunków w tym kilka bardzo interesujących. Na skałkach góry ,,Zelce" żyją trzy gatunki rzadkich ślimaków ściśle związanych ze środowiskiem wapiennym.

1.11 Hałas

Na terenie gminy Działoszyn istnieją dwa podstawowe typy źródeł hałasu:

- hałas typu stacjonarnego, jakim są zakłady przemysłowe np. Cementownia „WARTA" S.A., WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa lub inne zlokalizowane na terenie gminy np. zakłady przetwórstwa owoców i warzyw,
- hałasy komunikacyjne związane z siecią dróg na terenie gminy oraz linią kolejową Śląsk – Porty.

Hałas komunikacyjny

Przez Działoszyn przebiegają następujące drogi kategorii krajowej i wojewódzkiej:

- Działoszyn - Pajęczno - Radomsko (droga krajowa Nr 42) o orientacyjnym natężeniu ruchu około 5000 poj./dobę, przy udziale pojazdów ciężkich ok. 25%,
- Działoszyn - Częstochowa (droga wojewódzka Nr 491) o orientacyjnym natężeniu ruchu 2000 poj./dobę, przy udziale pojazdów ciężkich 36%,
- Działoszyn - Wieluń (droga wojewódzka Nr 486) - brak danych.

Nie są planowane przebiegi przez teren gminy autostrady i drogi ekspresowe.

W celu zminimalizowania negatywnego wpływu hałasu komunikacyjnego, w tym również w Polsce, zalecane jest stosowanie ekranów dźwiękoizolacyjnych, jednak jest to rozwiązanie drogie. W związku z powyższym proponuje się stosować w chwili obecnej następujące środki zapobiegawcze:

- utrzymanie ulic w należytym stanie,
- eliminowanie z ruchu pojazdów mechanicznych będących w złym stanie technicznym i nieodpowiadających normom,
- ograniczenie prędkości pojazdów poruszających się w mieście,
- kontrolowanie przestrzegania ograniczenia prędkości oraz dopuszczalnej ładowności pojazdów,
- stosowanie okien o podwójnej izolacyjności akustycznej,
- od strony pasa ruchu lokalizowanie pomieszczeń o funkcji innej niż mieszkalna,
- nowa zabudowa winna być lokalizowana w bezpiecznej odległości od drogi.

Docelowo należałoby dążyć do wyeliminowania ruchu samochodów ciężarowych na ciasno zabudowanych ulicach centrum Działoszyna.

Na większości dróg o przebiegu przez teren Załęczańskiego Parku Krajobrazowego występuje ruch lokalny. Związany z nim hałas nie przekracza 65 dB. Wyjątek stanowi biegnąca przez Park droga wojewódzka Nr 486 Wieluń – Działoszyn, gdzie hałas przekracza 71 dB. Znaczny wpływ na tak wysokie natężenie hałasu ma ciężki transport samochodowy z Cementowni „Warta" S.A.

Przez teren gminy Działoszyn przebiega linia kolejowa Śląsk – Porty, której znaczenie w ciągu ostatnich lat malało. Linia ta jest jednak nadal ważnym krajowym elementem infrastruktury kolejowej, która ma podlegać sukcesywnej modernizacji.

Dotychczas w obszarze przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu od linii kolejowej funkcjonują tereny zabudowy mieszkaniowej głownie w miejscowości Trębaczew. Należy więc mieć na uwadze ten fakt przy planowaniu modernizacji linii celem uzyskania wyższych prędkości docelowych.

Hałas przemysłowy

Najbardziej uciążliwym zakładem przemysłowym jest Cementownia „WARTA" S.A. wraz z kopalnią wapienia, pracujące w cyklu ciągłym całodobowym. Ostatnio wykonane pomiary hałasu zewnętrznego nie wykazują jednak przekroczeń wartości dopuszczalnych. Jest to wynikiem zastosowania wielu rozwiązań technologicznych zarówno w procesie produkcji jak i instalowania osłon i zabezpieczeń mających na celu zmniejszenie hałasu. Cementowania „Warta" SA od wielu lat z sukcesem wdraża różnorodne instalacje mające na celu możliwie najskuteczniejsze ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.

Hałas powodowany przez WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa, gdzie pomimo zastosowania nowoczesnego parku maszynowego w procesie kruszenia i przemiałowni kamienia wapiennego, praca kruszarek, traków, suwnic i innych urządzeń wywołuje uciążliwości szczególnie dotkliwe w sytuacji stosunkowo niedaleko położonych terenów zabudowanych funkcją mieszkaniową.

Według uzyskanych informacji, dla zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego zakres emisji hałasu nie przekracza dopuszczalnych norm.

Hałas powodowany przez 5 istniejących elektrowni wiatrowych rozprzestrzenia się wokół turbin na terenach rolnych nie wywołując obecnie uciążliwości dla terenów z istniejącą zabudowa mieszkaniową.

1.12 Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i urządzenia użytku domowego, słowem - promieniowanie to występuje powszechnie w środowisku. Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. W gminie Działoszyn do sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska należą:

- dwie linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 400 kV,
- stacja elektroenergetyczna Trębaczew 400/110 kV,
- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV,
- stacja elektroenergetyczna GZP-Działoszyn 110/15 kV,
- stacja elektroenergetyczna RPZ 110/6 kV Warta1 i Warta2,
- stacje bazowe telefonii komórkowej (3 stacje),
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne wykorzystywane w przemyśle, ośrodkach medycznych, policji, straży pożarnej.

W tym zakresie od ostatniej edycji studium nie zaszły żadne zmiany.

1.13 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i poważne awarie mogą zdarzyć się w jednostkach stosujących lub magazynujących materiały niebezpieczne lub podczas transportu substancji niebezpiecznych. Skutki takich awarii są dużym zagrożeniem dla środowiska, mogącym wywołać nieodwracalne zmiany. Konsekwencje takich wypadków określa się mianem - nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Zaliczamy do nich: zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska w wyniku awarii i katastrof w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, pożary na rozległych obszarach lub długo trwające, a także towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, powodujące zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku katastrof budowli hydrotechnicznych, zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska w wyniku klęsk żywiołowych: huraganów, powodzi, suszy, trzęsienia ziemi. Jednym z najważniejszych zadań w zakresie prewencji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i przeciwdziałaniu poważnym awariom jest ewidencja źródeł, które mogą spowodować tego typu zagrożenia.

Zdarzenia posiadające cechy nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska i ludzi mogą powstać na terenie gminy Działoszyn:

- podczas transportu substancji niebezpiecznych,
- jako efekt celowej lub nieświadomej działalności człowieka związanej z niezgodnym z przepisami pozbywaniem się substancji (materiałów niebezpiecznych).

Transport substancji niebezpiecznych odbywać się może w cysternach kolejowych lub autocysternach oraz mniejszych opakowaniach takich jak balony, beczki przewożone samochodami.

Pozbywanie się substancji niebezpiecznych w sposób niezgodny z przepisami stanowi specyficzną grupę zagrożeń wymagającej w pierwszym rzędzie identyfikacji składu porzuconego odpadu, a dopiero potem podjęcie stosowanych działań unieszkodliwiających czy ratowniczych.

Wiodącą rolę w sprawowaniu funkcji zapobiegawczo-ochronnych i ratowniczych pełni Państwowa Straż Pożarna, którą należy bezzwłocznie powiadomić w razie awarii.

Cementownia „Warta" S.A. nie zalicza się do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Podstawą tego twierdzenia są protokołowane wyniki kontroli WIOŚ oraz możliwość historycznego wykazania, że na przestrzeni kilkudziesięciu lat takie awarie nie miały miejsca przy ciągłym inwestowaniu w najnowocześniejsze technologie. Wdrożony i certyfikowany system, zintegrowanego zarządzania, w tym zarządzania środowiskowego wg normy ISO 1400-1 oraz EMAS - Systemu Ekozarządzania i Audytu we Wspólnocie, poddawane corocznie audytom wewnętrznym i zewnętrznym gwarantują skuteczne zarządzanie ryzykiem w tym obszarze.

Zagrożenia środowiska powoduje także rozbudowany Zakład WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w Raciszynie, który powoduje emisję do powietrza wskutek kruszenia wapieni na kamień drogowy, w toku produkcji mączki wapiennej oraz pozyskując surowiec w drodze stosowania materiałów wybuchowych.

Problem Nadzwyczajnych Zagrożeń Środowiska występuje okazjonalnie na wielu drogach publicznych w naszym kraju. Jest on często związany z nieprzestrzeganiem przez przewoźników przepisów bezpieczeństwa transportu materiałów niebezpiecznych.

1.14 Ogólny stan środowiska i jego zagrożenia

Na terenie gminy można wyróżnić kilka rejonów o nieco odmiennych warunkach środowiska. Najmniej przekształcone, najbardziej cenne pod względem przyrodniczym środowisko posiada zachodnia część gminy. Wpływ na to ma duże zalesienie, słaba urbanizacja terenu, brak obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zagrożeniem dla tego rejonu mogłaby być nadmierna penetracja turystyczna oraz wprowadzenie niewspółmiernie dużego w stosunku do odporności środowiska, zainwestowania.

Część środkowa to tereny upraw polowych z niewielkimi kompleksami leśnymi oraz jednostkami osadniczymi, przy czym część północna jest obszarem o znacznie większym zainwestowaniu niż część południowa. Na terenie tym występują jedynie niewielkie źródła zagrożenia, mające charakter lokalny. Zagrożeniem dla środowiska w tej części gminy jest eksploatacja surowców naturalnych oraz emisja zanieczyszczeń pochodząca ze spalania paliw konwencjonalnych w paleniskach domowych w tym szczególnie na obszarze Działoszyna. Zagrożenie może stanowić erozja gleb na terenach upraw polowych. Teren ten stanowi zaplecze dla występującego na terenie gminy przemysłu przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Część wschodnia gminy to teren o funkcji przemysłowej. Występują tu największe na terenie gminy złoża wapieni i margli. Na bazie tych surowców został wybudowany Kombinat Cementowo-Wapienniczy (obecnie Cementownia ,,Warta" S.A.). Eksploatacja surowców naturalnych poczyniła znaczne zmiany w krajobrazie i spowodowała zmiany wszystkich elementów środowiska. Z uwagi na występowanie przemysłowych zasobów surowca wykorzystywanego na potrzeby Cementowni ,,Warta" S.A. los tego terenu został już faktycznie przesądzony, ponieważ dalsza eksploatacja będzie powodować kolejne zmiany.

2. Obszary i obiekty środowiska przyrodniczego objęte ochroną

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Rezerwaty przyrody

Rezerwat leśny „Dąbrowa w Niżankowicach" o pow. 102,54 ha.

Rezerwat znajduje się na terenie nadleśnictwa Wieluń, Leśnictwa Niżankowice. Rezerwat został utworzony w 1983 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 39 z dnia 24.11.1983 r. (MP Nr 33, poz.230 z 1983 r.) w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Na podstawie §2 Zarządzenia nr 4/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia12 marca 2013r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dąbrowa w Niżankowicach" w skład rezerwatu wchodzi obszar oznaczony w planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Wieluń na lata 2007- 2016, na terenie leśnictwa Niżankowice, obrębu Kraszkowice, jako oddziały: 139d,f,g,~a, 140f,~a,~c,~d, 142a,b,c,~a,~b, 143a,b,c,d,f,~a,~b,~c, 145a,~a,~d, 146a,b,~a,~b.
Zgodnie z w/w rozporządzeniem celem ochrony rezerwatu jest zachowanie mozaiki ekosystemów leśnych, w tym rzadkich w Polsce świetlistej i kwaśnej dąbrowy na granicy zasięgów geograficznych
Występuje tu jeden typ siedliskowy lasu – las mieszany świeży (LMśw). W drzewostanie gatunkiem panującym jest sosna pospolita i dąb bezszypułkowy. Niemal na całym obszarze rezerwatu tworzy się warstwa podrostów dębowych, które w miarę upływu czasu przechodzą w formy podokapowe, a nawet na fragmentach tworzą dolne piętro. Obszar rezerwatu zajęty jest przez świetlistą dąbrowę. Jest to zbiorowisko bardzo wrażliwe na nieprawidłowe gospodarowanie i użytkowanie. Na terenie rezerwatu występują pewne formy degeneracji. Zagrożeniem dla rezerwatu jest jego nadmierna penetracja i różnorodne wpływy antropogeniczne.

Rezerwat przyrody nieożywionej „Węże" o pow. 20,74 ha.

Rezerwat znajduje się na terenie Nadleśnictwa Wieluń, Leśnictwa Niżankowice (oddz. 160C a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l.).
Został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10.12.1971 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 5, poz. 33 z 1972 r.)

Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie wapiennego wzgórza Zelce (ostańca jurajskiego) z systemem jaskiń zawierających formy naciekowe oraz lejami krasowymi, w których zachowały się szczątki zwierząt plioceńskich, a także w celu zachowania muraw naskalnych, wapieniolubnych paproci, muraw kserotermicznych, zarośli dzikich róż i jałowca.

Na podstawie §3 Zarządzenia nr 54/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Węże" celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wapiennego wzgórza (ostaniec jurajski) z systemem jaskiń zawierających formy naciekowe oraz z lejami krasowymi, w których zachowały się szczątki zwierząt plioceńskich, a także charakterystycznych dla tego typu podłoża ciepłolubnych zbiorowisk roślinnych.
Na terenie rezerwatu zostały odkryte szczątki kostne zwierząt trzeciorzędowych. Stanowisko zawiera najbogatszą w skali Polski faunę ssaków plioceńskich. Zrekonstruowane znaleziska pozwoliły na zrekonstruowanie krajobrazu i warunków z końca okresu trzeciorzędowego. We wnętrzu wzgórza znajdują się korytarze i jaskinie. Na ścianach występują polewy kalcytowe, drobne kolumny, stalagmity, zaś na stropie stalaktyty. Okazalsze fragmenty rzeźby zostały zniszczone. Na powierzchni powstają współcześnie żłobki krasowe, nieregularne jamy

i bruzdy krasowe. Wierzchołek i północne zbocze porasta murawa naskalna, pozostałe zbocza suche lasy sosnowe sztucznego pochodzenia *(Ekofizjografia dla Miasta i Gminy Działoszyn Województwo Łódzkie, Ekoton, T. Brzozowka, A. Tomczak, Łódź, 2003 r.)*.

W rezerwacie „Węże" znajduje się osiem jaskiń: Zanokcica, Za kratą, Draba, Mała ,Prof. Samsonowicza, Stalagmitowa, Niespodzianka i Sulimskiego przy czym żadna z jaskiń znajdujących się na terenie rezerwatu nie jest przystosowana do ruchu turystycznego. Istnieje ryzyko obrywania się skał, lub są one niedostępne z innych powodów. Jaskinia Za kratą ma głębokość około 17 metrów, ma dość ładną szatę naciekową. Niestety w dość dobrym stanie zachowały się jedynie wytwory uformowane z polewy naciekowej, gdyż ta jest trudna do oderwania. Znajdują się tu małe, szybko rozwijające się stalaktyty rurkowe, które są zaczątkiem większych stalaktytów.

Zasady ochrony rezerwatów przyrody wynikają bezpośrednio z ustawy o ochronie przyrody, a szczególności z planów ochrony, ustanowionych na podstawie zarządzenia nr 20/2011 z dnia 31 marca 2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dabrowa w Niżankowicach" oraz zarządzenia nr 22/2011 z dnia 31 marca 2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Węże"

W niezatwierdzonym projekcie planu ochrony dla Załęczańskiego PK uznano za celowe utworzenie rezerwatu przyrody ,,Mokry Ług" w miejscowości Bobrowniki. Za przedmiot ochrony uznano torfowisko wysokie z typowymi zespołami roślinnymi i pełnym składem florystycznym o powierzchni około 12,4 ha.

2.1.2. Załęczański Park Krajobrazowy

Podstawą prawną funkcjonowania Załęczańskiego Parku Krajobrazowego jest Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego z dn. 24.11.2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urzędowy Woj. Łódzkiego z 2005 r. Nr 348, poz. 3119) oraz Rozporządzenie nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z 4 czerwca 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Łódzkiego w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego. Park został utworzony 5.01.1978 r. Położony jest w południowej części województwa łódzkiego (na styku z woj. śląskim) na obszarze gmin: Działoszyn, Pątnów i Wierzchlas. Zajmuje powierzchnię 13 323 ha. Do Parku należy zachodnia i środkowa część gminy Działoszyn o powierzchni około 5245 ha (43,5% jej obszaru), obejmująca wsie: Niżankowice, Bobrowniki, Lisowice, Szczepany, Draby, Kiedosy. Teren Parku podlega wzmożonej ochronie wartości przyrodniczych, geologicznych i krajobrazowych dla potrzeb wypoczynku ludności, krajoznawstwa, nauki i przyrody. Szczegółowe zakazy i ograniczenia zawarte są w rozporządzeniu o utworzeniu Parku i uwzględnione zostaną w studium. Wokół Parku w/w aktem prawnym utworzono strefę ochronną, zwaną otuliną. Na obszarze gminy Działoszyn w otulinie Parku leżą: Draby Drugie i Lisowice Kolonia.
Na terenie Parku występują wzgórza wapienne w postaci izolowanych ostańców, które tworzą siedliska dla muraw kserotermicznych „stepowych" czy świetlistych dąbrów. Znajduje się tu również znaczny kompleks leśny z zachowaną sporą liczbą zbiorowisk zbliżonych do naturalnych oraz przełomowy odcinek Warty z łąkami, wśród których zachowały się miejscami półnaturalne łąki świeże i wilgotne oraz torfowiska. W obrębie wzgórz występują formy krasowe, w tym jaskinie stanowiące drugie, co do wielkości w Polsce zimowisko nietoperzy *(Ekofizjografia dla Miasta i Gminy Działoszyn Województwo Łódzkie, Ekoton, T. Brzozowska, A. Tomczak, Łódź, 2003 r., Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby zmiany studium miasta i gminy Działoszyn, 2011 r.)* .

Załęczański Park Krajobrazowy pokryty jest mozaiką różnorodnych zbiorowisk leśnych – przeważają suche bory sosnowe, ale występują tu również bory bagienne, dąbrowy i olsy, nad rzeką łęgi jesionowo-olszowe, a na ostańcach wapiennych – murawy kserotermiczne.

Na całym obszarze Parku stwierdzono występowanie około 770 gatunków roślin naczyniowych, około 100 gatunków mszaków i około 80 gatunków porostów. Spotykamy tu również gatunki należące do wielu grup siedliskowych, jednak najliczniej reprezentowane są rośliny związane z siedliskami zmienionymi wskutek działalności człowieka, jak uprawa roli czy wielowiekowe osadnictwo wiejskie. Duży udział we florze Parku mają gatunki charakterystyczne dla lasów liściastych oraz rośliny siedlisk łąkowych i mokradeł, związanych z doliną Warty. Najbardziej charakterystyczne i wyróżniające ten obszar w krajobrazie Polski Środkowej są jednak rośliny muraw napiaskowych i kserotermicznych. Na murawy kserotermiczne składają się liczne gatunki roślin sucho- i ciepłolubnych, porastających niezalesione szczyty jurajskich ostańców wapiennych. Wiele wapiennolubnych roślin osiąga tu swe północne granice zasięgu.

Zasady ochrony parku krajobrazowego wynikają bezpośrednio z ustawy o ochronie przyrody, a szczególności z planu ochrony, który należy sporządzić.

Jest opracowany Projekt planu ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, w którym są proponowane następujące działania mające na celu ochronę ZPK:

- zakaz eksploatacji złoża piasków ,,Węże" oraz złoża wapieni ,,Bobrowniki", ograniczenie eksploatacji pozostałych surowców do koniecznego, ekonomicznego minimum,
- sukcesywne prowadzenie rekultywacji terenów poeksploatacyjnych, jak również przywrócenie do właściwego stanu innych elementów przyrodniczych,
- zalesianie i zadrzewianie terenów podatnych na erozję,
- kompleksowe wyposażenie terenu Parku w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska (sieć kanalizacyjną, oczyszczalnie ścieków, sieć gazową, techniczne urządzenia ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sukcesywne porządkowanie gospodarki odpadami, monitoring zanieczyszczeń ścieków),
- objęcie wszystkich możliwych terenów zainwestowanych (istniejących i proponowanych) zbiorczą kanalizacją sanitarną i deszczową, eliminującą w maksymalny sposób indywidualne sposoby utylizacji ścieków sanitarnych i deszczowych, z koniecznością odprowadzenia ścieków do oczyszczalni; dla zabudowy zagrodowej dopuścić możliwość lokalizacji przyzagrodowych oczyszczalni ścieków – odprowadzanie ścieków do szczelnych szamb należy traktować wyłącznie jako rozwiązanie tymczasowe,
- kształtowanie granicy rolno-leśnej – wprowadzanie zalesień na gruntach o niskiej przydatności dla rolnictwa w rejonie wsi: Niżankowice, Bobrowniki, Tasarzowizna, Draby, Węże i Szczepany-Kiedosy,
- nie wprowadzanie nowej zabudowy nie tylko w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, ale też w obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi,
- utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów znajdujących się z pasie o szerokości 100 metrów od brzegów rzeki Warty. W pasie tym dopuszcza się realizację obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej. W tym zakresie w niniejszym studium zawarta jest propozycja dokonania korekty przy okazji dostosowania zasad ochrony do aktualnej podstawy prawnej,
- utrzymywanie w dotychczasowym użytkowaniu terenów położonych w strefie krawędziowej doliny Warty,
- utrzymanie regionalno - historycznej tradycji zabudowy w zakresie struktury przestrzennej jednostek osadniczych, form rozplanowania wsi, skali, funkcji i form zabudowy,
- wykorzystywanie w budownictwie miejscowego materiału budowlanego (wapienia i drewna),
- zachowanie układu historycznych podziałów własnościowych – prace scaleniowe gruntów rolnych powinny uwzględniać zachowanie podstawowych elementów układu działek i rozłogu pól,

- ograniczenie możliwości scalania nieruchomości na terenach o krajobrazie kulturowym harmonijnym o znacznych walorach naturalnych, w rejonie Bobrownik, Lisowic, Kolonii Lisowic,
- zahamowanie rozwoju osadnictwa w obrębie prawobrzeżnej części doliny Warty pomiędzy Kamionem, a Bobrownikami,
- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez rozwój budownictwa w obrębie istniejącego osadnictwa i nie wprowadzanie nowej zabudowy w odległości ponad 300 m od istniejących zabudowań wsi,
- ograniczenie budowy obiektów o powierzchni zabudowy powyżej 300 m^2 w jednej bryle i wysokości większej niż 9 m do najwyższego punktu pokrycia dachu,
- nie stosowanie ogrodzeń z betonowych materiałów prefabrykowanych, z preferencją ogrodzeń ażurowych i żywopłotów, oraz kolorystyki dysharmonizującej z otoczeniem,
- osłanianie zielenią wysoką istniejącej elementów dysharmonijnych,
- zakaz lokalizowania zabudowy w strefie krawędziowej doliny Warty w rejonie Bobrownik, Sęsowa i Lisowic,
- zakaz lokalizowania zabudowy w obszarze punktów widokowych (ekspozycji) na skarpie rzeki Warty w rejonie Lisowic oraz na górach: Zelce, Buki, św. Genowefy, Wapiennik oraz wzdłuż drogi lokalnej Kamion-Niżankowice,
- dla terenów zabudowy letniskowej minimalna powierzchnia działki letniskowej to 2000 m^2,
- adaptacja istniejącej zabudowy zrealizowanej zgodnie z obowiązującymi przepisami z możliwością jej rozbudowy, podnoszenia standardu użytkowego i technicznego oraz wymiany,
- dla zabudowy zrealizowanej zgodnie z planami w terenach zagrożenia powodziowego w miejscowościach: Lisowice i Bobrowniki – obowiązują ograniczenia określone w przepisach odrębnych,
- ograniczenie funkcji osadniczej w miejscowości Bobrowniki. Nową zabudowę można dopuścić na szczególnych warunkach: kompleksy działek nie powinny przekraczać powierzchni 2 ha, minimalna powierzchnia działki 1500-2000 m^2, zabudowa o wysokości nie większej niż 9 m od poziomu gruntu do najwyższego punktu pokrycia dachu, nawiązująca skalą do zabudowy tradycyjnej regionu, maksymalna powierzchnia zabudowy 150 m^2, dachy spadziste, zakaz stosowania ogrodzeń z betonowych materiałów prefabrykowanych, z preferencją ogrodzeń ażurowych oraz żywopłotów,
- modernizację drogi wojewódzkiej Nr 486 do parametrów klasy G - głównej,
- modernizację dróg powiatowych i gminnych,
- realizację proponowanych odcinków dróg gminnych w gminie Działoszyn,
- obowiązkowe podłączenie do zbiorczej sieci kanalizacyjnej istniejącej zabudowy mieszkaniowo-letniskowej i letniskowej położonej w dolinie Warty (miejscowości Bobrowniki, Bugaj i Lisowice),
- dalsze ograniczanie emisji SO_2 i opadu pyłu z Cementowni ,,Warta" S.A. w Trębaczewie (nowe technologie produkcji, nowoczesne filtry itp.),
- opracowanie planu ochrony rezerwatu ,,Dąbrowa w Niżankowicach",
- opracowanie dokumentacji potrzebnej do utworzenia rezerwatu ,,Mokry Ług", wykup gruntów prywatnych,
- wykonanie prac odsłaniających i eksponujących walory dydaktyczne proponowanych stanowisk dokumentacyjnych w Lisowicach,
- wykonanie badań i analiza układów przestrzennych wsi: Bobrowniki, Bugaj, Kiedosy, Węże,
- opracowanie katalogu regionalnych wzorców architektury, służących utrzymaniu historycznej tradycji zabudowy,
- nie zalesianie szczytów wapiennych wzgórz,
- odlesienie szczytu i południowego zbocza ostańca wapiennego ,,Góra św. Genowefy"
- nie wycinanie lasów łęgowych i nie zastępowanie ich lasami sosnowymi,

- budowa lokalnych zabezpieczeń przeciwpowodziowych dla terenów zabudowanych w miejscowościach Bobrowniki i Lisowice,
- proponowana zmiana przebiegu drogi powiatowej Nr 4522E, należącej do powiatu Pajęczno w celu połączenia z drogą powiatową o tym samym numerze, będącej w zarządzie powiatu wieluńskiego, modernizacja drogi do parametrów klasy technicznej Z – zbiorczej.

Dotychczas tj. od opracowania projektu planu ochrony ZPK – nie uzyskał on rangi prawnej, a część proponowanych i przytoczonych wyżej ustaleń nie jest aktualna. Dla Parku Załęczańskiego potrzebny jest nowy projekt planu ochrony.

2.1.3. Obszary chronionego krajobrazu

Obecnie w granicach gminy Działoszyn nie ma utworzonych obszarów chronionego krajobrazu. W ramach uwarunkowań wynikających z opracowań planistycznych wyższego rzędu proponowane jest utworzenie Załęczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który ma zastąpić otulinę Parku oraz utworzenie Pajęczańsko-Gidelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zapewniającego ciągłość obszarów prawnie chronionych w południowej części województwa łódzkiego, w której jest położona gmina Działoszyn.

2.1.4. Obszar Natura 2000
Załęczański Łuk Warty PLH100007

Ostoje Natura 2000 to sieć obszarów chronionych, tworzona na mocy prawa europejskiego Dyrektywy 79/403/EEC zwanej dziś Dyrektywą Ptasią oraz Dyrektywy 92/43/EEC, czyli Dyrektywy Siedliskowej. Obszary te stworzyć mają docelowo Europejską Sieć Ekologiczną Obszarów Chronionych, której celem jest zachowanie wszystkich zagrożonych i najbardziej reprezentatywnych dla naszego kontynentu siedlisk przyrodniczych wraz z towarzyszącą im fauną i florą. Obszary wchodzące w skład sieci są bardzo zróżnicowane. Mogą obejmować już istniejące tereny chronione (parki narodowe, rezerwaty, parki krajobrazowe) jak i obszary w ogóle nie planowane do objęcia ochroną (np. obszary o zróżnicowanym krajobrazie rolniczym i dużej różnorodności gatunkowej, tzw. Obszary Przyrodniczo Wrażliwe, czyli w skrócie OPW). Istotne dla ich wyznaczania jest obecność określonych typów siedlisk przyrodniczych, których listę zawiera załącznik I Dyrektywy Siedliskowej, określonej grupy gatunków zwierząt i roślin wyszczególnionych w załączniku II tejże Dyrektywy lub też ptaków wymienianych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007 został zatwierdzony na podstawie Decyzji Wykonawczej Komisji z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia szóstego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2012) 8135) (2013/23/UE) opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 26 stycznia 2013 r. (DZ.U.UEL 24/58 z dnia 26 stycznia 2013 r.).

Na terenie gminy Działoszyn za element sieci NATURA 2000 uznana została część Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Zaproponowany obszar nosi nazwę Załęczańskiego Łuku Warty PLH100007 , zaklasyfikowano go jako Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk, wyznaczany dla ochrony określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk istotnych dla ochrony określonych gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki.

Obszar obejmuje tereny gmin: Działoszyn, Pątnów, Wierzchlas, Rudniki i Lipie, jest proponowany do objęcia ochroną przez Rząd RP, zatem na jego terenie zabrania się

podejmowania działań wyszczególnionych w art. 33 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Załęczański Łuk Warty PLH100007 zajmuje powierzchnię 9317,24 ha, leży na wysokości od 160 do 250 m n.p.m. obejmując głęboko wciętą w wapienne podłoże (30-60 m), tworzącą trzy przełomy dolinę Warty od Lisowic do Kochlewa i duży teren w zakolu rzeki, na 40-tym km jej biegu. W krajobrazie dominują formy plejstoceńskie (wzgórza morenowe, równiny piaszczyste, sandry), którym towarzyszą formy krasowe (jaskinie, źródła, skałki, studnie i leje). W 24 jaskiniach zimują liczne populacje nietoperzy. Stwierdzono tu ponad 100 zbiorowisk roślinnych z ciekawymi wapieniolubnymi gatunkami, często o charakterze górskim. Zmienione w wyniku ekstensywnej gospodarki lasy, aktualnie są zdominowane przez sosnę, tym nie mniej spotyka się również dobrze zachowane płaty naturalnych drzewostanów dębowych oraz typowo wykształcone murawy napiaskowe.

Obecnie obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007, zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 czerwca 2018 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty PLH100007.

Gmina Działoszyn razem z gminą Wierzchlas i Pątnów utworzyły porozumienie, którego celem jest zrównoważony rozwój regionu Zakola Warty. Efektem pracy porozumienia jest projekt „Strategia Zrównoważonego Zagospodarowania Wielkiego Łuku Warty". Podstawową przesłanką stworzenia w/w projektu były szczególnie walory przyrodnicze regionu. Zrównoważony rozwój regionu Zakola Warty traktuje turystykę jako jeden z najważniejszych obszarów gospodarczych, przyczyniających się do podnoszenia poziomu życia i satysfakcji mieszkańców. Władze gmin dostrzegają szanse na rozwój poprzez wykorzystanie środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Projekt jest otwarty dla innych gmin związanych z Doliną Warty. Wdrażanie strategii zapoczątkowało procesy porządkowania infrastruktury i odpowiedzialnego zarządzania i zaangażowania władz oraz partnerów społecznych na rzecz wzrostu społeczno-gospodarczego. Partnerami projektu są: Nadleśnictwo Wieluń i Sieradzkie Parki Krajobrazowe.

2.1.5. Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

Na terenie gminy Działoszyn zlokalizowane są dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - Działoszyński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy oraz Zespół Przyrodniczo- -Krajobrazowy ,,Renesansowe Założenie Pałacowo-Parkowe w Działoszynie". Działoszyński Z. P. K. działa na podstawie Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 31.07.1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urzędowy Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 20, poz. 115). Zespół zajmuje powierzchnię 299 ha, położony jest na terenie gminy i miasta Działoszyn. Obejmuje dolinę rzeki Warty od wschodniej granicy otuliny Załęczańskiego Parku Krajobrazowego do wschodniej granicy gminy. Obszar ten objęto ochroną w celu ratowania resztek naturalnego krajobrazu nadwarciańskiego, blisko sąsiadującego tu z terenami silnie przekształconymi antropogenicznie. W przypadku „Działoszyńskiego ZPK" istnieje obowiązek dostosowania przepisów dotyczących ochrony terenu do aktualnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody, a przy okazji warty rozważenia jest problem korekty przebiegu granic zespołu.

Fakt położenia ZPK „Renesansowe Założenie Pałacowo-Parkowe w Działoszynie" na naturalnym cyplu wysoczyzny wcinającej się w szeroki fragment doliny Warty i wyniesionym ponad 5 m ponad poziom okolicznych łąk sprawia, że pałac Męcińskich z otaczającym go

parkiem posiada duże walory architektoniczno-krajobrazowe. Nie występują tu jednak znaczące walory przyrodnicze uzasadniające podejmowanie działań na rzecz tworzenia indywidualnych form ochrony przyrody (np. pomniki przyrody).

Planowane jest także utworzenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego ,,Dolina Suchej Strugi". Sucha Struga (nazwa formalna rzeki to Grabarka, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną) to niewielki strumień płynący m.in. przez wsie Draby i Lisowice Kolonia. W sąsiedztwie Lisowic Kolonii, na kilometr przed korytem Warty, wody tego strumienia giną w ponorze, powstałym w wapieniach jury górnej, odsłoniętych w wyniku erozji na prawnym zboczu doliny. Kilometr dalej Sucha Struga, płynąc odtąd pod ziemią, uchodzi do Warty źródłem przykorytowym (wywierzyskiem). W suchej części doliny obserwować można stare odsłonięcia wapieni ze skamieniałościami amonitów i gąbek.

Zasady ochrony terenów objętych i przewidzianych do objęcia tą formą wynikają z ustawy o ochronie przyrody.

2.1.6. Pomniki przyrody

Na terenie gminy istnieją następujące pomniki przyrody:

- formy kopalne w kamieniołomie przy jaskini we wsi Draby,
- jaskinia „Ewy" we wsi Draby nr 3, nr ewid. działki 364/2, jaskinia znajduje się we wnętrzu Góry Draby, prowadzi do niej pionowa studnia krasowa o głębokości 11 metrów. Wnętrze uległo zniszczeniu w wyniku eksploatacji kalcytu, jedynie miejscami zachowały się jeszcze resztki dawnej szaty naciekowej – warstwy białego, drobnokrystalicznego kalcytu, oddzielonego laminami piasków i iłów o żółtym zabarwieniu.
- zbiornik wodny „Żabi Staw" (stanowisko kolonii żab) znajdujący się na zachód od wsi Bobrowniki oddz. 145a. Istnienie ,,Żabiego Stawu" jest uwarunkowane lokalnym występowaniem nieprzepuszczalnej warstwy skalnej, co powoduje gromadzenie się wód opadowych, tworzących zbiornik wodny zawieszony około 50 metrów powyżej doliny Warty.
- źródło krasowe - znajduje się na wschód od mostu w Lisowicach, nr ewid. dz. 365/1, jest to przykorytowe wywierzysko krasowe o dużej wydajności. Warta podcina swój południowy brzeg odsłaniając na odcinku około 50 metrów skały wapienne. Woda wypływa tu spod skał w kilku miejscach. (Ekofizjografia dla Miasta i Gminy Działoszyn Województwo Łódzkie, Ekoton, T. Brzozowka, A. Tomczak, Łódź, 2003 r., Powiat Pajęczański, Przewodnik Turystyczny, 2006).

Proponowane są do utworzenia dalsze pomniki przyrody, o których mowa w części obejmującej kierunki polityki przestrzennej.

2.1.7. Stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne

Obecnie w gminie Działoszyn nie ma utworzonych stanowisk dokumentacyjnych i użytków ekologicznych, są jednak proponowane do utworzenia. Propozycje te wynikają z projektu planu ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

2.1.8. Inne obiekty cenne przyrodniczo

W systemie „Krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA" ponadlokalne walory przyrodnicze posiada fragment gminy, położony nad Wartą w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, opatrzony w w/w sieci symbolem 15 K - jako fragment „obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym", a także pozostały fragment doliny tej rzeki na obszarze gminy - jako „korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym".

Planuje się objęcie szczególną ochroną wybranych niewielkich kamieniołomów gospodarczych w okolicach Lisowic i Bobrownik. Spośród kamieniołomów zasługujących na ochronę należy wymienić:

- stary kamieniołom we wsi Bobrowniki w pobliżu kościoła,
- kamieniołom we wsi Lisowice nad Wartą koło gospodarstwa sołtysa,
- małe kamieniołomy przy ujściu suchej dolinki do Warty pomiędzy Raciszynem i Lisowicami,
- rozległy, duży kamieniołom (ogrodzony) na prawym brzegu Warty koło mostu przy wsi Lisowice.

Wspomniane kamieniołomy stanowią niezwykle interesujące obiekty geologiczne, nie mające swoich odpowiedników w innych miejscach na Jurze Krakowsko-Częstochowsko-Wieluńskiej, ważne ze względu na swoją wartość naukową, m.in. ze względu na kompletność zapisu warstw skalnych (dla celów stratygraficznych stanowiące istotny profil odniesienia w stosunku do innych regionów w Europie) oraz obfitość i różnorodność jurajskich skamieniałości (w tym szczególnie amonitów – m.in. stąd właśnie opisano po raz pierwszy trzy nowe gatunki wymarłych organizmów). W chwili obecnej kamieniołomy te częściowo zarastają (w związku z istniejącym zakazem eksploatacji). W celu utrzymania ich pierwotnego charakteru należy rozważyć możliwość ograniczonej eksploatacji przez gospodarzy – pod kontrolą i przy ich odpowiednim zabezpieczeniu. Eksploatacja ta nie mogłaby mieć charakteru eksploatacji przemysłowej na dużą skalę, lecz jedynie lokalnej, prowadzonej tradycyjnymi metodami i mającej na celu odtworzenie i utrzymanie wspomnianych kamieniołomów. Ze względu na sytuację prawno-własnościową powyższe zalecenia mają jedynie charakter preferencyjny. Właściwa konserwacja powyższych kamieniołomów będzie realna jedynie po wprowadzeniu formy ochrony np. utworzenia stanowisk dokumentacyjnych.
Poza ochroną prawną potrzebna jest ochrona czynna. Dotyczy to wszystkich form ochrony przyrody na terenie miasta i gminy Działoszyn, a w szczególności terenu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, na obszarze którego eksploatacja surowców oraz nadmierna niezorganizowana penetracja turystyczna wyrządza duże szkody, a także doliny Warty, którą należy zabezpieczyć przed wkraczaniem zainwestowania szczególnie w postaci zabudowy letniskowej.

2.2 Wnioski z analizy środowiskowej

Po przeanalizowaniu powyższych uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska, nasuwają się następujące wnioski:

1. Obszar gminy, położony w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, należy do ważnego przyrodniczo obszaru węzłowego, stanowiącego istotny element systemu ekologicznego województwa łódzkiego. Dla obszaru ZPK nie ma sporządzonego planu ochrony. Część Parku jest objęta ochroną specjalną jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty PLH100007 Załęczański Łuk Warty. Dla obszaru Parku i obszaru Natura 2000 obowiązują ograniczenia w gospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych. Ustalenia te winny zostać uwzględnione w każdych opracowaniach planistycznych oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych.
2. Część obszaru Parku, wyróżniająca się walorami przyrodniczymi lub krajobrazowymi zaproponowana została do objęcia ochroną konserwatorską w formie ochrony indywidualnej. Tereny te wymagają dokładnego respektowania zasad ich ochrony zawartych w planach ochrony rezerwatów przyrody lub w aktach powołujących te formy ochrony (np. Działoszyński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy). Tereny wskazane do ochrony konserwatorskiej należy sukcesywnie ustanawiać, ze szczególnym uwzględnieniem form możliwych do utworzenia przez Radę Miejską (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody).

3. Powierzchnie leśne, stanowiące 29 % ogólnej powierzchni gminy, stanowią wartościowy element przyrody, krajobrazu oraz walorów rekreacyjnych gminy i wymagają szczególnej ochrony przed zmianą użytkowania. Wskazana jest realizacja projektowanych w obowiązujących planach miejscowych zalesień, ze szczególnym uwzględnieniem terenów występujących w miejscowościach: Niżankowice, Bobrowniki, Kiedosy-Szczepany, Lisowice,
4. Wzdłuż doliny Warty występuje zagrożenie powodziowe. Zagospodarowując tereny zagrożenia powodziowego należy respektować zapisy *Prawa wodnego* oraz zawarte w nim zakazy i ograniczenia.
5. Ochrona erozyjnej krawędzi doliny Warty, zagrożonej lokalnie procesami stokowymi (osuwania mas ziemnych), wymaga wprowadzenia zakazu zabudowy i usuwania istniejących zarośli i zakrzaczeń.
6. Na terenie gminy występują bogate udokumentowane złoża surowców naturalnych. Jest to zjawisko o tyle korzystne, że wywołuje wzrost gospodarczy, przysparza jednak terenów zdegradowanych powierzchniową eksploatacją wymagając troskliwie prowadzonej rekultywacji. Udokumentowane zasoby surowców na obszarach prawnie chronionych nie są przewidywane do eksploatacji. W przypadku stwierdzenia występowania surowców mineralnych w wyznaczonych obszarach, występuje obowiązek sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko.
7. Ze względu na niewystarczające dla potrzeb rolnictwa zasoby wód powierzchniowych, należy objąć ochroną przed zmianą użytkowania wszystkie istniejące stawy, oczka wodne i starorzecza w dolinach Warty.
8. Całość obszaru gminy znajduje się w zasięgu GZWP, objętym na tym terenie Strefą Wysokiej Ochrony. Tereny te podlegają szczególnej ochronie przed zanieczyszczeniami wód gruntowych, co wiąże się z wprowadzeniem stałego, systematycznego monitoringu zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Działoszynie,
9. Pomimo, iż miasto i gmina Działoszyn ma, relatywnie duży udział terenów skanalizowanych, to jednak nadal – zwłaszcza z racji warunków hydrogeologicznych – wymaga dążenia do pełnego wyposażenia wszystkich wsi w kanalizację sanitarną lub wyposażenia w lokalne oczyszczalnie ścieków. Obecnie nadal występuje zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Rzeka Warta nie odpowiada normom sanitarnym – jest to problem o skali regionalnej, a nawet wojewódzkiej, wymagający wzmożenia działań w tym zakresie nie tylko na terenie gminy Działoszyn, ale i w gminach sąsiednich, przez które Warta przepływaj. ą te same rzeki. Należy dążyć do uzyskania przez wszystkie wody najwyższych klas czystości.
10. Ze względu na znaczne rozproszenie zabudowy, niska emisja do atmosfery stanowi na terenie gminy stosunkowo niewielki problem. Również największy w gminie i w powiecie zakład przemysłowy, jakim jest Cementownia „Warta" SA z/s w Trębaczewie wprowadza wszelkie możliwe zabezpieczenia starając się zminimalizować negatywny wpływ na środowisko.

Obszary występowania relatywnie najwyższych walorów glebowo-rolniczych w gminie wymagają ochrony przed zmianą użytkowania na inną niż rolniczą. Jakkolwiek nie zajmują dużych powierzchniowo części gminy, to jednak tereny te powinny być traktowane jako predestynowane do rozwoju intensywnego rolnictwa z dopuszczeniem zabudowy rolniczej i w wyjątkowych sytuacjach związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym. Tereny te nie powinny być zalesiane.

3. Środowisko kulturowe

3.1 Rys historyczny

Pierwsze osadnictwo nastąpiło na omawianym terenie nad Wartą w 10-9 tysiącleciu p.n.e. w konsekwencji wędrówek myśliwych na północ za stadami reniferów.
Pozostały po nich liczne obozowiska w postaci krótkotrwałych osad postojowych łowców reniferów, zakładane na najwyższych stopniach terasowych Warty. Ślady pobytu tych najstarszych mieszkańców ujawniono na obszarze współczesnej gminy w mieście Działoszynie i we wsiach: Bobrowniki i Kapituła, gdzie - podobnie jak w miejscowościach sąsiedniej gminy Załęcze - odkryto pozostałości szałasów, narzędzia krzemienne oraz groty strzał. Następne, odnalezione w okolicach Raciszyna, znacznie skromniejsze ślady pozostawione przez koczujących myśliwych, pochodzą z 7-6 tysiąclecia p.n.e. W 3-2 tysiącleciu p.n.e. pojawili się na terenie m.in. współczesnego miasta Działoszyna nowi osadnicy trudniący się hodowlą i prymitywnym rolnictwem, posługujący się kamiennymi i krzemiennymi narzędziami oraz wypalanymi przez siebie glinianymi naczyniami, o czym świadczą znaleziska z Działoszyna.

Stabilizacja osadnictwa na tym terenie nastąpiła między IX a VII wiekiem p.n.e., czego dowodem są pozostałości cmentarzysk ciałopalnych. W okresie I-V wieku n.e. nastąpiły wyraźne zmiany w osadnictwie, gospodarce i życiu społecznym mieszkańców. Nastąpiła koncentracja osad wokół ważniejszych ośrodków i przepraw przez Wartę, do których należał również Działoszyn. Istniejąca współcześnie sieć osadnicza ukształtowała się na omawianym terenie głównie w okresie między XII a XIV w. Do najstarszych miejscowości gminy należą: Bobrowniki i Działoszyn. Znajdowały się one przy starych przeprawach przez Wartę na handlowym szlaku ze Śląska na Ruś. W Szczytach znajdowała się w tym okresie komora celna.

Działoszyn otrzymał prawa miejskie w 1412 r. Lokowany na prawie magdeburskim, posiadał własny samorząd, herb i pieczęć. Był miastem prywatnym, należącym kolejno do Hińczów, Kobylańskich, Łubnickich, Męcińskich i Myszkowskich.

Początkowo rolnicze miasto, zaczęło pod koniec XV wieku stopniowo rozwijać rzemiosło i handel wełną, skórami, zbożem i bydłem, czemu sprzyjało sąsiedztwo Śląska. Z rąk króla Aleksandra miasto otrzymało w 1502 r. przywilej urządzania targów i jarmarków, potwierdzony przez następnych Jagiellonów. W okresie reformacji na terenie Działoszyna działali Arianie, a kasztelan wieluński – Andrzej Męciński ufundował zbór kalwiński. W XVI w. do miasta zaczęli napływać Żydzi, którzy przyczynili się do stopniowego rozwoju rzemiosła i handlu. W 1536 r. ówcześni właściciele Działoszyna - Kobylańscy wybudowali pałac. W 1655 r. - w czasie najazdu Szwedów, dowodzonych przez gen. Mullera, miasto zostało ograbione i spalone. Po okresie wojen szwedzkich Działoszyn stopniowo przywrócił swój dawny charakter miasta rzemieśniczo-handlowego - w znacznej mierze za sprawą Żydów, którzy przybywając tu, wprowadzali swój kapitał. W XVIII w. mieszkańcy miasta pochodzenia żydowskiego stanowili połowę całej populacji. Z myślą o tej części społeczności Działoszyna w 1760 r. wybudowano synagogę. W II poł. XVIII w. miasto stało się stolicą tolerancji; ściągali tu bowiem wygnani z wielu miast Żydzi. W 1787 r. właściciele miasta- Męcińscy ufundowali kościół parafialny, a w II poł. XVIII w. przebudowali pałac i ogród, przy którym założyli winnicę. W okresie tym nastąpiła kolejna fala rozwoju miasta; na rynku wzniesiono budynek wagi miejskiej, powstała tez szkoła elementarna.

Od 1773 r. (II rozbioru Polski) następował stopniowy upadek miasta, spowodowany zewnętrznymi decyzjami politycznymi zaborców (miasto znajdowało się najpierw w zaborze pruskim, od 1807 r. - w Księstwie Warszawskim, a w 1815 r. w Królestwie Polskim, należącym do zaboru rosyjskiego), zmianą właścicieli oraz licznymi pożarami (w 1803 r., 1810, 1872, 1888, 1890).

Po powstaniu styczniowym - w 1870 r. Działoszyn utracił prawa miejskie i został przemianowany na osadę.

W okresie I Wojny Światowej Działoszyn znajdował się pod okupacją austriacką. Okres ten oznaczał kolejny regres społeczny i gospodarczy. Próba podźwignięcia osady w okresie międzywojennym przerwana została wybuchem II Wojny Światowej. Systematyczny rozwój powojennego Działoszyna związany jest z budową w latach sześćdziesiątych Cementowni „Warta" i kolejnymi inwestycjami z zakresu infrastruktury społecznej i technicznej. Od 1.01.1994 r. Działoszyn znów jest miastem.

3.2. Gminna Ewidencja Zabytków

W 2007 r. Gmina Działoszyn sporządziła Gminną Ewidencję Zabytków. Ewidencja ta jest zbiorem otwartym, który powinien być na bieżąco aktualizowany.

obiekty wpisane do rejestru zabytków:

Na terenie gminy w rejestrze zabytków znajdują się następujące obiekty architektoniczne, w tym zabytki techniki:

- kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Marii Magdaleny z 1787 r., zlokalizowany przy ul. 1 Maja, w mieście Działoszyn; murowany, otoczony murem, (Nr 263/A),
- dzwonnica kościoła rzymsko-katolickiego p.w. Marii Magdaleny z pocz. XIX w., murowana, znajduje się na terenie kościoła, (Nr 264/A),
- pałac Męcińskich z pocz. XVII w. zlokalizowany przy ul. Zamkowej 22, w Działoszynie; murowany, (Nr 265/A),
- elektrownia wodna, drewniana, w Działoszynie (Nr rej. 347) z pocz. XX w.

Późnorenesansowy pałac z XVII w. początkowo był obronnym dworem, w II polowie XVIII wieku został przebudowany na rezydencję pałacową przez starostę Stanisława Męcińskiego. W latach 1973-1999 użytkowany był przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. Obecnie został on przejęty przez władze powiatu. W styczniu 2007 r. zakończono generalny remont obiektu oraz rewitalizację parku. Pałac znajduje się na południowo-zachodnim skraju miasteczka, z którym łączy go droga prowadząca na północ ku kościołowi, odległemu o blisko 500 metrów. Pałac stoi na naturalnym cyplu wysoczyzny, wcinającej się w szeroką dolinę Warty i wyniesionym blisko 5 metrów ponad poziom okolicznych łąk. Pałac wraz z parkiem stanowi zakomponowane, osiowe założenie o istotnych powiązaniach widokowych, zewnętrznych na parki i pałac z drogi Działoszyn-Bobrowniki oraz wewnętrznych relacji zabytku z otaczającym terenem. W pałacu mieści się Regionalny Ośrodek Rozwoju Kultury i Turystyki oraz Powiatowa Biblioteka Publiczna.

Kościół p.w. św. Marii Magdaleny - pochodzi z 1787 roku. Jego fundatorem był Stanisław Męciński. Kościół zbudowany jest w stylu późnobarokowym, orientowany. Posiada prostokątną nawę, z węższym prezbiterium zamkniętym ścianą prostą. Przy prezbiterium od północy zbudowano zakrystię, a od południa składzik. Kruchta znajduje się pod chórem, a po jej bokach 2 symetryczne pomieszczenia. Faliście wygięta fasada podzielona została zdwojonymi pilastrami. Górną jej kondygnację wieńczy trójkątny szczyt. Dach jest dwuspadowy. Wnętrze świątyni zdobi pięć późnobarokowych ołtarzy, wykonanych w tym samym czasie co świątynia. Są to: Znalezienie Krzyża Świętego - główny, Najświętszego Serca Matki Bożej, Marii Magdaleny, św. Antoniego, Matki Boskiej Częstochowskiej- boczne. Z końca XVIII w. jest też ambona.

Zasady i obowiązki wynikające z ochrony konserwatorskiej stanowią przepisy prawa miejscowego zawarte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn, który obowiązuje.

pozostałe obiekty objęte ochroną konserwatorską:

Na terenie gminy ochroną konserwatorską objęto wpisane do gminnej ewidencji zabytków następujące obiekty architektoniczne oraz zespoły przestrzenne o wartościach kulturowych:

Lp	Miejscowość	Ulica, nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Datowanie
1.	Bobrowniki	39	dom			1928
2.	Działoszyn	-	układ przestrzenny			XII-XIII
3.	Działoszyn	Bankowa 19	resursa			1917
4.	Działoszyn	Cmentarna	cmentarz rzyms.katol.			1850
5.	Dzialoszyn	Kościelna 02	zespół kościelny		Kościoła p.w.Marii Magdaleny	2 poł.XVIII-XIX w.
6.	Dzialoszyn	Niecała-Prosta	cmentarz żydowski			poł.XIX w.
7.	Działoszyn	Parkowa 05	dom			pocz.XX w.
8.	Dzialoszyn	Pl. Wolności 36/37	dom			ok.1910 r.
9.	Działoszyn	Przemysłowa 13	młyn	wodny	jazu na rz. Wacie	1905-1940
10.	Działoszyn	Przemysłowa 13	tartak		jazu na rz.Warcie	ok.1922 r.
11.	Działoszyn	Szewska	cmentarz rzyms.katol.			1460 r.
12.	Działoszyn	Zamkowa 22	park	pałacowy		XVIII/XIX w.
13.	Działoszyn	Zamkowa 22	zespół pałacowo-parkowy			XVII w.
14.	Działoszyn		elektrownia wodna, drewniana			
15.	Kapituła	17	budynek gospodarczy		zagroda 17	pocz. XX w.
16.	Kapituła	17	piwnica		zagroda 17	pocz. XX w.
17	Lisowice		układ przestrzenny			XVIII w.
18.	Lisowice	.	wapiennik			1955 r.
19.	Lisowice	-	wapiennik	dwukomorowy		ok. 1956 r.
20.	Lisowice	04	dom			1939 r.
21.	Lisowice	10	dom		zagroda 10	1920 r.
22.	Lisowice	10	obora		zagroda 10	1937 r.
23.	Lisowice	10	zagroda		zagroda 10	1920-1937 r
24.	Raciszyn	-	kaplica rzyms.katol.	Najświętszego Serca Jezusa		koniec XIX w.

25.	Raciszyn		układ przestrzenny			XVI w.
26.	Raciszyn	Działoszyńska 24	dom			I. 30-te XX w
27.	Raciszyn	Dzialoszyńska 26	dom			1935
28.	Raciszyn	Działoszyńska 51	dom			1939 r.
29.	Raciszyn	Działoszyńska 53	dom			1934 r.
30.	Raciszyn	Szkolna 03	dom			1933 r.
31.	Raciszyn	Śródwiejska 01	dom			1934 r.
32	Sadowiec Wrzosy	10	dom			1928 r.
33.	Sadowiec Wrzosy	21	dom			1930 r.
34.	Sadowiec Wrzosy	przy drodze do Trębaczewa	cmentarz choleryczny			?
35.	Szczyty	Niżankowska 03	dom			ok. 1920 r.
36.	Szczyty	Szkolna 03	dom			1929 r.
37.	Szczyty	Wieluńska 24	dom			k. XIX w.
38.	Szczyty	Wieluńska 44	dom			I. 30-te XX w
39	Szczyty		układ przestrzenny			XV w.
40.	Trębaczew	-	cmentarz rzyms.katol.			1939 r.
41.	Trębaczew	-	dom	prac. PKP	PKP	1927 r.
42.	Trębaczew	-	dom	prac. PKP	PKP	1927 r.
43.	Trębaczew	-	dróżniczówka	PKP	PKP	1927 r.
44.	Trębaczew	-	dworzec	PKP	PKP	1927 r.
45.	Trębaczew	-	szalet	PKP	PKP	1927 r.
46.	Trębaczew	Wyzwolenia 108	dom			ok. 1915 r.
47.	Trębaczew	Wyzwolenia 114	piwnica			I. 30-te XX w
48.	Trębaczew	Wyzwolenia 114	zagroda		zagroda 114	I. 30-te XX w
49.	Trębaczew	Wyzwolenia 171	dom			1935 r.
50.	Trębaczew	Wyzwolenia 212	dom			1937 r.
51.	Trębaczew	Wyzwolenia 58	dom			1939 r.

3.3 Uwarunkowania konserwatorskie wynikające z obowiązującego planu miejscowego miasta i gminy:

- Plan miejscowy dla Miasta i Gminy Działoszyn z 2004 r. ustanowił strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”, którą objęto: teren kościoła parafialnego p.w. św. Marii Magdaleny i

dzwonnicy kościelnej w Działoszynie oraz teren pałacu Męcińskich wraz z założeniem parkowym w Działoszynie. Plan ustalił, że w strefie, dopuszczalne przeznaczenie pod lokalizacje obiektów małej architektury, dojazdów wewnętrznych i dojść pieszych – w zakresie i formie wymagają współdziałania z WKZ, a wszelkie prace w budynkach zabytkowych wpisanych do rejestru wymagają pozwolenia WKZ,

- Plan ustanowił strefę konserwatorskiej ochrony układu przestrzennego „B", którą objęto: miejski układ przestrzenny miasta Działoszyn, osadę młynarską w mieście Działoszyn, istniejące układy rozplanowania wsi Bobrowniki, Lisowice, Raciszyn i Szczyty o wartościach kulturowych. W strefie „B" w Działoszynie plan nakazał utrzymanie rozplanowania przestrzennego centrum miasta Działoszyn, zachowanie ulic w ich dotychczasowym przebiegu oraz liniach rozgraniczających, utrzymanie pierzejowej zwartej zabudowy rynku i ulic, utrzymanie mieszkalno-usługowego charakteru centrum miasta, obowiązek nasadzeń zielenią wysoką tworzącą aleję spacerową wzdłuż ulicy łączącej założenie parkowo-pałacowe z założeniem kościelnym. W pozostałych strefach plan ustalił adaptację założeń przestrzennych i dostosowania realizacji nowej zabudowy do tradycyjnych lokalnych wzorców zabudowy istniejącej,
- Plan ustanowił strefy konserwatorskiej ochrony ekspozycji zespołów i obiektów „E", którymi objęto: teren umożliwiający ekspozycję przestrzenną wokół dawnego założenia parkowo-pałacowego Męcińskich z pocz. XVII w., teren umożliwiający ekspozycję przestrzenną wokół tegoż założenia na terenach przeznaczonych pod zabudowę i teren umożliwiający ekspozycję historycznej zabudowy przemysłowej w Działoszynie. W strefach, z których każdą wyodrębniono w planie, sformułowano ustalenia mające na celu zachowanie i zapewnienie ekspozycji widokowej obiektów zabytkowych z terenów głównie ulic publicznych.
- Plan ustanowił strefę ochrony i obserwacji archeologicznej „OW" i „W", dla której są sformułowane ustalenia dotyczące kwestii nadzoru archeologicznego lub badań ratowniczych przy realizacji inwestycji wymagających naruszenia struktury gruntu poniżej warstwy ornej,

W niniejszym studium zweryfikowano granice strefy archeologicznej i strefy ekspozycji obiektów zabytkowych.

3.4 Stanowiska archeologiczne

Świadectwem odległej historii są w gminie ślady osadnictwa zarówno przedhistorycznego o charakterze koczowniczym jak i historycznego - ustabilizowanego, udokumentowane znaleziskami, pochodzącymi ze 170 stanowisk archeologicznych według następującego wykazu :

Lp.	Nr AZP	Nr stan. na obszarze	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Funkcja stan.	Kultura	Chronologia
1.	79-47	4	Trębaczew Struga	6	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
2.	79-46	1	Trębaczew	3	ślad osad.	przeworska	OWR
3.	79-46	6	Sadowiec	1	ślad osad.	przeworska	OWR
4.	79-46	9	Sadowiec	2	osada	przeworska	OWR
5.	79-46	10	Sadowiec Niwa	1	osada	łużycka	epoka brązu
6.	79-46	11	Sadowiec Niwa	2	cment.?	przeworska	OWR
7.	79-46	12	Sadowiec Pieńki	1	osada	przeworska	OWR
8.	79-46	13	Sadowiec Pieńki	2	ślad osad.	łużycka	epoka brązu
9.	79-46	14	Sadowiec	3	ślad osad.	przeworska	OWR?

			Pieńki			?	
10.	79-46	15	Sadowiec Wrzosy	1	osada	przeworska	OWR
11.	79-46	10	Spławy	1	ślad osad.	przeworska	OWR
12.	79-46	17	Szczyty	1	ślad osad.	przeworska	OWR
13.	79-46	18	Szczyty	2	ślad osad.	pradzieje?	pradzieje?
14.	79-46	19	Wójtowizna	1	osada	łużycka	epoka brązu
15.	79-46	20	Trębaczew	9	ślad osad.		okr.nowożytny
16.	79-46	21	Trębaczew	10	osada		okr.nowożytny
17.	79-46	22	Trębaczew	4	osada	przeworska	OWR
18.	79-46	23	Trębaczew	5	ślad osad.	przeworska	OWR
19.	79-46	24	Trębaczew	6	ślad osad.	pradzieje?	pradzieje?
20.	79-46	25	Trębaczew	7	ślad osad.	pradzieje?	pradzieje?
21.	80-45	9	Bobrowniki	1	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	SChP okres nowozytny
22.	80-45	10	Bobrowniki	2	prac.krzem. ślad osad.	pradzieje pradzieje	SChP pradzieje
23.	80-45	11	Bobrowniki	3	ślad osad. prac.krzem.	trzciniecka pradzieje	WEB SChP
24.	80-45	12	Bobrowniki	4	obozowisko	pradzieje	mezolit
25.	80-45	13	Bobrowniki	5	ślad osad. ślad osad. ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późne średniow. pradzieje okres nowożytny
26.	80-45	14	Bobrowniki	6	ślad osad.	pradzieje	póź.neolit/web
27.	80-45	15	Bobrowniki	7	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	SChP wczesne śrw..
28.	80-45	16	Bobrowniki	8	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
29.	80-45	17	Bobrowniki	9	prac krzem.	świderska?	SChP
30.	80-45	18	Bobrowniki	10	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
31.	80-45	19	Bobrowniki	11	ślad osad.	pradzieje	SChP
32	80-45	20	Bobrowniki	12	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
33.	80-45	21	Bobrowniki	13	ślad osad.	pradzieje	SChP
34.	80-45	22	Kapituła	1	prac.krzem. obozowisko	Świderska KPL	SChP neolit
35.	80-45	23	Kapituła	5	ślad osad.	KPL	neolit
36.	80-45	24	Sęsów	1	ślad osad.	KPL	neolit
37.	80-45	25	Sęsów	2	ślad osad.	KPL	neolit
38.	80-45	26	Sęsów	3	ślad osad.	KPL	neolit
39.	80-45	27	Lisowice	1	ślad osad.		póź.śrw
40.	80-45	28	Lisowice	2	ślad osad. ślad osad. ślad osad.	pradzieje przeworska	ep.kamienia OWR III wcz.śrw.
41.	80-45	29	Tasarze	1	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	SChP okr.nowoż.
42.	80-45	30	Tasarze	2	ślad osad. ślad osad. osada osada	pradzieje łużycka	ep.kamienia EB/HA III wcz.śrw. okr.nowoż.
43.	80-45	31	Kuźnica	1	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	SChP okr.nowoż.
44.	80-45	32	Kuźnica	2	ślad osad.	pradzieje	SChP
45.	80-45	33	Kuźnica	3	prac.krzem. ślad osad.	pradzieje	SChP okr.nowoż.
46.	80-45	34.	Kuźnica	4	prac.krzem.	pradzieje	SChP
47.	80-45	35	Kuźnica	5	ślad osad.	pradzieje	SChP
48.	80-45	36	Kuźnica	6	ślad osad.	pradzieje	SChP

49.	80-45	37	Kuźnica	9	ślad osad.	pradzieje	SChP
50	80-45	38	Kuźnica	10	ślad osad.	pradzieje	SChP
51.	80-45	39	Bugaj	1	prac.krzem.	świderska	SChP
52.	80-45	40	Bugaj	2	osada		okr.nowoż.
53.	80-45	41	Draby	1	ślad osad. obozowisko	pradzieje janisław.	ep.kamienia mezolit
54.	80-46	1	Działoszyn	1	ślad osad.	pradzieje	pradzieje
55.	80-46	2	Działoszyn	2	ślad osad. ślad osad.	świderska łużycka	SChP ep.brązu
56.	80-46	3	Działoszyn	3	ślad osad. ślad osad. ślad osad. osada	pradzieje łużycka	SchP HAD późn.śrw. okr.nowoż.
57.	80-46	4	Działoszyn	4	ślad osad.	pradzieje	paleolit
58.	80-46	5	Działoszyn	5	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
59.	80-46	6	Działoszyn	7	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
60.	80-46	7	Działoszyn	8	ślad osad osada		późn.śrw. okr.nowoż.
61	80-46	8	Działoszyn	9	zamek		okr.nowoz.
62	80-46	9	Działoszyn	10	ślad osad. zał.dworsko parkowe		późn.śrw. okr.nowoż.
63	80-46	10	Kolonia Lisowice	1	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
64.	80-46	11	Kolonia Lisowice	2	prac.krzem.	świderska	SChF
65.	80-46	12	Kolonia Lisowice	3	prac.krzem.	świderska	SChF
66.	80-46	13	Raciszyn	1	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późn.śrw.
67.	80-46	14	Trębaczew	1	osada	przeworska	OWR
68.	80-46	15	Trębaczew	2	osada	przeworska	OWR
69.	80-46	16	Zalesiaki	2	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
70.	80-46	17	Zalesiaki	3	ślad osad. osada ślad osad.	pradzieje przeworska	ep.kamienia OWR okr.nowoż.
71.	80-46	18	Zalesiaki	4	osada ślad osad.	łużycka	ep.brązu okr.nowoż.
72.	80-46	19	Działoszyn	2	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
73.	80-46	20	Zalesiaki	6	ślad osad. ślad osad.	pradzieje łużycka	ep.kamienia ep.brązu
74.	80-46	21	Zalesiaki	7	ślad osad ślad osad.	świderska łużycka	SChP III/IV EB
75.	80-47	15	Trębaczew	11	ślad osad.		okr.nowoż.
76.	80-47	16	Trębaczew	12	ślad osad.		okr.nowoż.
77.	80-47	17	Trębaczew	13	osada		okr.nowoż.
78.	80-47	18	Trębaczew	14	ślad osad.		okr.nowoż.
79.	80-47	19	Trębaczew	15	ślad osad.		okr.nowoż.
80.	80-47	20	Trębaczew	16	osada		okr.nowoż.
81.	80-47	21	Trębaczew	17	ślad osad.		okr.nowoż.
82.	80-47	22	Trębaczew	18	osada		okr.nowoż.
83.	80-47	23	Trębaczew	19	osada		okr.nowoż.
84.	80-47	24	Trębaczew	20	osada		okr.nowoż.
85.	80-46	22	Trębaczew	21	ślad osad. ślad osad.	 pradzieje	późn.śrw pradzieje
86.	80-46	23	Trębaczew	22	ślad osad.	pradzieje	pradzieje
87.	80-46	24	Trębaczew	23	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
88.	80-46	25	Trębaczew	24	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późn.śrw.

					osada		okr.nowoż.
89.	80-45	42	Lisowice	3			
90.	80-45	43	Kolonia Lisowice	4	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia okr.nowoż.
91.	80-45	44	Kolonia Lisowice	5	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
92.	80-45	45	Kolonia Lisowice	6	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
93	80-45	46	Węże	1	ślad osad.	pradzieje	Pradzieje
94	80-45	47	Węże	2	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
95	80-45	48	Kolonia Lisowice	7	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
96	81-45	34	Szczepany	4	cment.ciał.	pradzieje	Pradzieje
97	81-45	35	Szczepany	5	ślad osad. osada ślad osad.	pradzieje przeworska	ep.kamienia OWR okr.nowoz.
98.	81-45	36	Szczepany	6	ślad osad. osada	przeworska	OWR późn.śrw.
99.	81-45	37	Kiedosy	4	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	pradzieje późn.śrw.
100.	81-45	38	Szczepany	7	ślad osad.	przeworska	OWR
101	81-45	39	Szczepany	8	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
102	81-45	40	Draby	3	osada		okr.nowoż.
103.	81-45	41	Draby	4	osada		okr.nowoż.
104	81-45	42	Szczepany	9	obozowisko ślad osad. ślad osad.	pradzieje przeworska ?	neolit OWR okr.nowoż.
105.	81-45	43	Szczepany	10	obozowisko ślad osad.	pradzieje pradzieje	ep.kamienia pradzieje
106.	80-46	25	Działoszyn	11	miasto		okr.nowoż.
107.	80-46	26	Działoszyn	12	miasto		późn.śrw.
108.	80-46	27	Zalesiaki	6	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
109.	80-46	28	Lisowice	4	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
110	80-46	29	Raciszyn	2	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
111.	80-46	30	Raciszyn	3	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
112	80-46	31	Raciszyn	4	ślad osad. osada ślad osad.	przeworska	OWR późn.śrw. okr.nowoż.
113	81-46	39	Lisowice Kolonia Patoki	5	ślad osad.		okr.nowoż.
114	81-46	40	Zalesiaki Patoki	6	ślad osad.		okr.nowoż.
115	80-46	32	Raciszyn	2	ślad osad. ślad osad. ślad osad.	pradzieje pradzieje	ep.kamienia wczesne śrw..
116	80-46	33	Raciszyn	1	cmentarzysko	przeworska	OWR
117	80-46	34	Działoszyn	14	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.
118.	80-46	35	Działoszyn	15	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
119	80-46	36	Lisowice	3	ślad osad. osada	pradzieje	WEB okr.nowoż.
120	80-46	37	Lisowice	4	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia okr.nowoż.
121	80-46	38	Lisowice	5	ślad osad.		okr.nowoż.
122	80-46	39	Lisowice	6	osada.		okr.nowoż.
123	80-46	40	Lisowice	7	osada		okr.nowoż.
124	80-46	41	Lisowice	8	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia

					ślad osad. ślad osad. osada	pradzieje	pradzieje późn.śrw. okr.nowoz.
125	80-46	42	Lisowice	9	osada		okr.nowoz.
126	80-46	43	Lisowice	10	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
127	80-46	44	Lisowice	11	osada		okr.nowoz.
128	80-46	45	Lisowice	12	ślad osad. ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późn.śrw. okr.nowoż.
129	80-46	46	Lisowice	13	osada ślad osad.	pradzieje przeworska	WEB LA
130	80-46	47	Działoszyn	16	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późn.śrw.
131	80-46	48	Działoszyn	17	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	pradzieje okr.nowoż.
132	80-46	49	Raciszyn	6	osada		okr.nowoż.
133	80-46	50	Lisowice Kolonia	7	obozowisko	pradzieje	Mezolit
134	80-46	51	Lisowice Kolonia	8	osada osada		późn.śrw. okr.nowoż.
135	80-46	52	Lisowice Kolonia	9	ślad osad. ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia późn.śrw. okr.nowoż.
136	80-46	53	Lisowice Kolonia	10	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
137	80-46	54	Zalesiaki	6	ślad osad. ślad osad.	 łużycka	neolit WEB
138	80-46	55	Zalesiaki	7	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
139	80-46	56	Działoszyn	18	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
140	80-46	57	Działoszyn	19	ślad osad.	przeworska	OWR
141	80-46	58	Trębaczew	24	ślad osad osada ślad osad.	pradzieje przeworska	mezolit? OWR okr.nowoż.
142	80-46	59	Trębaczew	25	ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia
143	80-46	60	Działoszyn	20	osada		okr.nowoż.
144	80-46	62	Trębaczew	20	osada		okr.nowoz.
145	80-46	63	Zalesiaki	5	ślad osad. ślad osad.	przeworska	OWR okr.nowoż.
146	80-46	64	Raciszyn	7	ślad osad. ślad osad.	pradzieje	ep.kamienia okr.nowoż.
147	80-46	65	Raciszyn	8	ślad osad.		okr.nowoż.
148	80-46	66	Działoszyn	21	osada		okr.nowoz.
149	80-46	70	Trębaczew	27	ślad osad.	przeworska	OWR
150	80-46	75	Zalesiaki	9	ślad osad. ślad osad.	przeworska	LA/OWR okr.nowoz.
151	80-46	76	Zalesiaki	10	ślad osad.		okr.nowoż.
152	80-46	78	Lisowice Kolonia	11	ślad osad. ślad osad.	łużycka	 okr.nowoż.
153	80-46	79	Lisowice Kolonia	12	ślad osad.		okr.nowoż.
154	80-46	80	Lisowice Kolonia	13	ślad osad.		okr.nowoz.
155	80-46	81	Lisowice Kolonia	14	ślad osad.		okr.nowoz.
156	80-46	82	Lisowice Kolonia	15	ślad osad.		okr.nowoz.
157	80-46	83	Raciszyn	9	ślad osad.	łużycka	II EB
158	80-46	84	Raciszyn	10	ślad osad. ślad osad.		późn.śrw. okr.nowoż.

159	80-46	85	Lisowice Kolonia	16	ślad osad.		okr.nowoz.
160	80-46	86	Lisowice Kolonia	17	ślad osad.		okr.nowoz.
161	80-46	87	Raciszyn	11	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.
162	80-46	88	Raciszyn	12	ślad osad.		okr.nowoż.
163	80-46	89	Raciszyn	13	ślad osad. ślad osad.		późn.śrw. okr.nowoż.
164	80-46	90	Raciszyn	14	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.
165	80-46	91	Raciszyn	15	osada		okr.nowoż.
166	80-46	92	Raciszyn	16	ślad osad. ślad osad.		późn.śrw. okr.nowoż.
167	80-46	93	Trębaczew	26	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.
168	80-46	94	Zalesiaki	11	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.
169	80-46	95	Działoszyn	22	osada osada		późn.śrw. okr.nowoż.
170	80-46	96	Działoszyn	23	ślad osad. osada		późn.śrw. okr.nowoż.

Objaśnienie użytych skrótów: SCHP – schyłkowy paleolit
HAD - okres halsztacki, podokres D
OWR – okres wpływów rzymskich
KPL - kultura pucharów lejkowatych
EB/HA – przełom epoki brązu i kultury halsztackiej
LA – okres lateński
WEB – wczesna epoka brązu

Dużą wartość poznawczą posiadają jednak tylko nieliczne - niżej wymienione:

- Bobrowniki - ślad osadnictwa z późnego neolitu (st. 14, poz. nr 26),
- Kapituła - obozowisko z neolitu (st. 22, poz. nr 34),
- Sęsów - ślady osadnictwa z neolitu (st. 24, poz. nr 36, st. 25, poz. nr 37 i st. 26, poz. nr 38),
- Draby - obozowisko z mezolitu (st. 41, poz. nr 53),
- Działoszyn - ślady osadnictwa od pradziejów do późn. średniowiecza (st. 1-6, poz. nr 54-59).

Największe zagęszczenie stanowisk archeologicznych (głównie o średnich wartościach poznawczych), stanowi dolina rzeki Warty (na całym obszarze gminy). Obszary koncentracji stanowisk wymagają ustanowienia strefy ochrony archeologicznej, gdzie wszystkie inwestycje związane z naruszeniem stratygrafii gruntów wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych o charakterze nadzoru archeologicznego w trakcie prowadzenia inwestycji.

3.5 Układ przestrzenny historycznych miejscowości

Działoszyn - miejski układ przestrzenny, kształtowany w XII-XIII w.

Miasto położone jest centralnie w stosunku do obszaru gminy, nad rzeką Wartą. Pełni w gminie rolę ośrodka obsługi podstawowej i ponadpodstawowej w zakresie zaopatrzenia, miejsc pracy (wraz z cementownią), ochrony zdrowia, oświaty i kultury. Układ przestrzenny miasta jest czytelny i uporządkowany. Dawne założenie miejskie obejmuje część zachodnią w kształcie wydłużonego, zorientowanego w kierunku wschód - zachód, prostokąta położonego u podnóża Góry Wiatracznej, wzdłuż doliny rz. Warty. Zabudowa skupia się wokół również prostokątnego rynku, i siatki prostopadłych i poprzecznych wąskich uliczek.

Historyczny układ przestrzenny podlega ochronie konserwatorskiej, ponadto cenniejsze zabytki to pałac położony w dolinie rz. Warty i kościół wraz z dzwonnicą.

Zabudowa miasta dzieli się wyraźnie na:

- zabudowę niską - starą zlokalizowaną w północno zachodniej części miasta, usytuowaną na bardzo małych działkach o średniej powierzchni ok. 400 m^2, wzdłuż wąskich ulic. Średni procent zabudowy działek wynosi ok. 35%. Obszar ten zabudowany jest budynkami w średnim i złym stanie technicznym.
- zabudowę niską jednorodzinną w dobrym stanie technicznym rozlokowaną na działkach o średniej wielkości ok. 700 m^2, procent zabudowy działki to ok. 25%.
- Ulice posiadają zadawalające parametry techniczne, a układ osiedli jest harmonijny i czytelny. Osiedla zabudowy jednorodzinnej położone są we wschodniej i południowo-wschodniej części miasta, na północy nowe osiedle jest objęte aktualnie sporządzanym planem miejscowym,
- zabudowę wielorodzinną położoną w środkowej części miasta (2 osiedla) w dobrym stanie technicznym. W rejonie osiedli wielorodzinnych koncentruje się większość usług, w tym administracyjne, oświata, zdrowie, handel.

Działoszyn stanowi ośrodek lokalny zakwalifikowany w Wojewódzkim programie ochrony zabytków województwa łódzkiego na lata 2016-2019 jako unikatowe miasto historyczne wymagające rewitalizacji.

W pobliżu miasta znajduje się stacja PKP na trasie Śląsk - Porty Wybrzeża. Stan dróg jest zadawalający niemniej jednak jak w całej Polsce wymaga doinwestowania i poprawy parametrów technicznych. Wyposażenie w obiekty infrastruktury społecznej jest zadawalające.

Z punktu widzenia typologii wsi, uwarunkowanej ich historycznym rozwojem, na terenie gminy Działoszyn występuje przewaga wsi należących do typu osadnictwa zwartego o charakterze:

- placowym - np.: Raciszyn,
- pasmowym - w postaci ulicówek - np.: Szczyty i Trębaczew,
- w postaci szeregówek, np. Sadowiec.

Typ osadnictwa rozproszonego w postaci pojedynczych gospodarstw występuje na terenie wsi Sadowiec Pustki, Raciszyn Patoki, Węże, Szczyty Błaszkowizna.

Najważniejszymi problemami z zakresu ochrony i kształtowania dziedzictwa kulturowego miasta i gminy są:

- coraz większy napór indywidualnych inwestorów na zabudowę obszaru położonego wokół zespołu pałacowo-parkowego w Działoszynie oraz wkraczanie zabudowy w krajobraz dolin rzecznych,
- duże natężenie ruchu samochodowego przez zabytkową część miasta Działoszyn i niewielkie szanse na wyprowadzenie tego ruchu w dającej się przewidzieć przyszłości (obwodnicy drogowej przedstawianej w kilku ostatnich edycjach studium miasta i gminy Działoszyn nie ma w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego i obecnie jest rozważana rezygnacja z dalszego jej zamieszczania w studium gminy),
- brak odrębnego opracowania studialnego dla obszarów krajobrazu kulturowego gminy,
- zły stan techniczny części obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
- niska świadomość społeczna w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym także zabytków archeologicznych.

4. Uwarunkowania społeczno-demograficzne rozwoju gminy, analiza społeczna.

4.1. Liczba, rozmieszczenie i zmiany stanu struktury ludności

Według danych ewidencji ludności miasto i gminę Działoszyn zamieszkiwało na koniec 2017 r. 12 665 mieszkańców, w tym miasto Działoszyn liczyło 5 950 mieszkańców i obszar gminy – 6 715 mieszkańców. Ludność gminy stanowi 0,51% ogółu ludności województwa łódzkiego i 24,43% ludności powiatu pajęczańskiego.
W stosunku do stanu na koniec 2010 r., jest to mniej o 422 osoby, przy czym spadek ten odnotowano głównie w mieście Działoszyn.

Na 6 285 mężczyzn w 2017 r. przypadało 6 380 kobiet, co w przeliczeniu daje: na 100 mężczyzn przypada średnio 102 kobiet.

Wykaz ludności w jednostkach osadniczych Działoszyn *(stan na 31.XII.2015 r.)*

Jednostki osadnicze	Liczba ludności ogółem, w tym:		Zmiany 2015-2010
	2010 r.	2015 r.	
1	2	3	4
Działoszyn miasto	6408	6072	-336
Bobrowniki	242	238	-4
Bugaj	13	12	-1
Draby	177	173	-4
Grądy	78	67	-11
Kapituła	93	96	+3
Kiedosy	82	83	+1
Kolonia Lisowice	508	539	+31
Lisowice	105	99	-6
Młynki	34	32	-2
Niżankowice	293	269	-24
Patoki Małe	3	2	-1
Posmykowizna	90	113	+23
Raciszyn	914	915	+1
Sadowiec Niwa	54	51	-3
Sadowiec Pieńki	26	26	0
Sadowiec Wieś	55	55	0
Sadowiec Wrzosy	187	183	-4
Sęsów	40	41	+1
Szczepany	94	93	-1
Szczyty	780	757	-23
Szczyty Błaszkowizna	2	2	0
Szczyty Las	39	39	0
Tasarze	1		
Trębaczew	2245	2.208	-37
Węże	77	78	+1
Wójtostwo	3	2	-1

Zalesiaki	394	394	0
Zalesiaki Pieńki	56	53	-3
Razem	**13.096**	**12.692**	**-406**

Spośród wiejskich jednostek osadniczych największe pod względem liczby ludności są miejscowości Trębaczew (2208 osób) i Raciszyn (915 osób), przy czym liczba mieszkańców w Trębaczewie zmniejszyła się, zaś w Raciszynie utrzymała się na podobnym poziomie, bowiem zanotowano wzrost o 1 osobę. W następnej kolejności dużymi wsiami są Szczyty (757 osób) i Kolonia Lisowice (539 osób).

Średnia gęstość zaludnienia obszaru miasta i gminy Działoszyn wynosiła w 2017 r. 105 osób/km^2 - była więc niższa niż średnia w kraju (124 osób/km^2) oraz w województwie łódzkim (136 osób/km^2), ale wyższa w stosunku do średniej dla powiatu pajęczańskiego (65 osób/km^2) Średnia gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich wynosiła niecałe 58 osób/km^2 i była wyższa niż przeciętna gęstość na terenach wiejskich województwa łódzkiego (53 osób/km^2). Jak na mało korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej, gęstość zaludnienia obszarów wiejskich gminy Działoszyn należy uznać za wysoką.

Struktura ludności w latach 2003-2017:

	Działoszyn - Gmina miejsko-wiejska							
Lp.		**2003 r.**	**2004 r.**	**2005 r.**	**2010**	**2015**	**2016**	**2017**
1	Liczba osób w mieście i gminie Działoszyn	13030 100,0 %	12967 100,0 %	12931 100,0 %	13.096 100,0 %	12.692 100,0 %	12 715 100,0%	12 665 100,0%
2	Liczba osób w mieście	6641 50,9 %	6357 49,0 %	6296 48,7 %	6408 48,9 %	6.072 47,8 %	6 040 47,6%	5 950 46,98%
3	Liczba osób na wsi	6389 49,1%	6610 51,0 %	6635 51,3 %	6688 51,1 %	6.620 52,2 %	6 675 52,4%	6 715 53,02%

Źródło: stat.gov.pl

Z powyższego zestawienia wynika, że o ile przed 14 laty ludność miasta Działoszyn stanowiła ponad połowę całej liczby ludności miasta i gminy, to w następnych latach następował stopniowy ubytek liczby ludności miejskiej. Na wsi liczba ludności w ostatnim dziesięcioleciu nie zmniejszyła się. Z porównania liczby ludności w poszczególnych jednostkach osadniczych wynika, że spadek jest bardzo niewielki i obejmuje głównie trzy miejscowości: małą wieś Grądy położoną tuż przy ogrodzeniu terenu Cementowni „Warta", gdzie, zgodnie z polityką gminy, sukcesywnie ubywa mieszkańców oraz miejscowości Trębaczew i Szczyty.

Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym jest wysoki i wynosi 62,97%. Pod tym względem zbliżony jest do wskaźnika dla województwa i nieznacznie wyższy niż w powiecie (61,79%). Społeczeństwo gminy jest społeczeństwem młodym, o czym świadczy również duży procent mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz relatywnie niski w wieku poprodukcyjnym. W porównaniu do 2010 r. nastąpiło jednak przesunięcie udziału w grupach tj. zmalał udział wieku przedprodukcyjnego a zwiększył się udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ekonomiczna ludności gminy w latach 2010 – 2017:

Rok	Ludność ogółem	W wieku					
		przedprodukcyjnym < 17 lat		produkcyjnym* 17 – 64 lat		poprodukcyjnym > 64 lat	
2010	13.096	2.552		8.289		2.126	
2011	12.969	2.552		8.222		2.195	
2012	12,928	2.493		8.208		2.230	
2013	12.672	2.422		8.175		2.275	
2015	12.722	2.295		8.077		2.350	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
		1136	1159	4.418	3.659	789	1561
2017	12665	2 212		7 975		2 478	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
		1081	1 131	4381	3 594	823	1 655
2017 r. gmina 100 %		17,47%		62,97%		19,56 %	
2015 r. gmina 100 %		18,0 %		63,5 %		18,5 %	
2007 r. gmina 100 %		23,1 %		59,2 %		17,2 %	

* – dane obejmują grupę kobiet w przedziale wiekowym 17 – 59 lat oraz mężczyzn od 17 do 64 lat.
Źródło: www.stat.gov.pl, GUS, Bank Danych Lokalnych.

4.2 Ruch naturalny ludności

Układ struktury wieku i płci ludności jest w znacznej mierze wynikiem dotychczasowego ruchu naturalnego ludności, a z drugiej strony ma decydujący wpływ na obecną liczbę urodzeń i zgonów mieszkańców gminy oraz będący ich wynikiem przyrost naturalny na terenie gminy.
W latach ubiegłych można było zaobserwować nieznaczny spadek bezwzględnej liczby urodzeń (w roku 2003 i 2004 – 125 urodzeń, w 2005 r. – 110 urodzeń, w 2009 r. – 121 urodzeń) oraz ustabilizowanie się liczby zgonów (121-118 zgonów rocznie). Obecnie, od 2010 r. średniorocznie liczby te wynoszą: w przedziale 120-130 urodzeń i powyżej 125 zgonów, w 2014 r. – 145 zgonów, w 2015 r. – 127 zgonów, w 2017 r. 131 zgonów.
Przyrost naturalny w latach przed 2010 r. oscylował pomiędzy wartościami dodatnimi i ujemnymi, jednak po 2010 r. osiąga już tylko wartości ujemne.
Migracje też są ujemne. Saldo migracji w latach 2010 - 2017 wynosiło w poszczególnych latach odpowiednio: 2010 r. -37 osób, 2011 r. -70 osób, 2012 r. -41 osób, 2013 r. – 77 osób, 2014 r. – 58 osób, 2017 r. – 50 osób.

Urodzenia i zgony ogółem wg *Źródło: WWW.stat.gov.pl BDL*

Działoszyn - gmina miejsko-wiejska									
Lp.		2009 r.		2013 r.		2015 r.		2017 r.	
		urodzenia	zgony	urodzenia	zgony	urodzenia	zgony	urodzenia	zgony

1	Liczba osób w gminie Działoszyn	121	118	125	145	123	127	119	131
2	Liczba osób w mieście	41	45	42	55	50	50	38	60
3	Liczba osób na wsi	80	73	83	90	73	77	81	71

4.3 Prognoza demograficzna

Jeszcze w pierwszej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn opracowywanej w latach 1999-2000, gdzie przyjęto jako stan wyjściowy rok 1998 (miasto 7.002 osób, gmina – 6.033 osoby) a okres analiz lata 1990-1999, zakładano wzrost liczby mieszkańców miasta Działoszyn w 2005 r. do liczby 7.175 osób i w 2010 r. – do liczby 7.309 osób. W gminie Działoszyn liczba mieszkańców miała rosnąć znacznie wolniej, w 2010 r. do ok. 6.200 osób. Zakładano wówczas, że największe zmiany dotyczyć będą przesunięć pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi.

W drugiej i trzeciej edycji studium do kwestii prognozy demograficznej nie ustosunkowano się w ogóle.

Obecnie jest rok 2016 i sytuacja w tym zakresie bardzo się zmieniła. Podobnie jak w całym regionie, tak również w mieście i gminie Działoszyn będzie się utrzymywać niekorzystna sytuacja demograficzna w zakresie struktury wiekowej ludności – wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, niewielki przyrost naturalny lub ujemny przyrost naturalny, wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego i współczynnika obciążenia ekonomicznego. W ostatnim okresie nasiliły się także procesy demograficzne takie jak: zmieniony model rodziny (samotne rodzicielstwo, mniejsze liczebnie rodziny), wzrost liczby rozwodów i związków nieformalnych, wzrastający odsetek małżeństw bezdzietnych, opóźnienie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka, wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych, spadek liczby zawieranych małżeństw, wzrost przeciętnej długości życia). Procesy te należało uwzględnić przynajmniej w wariancie założeń przyjętych do szacowania chłonności terenów budowlanych i szacunku zapotrzebowania na tereny o funkcjach mieszkaniowych. Prognozowany spadek liczby ludności w obszarach wiejskich powiatu pajęczańskiego wg danych GUS do 2035 r. wyniesie ok. 5 %, a do 2050 r. spadek ten będzie wynosił aż ok. o 10 %.

W niniejszym studium zakłada się, że w gminie Działoszyn ta sytuacja nie będzie przejawiać się zbyt drastycznie, a liczba ludności utrzyma się na obecnym poziomie lub w wariancie bardziej pesymistycznym obniży się maksymalnie o 5 %. W tej sytuacji liczbę ludności w mieście i gminie Działoszyn w 2035 r. należy szacować na ok. 12.000-12.500 osób, a w 2050 r. na ok. 12.000-11.500 osób. Mają na to wpływ głównie charakterystyczne cechy mieszkańców gminy: relatywnie wysoka w stosunku do innych gmin powiatu pajęczańskiego przedsiębiorczość wyrażająca się wysokim udziałem osób prowadzących własną działalność gospodarczą, a także dobra kondycja największego podmiotu gospodarczego regionu tj. Cementowni „Warta" SA i udokumentowane zasoby surowcowe pozwalające jej funkcjonować na obecnym poziomie produkcji przynajmniej przez 50 lat.

4.4 Uwarunkowania społeczne w zakresie rynku pracy

Liczba bezrobotnych w mieście i gminie Działoszyn w końcu 2014 r. wynosiła 501 osób, ~~a~~ w końcu 2015 r. – 380 osób, a w końcu 2017 – 294 osób. W tej liczbie, udział bezrobotnych nie

posiadających prawa do zasiłku od dłuższego czasu kształtuje się na poziomie 82-85 %. Liczba bezrobotnych waha się jednak i w przeciągu poszczególnych kwartałów każdego roku jest zróżnicowana. Najniższy udział bezrobotnych notowany jest w miesiącach letnich. Niezależnie od tego warto stwierdzić, że procentowe natężenie bezrobocia w latach 2012-2017 ilustrowane udziałem zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym (stopa bezrobocia) jest w mieście i gminie Działoszyn najniższe spośród wszystkich innych gmin w powiecie pajęczańskim. W dodatku ten wskaźnik cały czas maleje. i tak w 2012 r. wynosił on 8,2 %, 2013 r. – 7,8 %, w 2014 r. – 6,1 % , w 2015 r. – 4,7 %, a w 2017 r. 3,7%.

Trudna sytuacja na rynku pracy dotyczy głównie ludzi młodych tj. w grupie wiekowej 18 - 44 lata., którzy stanowią ponad 70% wszystkich osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Kobiety stanowią 61,56% ogółu bezrobotnych.

O dotkliwości i powadze bezrobocia świadczy czas pozostania bezrobotnych bez pracy. O pozostawaniu przez dłuższy okres bez pracy decydują różnorodne czynniki takie jak: wiek, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe czy staż pracy. W grudniu 2017 r. prawie 28% ogółu bezrobotnych stanowili ci, którzy pozostali bez pracy powyżej 12 miesięcy.

W 2015 roku w gminie Działoszyn do kategorii osób pracujących zaliczonych było 3 152 osób, co stanowiło 24,89% ogółu ludności gminy. Analizując strukturę pracujących w gminie Działoszyn należy stwierdzić, iż prawie 70% pracujących należy do sektora przemysł i budownictwo. Liczny pod względem pracujących jest także sektor usług (26,7 % pracujących). W powiecie pajęczańskim struktura ta charakteryzuje się znacznie niższym niż w gminie Działoszyn odsetkiem pracujących w przemyśle i budownictwie (48,4%) oraz znacznie wyższym odsetkiem pracujących w usługach (49,7%). Zarówno w gminie Działoszyn, jak również na terenie całego powiatu pajęczańskiego nieznaczny jest odsetek osób pracujących w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie.

	Pracujący ogółem					
	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo		Usługi	
	liczba osób	% pracujących ogółem	liczba osób	% pracujących ogółem	liczba osób	% pracujących ogółem
gmina Działoszyn			2021	73,2	737	26,7
powiat pajęczański	120	0,01	3160	48,4	3247	49,7

Źródło: BDL

5 Infrastruktura społeczna

5.1 Sieć osadnicza

Najwcześniejsze osadnictwo na terenie gminy związane jest z sąsiedztwem Warty, o czym świadczy koncentracja stanowisk archeologicznych w rejonie Bobrownik, Kapituły Sęsowa, Kiedosów, Lisowic, Działoszyna, a także zorganizowane osadnictwo późniejsze-średniowieczne, którego pozostałością są historyczne układy pól, dróg, zagród. W XII - XIV wieku prawdopodobnie istniały już osady w Działoszynie, Raciszynie, Bobrownikach. Bobrowniki, jako wieś służebna można zaliczyć do osad powstałych przed XIII wiekiem.
Najstarsze, zachowane na terenach wiejskich, obiekty budowlane pochodzą z początku XX wieku. Mają zbliżoną architekturę: budynek mieszkalny często bez podpiwniczenia, wzniesiony z kamienia wapiennego o regularnym, prostokątnym kształcie rzutu z dwuspadowym dachem, pokrytym dachówką cementowo-wapienną. Towarzyszące domom

mieszkalnym, zabudowania gospodarcze mają zbliżoną architekturę. Zachowane na pozamiejskich terenach obiekty, wskazane do ochrony, pochodzą (poza kaplicą w Raciszynie) z początku XX wieku.

Z kulturowego punktu widzenia niezwykle cenna jest zabudowa wsi położonych na obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego: Bobrownik, Kapituły, Lisowic z uwagi na usytuowanie zabudowy w naturalnym - atrakcyjnym widokowo - krajobrazie.

Wieś Bobrowniki, leżąca na prawym brzegu Warty, ma układ przydrożnicy z główną długą drogą o przebiegu równoległym do doliny rzeki i z nieregularnymi odgałęzieniami dróg bocznych. Towarzyszące wsi pola uprawne mają układ niwowy o wąskich, bardzo długich pasmach. Osadnictwo współczesne wsi Bobrowniki blisko sąsiaduje z zabudową kolejnej nadwarciańskiej wsi - Kapituły. Kapituła wykształciła typ osadnictwa rzędowego, usytuowanego na północ od drogi głównej; ograniczenie zabudowy od południa drogi było wynikiem jej bliskiego sąsiedztwa z terasą zalewową rzeki Warty. Zabudowie towarzyszą krótkie pasma pól o układzie niwowym, prostopadłym do niw pól wsi Bobrowniki (stąd ich długość jest wynikiem ograniczenia: zabudową Kapituły - z jednej i przebiegiem pól Bobrownik - z drugiej strony). W ostatnim okresie pewne przekształcenie w układzie pól spowodował proces scalenia gruntów nadrzecznych oraz urządzenie dróg dojazdowych do pól.

Na wschód od Kapituły - na pograniczu Załęczańskiego Parku Krajobrazowego znajdują się tereny wsi Lisowice o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Grunty tej wsi usytuowane są po obu stronach rzeki Warty. W części prawobrzeżnej, gdzie występują złoża wapieni, wybudowano w 50-tych latach wapienniki, które objęte zostały ewidencją konserwatorską - jako zabytki techniki. Sąsiadujące z kamieniołomami i wkomponowane w kompleksy leśne i stanowią potencjalną atrakcję turystyczną Lisowic. Na lewym, wysokim, stromym brzegu Warty powstały - jako wieś wielodrożna - Lisowice. Wieś ta tarasową zabudową przybliża się niemal do rzeki. Niwowy układ pól wsi jest prostopadły do Warty - nie do dróg, ze względu na silne urzeźbienie terenu i znaczne deniwelacje.

Na obszarze Parku położona jest również - poza doliną Warty - stara wieś Draby, interesująca z krajobrazowego i kulturowego punktu widzenia, choć pozbawiona obiektów, wymagających ochrony konserwatorskiej. Wieś ta powstała jako jednorzędówka, ograniczona drogą: Parzymiechy-Raciszyn. Towarzyszy jej skośny układ pól o długich niwach. W sąsiedztwie zabudowy wiejskiej znajduje się wlot do jaskini „Ewy”, uznanej za pomnik przyrody. O odległej historii osadnictwa na tym terenie świadczy znalezione mezolityczne (środkowa epoka kamienia – między 10 a 5 tyś. lat p.n.e.) stanowisko archeologiczne, będące obozowiskiem, posiadające duże wartości poznawcze.

Poza obszarem Parku i granicą jego otuliny - na lewym brzegu Warty leży duża wieś Raciszyn - placowa o zwartym typie osadnictwa i o blokowo-niwowym układzie pól, których niwy są różnej długości, wymuszonej konfiguracją terenu. Znaczna część zabudowy wsi Raciszyn leży bowiem - podobnie jak Lisowic - na wysokim urzeźbionym brzegu Warty. Architekturę zachowanej zabudowy wsi Raciszyn charakteryzują cechy typowe dla budownictwa miasta Działoszyna i innych dużych wsi - typu Trębaczewa.

Trębaczew powstał jako rzędówka o niwowym układzie pól o długich pasmach. Historyczna zabudowa z pocz. XX wieku, figurująca w ewidencji konserwatorskiej, układa się wzdłuż ul. Wyzwolenia. Na północ od Działoszyna - przy drodze do Wielunia powstała wieś wielodrożna - Szczyty. Historyczna zabudowa skupia się tu wzdłuż trzech ulic: Niżankowskiej, Szkolnej i Wieluńskiej. W architekturze dominują cechy typowe dla okolic działoszyńskich, omówione wcześniej, choć jako detal wykończeniowy pojawia się tu cegła w narożach budynków, a najstarszy dom z końca XIX wieku (ul. Wieluńska 34) jest drewniany.

Gmina Działoszyn położona jest na łuku Warty, po obu jej brzegach. Tereny jej można podzielić w dwojaki sposób.
Warta przecina tereny gminy na dwie części: północną i południową. W północnej części pozostają następujące miejscowości i sołectwa:

- Niżankowice,
- Szczyty,
- Szczyty-Las,
- Błaszkowizna,
- Wójtowizna,
- Kolonia Ożegów,
- Sadowiec – Pieńki,
- Sadowiec – Niwy,
- Sadowiec - Wieś,
- Sadowiec – Wrzosy,
- Posmykowizna,
- Trębaczew,
- Trębaczew – Struga,
- Sęsów,
- Bobrowniki,
- Działoszyn (Os. Awaryjne),
- Kapituła,
- Grądy Łazy.

Na część południową zaś składają się:

- Bugaj,
- Kuźnica,
- Lisowice,
- Lisowice – Kolonia,
- Węże,
- Kabały,
- Draby
- Szczepany,
- Kiedosy,
- Młynki,
- Patoki Małe,
- Zalesiaki – Łąki,
- Zalesiaki,
- Tasarzowizna,
- Raciszyn,
- Zalesiaki – Pustki.

Pod względem gospodarczym, część północna gminy jest bardziej rozwinięta niż południowa. Wpływa na to głównie umiejscowienie większych punktów osadniczych, odgrywających w gospodarce gminy szczególną rolę, np. Działoszyn, Bobrowniki, Trębaczew. Większymi ośrodkami w części południowej są Kolonia Lisowice oraz Raciszyn.
Zarówno część południowa jak i północna gminy posiada porównywalne zasoby w postaci Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Południowa część jest bogatsza w różnego rodzaju obiekty kulturowe. Na tym obszarze znajdziemy większość gminnych zabytków i stanowisk archeologicznych. Tutaj znajdują się także obydwa pomniki przyrody.

Drugim aspektem podziału jest lokalizacja względem Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Park ten dzieli gminę na część wschodnią i zachodnią.

Zachodnia część z racji, że jest objęta ochroną, posiada małą gęstość osadnictwa. Rozwój gospodarczy jest tu też wolniejszy. Tereny chronione uniemożliwiają bowiem rozpoczynanie działalności gospodarczej opartej na przemyśle emitującym większe ilości zanieczyszczeń do środowiska czy też chcących eksploatować surowce mineralne. Występują tu zatem niewielkie podmioty, które w znikomy sposób wpływają na środowisko, typu sklepy, bary.

Część wschodnia jest bardziej uprzemysłowiona i stanowi niemal cały potencjał gospodarczy gminy. Największymi ośrodkami są Działoszyn i Trębaczew z Cementownią ,,Warta" S.A. w Trębaczewie.

Gmina Działoszyn odznacza się dużym rozproszeniem osadniczym, toteż odległości między poszczególnymi miejscowościami są znaczne. Punkty osadnicze ułożone są głównie wzdłuż przebiegających przez gminę dróg oraz rzeki Warty. Przyczyny takiego układu mają charakter historyczny. Związane jest to z ówczesnymi trendami budowy osad nad rzekami, co znacznie ułatwiało transport, a przez to także gospodarkę, głównie handel.
Do największych ośrodków osadniczych skupionych nad Wartą należą:

- Bobrowniki,
- Lisowice,
- Raciszyn,
- Działoszyn,
- Sęsów.

Wzdłuż dróg natomiast ciągną się zabudowania:

	Numer drogi			
	wojewódzka Nr 486	wojewódzka Nr 491	krajowa Nr 42	Pozostałe
Miejscowości	Szczyty	Działoszyn	Kiedosy,	Zalesiaki
	Działoszyn	Zalesiaki Pieńki	Młynki	Sadowiec-Pieńki
			Draby	Sadowiec-Niwy
			Lisowice Kolonia	Sadowiec-Wieś
			Kabały	Sadowiec-Wrzosy
			Trębaczew	Posmykowizna
			Działoszyn	Niżankowice
		Raciszyn	Raciszyn	Lisowice
				Bobrowniki
				Sęsów
				Kapituła

Główną miejscowością jest Działoszyn. Zajmuje on 5 km^2, co stanowi 4,13% powierzchni gminy. Jest jednym z mniejszych miast w województwie łódzkim. Ze względu jednak na obecność w sąsiedztwie Cementowni, miasto jest znane w całej Polsce. Często kojarzony jest tylko z nią i jej wyrobami, zapomina się natomiast o urzekająco pięknych walorach naturalnych i kulturowych miasta i gminy Działoszyn.

5.2. Wyposażenie w usługi

5.2.1 Administracja

Obiekty administracji państwowej, gospodarczej i samorządowej mają swoje siedziby w mieście Działoszyn. Należą do nich: - Urząd Miasta i Gminy, Komisariat Policji, Urząd Pocztowy w Działoszynie, Zarząd Dróg Powiatowych w Pajęcznie z/s w Działoszynie.

5.2.2 Oświata i wychowanie

Na terenie gminy działa pięć publicznych przedszkoli – dwa w Działoszynie, pozostałe w miejscowościach: Trębaczew, Raciszyn i Szczyty. Uczęszczało do nich w 2017 r. 470 dzieci.

Szkolnictwo podstawowe realizowane jest przez 5 szkół podstawowych, w tym 2 zlokalizowane w mieście Działoszyn. Na terenach wiejskich gminy Działoszyn szkoły podstawowe zlokalizowane są w miejscowościach: Trębaczew, Raciszyn i Szczyty. Istniejąca sieć szkół jest niedoinwestowana w bazę sportową. Jedynie w szkołach podstawowych zlokalizowanych w Trębaczewie, Raciszynie i Działoszynie (Szkoła nr 2) istnieją sale gimnastyczne. Żaden z obiektów oświaty nie posiada basenu kąpielowego. Rozmieszczenie szkół jest w miarę równomierne i dojście do nich nie zajmuje wiele czasu. W roku szkolnym 2016/2017 uczyło się w nich 720 uczniów.

Na terenie gminy funkcjonowały dotychczas dwie szkoły gimnazjalne - w Działoszynie i Trębaczewie, w których w roku szkolnym 2016/2017 naukę pobierało 355 uczniów.

W ostatnich latach obserwuje się, zgodnie z ogólnokrajowa tendencją, malejącą tendencję liczby uczniów w szkołach. W Działoszynie działa także Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, w skład którego wchodzą: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Specjalne. Ośrodek ten prowadzi nauczanie dla dzieci z upośledzeniem lekkim i umiarkowanym, jak również zajęcia rewalidacyjne dla osób upośledzonych. Pracę w/w placówki kształcąco wychowawczej wspierają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Placówki te działają jako jednostki oświatowe o charakterze otwartym, świadczą usługi przede wszystkim w zakresie pedagogiki i psychologii dla uczniów, nauczycieli i rodziców uczniów z terenu powiatu. Sieć szkół w gminie jest rozlokowana stosunkowo równomiernie. Stan techniczny tych obiektów jest dobry. Słabą stroną oświaty w gminie jest brak obiektów i urządzeń do uprawiania sportu, tj. sal gimnastycznych oraz w części szkół pełnowymiarowych boisk, w tym urządzeń do - między innymi - koszykówki, siatkówki czy piłki ręcznej. Jedynie 3 szkoły posiadają salę gimnastyczną tj. Szkoła Podstawowa nr 2 w Działoszynie, szkoła w Raciszynie i w Trębaczewie. Uczniowie szkoły podstawowej Nr 1 w Działoszynie mają małą salkę gimnastyczną i boisko „Orlik". Gimnazjaliści z Działoszyna korzystają z sali gimnastycznej przy szkole podstawowej, również w takiej sytuacji są gimnazjaliści zs Trębaczewa korzystający z sali gimnastycznej szkoły podstawowej.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne realizuje Zespół Szkół im.M.Curie-Skłodowskiej znajdujący się w Działoszynie. Zespół jest jednostką organizacyjna Starostwa Powiatowego w Pajęcznie. W skład Zespołu Szkół wchodzą: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Technikum oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Placówka posiada 13 sal lekcyjnych, w tym salę do nauki języków obcych oraz pracownię komputerową. Placówki te nie posiadają basenów. Istniejące sale gimnastyczne są w dobrym stanie technicznym. Szkoły te nie posiadają boiska. W Działoszynie przy Zespole Szkół Zawodowych działa internat. W Zespole Szkół funkcjonują szkoły: zasadnicza zawodowa, średnia zawodowa oraz liceum ogólnokształcące. Młodzież po ukończeniu gimnazjum może zdobywać wykształcenie zawodowe w 28 zawodach, wykształcenie średnie zawodowe w dwóch zawodach oraz wykształcenie średnie ogólne.

nazwa szkoły	liczba uczniów	liczba nauczycieli	liczba oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	79	34	4
Technikum Mechaniczne	93		6
Zasadnicza Szkoła Zawodowa	63		3
Razem - Zespół Szkół w Działoszynie	248		14

Źródło: dane strategii rozwoju miasta i gminy

5.2.3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Na terenie miasta działają dwa zakłady podstawowej opieki zdrowotnej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie" s.c. w Działoszynie i Specjalistyczna Indywidualna Praktyka Lekarza Rodzinnego Z.Szczęsny w Trębaczewie. W zakresie usług stomatologicznych funkcjonuje 7 prywatnych gabinetów stomatologicznych. Specjalistyczne usługi medyczne świadczone są przez:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Optimax Z Częstochowy, który świadczy usługi specjalistyczne w zakresie dermatologii i okulistyki,
- w ramach umowy z NFZ porad laryngologicznych udziela Hanna Rataj prowadząca Specjalistyczną Indywidualną Praktykę Lekarską,
- usługi dermatologiczne świadczy L.Urbańska-Demczuk prowadząca Specjalistyczną Indywidualną Praktykę Lekarską.

W mieście Działoszynie działa ponadto 5 aptek oraz punkt apteczny w Trębaczewie. Apteki nie pełnią całodobowych dyżurów, jednak dostępność pacjentów do zaopatrzenia w środki farmaceutyczne zapewnia tzw. Pogotowie Dyżurowe.
Niniejsza zmiana studium nie zawiera ustaleń uniemożliwiających spełnienie minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

5.2.4 Bankowość

Tradycje bankowości w gminie Działoszyn sięgają 1904 r., kiedy z inicjatywy ks. I. Kowalskiego, S. Pytlewskiego, J. Rystera i F. Mieszczakowskiego i innych utworzono Towarzystwo Oszczędnościowo-Kredytowe. Przemianowane w 1926 r. na Spółdzielnię Drobnego Kredytu dla Chrześcijan, a w 1947 r. reaktywowane zostało jako Bank Spółdzielczy. W 1913 r. zakupiono plac, a następnie wybudowano budynek banku, który służył przez kilkadziesiąt lat. Działalność banku ułatwiła odbudowę ze zniszczeń wojennych, zapewniała dogodną pomoc ludności wiejskiej w rozwijaniu swoich gospodarstw.

Sprawna obsługa klientów i właściwe prowadzenie działalności bankowej zależą nie tylko od dobrze sformułowanych przepisów regulujących pracę banku, lecz także od warunków lokalowych. Stary budynek nie spełniał już wszystkich wymogów jak na rozmiary działalności bankowej, stąd pojawiła się konieczność budowy nowego budynku administracyjnego. Jego budowę rozpoczęto we wrześniu 1990 r., a już 28 grudnia 1991 r. w nowym budynku odbyło się pierwsze zebranie przedstawicieli BS.

Na terenie miasta i gminy działają następujące banki:

- Nadwarciański Bank Spółdzielczy w Działoszynie, który zrzeszony jest w Gospodarczym Banku Wielkopolskim w Poznaniu - Oddział w Sieradzu.
- Bank Pekao S. A. Oddz. Wieluń - Punkt Bankowy w Działoszynie,
- punkt bankowy PBG S.A., istniejący od 1996 roku.

5.2.5 Kultura, sport i rekreacja

Wiodącą placówką kulturalna w Działoszynie jest Miejsko-Gminny Dom Kultury. W Domu Kultury działa kino. Ośrodek ten jest organizatorem imprez muzycznych, folklorystycznych, plastycznych, teatralnych, wystaw fotograficznych itp. Obecnie działają w nim grupy i sekcje:

- Zespół Taneczny „Tęcza" skupiający dzieci w wieku 7-15 lat,
- Zespól wokalno-taneczny „Mini Tęcza" dla przedszkolaków w wieku 3-6 lat,
- Sekcję Plastyczną,
- Chórek „Do Re Mi" dla dzieci i młodzieży w wieku 8-16 lat,

- Sekcja Rękodzieła artystycznego skupiająca osoby zajmujące się robótkami ręcznymi,
- Klub Seniora.

W gminie działa też Regionalne Centrum Rozwoju Kultury i Turystyki mieszczące się w Pałacu Męcińskich w Działoszynie. Również ta placówka jest organizatorem licznych imprez kulturalnych o charakterze koncertów regionalnych, konkursów wiedzy z różnych dziedzin i wystaw plastycznych, recytatorskich, literackich fotograficznych, językowych itp. Zasoby literatury i piśmiennictwa upowszechnia Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, przy której działają także Regionalny Klub Literacki oraz Dyskusyjny Klub Książki. Filie biblioteki mieszczą się w Raciszynie i w Trębaczewie.

W pałacu Męcińskich działa Powiatowa Biblioteka Publiczna.

Pierwsza wzmianka o istnieniu biblioteki i czytelni w Działoszynie pochodzi z roku 1906 i związana jest z działalnością Polskiej Macierzy Szkolnej. Jak wynika z tego biblioteka w Działoszynie może pochlubić się prawie stuletnia tradycją, w zasadzie bez większych przerw w swojej działalności. Po odzyskaniu w 1918 roku i przez cały okres międzywojenny działała Biblioteka i Czytelnia Ludowa. Systematyczny rozwój życia kulturalnego przerwał wybuch II Wojny Światowej i dopiero w 1949 roku powstała Biblioteka Publiczna Powiatu Wieluńskiego w Działoszynie. Na przełomie lat 40-tych i 50-tych powstały Gromadzkie Biblioteki Publiczne w Raciszynie i Trębaczewie, a w 1968 roku w Szczytach. W chwili obecnej na sieć bibliotek działających na terenie miasta i gminy składają się: Biblioteka Publiczna w Działoszynie i jej filie będące w Raciszynie, Szczytach i Trębaczewie. W połowie lat 90-tych skomputeryzowano pracę biblioteki poprzez automatyzację wypożyczalni, katalogów, rejestrów. W 2004 r. uruchomiono czytelnię internetową „Ikonka" z 3 bezpłatnymi stanowiskami komputerowymi, a także Punkt Informacji Europejskiej. Biblioteka więc obok tradycyjnego udostępniania zbiorów, książek, materiałów, czasopism dostosowała się do zmian jakie niesie ze sobą postęp cywilizacyjny poprzez całkowitą automatyzację wszystkich procesów zachodzących w pracy bibliotecznej. Biblioteka udostępnia też materiały o regionie, gminie, powiecie i o Unii Europejskiej, organizuje różnorodne imprezy kulturalne, uczestniczy aktywnie w ciekawych spotkaniach, konkursach. Bibliotekarze mają na swoim koncie wydane książki, artykuły w prasie, nagrody literackie, teatralne i in. W 2006 r. nastąpiły zmiany organizacyjne, które spowodowały wyodrębnienie z istniejących struktur MGDK: Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Działoszyn wraz z jej filiami. Biblioteka Publiczna posiada w tej chwili odrębny numer NIP, REGON, pieczęcie, szyldy. Opracowano nowe regulaminy, statut.

Na koniec 2015 r. we wszystkich placówkach odnotowano następujące wskaźniki:

stan zbiorów	52.700
liczba wypożyczeń	30.500
liczba czytelników	2 600

W Bibliotece Publicznej miasta i gminy Działoszyn znajduje się Punkt Informacji Europejskiej, w którym udzielane są wiadomości odnośnie informacji europejskiej w bibliotekach publicznych tj.: książki, broszury, multimedia, internet.

Kościoły rzymsko-katolickie na terenie gminy Działoszyn są zlokalizowane 2 w Działoszynie, w tym; jeden istniejący i jeden w budowie (są dwie parafie) oraz we wsiach: Kolonia Lisowice, Raciszyn, Szczyty, Trębaczew. Kaplica w Zalesiakach należy do parafii w Raciszynie, a kaplica w Bobrownikach należy do parafii w Działoszynie. . W Niżankowicach natomiast działa kaplica rzymsko-katolicka, która należy do parafii w Krzeczowie w sąsiedniej gminie Wierzchlas. Wszystkie obiekty sakralne są obiektami w dobrym stanie technicznym.

Na terenie gminy już w 1965 działał Klub Sportowy „Budowlani" w Działoszynie. Założenie go datuje się na dzień 6 kwietnia 1965 r., kiedy to na walnym zebraniu przedstawicieli Ludowych Zespołów Sportowych z Działoszyna i Trębaczewa oraz działaczy z koła sportowego Cementowni „Warta" S.A., przy czynnym współudziale miejscowych władz w Działoszynie, postanowiono założyć pod patronatem Cementowni „Warta", Klub Sportowy Federacji Budowlanych. Ten moment pozwolił skupić wszystkie dotychczasowe, rozproszone wysiłki, w dziedzinie krzewienia sportu na terenie Działoszyna, w jeden silny ośrodek sportowy czynnie wspomagany przez całą załogę cementowni „Warta" jak i Związek Zawodowy Pracowników Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.
Gmina posiada 4 obiekty sportowe:

- sala gimnastyczna w Działoszynie przy ul. Grota Roweckiego,
- sala gimnastyczna w Trębaczewie przy ul. Szkolnej,
- hala sportowa przy szkole w Działoszynie przy ul. Ogrodowej,
- hala sportowa przy szkole w Raciszynie.

Położenie gminy Działoszyn w obszarze korzystnych warunków bioklimatycznych, oraz znajdujące się tu walory przyrodnicze sprawiają, że gmina jest atrakcyjna dla turystyki i wycieczek. Szczególnie ważna w tym względzie jest zachodnia i środkowa cześć gminy gdzie został utworzony Załęczański Park Krajobrazowy z otuliną (zajmuje około 5,2 tys. ha tj. 43% powierzchni gminy). Sąsiedztwo rzeki Warty, bogata fauna (owady, ryby, 100 gatunków ptaków) oraz wysoka lesistość stwarzają korzystne warunki dla rekreacji w bardzo różnych jej formach.

Tereny gminy są niezwykle bogatym regionem turystycznym. Posiadają wspaniałe walory kulturowe i przyrodnicze, które mogą przyczynić się do rozwoju turystyki. Jak dotąd na terenie tym w niewielkim stopniu została rozwinięta baza turystyczna i gastronomiczna.

W Działoszynie, Lisowicach oraz Bobrownikach zlokalizowane są pola namiotowe oraz przystanie kajakowe. W ostatnim okresie w Działoszynie została zrealizowana przystań kajakowa oraz tania baza noclegowa (31 miejsc noclegowych) w ramach Regionalnego Ośrodka Turystyki i Rekreacji w Działoszynie. Przystań znajduje się w Parku Strażaka, a w budynku są m.in. hangar na sprzęt wodny i zaplecze gastronomiczne. Uporządkowano i zagospodarowano też teren wzdłuż rzeki, gdzie jest urządzony skwer z promenadą do pobliskiej tamy. Centrum Informacji Turystycznej wraz z hotelem powstało w bezpośrednim sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II i jakkolwiek realizowano je w ramach tego samego programu inwestycyjnego przy udziale zewnętrznych środków pomocowych, to przestrzennie jest oddalone od przystani . Realizacja całego zadania jest ściśle powiązana z budową krytej pływalni wielozadaniowej, na którą obecnie gmina przygotowuje koncepcję pozyskania środków finansowych.

W gminie nie ma hoteli o wysokim standardzie. Baza noclegowa reprezentowana jest przez 2 obiekty, w tym m.in. Hotel-Restauracja „VIP" w Działoszynie. Ruch turystyczny obsługiwany jest również przez gospodarstwo agroturystyczne w Zalesiakach.

W skład bazy gastronomicznej wchodzi kilka barów: 4 w Działoszynie i jeden w Szczytach . W Trębaczewie znajduje się restauracja, pizzeria i klubo-kawiarnia „Adamo".

Gmina Działoszyn razem z gminą Wierzchlas i Pątnów oraz gminami Osjaków i Konopnica utworzyły porozumienie, którego celem jest zrównoważony rozwój regionu Zakola Warty. Efektem pracy porozumienia jest projekt „Strategia Zrównoważonego Zagospodarowania Wielkiego Łuku Warty". Podstawową przesłanką stworzenia w/w projektu były szczególnie walory przyrodnicze regionu. Zrównoważony rozwój regionu Zakola Warty traktuje turystykę jako jeden z najważniejszych obszarów gospodarczych, przyczyniających się do podnoszenia poziomu życia i satysfakcji mieszkańców. Władze gmin dostrzegają szanse na rozwój poprzez wykorzystanie środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą

zrównoważonego rozwoju. Projekt jest otwarty dla innych gmin związanych z Doliną Warty. Wdrażanie strategii zapoczątkowało procesy porządkowania infrastruktury i odpowiedzialnego zarządzania i zaangażowania władz oraz partnerów społecznych na rzecz wzrostu społeczno-gospodarczego. Partnerami projektu są: Nadleśnictwo Wieluń i Sieradzkie Parki Krajobrazowe.

W ramach realizacji projektu „Strategii Zrównoważonego Zagospodarowania Wielkiego Łuku Warty" realizowane jest porządkowanie infrastruktury, głównie budowa i rozbudowa wiejskiej sieci kanalizacji sanitarnej. Dokument ten jest na bieżąco aktualizowany.

Zgodnie ze ,,Strategią zrównoważonego zagospodarowania – Wielki Łuk Warty" za centra aktywności turystycznej gminy Działoszyn uznano: miasto Działoszyn jako regionalne centrum ruchu turystycznego oraz Bobrowniki jako centrum agroturystyki.

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- WODNY, kajakowy z Działoszyna do Konopnicy i Burzenina ,obejmujący Wielki Łuk Warty. Zagospodarowanie szlaku zostało już zapoczątkowane stosowną bazą w Działoszynie: przystanią kajakową oraz tanią bazą noclegową. Kolejne przystanie są planowane w Lasowicach i w Bobrownikach.

- ROWEROWY Wapiennych Wzgórz Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (EPJ, zielony), liczący 36,5 km wiodący od Działoszyna przez Lisowice, Draby, Węże, Bobrowniki z Żabim Stawem, Niżankowice i do Działoszyna,

- ROWEROWY Nadwarciańskich Krajobrazów (EWI 7, żółty). Liczy 32 km i też wiedzie4 przez wieś Bobrowniki.

- ROWEROWY Dwóch Starych Lip (EPJ1, zielony), wiodący m.in. z Dylowa Szlacheckiego w gminie Pajęczno przez wsie Sadowiec Pieńki i Sadowiec Niwy, Szczyty, a dalej w kierunku wsi Mokre,

- ROWEROWY Działoszyńskiego Przełomu Warty (EPJ2, niebieski), wiodący po obu stronach Warty od Działoszyna na wschód do wsi Grądy i dalej do Niwisk Dolnych i Niwisk Górnych,

- PIESZY, Rezerwatów Przyrody Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, niebieski relacjio Chorzew-Siemkowice PKP-Niżankowice-Draby-Krzepice,

- PIESZY Przełomu Warty przez Wyżynę Wieluńską, żółty, relacji Krzeczów-Bobrowniki-Działoszyn,

- PIESZY Jury Wieluńskiej, czerwony, relacji Wieluń-Kępowizna-Załęcze Wielkie-Raciszyn-Grądu=woj.śląskie,

- Łódzki Szlak Konny przebiegający po południowej stronie rzeki Warty.

Projektowanym jest regionalny Szlak Zamków (samochodowy) wiodący w gminie Działoszyn drogą krajową Nr 42 z Pajęczna do Działoszyna i dalej drogą wojewódzką Nr 486 do Wielunia.
Projektowanym jest też rowerowy Szlak Regionalny Parków Krajobrazowych wiodący od Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na północy po Pilicki Park Krajobrazowy. W granicach gminy Działoszyn szlak ten wiedzie drogą od Kamionu przez

Niżankowice, skrajem kompleksu leśnego do Lisowic, drogą asfaltową do Działoszyna i dalej na wschód po północnej stronie rzeki w kierunku Niwisk Dolnych w gminie Pajęczno.

Ścieżki dydaktyczne na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego:

- „Wielki Łuk Warty" - geologiczna ścieżka dydaktyczna. Ścieżka ta pozwala zapoznać się z terenem Załęczańskiego Parku Krajobrazowego, jego przyrodniczymi walorami, a przede wszystkim pogłębić wiedzę na temat fascynującej geologii tego terenu. Oglądając liczne przekroje można poznać geologiczną budowę, zajrzeć do wnętrza ziemi schodząc do przystrojonych szatą naciekową krasowych jaskiń, zapoznać się ze współczesną, malowniczą rzeźbą terenu i prześledzić geologiczne procesy, dzięki którym się ukształtowała.

    - Trasa Nr 1 Przebieg: Ośrodek „NG" (Nadwarciański Gród) - Kępowizna - Bieniec - Przywóz - Ogroble - Madeły - Ośrodek „NG". Rowerowa lub piesza: trasa ok. 23 km. Trasa biegnie poza gminą Działoszyn.
    - Trasa Nr 2
      Przebieg: Ośrodek „NG" - Kępowizna - Bieniec - Dzietrzniki - źródło „Objawienie" - Ośrodek „NG". Wycieczka piesza: trasa ok. 15 km, 6 PP. Trasa biegnie poza gminą Działoszyn.
    - Trasa Nr 3
      Przebieg: Ośrodek „NG"- Draby - Węże – „Góra Zelce" (rezerwat „Węże")- „Żabi Staw" – „Góra Świętej Genowefy" - Bobrowniki - Ośrodek „NG". Wycieczka autokarowa ok. 20 km, trasa piesza ok. 12 km, 6 PP.
    - Trasa Nr 4
      Przebieg: Ośrodek „NG" - Draby - Kolonia Lisowice - Lisowice - Ośrodek „NG". Wycieczka autokarowa ok. 20 km, trasa piesza ok. 8 km,

- „Załęczański Łuk Warty" - przyrodnicza ścieżka dydaktyczna. Jest to jedyne miejsce w Polsce, gdzie rzeka Warta napotykając na swojej drodze masyw wapienny Wyżyny Wieluńskiej, utworzyła prawie 40 km nieregularny łuk - zwany „Wielkim Łukiem Warty" - płynąc początkowo na zachód później na wschód.
    - Trasa A (główna - piesza lub rowerowa)
      Przebieg: Ośrodek „NG" - Bukowce - most w Bobrowniach. Długość trasy- 10,2 km,
    - Trasa B (północna - piesza lub rowerowa)
      Przebieg: kamieniołom koło Bobrownik - Ogroble - Kurhany Książęce - Wąwóz Królowej Bony - Ośrodek „NG". Długość trasy - 15 km,
    - Trasa C (południowa - piesza lub rowerowa)
      Przebieg: rezerwat „Węże" - Góra „Wapiennik" - Ośrodek „NG". Długość trasy- 12,5 km,
    - Trasa D
      Trasa spływu kajakiem z Bobrownik do Ośrodka „NG". Długość trasy - 10,3 km.

Szlak przełomu Warty przez Wyżynę Wieluńską (teren powiatów pajęczańskiego i wieluńskiego) umożliwia poznanie terenów będących wynikiem działalności rzeki Warty, lądolodu skandynawskiego oraz rzeźby krasowej. Pozwala poznać szatę roślinną różnych ekosystemów, a także przeszłość historyczną i zabytki tej części regionu.

Gmina Działoszyn znajduje się również na trasie „Łódzkiego Szlaku Konnego", którego zagospodarowanie na łącznej trasie 1817 km ma stanowić najdłuższą w Europie trasę aktywnego wypoczynku i turystyki w siodle. Na trasie są planowane ośrodki jeździeckie w Działoszynie i w Bobrownikach, a w granicach gminy trasa szlaku wiedzie od gminy Pajęczno na wschodzie przez Zalesiaki, Działoszyn do Bobrownik i dalej wzdłuż rzeki Warty

z odgałęzieniem w rejonie wsi Lisowice do wnętrza Załęczańskiego Parku Krajobrazowego przez tereny leśne do wsi Kamion w gminie Wierzchlas.

Atrakcją turystyczną regionu są wapienniki – piece do wypalania wapna. Wapienniki są przykładem prymitywnego budownictwa przemysłowego, reprezentującego technologię XIX i pocz. XX wieku. Obecnie wapienniki znajdują się m.in. na stokach gór: Draby, Buki, Krzemionki, przy drodze z Działoszyna do Bobrownik, w Lisowicach i Raciszynie. Surowiec do produkcji wapna w wapiennikach stanowiły wapienie jurajskie. Na terenie gminy znajduje się wiele kamieniołomów – szczególną atrakcję dla turystów mogą być kamieniołomy w Trębaczewie i Lisowicach. W Trębaczewie można obejrzeć wapienie górnojurajskie, ścięte w stropie i przykryte osadami polodowcowymi. W ścianach odsłonięć widoczne są wyraźne ślady zaburzeń tektonicznych – tzw. lustro tektoniczne.

Szlaki turystyczne po obszarze Załęczańskiego Parku Krajobrazowego predystynują tę część województwa łódzkiego do rozwijania innych aktywnych form wypoczynku oraz tzw. turystyki rehabilitacyjnej zapisanej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do promowania i urzeczywistniania w praktyce. Muszą być jednak do tego celu zrealizowane konkretne obiekty stanowiące bazę noclegową i gastronomiczną; tych – jak dotychczas – jest mało.

5.2.6 Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców gminy Działoszyn. Instytucje zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to: Komisariat Policji w Działoszynie (jednostka podległa Komendzie Powiatowej Policji w Pajęcznie) oraz 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: w Działoszynie, Niżankowicach, Szczytach, Bobrownikach, Kiedosach, Kolonii Lisowicach, Raciszynie, Zalesiakach i Trębaczewie. Instytucje te ściśle współpracują ze sobą mając za zadanie zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

5.2.7 Poczta

Na terenie gminy funkcjonuje jeden urząd pocztowy w mieście Działoszyn.

6. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Na obszarze miasta przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zlokalizowane w 2 miejscach budownictwo wielorodzinne.

Zabudowa miasta dzieli się wyraźnie na:

- zabudowę niską - starą położoną w południowo - zachodniej części miasta, usytuowaną na bardzo małych działkach o średniej powierzchni 400 m^2 i wysokim procencie zabudowy (średnio 35%). Obszar ten zabudowany jest budynkami w średnim i złym stanie technicznym.
- zabudowę niską – nową, położoną we wschodniej, południowo-wschodniej i północno-zachodniej części miasta, usytuowaną na działkach o średniej powierzchni 700 m^2 i średnim procencie zabudowy 25%. Obszar ten zabudowany jest budynkami w dobrym stanie technicznym.
- zabudowę wielorodzinną - położoną w środkowej części miasta w dobrym stanie technicznym.

Na obszarze miasta znajduje się wiele obiektów użyteczności publicznej zaspokajających potrzeby mieszkańców oraz innych obiektów usługowych i produkcyjnych. Niektóre z tych obiektów objęte są ścisłą ochroną konserwatorską.

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie to jeden z podstawowych warunków poziomu i jakości życia mieszkańców. Pod tym względem sytuacja mieszkańców Miasta i Gminy

Działoszyn jest dobra i na ogół lepsza niż w innych częściach województwa, a porównywalna z powiatem.

Zasoby mieszkaniowe i wskaźniki dotyczące mieszkań w 2017 r. wynosiły:

Wyszczególnienie	Miasto i gmina	Miasto	Obszar wiejski
Liczba mieszkań	3 929	2 088	1 841
Liczba izb w mieszkaniach	17 331	8 958	8 373
Pow. użytkowa mieszkań m^2	339 581	164 632	174 949
Przeciętna pow. użytk. mieszkania m^2	86,4	78,8	95,0
Przeciętna pow. użytk. mieszkania na osobę	26,8	27,7	26,1
Mieszkania na 1000 mieszkańców	310,2	350,9	274,2
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	4,41	4,29	4,55
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,22	2,85	3,65
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,73	0,66	0,80

Przyrost nowych zasobów mieszkaniowych w ostatnim okresie odbywa się praktycznie wyłącznie poprzez indywidualne budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, rzadziej tworzone są nowe siedliska rolnicze. Trwa też systematycznie proces zanikania tradycyjnych zagród rolniczych na rzecz ich przystosowywania do funkcji nierolniczych. Duże tempo rozwoju należy też przypisać procesowi łączenia funkcji mieszkaniowych z prowadzeniem działalności gospodarczej, głównie usługowej. Wyrazem są choćby wnioski osób indywidualnych i przekazywane bezpośrednio przez organ sporządzający projekt zmiany studium, w których wnoszą o zmianę dotychczasowego przeznaczenia zabudowy zagrodowej na mieszkaniowo-usługową.

7. Uwarunkowania gospodarczo-ekonomiczne rozwoju gminy – analiza ekonomiczna.

7.1 Podmioty gospodarcze

Wg strategii rozwoju gminy na lata 2015-2023 w roku 2014 r. na terenie miasta i gminy Działoszyn działało 1188 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON. 52 % z nich prowadziło działalność na terenie miasta. Liczba podmiotów gospodarczych miasta i gminy stanowiła wtedy 31,2 % wszystkich podmiotów powiatu pajęczańskiego. Najwięcej podmiotów gospodarczych działało w sferze handlu hurtowego i detalicznego i naprawy pojazdów (36,7 %), a następnie w przetwórstwie przemysłowym (12,8 %) i w transporcie oraz gospodarce magazynowej (10,5 %). Liczby te mają tendencję wzrostową, przy czym zdecydowaną większość stanowią mikro i małe przedsiębiorstwa.
Do najlepiej prosperujących i zatrudniających największą liczbę osób podmiotów gospodarczych należy zaliczyć:

- Cementownia „Warta" S. A. w Trębaczewie, która jest największym zakładem pracy w gminie,
- Przedsiębiorstwo Transportowo - Spedycyjne „Cemet" S.A. Warszawa - Samodzielna Placówka Terenowa w Działoszynie – zajmuje się transportem i spedycją surowców naturalnych i wyrobów materiałów sypkich przemysłu cementowo-wapienniczego, ,

- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Działoszynie,
- Przedsiębiorstwo Produkcji Chłodniczej i Przetwórstwa Rolno - Spożywczego „ANITA” Grzegorz Mordalski w Działoszynie,
- Przetwórnia Owoców i Warzyw - Zakład Produkcyjny „Victus” Mielczarek i Kowalska Spółka Jawna . w Działoszynie,
- TAT-POL sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Działoszynie – producent wyrobów na bazie owoców i warzyw, w tym sprzedawanych pod marką „Fructos” K&K,,
- „Almar” Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw w Zalesiakach,
- „Waldi – Ben” Józef Bęben Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw w Zalesiakach,
- Zakład Produkcyjno-Handlowy „EDMAL Edward Malatyński w Działoszynie – producent przetworów owocowo-warzywnych,
- „Rubor” Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Montażowe Konstrukcji Stalowych Działoszyn sp. z o. o. z siedzibą w Trębaczewie,
- Zakład Kredowy ,,Minerał” Spółka z o.o. w Trębaczewie – producent kredy paszowej i technicznej,
- WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z/s w Raciszynie, która jest częścią grupy kapitałowej Minerals Mining Group SA, - prowadzi działalność wydobywczą i przetwórstwo surowców mineralnych eksploatując złoża wapieni Raciszyn i Raciszyn II,
- filia firmy ,,Kiepurex”,Sp.J. produkująca rury i profile stalowe,
- Zakład Odlewniczo-Mechaniczny ,,Rawimot” w Raciszynie – zajmuje się produkcją seryjną i jednostkową odlewów z żeliwa szarego oraz innych żeliw stopowych, ,
- Zakład Projektowo-Remontowy ,,Rubor” w Trębaczewie,
- Kopalnia i Zakład Produkcji Kredy w Zalesiakach „Polski Trawertyn” Stefan Granatowicz, Aleksandra Granatowicz-Wagner, Przemysław Wagner,
- BE Group Sp. z o.o. Oddział Produkcyjny w Trębaczewie – zajmuje się przetwarzaniem I dostawą wyrobów hutniczych I dostarczaniem gotowych elementów konstrukcji do klientów.

Poniżej, przedstawiono krótkie notki o największych zakładach w mieście i gminie Dzialoszyn:

Cementownia „Warta” S.A. w Trębaczewie

Cementownia „Warta” S.A. w Trębaczewie, jeden z największych zakładów przemysłowych w województwie łódzkim, została wybudowana na początku lat sześćdziesiątych. Była to pierwsza cementownia wyposażona w polską technologię, maszyny i urządzenia wykorzystujące do produkcji lokalne złoża kamienia wapiennego. Obecnie stan spółki uległ zmianom poprzez modernizację i wdrażanie coraz to nowocześniejszych metod produkcji cementu. Dziś Cementownia „Warta” S.A. jest spółką akcyjną, której głównym akcjonariuszem jest niemiecka spółka Polen Zement Beteiligungsgesellschaft z Dortmundu. Obecnie Cementownia „Warta” SA jest liczącym się producentem cementu na rynku polskim, w tym cementów specjalnych wykorzystywanych do budowy dróg, mostów i lotnisk.. Zakres działalności cementowni obejmuje procesy związane z produkcją klinkieru portlandzkiego, wytwarzanie cementu oraz kompleksową obsługę klientów w zakresie doradztwa technologicznego, organizacji transportu do klienta i usług Zakładu Laboratorium w zakresie badań i pomiarów środowiskowych, higieny pracy oraz jakości paliw.

Cementownia „Warta" S.A. inwestując w nowe technologie zmniejsza jednocześnie emisję zanieczyszczeń, przez co staje się bardziej przyjazną dla najbliższego otoczenia. Mając już wdrożony system zarządzania środowiskowego, zakład – jako pierwszy w województwie łódzkim uzyskał certyfikat EMAS. Skrót ten oznacza system ekozarządzania i audytu i jest unijnym instrumentem, mającym na celu zachęcenie różnych organizacji, firm, samorządów, stowarzyszeń do ciągłego doskonalenia działalności w ochronę środowiska. Cementownia opublikowała na łamach Internetu tzw. „deklarację środowiskową”, w której publicznie informuje o swoich proekologicznych osiągnięciach oraz przedstawia plany dalszych działań w tym zakresie.

Cementownia „Warta” S.A. aktywnie uczestniczy w życiu społecznym województwa i gminy. Wspiera działalność wielu instytucji społecznych. Patronuje poczynaniom w rozwoju sportu, kultury i oświaty oraz służby zdrowia w swoim środowisku.

„Anita” Przedsiębiorstwo Produkcji Chłodniczej i Przetwórstwa Rolno-Spożywczego

Firma zajmuje się przede wszystkim produkcją lodów. W wyrobach firmy można także znaleźć mrożone pierogi, uszka i pyzy. Zakład Produkcji Lodów w Działoszynie powstał w 1993 r. Głównym rynkiem zbytu dla wyrobów firmy są kraje Unii Europejskiej oraz państwa Europy Wschodniej; ponadto firma zajmuje się dystrybucją wyrobów na rynek krajowy. ,,Anita” wykorzystuje do produkcji przede wszystkim płody rolne z okolicznych gospodarstw.

Przedsiębiorstwo Transportowo - Spedycyjne „Cemet" S. A.

Firma powstała przy Cementowni „Warta” w Trębaczewie w roku 1964. W formie spółki akcyjnej przedsiębiorstwo funkcjonuje od roku 1994. Posiada punkt spedycyjny w Cementowni „Rudniki” S.A. Przedmiotem działalności firmy jest świadczenie usług przewozowych własnym taborem tj. cemento-wagonami. Rynek usług obejmuje w 80% rynek niemiecki, natomiast pozostałe 20% stanowi rynek krajowy. Firma posiada duży potencjał przewozowy oraz dobrą kondycję finansową.

Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Działoszynie

GS powstała w roku 1947.
Firma zajmuje się:

- produkcją artykułów spożywczych (piekarnia, masarnia, młyn),
- handlem (Dom Handlowy w Działoszynie oraz kilka sklepów spożywczo-przemysłowych na terenie gminy, sprzedaż artykułów do produkcji rolniczej),
- świadczeniem usług (szklarskich, transportowych).

Przetwórnia Owoców i Warzyw - Zakład Produkcyjny „Victus" S. C. w Działoszynie

Firma powstała w 1991 roku. Przedmiotem działalności firmy jest przetwórstwo owoców i warzyw (produkcja majonezu, sosów, kremów chrzanowych, chrzanu, musztardy, kompotów, sałatek itp.). Część surowca tj. buraki ćwikłowe, marchew oraz ogórki pozyskuje się z terenu gminy. Produkty firmy w większości oferowane są na rynku krajowym. Część przeznaczona jest na rynki Europy Wschodniej. Zakład współpracuje z niemiecką firmą „Loryma”. Wyroby charakteryzują się wysoką jakością. Firma posiada własne środki transportowe. Obroty firmy oraz dynamika dochodów wykazują tendencję wzrostową.

POIW „Fructos” S. C. w Działoszynie

Przedsiębiorstwo powstało w roku 1983. Przedmiot działalności to przetwórstwo owocowo-warzywne (produkcja majonezu, musztardy, ketchupu, sosów, sałatek itp.). Surowce do produkcji skupowane są z okolic Działoszyna oraz kraju i zagranicy. Rynkami zbytu są: kraj oraz zagranica (Niemcy, Rosja). Wyroby firmy odznaczają się wysoką jakością. Obroty oraz dynamika dochodów wykazują tendencję wzrostową.

„Almar” Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw oraz Produkcja Majonezu w Zalesiakach

Firma powstała w roku 1986. Zakład zajmuje się przetwórstwem owocowo-warzywnym i produkcją majonezu. Produkty oferowane są na rynkach: krajowym oraz zagranicznym (Wschód - ok. 15%). Eksport systematycznie rośnie. Wyroby firmy charakteryzują się wysoką jakością. Obroty oraz dynamika dochodów wykazują tendencję wzrostową.

„Waldi – Ben" Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw w Zalesiakach

Zakład powstał w roku 1982. Zatrudnienie wynosi około 50 pracowników i wykazuje tendencję wzrostową. Firma zajmuje się przetwórstwem owocowo–warzywnym. Rynki zbytu to przede wszystkim rynek krajowy oraz zagraniczny. Obroty oraz dynamika dochodów wykazują tendencję wzrostową.

Zakład Kredowy ,,Minerał" Spółka z o.o. w Trębaczewie

Jeden z wiodących firm w Polsce produkujących kredy paszowe i techniczne. Tradycja produkcji kredy związana jest z występowaniem dużych ilości kamienia wapiennego. Historia związana z tą działalnością sięga lat czterdziestych minionego stulecia. Już w tamtym okresie powstał prywatny zakład produkujący najwyższej jakości kredy techniczne i pastewne. W późniejszym czasie firmę przejęło państwo, po czym proces technologiczny został gruntownie zmodernizowany - powstał praktycznie nowy zakład. Przez następne kilkadziesiąt lat kilkakrotnie zmieniali się właściciele. W roku 1992 na bazie podlegającego wówczas pod KCW "Warta" (obecnie Cementownia Warta S.A.) wydziału kredowego powstała spółka pracownicza Zakład Kredowy "Minerał", która funkcjonuje do dziś.

Zakład Projektowo-Remontowy ,,Rubor" w Trębaczewie

Zakład został utworzony w 1989 r. W miarę rozwoju działalności następowało stale wzbogacanie oferty usługowo-produkcyjnej oraz koncentracja na wybranych wysoko specjalistycznych technologiach. Następowało też stale wzbogacanie oferty usługowo-produkcyjnej oraz koncentracja na wybranych wysoko specjalistycznych technologiach. Firma zajmowała się wykonawstwem i montażem konstrukcji stalowych, a także pracami antykorozyjnymi oraz nakładaniem powłok ognioodpornych zabezpieczających konstrukcje budynków i budowli przed działaniem ognia. Obecnie zakład ma nowego właściciela.

Zakład Odlewniczo-Mechaniczny ,,Rawimot" w Raciszynie

Przedmiotem działalności firmy jest produkcja seryjna jak i jednostkowa odlewów z żeliwa szarego gatunek GG-15, GG-20, GG-25 oraz innych żeliw stopowych. Firma posiada wieloletnie doświadczenie przy produkcji odlewów dla różnych dziedzin gospodarki.

WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w Raciszynie

Zakład eksploatuje złoża wapieni „Raciszyn II" rozpoczęta została także eksploatacja złoża „Raciszyn". Zajmuje się przeróbką wapieni na kamień drogowy i budowlany, funkcjonuje też przemiałownia, w której pozyskany surowiec wapienny jest przerabiany na mączkę wapienną stanowiącą wysokoreaktywny sorbent do odsiarczania oraz składnik wielu produktów przemysłu materiałów budowlanych i produktów paszowych. Inwestycja była współfinansowana ze środków unijnych. Zakład udokumentował nowe złoża wapieni i zamierza nadal dokumentować zasoby oraz rozbudowywać zakład przerabiający pozyskaną kopalinę.

7.2 Rolnictwo

Gmina Działoszyn ma charakter przemysłowo-rolniczy, należy do terenów bardzo ubogich w gleby przydatne do intensywnej produkcji rolniczej. Jednak wiele gospodarstw prowadzi relatywnie wysoko produktywne rolnictwo, specjalizując się zwłaszcza w hodowli trzody oraz produkcji mlecznej, a także produkcji ogrodniczo-warzywnej. Średnie roczne temperatury powietrza wahają się w granicach 7-8 stopni Celsjusza, wielkość ta znajduje się w poziomie zaliczanym do rzędu wysokich i powoduje zwłaszcza na glebach najlżejszych wzmożone parowanie wody. Średnie roczne opady oscylują w granicach 600 mm, co jest poziomem

zaliczanym w warunkach Polski do średnich. Ze zjawisk klimatycznych najbardziej niekorzystny wpływ na produkcję roślinną, ma zwłaszcza duża zmienność w okresie wegetacji zarówno opadów jak i temperatury, co powoduje częste występowanie okresów niedoboru wilgoci dla roślin.

Blisko 15,5% działek użytkowanych rolniczo posiada działkę rolną o powierzchni nie przekraczającej 1 ha. Najmniej licznie reprezentowana jest grupa posiadająca gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 20 ha. W 2015 r. średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie Działoszyn wynosiła 5,38 ha.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych:

Lp.	Gospodarstwa rolne (ha)	%
1	do 1 ha	15,2
2	1-5 ha	57,3
3	5-10 ha	20,7
4	10-15 ha	5,0
5	15 ha i więcej	1,8
Razem		100,0

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie Działoszyn jest niekorzystna. Aż 15,2 % tych gospodarstw nie przekracza powierzchni 1 ha, a kolejne 57,3 % pod względem powierzchni zawiera się w przedziale od 1-5 ha. Zaledwie 1,8% indywidualnych gospodarstw rolnych przekracza powierzchnię 15 ha. Rozdrobnienie gospodarstw nie pozwala na lepsze (ekonomicznie uzasadnione) wyposażenie rolnictwa w maszyny i urządzenia sprzyjające intensyfikacji produkcji i zmniejszeniu jej pracochłonności. Gospodarstwa o takiej wielkości funkcjonujące w warunkach gospodarki rynkowej i prowadzące gospodarkę wielokierunkową nie są w stanie stosować nowoczesnych technologii produkcji jak również odpowiedniego nawożenia, właściwej ochrony roślin oraz zapewnić sobie zbytu po opłacalnych cenach.

Według wyliczeń Instytutu Ekonomiki Rolnictwa dopiero gospodarstwo o powierzchni 15,4 ha prowadzące chów bydła może część zysku przeznaczyć na rozwój. Taka tendencja wzrostu powierzchni gospodarstw rolnych występuje, ale równocześnie wzrasta udział liczby małych gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha. .

Rolnictwo na terenie gminy Działoszyn nie jest wiodącą funkcją w gminie i najprawdopodobniej w przyszłości sytuacja nie ulegnie zmianie. Użytki rolne zajmują 7123 ha, czyli 58,7% powierzchni gminy. Specyfiką gminy są uprawy zbóż i ziemniaków. Rolnictwo w gminie Działoszyn to sektor gospodarki indywidualnej, w którym opłacalność produkcji nie jest wysoka. Na terenie gminy istnieją również najsłabsze warunki agroekologiczne.

Specyfiką miasta i gminy jest rozwój przetwórstwa rolnego w postaci wielu drobnych zakładów owocowo – warzywnych w Raciszynie, Działoszynie i Zalesiakach, a spośród upraw – rzadka w regionie łódzkim – uprawa gryki.

Pod względem struktury władania całość użytków rolnych znajduje się w sektorze prywatnym. Użytkowanie gruntów w gminie Działoszyn podano poniżej na podstawie danych zawartych w Planie rozwoju lokalnego z 2014 r.

Powierzchnia ogółem	ogółem		w tym gospodarstwa indywidualne
	w ha	w %	w ha
	12086	100,0	8742
Użytki rolne razem	7467	61,8	7257
Grunty orne	6754	55,9	6643

Sady	44	0,4	44
Łąki	143	1,2	133
Pastwiska	268	2,2	199
Lasy i grunty leśne	3474	28,7	2211
Pozostałe grunty i nieużytki	1145	9,5	.

Użytki rolne stanowią aż 61,8% powierzchni gminy. Gmina posiada niewiele sadów (około 0,4 %), natomiast wśród użytków rolnych główną rolę odgrywają grunty orne, zajmując powierzchnię 6754 ha i stanowiąc 90,4% użytków rolnych. Dość dużą grupę wśród użytków rolnych stanowią także użytki zielone, czyli łąki i pastwiska (5,5% użytków rolnych). Większa ich część skupia się w niedalekiej odległości od doliny Warty lub na jej terenie.

Kolejną dużą grupą są tereny leśne, co jest szczególnie wysokim walorem atrakcyjności gminy, które stanowią ponad 20% użytkowanych na terenie gminy Działoszyn gruntów. Wśród nich przeważają lasy niepaństwowe, będące w posiadaniu gminy bądź prywatnym. Są to różnej wielkości kompleksy leśne, leżące w sąsiedztwie lasów państwowych oraz tworzących szachownicę z polami uprawnymi.

Klasy gleb występujące na terenie miasta i gminy Działoszyn

Klasy gleb	Udział procentowy
I	-
II	-
III b	1 %
IV a	2 %
IV b	14 %
V i VI	83 %
razem	100 %

Z wyżej przedstawionych danych wynika, iż w gminie przeważają grunty klas V i VI, które zajmują 83% powierzchni. Są to z reguły gleby żytnie słabe i bardzo słabe.

Gmina Działoszyn charakteryzuje się najniższym w województwie wskaźnikiem bonitacji gleb, który wynosi 0,69. Gleby o najwyższej bonitacji występują w następujących miejscowościach: Szczyty, Niżankowice i Trębaczew, natomiast wsie posiadające gleby o najniższej bonitacji to: Szczepany, Kiedosy, Draby, Kolonia Lisowice, Bobrowniki, Działoszyn, Sęsów, Lisowice i Zalesiaki. W tym zakresie gmina Działoszyn nie wyróżnia się w tym zakresie spośród innych gmin powiatu pajęczańskiego i tej części województwa łódzkiego. Główny kierunek produkcyjny w mieście i gminie Działoszyn to zbożowo- ziemniaczany i roślin pastewnych. W strukturze upraw przeważają zboża - 80,9 %, ziemniaki - 12,0 % i rośliny okopowe 4,1%.

Najważniejsze rynki zbytu:

- dla płodów rolnych - okoliczne targowiska,
- dla warzyw - przetwórnie owocowo-warzywne (23 zakłady).

Strukturę upraw przedstawia poniższe zestawienie:

Uprawy	Powierzchnia zasiewów

	w ha	w %
zboża ogółem	3607,98	80,9
strączkowe jadalne na ziarno	2,65	0,1
ziemniaki	532,94	12,0
przemysłowe	9,24	0,2
pastewne	180,85	4,1
pozostałe	125,74	2,7
ogółem	4459,40	100

Struktura zasiewów zbóż podstawowych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ha	w odsetkach
Ogółem	2776,57	100
Pszenica	326,99	11,8
Żyto	1754,40	63,2
Jęczmień	406,77	14,7
Owies	172,92	6,2
Pszenżyto	115,49	4,2

W strukturze zasiewów przeważają: żyto i ziemniaki. Obrót rynkowy uprawami dokonywany jest w większości indywidualnie. Główne rodzaje zbóż uprawianych na terenie gminy to - żyto, jęczmień, pszenica. W gminie dominuje gospodarka rolna zbożowo-hodowlana ze słabo wykształconą specjalizacją.

7.3 Struktura budżetu gminy

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat odnotowano systematyczny wzrost dochodów miasta i gminy Działoszyn, które w 2017 r. osiągnęły poziom ponad 55 mln zł. Na dochód ogółem składają się dochody własne, subwencja ogólna, dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki określone w odrębnych przepisach.

Dochody ogólne w latach 2010 – 2017 w zł.

Kategoria dochodu	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Dochody ogółem	35 143 240	40 648 464	41 635 876	37 952 402	39 706 483	42 308 282	50 860 525	55 021 544
Dochody własne	17 722 652	20 880 028	22 193 283	24 042 861	25 248 713	27 564 133	29 848 453	31 255 150
Subwencja ogólna	7 708 257	8 001 608	8 826 227	8 594 308	8 752 422	9 103 827	8 936 077	8 611 876
Dotacje	9 712 330	11 766 628	10 614 366	5 315 232	5 705 347	5 640 322	12 075 995	15 154 518

Źródło: www.stat.gov.pl, GUS, Bank Danych Lokalnych.

Źródła dochodów gminy określają przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

Dochody własne gminy stanowiły w dochodach ogółem budżetu gminy w roku 2017 r. 58,7%, podczas gdy w 2010 r. udział ten wynosił tylko 50,4%. W strukturze dochodów własnych gminy Działoszyn największy udział mają udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz wpływy z podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych i podatku rolnego.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody wynosiły: w 2010 r. – 2.690,08 zł, w 2013 r. – 2.945,24 zł, w 2014 r. – 3.090,72 zł, w 2015 r. – 3.304,56 zł, w 2016 r. – 4 011,40 zł, a w 2017 r. – 4 341,29 zł.

Wydatki miasta i gminy Działoszyn związane są z realizacją zadań w określonych w ustawach, w szczególności zaś na:

- zadania własne gminy;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami;
- zadania przyjęte do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną przez organ stanowiący gminy.

Wydatki w latach 2010 – 2017 w zł.

Wydatki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wydatki ogółem	35 519 605	47 316 416	39 097 361	38 918 215	38 301 153	39 907 544	48 684 745	56 730 983
Wydatki bieżące	28 654 587	29 839 188	29 636 427	31 789 286	35 327 322	36 649 428	43 891 472	47 799 400
Wydatki inwestycyjne	9 865 017	17 477 228	9 460 934	7 128 929	2 973 830	3 258 115	4 793 273	8 931 583
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	25,6 %	36,9 %	24,2 %	18,3%	7,8 %	8,2%	9,8%	15,7%

Źródło: www.stat.gov.pl, GUS, Bank Danych Lokalnych.

W strukturze wydatków bieżących największy udział mają wydatki przeznaczone na oświatę i wychowanie, które stanowią 29,8% wydatków gminy. Druga co do wielkości grupa wydatków bieżących związana jest z działem rodzina (w ramach którego realizowane jest świadczenie 500+), a kolejne grupy wydatków budżetowych stanowią wydatki na administrację publiczną wydatki związane z transportem oraz gospodarką komunalną i ochroną środowiska.

Wydatki bieżące w latach 2010 – 2017

Wydatki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Oświata i wychowanie	15.267.314	16.011.457	16.371.164	17.380.640	17.374.521	17.091.172	16 749 035	16 903 654
Gospodarka kom. i ochrona środowiska	6.577.508	13.708.640	9.301.337	1.642.933	2.830.117	4.189.285	2 379 505	2 783 048
Ochrona zdrowia	188.993	175.341	160.160	123.128	193.641	184.397	210 477	223 889
Transport i łączność	1.465.769	1.796.084	838.684	1.152.391	2.729.942	2.504.456	2 629 779	2 962 899
Administracja publiczna	3.127.703	3.260.357	3.208.145	3.568.038	4.125.757	6.237.984	7 438 787	7 728 340
Pomoc społeczna	b.d.	b.d.	4.709.509	5.208.310	5.122.701	5.215.623	12 102 031	2 512 033
Rodzina	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	14 883 669

Źródło: www.stat.gov.pl, GUS, Bank Danych Lokalnych.

Budżet jest podstawowym instrumentem zarządzania finansami gminy. Pozwala gminie zaplanować jak rozdysponować dostępne środki finansowe. Budżet jako plan finansowy obejmuje dochody, wydatki oraz przychody i rozchody.

Analizując strukturę budżetu gminy Działoszyn warto zauważyć, że w latach 2010-2013 duży udział w wydatkach gminy stanowiły wydatki na cele inwestycyjne. Gmina realizowała wówczas duże zadanie inwestycyjne w zakresu rozbudowy gminnej sieci kanalizacji sanitarnej, co było widoczne w tej strukturze.

8. Uwarunkowania rozwoju wynikające z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach w planach miejscowych i w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2017 r.

8.1 Bilans terenów budowlanych

Na potrzeby opracowania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, przeanalizowano dostępne dane dotyczące użytkowania i przeznaczenia gruntów. Wzięto pod uwagę ustalenia dotychczasowego studium przyjętego w 2017 r. oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uwzględniono też analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozę demograficzną oraz niepewność procesów rozwojowych.

8.1.1. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym głównym zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym w zakresie lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Następuje to m.in. przez wyznaczenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.

Określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów przeznaczonych pod zabudowę oraz wyłączonych z zabudowy, dokonywane jest po przeanalizowaniu istniejących uwarunkowań oraz prognoz w zakresie przyszłego rozwoju gminy uwzględniającego również zamierzenia zadań ponadlokalnych. Zasoby przestrzeni są jednak ograniczone, a obowiązkiem gminy jest m.in. kształtowanie ładu przestrzennego i racjonalność gospodarowania z poszanowaniem istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowych. Oszacowanie zapotrzebowania odniesiono do priorytetowych obszarów inwestycyjnych, głównie o funkcjach mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych.

Zabudowa mieszkaniowa

W roku 2017 w gminie Działoszyn zlokalizowanych było 3 929 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 339 581 m^2. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 86,4 m^2, zaś na jedną osobę przypadało średnio 26,8 m^2 powierzchni użytkowej mieszkania.

Mimo prognozowanej depopulacji gminy i miasta Działoszyn, dane statystyczne pozwalają jednak prognozować dalszy przyrost mieszkań, wzrost ich przeciętnej powierzchni użytkowej oraz wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę. Przyjmuje się, że wielkość maksymalnego zapotrzebowania na nowa zabudowę mieszkaniową powinna zapewnić osiągnięcie w 30-letniej perspektywie czasowej jakość życia mieszkańców w zakresie warunków mieszkaniowych na poziomie zbliżonym lub równym obecnym standardom europejskim. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową ustalono na podstawie wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na jedną osobę. Przyjęto, że standardem europejskim jest osiągnięcie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań na jedną osobę wynoszącej 40 m^2.

Przy założeniu, że liczba ludności miasta i gminy Działoszyn będzie wynosić w 2046 r. 12.000 -11.500 mieszkańców, można obliczyć, że powierzchnia użytkowa mieszkań powinna wynosić 480.000 – 460.000 m^2. Oznacza to, że zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w 30 – letniej perspektywie może wynieść 140 419 – 120 419 m^2. Ze względu na niepewność procesów rozwojowych należy zwiększyć zapotrzebowanie na nową zabudowę o 30 % w stosunku do wyniku analizy. W tej sytuacji maksymalne w skali miasta i gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę wynosi 182 545 – 156 545 m^2 powierzchni użytkowej.

Indywidualna zabudowa rekreacyjna (letniskowa)

Przeprowadzone analizy nie wykazały zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową indywidualnej zabudowy rekreacyjnej, nie przewiduje się zatem nowych terenów indywidualnej zabudowy rekreacyjnej.

Zabudowa usługowa

W obecnie obowiązujących planach miejscowych stosunek powierzchni terenów usługowych do terenów mieszkaniowych wynosi: dla miasta i gminy razem 6,2%, w tym dla miasta 15,1 % i na obszarze wiejskim 1,6%. Tereny usługowe są w większości skoncentrowane w mieście Działoszyn, które stanowi lokalny ośrodek obsługi gminy. Należy się spodziewać, że biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa, funkcje ośrodka lokalnego oraz wzrost stopnia korzystania z różnorodnych usług, wskaźniki udziału usług będą się zwiększać. Założono, że wzrost udziału terenów o funkcjach usługowych w stosunku do terenów o funkcjach mieszkaniowych docelowo w przyjętym horyzoncie czasu może wynosić 50 % osiągając udział 22,5 %: dla miasta, dla wsi do 3 %, dla miasta i gminy – 12,75 %.

Przyjmując zatem szacunek zapotrzebowania na tereny o funkcjach mieszkaniowych i w/w określone założenia uzyskuje się zapotrzebowanie rzędu 21 617 m^2 powierzchni użytkowej.

Zabudowa produkcyjno-usługowa, składów i magazynów.

W obecnie obowiązującym studium pod zabudowę produkcyjno-usługową, składy i magazyny jest wyznaczonych 442,0 ha. Faktycznie zabudowanych tą funkcją terenów jest jednak łącznie 223,3 ha tj. 50,5 % wyznaczonych w dotychczasowym studium terenów. Gmina Działoszyn jest jednak specyficzna z uwagi na charakter dominującej funkcji przemysłowej, a jest nią przemysł cementowo-wapienniczy zajmujący się przeróbką eksploatowanych zasobów surowcowych. Od ponad 50 lat funkcjonuje w gminie Działoszyn zajmując znaczące powierzchnie Cementowania „Warta" SA, jest też drugi znaczący użytkownik złóż wapieni, jakim jest WKG spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w Raciszynie zajmujący się przeróbką wapieni na kamień drogowy i budowlany, jest duży zakład „Minerał" w Trębaczewie zajmujący się produkcją kredy paszowej i technicznej, jest kopalnia i zakład produkcji kredy w Zalesiakach. Drugim profilem działalności przemysłowej jest w gminie Działoszyn przetwórstwo rolno-spożywcze i kilkanaście firm tej branż nastawionych głównie na przetwórstwo owoców i warzyw. Pomimo przyjętych w obowiązujących planach miejscowych maksymalnego wskaźnika powierzchni zabudowy dla tych terenów na 50-60 % i intensywności zabudowy na poziomie 0,2-1,0, dotychczas zakłady zajmują około 558.250 m^2 powierzchni użytkowej. Uwzględniając potrzeby gminy na nowe tereny aktywności gospodarczej przyjęto, że wskaźnik zapotrzebowania na nowe tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów powinien wynosić ok. 100 % powierzchni terenów istniejącej zabudowy tj. podwojenie dotychczas zajętych pod te funkcję terenów. Wyraża się to wielkością 1.116.500 m^2 powierzchni użytkowej nowych terenów i wyrażone w hektarach 446,6 ha. Dodatkowo uwzględniając niepewność procesów rozwojowych, szacowane zapotrzebowanie zwiększono o 30% w stosunku do w/w wyników analiz, co w ostatecznym rozrachunku wskazuje zapotrzebowanie na poziomie:

1 116 500 m^2 x 30% = 334 950 m^2

1 116 500 m^2 + 334 950 m^2 = 1 451 450 m^2

W ciągu następnych lat zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjno-usługową, składów i magazynów może wzrastać i przez najbliższe 30 lat osiągnąć wartość 1 451 450 m^2 powierzchni użytkowej. Potrzeby w tym zakresie wynikające ze zgłaszanych wniosków inwestorskich należy sukcesywnie rozpatrywać mając przy tym na uwadze uwarunkowania ekofizjograficzne i faktycznie zgłaszane potrzeby rozbudowy.

8.1.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych i poza tymi obszarami.

Analizując zasięg obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz zasięg obszarów, objętych ustaleniami obowiązujących miejscowych planów, należy stwierdzić, że w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznaczone zostały znaczne obszary przeznaczone pod zabudowę poza obszarami zwartych struktur przestrzennych poszczególnych jednostek osadniczych. Obszary te zostały jeszcze powiększone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn przyjętym w 2017 r.

Na potrzeby niniejszego opracowania obliczono chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę w dotychczasowych planach miejscowych i w dotychczasowym studium ze szczególnym uwzględnieniem terenów dotychczas niezabudowanych, w tym w granicach obszarów zwartej struktury przestrzennej.

Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych i w studium w hektarach w podziale na obszary o zwartej strukturze przestrzennej i poza nimi wynosi:

Wyszczególnienie	A			B		
	Ogółem	Tereny zabudowanie	Tereny niezabudowane.	Ogółem	Tereny zabudowanie	Tereny niezabudowane.
1	2	3	4	5	6	7
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	9,0	9,0	-	-	-	-
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	260,3	210,5	49,8	188,8	13,6	175,2
Tereny osadnictwa wiejsk.	269,3	264,6	4,7	70,8	46,7	24,1
Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	109,6	50,9	58,7	171,2	58,7	114,5
Tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej	-	-	-	8,0	-	8,0
Zabudowa usługowa	67,6	55,2	12,4	11,0	4,0	7,0
Zabudowa prod.usług. składów i magazynów	90,4	90,4	-	420,1	194,4	225,7
Suma	806,2	680,6	125,6	869,9	317,4	554,5
Tereny niezabudowane Razem (A+B)	680,1					

A – na terenach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
B – na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych i w studium pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Źródło: opracowanie własne

Przy obliczaniu chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową zastosowano założenia:

a) Dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej:
   - średnia wielkość działki budowlanej na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 1500 m^2 w mieście i 2000 m^2 na terenach wiejskich,
   - średnia wielkość działki budowlanej na terenach zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 2000 m^2 w mieście i 2.500 m^2 na terenach wiejskich,
   - na jednej działce będzie się znajdował jeden budynek mieszkalny o powierzchni użytkowej średnio 120 m^2,
   - udział terenów przeznaczonych pod komunikację i dojazdy – 20 %,

b) dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej:
   - maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy – 1,0;
   - wskaźnik udziału powierzchni użytkowej zabudowy do całkowitej powierzchni zabudowy – 0,7,

c) dla zabudowy na terenach osadnictwa wiejskiego:
   - średni udział działek z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – 30 %, a udział działek z zabudowa zagrodową – 70 %,
   - średnia powierzchnia działki z zabudową zagrodową – 5000 m^2.

Zgodnie z wyżej przyjętymi założeniami wyliczono możliwą ilość nowych działek budowlanych, które mogą powstać na terenach niezabudowanych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, na terenach osadnictwa wiejskiego i na terenach zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Wyszczególnienie	A			B		
	Tereny niezabud. w ha	Średnia wielkość działki bud. m^2	Możliwa ilość działek	Tereny niezabud. w ha	Średnia wielkość działki bud. m^2	Możliwa ilość działek
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	49,8	1 500 miasto 2 000 wieś	209	175,2	1 500 miasto 2 000 wieś	725
Tereny osadnictwa wiejsk. w tym: działki jednorodzinne działki zagrodowe	4,7 1,4 3,3	2000 miasto 5000 wieś	14 7 7	24,1 8,2 15,9	2000 miasto 5000 wieś	72 40 32
Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	58,7	2000 miasto 2500 wieś	193	114,5	2000 miasto 2500 wieś	426
Razem	113,2	-	416	313,8	-	1 223
Razem A+B działki możliwe do wydzielenia	**1 639**					

A – na terenach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
B – na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych i w studium pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Źródło: opracowanie własne

Obliczono chłonność terenów niezabudowanych przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Wyszczególnienie	A			B		
	Możliwa ilość działek	Śr. pow. użytk. bud. mieszk.	Chłonność Terenów w m^2	Możliwa ilość działek	Śr. pow. użytk. bud. mieszk.	Chłonność terenów w m^2

	bud.	w m^2		bud.	w m^2	
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	209	120	25 080	725	120	87 000
Tereny osadnictwa wiejsk. w tym: działki jednorodzinne działki zagrodowe	14 7 7	120	1 680 840 840	72 40 32	120	8 640 4 800 3 840
Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	193	120	23.160	426	120	51 120
Razem	416	-	49.920	1 223	-	146 760
Chłonność terenów razem (A+B)	**196 680**					

A – na terenach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
B – na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych i w studium pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Źródło: opracowanie własne

Łącznie na możliwych do wydzielenia 1 639 nowych działkach można uzyskać 196 680 m^2 nowej powierzchni użytkowej mieszkań.

Następnie obliczono chłonność terenów niezabudowanych przeznaczonych pod zabudowę usługową, tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i zabudowę produkcyjno-usługową, składów i magazynów, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy. Do tego celu przyjęto wskaźniki intensywności zabudowy w wysokości:

- dla terenów indywidualnej zabudowy rekreacyjnej – 0,25,
- dla zabudowy usługowej – 0,5,
- dla zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów – 0,6.

Wyszczególnienie	A		B		Chłonność terenów zabudowy razem (A+B)
	Tereny niezabudowane w ha	Chłonność terenów w m^2	Tereny niezabudowane w ha	Chłonność terenów w m^2	
Tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej	0	0	80 000	20 000	20 000
Zabudowa usługowa	124 000	62 000	70 000	35 000	97 000
Zabudowa produkcyjno-usługową, składów i magazynów	0	0	2 257 000	1 354 200	1 354 200

A – na terenach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
B – na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych i w studium pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
Źródło: opracowanie własne

8.1.3. Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę i chłonności terenów oraz wnioski ogólne wynikające z bilansu terenów

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę i chłonności terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy (w m^2)	Chłonność obszarów (w m^2)	Różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na nową zabudowę a chłonnością obszarów (w m^2)
mieszkaniowa	**182 545** (przy założeniu, że liczba ludności miasta i gminy Działoszyn będzie wynosić w 2046 r. 12 000) **156 545** (przy założeniu, że liczba ludności miasta i gminy Działoszyn będzie wynosić w 2046 r. 11 500)	**196 680**	**- 14 135** (przy założeniu, że liczba ludności miasta i gminy Działoszyn będzie wynosić w 2046 r. 12 000) **- 40 135** (przy założeniu, że liczba ludności miasta i gminy Działoszyn będzie wynosić w 2046 r. 11 500)
indywidualna rekreacyjna	**0**	**20 000**	**-20 000**
usługowa	**21 617**	**97 000**	**-75 383**
produkcyjno-usługowa, składów i magazynów	**1 451 450**	**1 354 200**	**+97 250**

WNIOSKI

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza sumy chłonności obszarów w zakresie funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz indywidualnej rekreacyjnej. W związku z tym **nie przewiduje się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz terenów indywidualnej zabudowy rekreacyjnej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę.**

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę chłonności obszarów w zakresie funkcji produkcyjno-usługowej, składów i magazynów. **W związku z powyższym nową zabudowę produkcyjno-usługową, składów i magazynów, przewiduje się poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę**, maksymalnie w ilości 97 250 m^2 (ok. 9,73 ha) powierzchni użytkowej, co daje około 16,2 ha terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów (przy założonym wskaźniku intensywności zabudowy 0,6). ***W piątej edycji studium powierzchnia terenów przeznaczonych pod funkcję produkcyjno-usługową, składów i magazynów wzrosła o 5,9 ha, czyli o 3,54 ha powierzchni użytkowej, zatem nową zabudowę produkcyjno-usługową, składów i magazynów, w dalszym ciągu przewiduje się poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w***

granicach jednostek osadniczych oraz poza obszarami przeznaczonymi w planach miejscowych pod zabudowę, maksymalnie w ilości 6,18 ha powierzchni użytkowej, co daje około 10,3 ha terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów (przy założonym wskaźniku intensywności zabudowy 0,6).

8.2. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy:

W celu zapewnienia właściwego finansowania inwestycji, związanych z obsługą terenów zabudowy, gmina rokrocznie przeznacza znaczną część budżetu dla realizacji zadań inwestycyjnych. W sumie w latach 2008-2017 gmina przeznaczyła na wydatki inwestycyjne łącznie ok. 80 mln zł.

Ponadto zgodnie z „Wieloletnią Prognozą finansową Miasta i Gminy Działoszyn na lata 2019-2030" prognozuje się, iż w latach 2019–2030 nowe wydatki inwestycyjne będą wynosić łącznie około 62,4 mln złotych.
Tymczasem z szacunku potrzeb inwestycyjnych zapisanych w obowiązujących planach miejscowych i w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2017 r. wynika, że:

- w zakresie nowych dróg i ulic potrzeby budowy to ok. 17,2 km dróg dojazdowych i lokalnych wymagających poszerzenia lub wykupu gruntów na cele publiczne oraz budowę tych dróg;

- w zakresie infrastruktury społecznej występuje potrzeba budowy: przynajmniej 1 szkoły podstawowej i jednego przedszkola;

- w zakresie uzbrojenia terenów wymaganych jest rozbudowa gminnej sieci wodociągowej o ok. 33,2 km;

- uwzględniając tendencje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, potrzeby w zakresie budowy i rozbudowy gminnej sieci kanalizacji sanitarnej szacuje się na ok. 15,2 km.;

- wymagana jest rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Działoszynie,

Wykonanie zapisanych w planach miejscowych i w dotychczas obowiązującym studium gminy inwestycji stanowiących zadania własne gminy nie jest możliwe w okresie najbliższych 2 kadencji Rady Miejskiej. Ze względu na reformę struktury szkolnictwa na potrzeby szkoły podstawowej będzie można wykorzystać budynek po gimnazjum. Przedszkola winny być lokalizowane możliwie blisko miejsc zamieszkania i w tym zakresie propozycje wynikają z istniejących planów miejscowych. Dlatego też w najbliższej przyszłości uwaga gminy winna być skoncentrowana na sprawach najważniejszych, tj. na wykupie gruntów pod nowe drogi (ok. 15-20 ha), rozbudowie sieci wodociągowej i rozbudowie miejskiej oczyszczalni ścieków. Te zadania zapisane są w przyjętej w 2016 r. Strategii rozwoju miasta i gminy do 2023 r.

Zmienny, choć często bardzo wysoki udział nakładów inwestycyjnych w strukturze wydatków gminy oraz założenia Wieloletniej Prognozy finansowej Miasta i Gminy Działoszyn na lata 2019-2030" pozwalają uznać, że w przypadku zagospodarowania niezabudowanych terenów, możliwe będzie wyposażanie ich w niezbędną infrastrukturę techniczną i społeczną. Jednak w celu minimalizacji kosztów, przy przeznaczaniu terenów pod zainwestowanie, w pierwszej kolejności należy uruchamiać tereny pozostające w zasięgu istniejącej infrastruktury technicznej, przede wszystkim sieci wodociągowej, elektroenergetycznej i kanalizacyjnej oraz tereny posiadające korzystną dostępność komunikacyjną. W przyszłości

nowe inwestycje staną się źródłem nowych dochodów budżetowych gminy, przede wszystkim w zakresie podatków od nieruchomości.

8.3. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Uruchamianie przez gminę nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w niniejszej edycji studium nie wiąże się z koniecznością rozbudowy dróg oraz rozbudowy sieci infrastruktury technicznej, nie spowoduje także potrzeby realizacji nowej infrastruktury społecznej. Wynika to z faktu, że nowa zabudowa wskazana została w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego zagospodarowania, będzie stanowiła kontynuację obecnej zabudowy i koszty związane z rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej będą ponosić inwestorzy. Ze względu na charakter zmian w niniejszym opracowaniu, nie przewiduje się potrzeb inwestycyjnych gminy, wynikających z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy.

9. Uwarunkowania rozwoju komunikacji

9.1. Sieć drogowa

Układ drogowy obsługujący gminę i zapewniający jej powiązania komunikacyjne z obszarem zewnętrznym tworzą następujące drogi:

- droga krajowa nr 42 relacji Nowa Brzeźnica – Kruplin – Działoszyn – Raciszyn-Parzymiechy,
- droga wojewódzka nr 491 relacji Działoszyn - Częstochowa,
- droga wojewódzka nr 486 relacji Wieluń - Działoszyn,
- drogi powiatowe o numerach i relacjach:
    - 4522E – Załęcze Małe – Działoszyn,
    - 4523E – Ruda do drogi wojewódzkiej 486,
    - 3501E – Działoszyn – Kiełczygłów,
    - 3502E – Raciszyn – Zalesiaki,
    - 3503E – od drogi krajowej 42 do wsi Sadowiec,
    - ul. Zamkowa,
    - ul. Bankowa,
    - ul. Ożegowska.

Długość dróg powiatowych w granicach gminy wynosi 25,0 km.

Uzupełnienie układu drogi krajowej, dróg wojewódzkich i powiatowych stanowią drogi gminne, które zapewniają dojazdy i obsługę wewnętrzną gminy. Układ dróg gminnych uzupełniany jest przez drogi wewnętrzne pełniące w układzie komunikacyjnym rolę dojazdów do wsi, siedlisk i pól. Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową. Gęstość dróg znaczenia lokalnego jest wystarczająca dla zapewnienia wewnętrznej obsługi komunikacyjnej gminy. Mankamentem natomiast są parametry techniczne i stan techniczny układu, przede wszystkim w zakresie nienormatywnych szerokości jezdni, korony drogi i szerokości pasa drogowego w liniach rozgraniczających, a także rodzaju i stanu nawierzchni jezdni. Drogi gminne na terenie gminy Działoszyn mają długość łącznie 106 km. Są to:

- droga Nr 109001E relacji Działoszyn ul. Cmentarna (tzw.Trakt Kamioński),
- droga Nr 109002E Raciszyn, ul. Wschodnia, ul. Przemysłowa,
- droga Nr 109003E Raciszyn, ul. Polna,
- droga Nr 109004E Raciszyn, ul. Ogrodowa,

- droga Nr 109005E Raciszyn, droga krajowa Nr 42 – cmentarz,
- droga Nr 109006E Szczyty, ul. Niżankowska – Szczyty Las,
- droga Nr 109007E Szczyty, ul. Nowowiejska,
- droga Nr 109008E Szczyty, ul. Leśna – droga wojewódzka Nr 486,
- droga Nr 109009E Szczyty, do drogi powiatowej Nr 3501E – Sadowiec Wrzosy-Trębaczew,
- droga Nr 109010E Trębaczew, ul. Traktorowa, ul. Spacerowa, ul. Zagrodowa,
- droga Nr 109011E Trębaczew, ul. Ogrodowa – granica gminy Pajęczno Wydrzynów,
- droga Nr 109012E Trębaczew, ul. Szkolna,
- droga Nr 109013E Sadowiec Niwa – droga powiatowa Nr 3501E – Błaszkowizna,
- droga Nr 109014E Sadowiec – Sadowiec Niwa,
- droga Nr 109015E Sadowiec Pieńki – granica gminy Siemkowice,
- droga Nr 109016E droga krajowa Nr 42 – Zalesiaki Łąki,
- droga Nr 109017E Zalesiaki – Zalesiaki Łąki,
- droga Nr 109018E droga przez Sęsów,
- droga Nr 109019E Bobrowniki – Bugaj,
- droga Nr 109020E Lisowice Kolonia – Patoki Małe,
- droga Nr 109021E Draby I – Węże – Draby II,
- droga Nr 109022E Kiedosy – Jarkowizna – Młynki,
- droga Nr 109023E droga przez Lisowice,
- droga Nr 109024E Niżankowice – granica gminy Wierzchlas,
- droga Nr 109025E droga przez Zalesiaki Pieńki,
- droga Nr 109026E Trębaczew, ul. Kolejowa – oczyszczalnia ścieków,
- droga Nr 109027E Działoszyn, ul. Sadowska – Posmykowizna,
- droga Nr 109028E Działoszyn, ul. Usługowa, ul. Ogrodowa,
- droga Nr 109029E Działoszyn, ul. Mickiewicza, ul. Dmowskiego,
- droga Nr 109030E Działoszyn, ul. Kruppy,
- droga Nr 109031E Działoszyn, ul. Grota Roweckiego – Cementownia „Warta" S.A.,
- droga Nr 109032E Działoszyn, ul. Zamkowa,
- droga Nr 109174E (Niwiska Dolne) – granica gminy Pajęczno – Grądy.

Uwarunkowania komunikacyjne wynikają z położenia gminy w stosunku do sieci dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a także z rozmieszczenia w obrębie gminy głównych generatorów ruchu tj. obszarów zabudowy mieszkaniowej, miejsc pracy i usług. Dodatkowymi uwarunkowaniami są stan techniczny i układ przestrzenny istniejącej sieci dróg na obszarze gminy.

Szczególne znaczenie dla gminy ma droga krajowa nr 42. Stanowi ona z jednej strony szansę rozwoju, gdyż jest otwarciem na zewnątrz, poprzez połączenie obszaru gminy z siecią dróg krajowych i wojewódzkich. Z drugiej strony stanowi pewnego rodzaju utrudnienie, gdyż przenosząc ruch tranzytowy o dużym natężeniu negatywnie oddziałuje na zabudowę i gleby (hałas, wibracje, zanieczyszczenie powierzchni i gleb), a nadto – z uwagi na ograniczenia przez zarządcę drogi w zakresie obsługi terenów przyległych na całej jej długości - jest postrzegana jako element utrudniający rozwój gminy.

Do ważniejszych zadań związanych z układem drogowym należą:
- konieczność dostosowania parametrów do wymogów normatywnych (dotyczy to w szczególności szerokości jezdni i szerokości korony drogi),
- sukcesywne utwardzanie (w miarę posiadanych środków) dróg gruntowych,
- zwiększenie bezpieczeństwa ruchu na drodze tranzytowej wraz ze zmniejszeniem jej niekorzystnego oddziaływania na zabudowę i gleby,
- ograniczanie zabudowy obustronnej wzdłuż dróg publicznych o podstawowym znaczeniu i znacznym natężeniu ruchu (kolizje ruchu zewnętrznego i wewnętrznego),

- poprawa stanu technicznego urządzeń zabezpieczających sieć drogową (oznakowanie, przepusty, mosty, bariery, oświetlenie uliczne),
- modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego drogi krajowej, wojewódzkich, powiatowych, gminnych,
- modernizacja istniejącej sieci drogowej i budowa nowych odcinków dróg.

Zdecydowana większość dróg gminnych posiada nawierzchnię gruntową często bez wyraźnie wykształconej jezdni. Jest to zrozumiałe w zachodniej i środkowej części gminy, gdyż teren ten jest objęty ochroną w ramach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego. Przez obszary chronionego krajobrazu tj, tereny atrakcyjne krajobrazowe i przyrodniczo przebiegają ważne szlaki turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym. Wschodnia i północna część gminy znajdująca się poza zasięgiem ochrony wymaga inwestowania w drogi, szczególnie w układ dróg gminnych. Istniejące nieliczne drogi gminne o nawierzchni bitumicznej posiadają szerokość jezdni w granicach 5 - 6 m, natomiast o nawierzchni gruntowej pas jezdny w granicach 4 m. Poza układem dróg gminnych w relacjach między wsiami, na obszarze gminy funkcjonują w większych wsiach wykształcone układy uliczne. Są to następujące wsie: Trębaczew, Raciszyn i Szczyty.

W zakresie powiązań wewnątrzgminnych generalnie, za wyjątkiem obszarów chronionych, brak jest przeszkód do rozbudowy układu komunikacyjnego. Barierą (utrudnieniem) natomiast są parametry i stan techniczny dróg, szczególnie widoczne w układzie dróg gminnych, które w większości są zbyt wąskie i w większości posiadają nawierzchnię gruntową. Szerokość pasa drogowego, w tej grupie dróg, jest bardzo zróżnicowana, często o zmiennej szerokości w ramach jednej drogi i waha się w granicach od 5,0 do 10,0 m. Wąskie korytarze komunikacyjne są problemem powszechnym, niemniej jednak stanowią pewne ograniczenie w połączeniach komunikacyjnych, szczególnie obecnie w dobie rozwoju motoryzacji i coraz większych gabarytów samochodów dostawczych czy też maszyn rolniczych. Dochodzi do tego jeszcze tendencja obustronnego obudowywania dróg i ulic wiejskich, zabudową zagrodową i mieszkaniową w bliskiej odległości od jezdni, która jeszcze bardziej utrudnia warunki jazdy lub przewozu stwarzając również niebezpieczeństwo wypadków. W celu zahamowania tego procesu należy zadbać aby drogi nie były obustronnie obudowywane, tzn. należy odpowiednio pokierować ruchem budowlanym poprzez lokalizację nowej zabudowy w bezpiecznej odległości od dróg publicznych.

Z sieci dróg (ulic) w mieście można wydzielić podstawowy układ, na który składają się drogi: krajowa, wojewódzkie, powiatowe i ważniejsze gminne. Wszystkie ulice układu podstawowego pełnią złożone funkcje: od przenoszenia ruchu zewnętrznego, obsługi zbierania ruchu z układu drugorzędnego, do bezpośredniej obsługi przyległych terenów włącznie.

Wszystkie ulice miasta, z wyjątkiem fragmentów ulic na kierunkach wylotowych, są ulicami obudowanymi, nie spełniającymi wymogów funkcji jaką pełnią; nie posiadają również rezerw terenowych w istniejących korytarzach komunikacyjnych dla rozbudowy układu.

Na podstawowy układ uliczny w Działoszynie składają się następujące ciągi ulic: Piłsudskiego - Kościelna - Wieluńska, Częstochowska - Przemysłowa, Mickiewicza-Dmowskiego - Grota Roweckiego oraz ulice: Ożegowska, Bankowa i Narutowicza. Pozostałe ulice miasta to ulice lokalne, dojazdowe i wewnętrzne. Sieć uliczna centrum miasta podlega ochronie konserwatorskiej tak jak całość zabytkowego układu urbanistycznego.

Z uwagi na bliskie sąsiedztwo Cementowni „Warta" S.A., część ulic miejskich i dróg gminnych znajduje się w zarządzie tegoż zakładu i stanowią tzw. drogi zakładowe. Na obszarze cementowni znajduje się szereg dróg wewnętrznych, które w większości posiadają nawierzchnię twardą ulepszoną.

Miasto i gmina posiadają dostatecznie gęstą sieć drogowo-uliczną, która może zabezpieczyć powiązania wewnętrzne a także w większości zewnętrzne. Mankamentem natomiast są ciągle jeszcze bardzo słabe parametry techniczne tych dróg. Ponadto występuje tu również brak jednorodności nawierzchni na poszczególnych ciągach komunikacyjnych. Należy przy tym podkreślić, iż niedostateczny i niestety malejące, relatywnie do potrzeb, środki finansowe na utrzymanie dróg (problem ogólnokrajowy), przy wzrastającym natężeniu ruchu, przyczyniają się do pogarszania stanu dróg i ulic na obszarze miasta i gminy. Innym zjawiskiem, które utrudnia podróżowanie, jest nagminne, obustronne obudowywanie dróg, które w kontekście utrzymującego się wzrostu motoryzacji może stanowić problem bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców. Układ uliczny miasta natomiast charakteryzuje się brakiem specjalizacji ciągów ulicznych - większość ulic pełni wiele funkcji, od prowadzenia ruchu tranzytowego przez miasto, poprzez funkcje ulic zbiorczych i lokalnych, aż do bezpośredniej obsługi przyległych terenów.

Przewozy pasażerskie miasta i gminy pełni komunikacja autobusowa PKS-u oraz przewozy autobusowe, tzw. szkolne.

Autobusy kursują po drodze krajowej, drogach wojewódzkich i po większości dróg powiatowych. Główny przystanek autobusowy PKS-u zlokalizowany jest na obszarze miasta na Placu Wolności. Pozostałe przystanki znajdują się w miejscowościach: Szczyty, Sęsów, Bobrowniki, Raciszyn, Kolonia Lisowice, Zalesiaki Trębaczew, Sadowiec.

Poza zasięgiem bezpośredniej obsługi komunikacją zbiorową (dojście do przystanku PKS-u powyżej 1,5 km), znajdują się niewielkie obszary położone w północno - wschodniej części gminy (Sadowiec - Pieńki, Trębaczew - Pieńki) oraz po części rejony objęte ochroną krajobrazu w południowo - zachodniej części gminy.

9.2 Sieć kolejowa

Przez wschodnią część gminy w układzie N-S przebiega magistrala kolejowa tzw. „węglowa" relacji Śląsk - Porty, która na obszarze gminy posiada stację osobowo-towarową w miejscowości Trębaczew oraz system bocznicowy do Cementowni „Warta" S.A. Kolej ta pełni funkcję obsługi pasażerskiej i towarowej obszaru gminy, mimo, iż odległość stacji od miasta, jako głównego źródła ruchu wynosi około 3-4 km. Mimo bezkolizyjnych (w większości) przejazdów drogowych, kolej ta stanowi pewną barierę terenową w obsłudze terenów na wschód od kolei. Tereny kolejowe są terenem zamkniętym.

10. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej

Ze względu na fakt, iż 30% terenów gminy stanowi Załęczański Park Krajobrazowy wraz z całym zapleczem bogactw naturalnych i kulturowych, uzasadnionym i koniecznym są działania i kierunek polityki przestrzennej nakierowany na możliwie najbardziej efektywną ochronę przed wszelkimi szkodliwymi wpływania. Aby jednak to zrobić gmina musi posiadać szeroko rozwiniętą sieć kanalizacyjną i wysoko przepustowe oczyszczalnie ścieków. Ten kierunek działań w ostatnich latach był dla gminy priorytetowym i obecnie z kanalizacji sanitarnej korzysta obecnie 74,7 % ludności gminy. Gmina Działoszyn stała się wiodącą wśród gmin ościennych w sferze ochrony środowiska. Działalność w kierunku tejże ochrony jest bez wątpienia najbardziej posuniętą i stale rozwijaną.

10.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy Działoszyn jest siedem czynnych stacji wodociągowych zaopatrujących w wodę prawie wszystkie miejscowości.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy na koniec 2015 r. wynosiła 84,2 km, ilość przyłączy wodociągowych na terenie gminy – 1805 sztuk.
Woda na potrzeby komunalnych sieci wodociągowych pobierana jest z ujęć głębinowych ujmujących jurajskie pięto wodonośne.

Poniżej zestawiono stacje wodociągowe wraz z charakterystyką ujęć wody.

L.p.	STACJA Lokalizacja stacji i ujęcia	Ilość otworów	Wydajność otworów studz. m^3/h	Ustalone zasoby ujęcia m^3/h	Głębokość otworów m	Miejscowości zaopatrywane w wodę
1.	BOBROWNIKI Bobrowniki	1	47,8	47,8	43	Bobrowniki
2.	DZIAŁOSZYN Działoszyn	1 2	136,0 90,0	136,0	80 80	Działoszyn, Posmykowizna
3.	KOLONIA LISOWICE Raciszyn	1	86,5	86,5	90	Kolonia Lisowice, Lisowice, Draby, Młynki, Kiedosy, Szczepany, Węże
4.	NIŻANKOWICE Niżankowice	1	44,0	44,0	100	Niżankowice
5.	SZCZYTY Szczyty	1 2	70,0 26,0	70,0	80 80	Szczyty, Szczyty Las
6.	TRĘBACZEW Trębaczew	1 2 3	80,0 40,5 89,5	80,0	60 60 110	Trębaczew, Trębaczew Stacja, Wydrzynów, Sadowiec (oprócz Pieńków)
7.	ZALESIAKI Zalesiaki	1	46,0	46,0	40	Zalesiaki, Zalesiaki Pieńki ,Raciszyn
8.	LISOWICE Lisowice	1	18,5	18,5	45	***stacja i ujęcie nieczynne***

Oprócz opisanych wyżej ujęć wód podziemnych wykorzystywanych na potrzeby komunalne istnieje szereg otworów studziennych wykorzystywanych na potrzeby przemysłowe, gospodarcze bądź przez gospodarstwa indywidualne. Są to otwory studzienne ujmujące wodę z utworów jury. Istnieje również wiele otworów studziennych, które obecnie są nieczynne. Nieczynne są przede wszystkim ujęcia o stosunkowo małej wydajności i wykonane wiele lat temu. Część z nich ujmowała wody z czwartorzędu.
Spośród jurajskich ujęć wykonanych na inne potrzeby wyszczególnia się ujęcia o wydajności powyżej 40 m^3/h:

L.p.	Lokalizacja ujęcia	Użytkownik	Ilość otworów	Wydajność otworów studz. m^3/h	Ustalone zasoby ujęcia m^3/h	Głębokość otworów m	Uwagi
1.	Działoszyn	cementownia	S-2 S-3 S-4	120,0 150,0 170,0	440	120 80 80	
3	Zalesiaki	kamieniołom	1 2	66,0 80,0	80,0	40 60	
4.	Działoszyn ul. Przemysłowa	gosp.indywid.	1	76,7	76,7	42	ujęcie nieczynne
5.	Działoszyn ul.W. Polskiego	Fructos	1	60,0	60,0	70	
6.	Lisowice	kamieniołom	1	54,0	54,0	34	
7.	Działoszyn ul.W. Polskiego	gosp.indywid.	1	41,0	41,0	62	

Gmina Działoszyn nie posiada stacji uzdatniania wody. Istniejące ujęcia wód podziemnych nie mają ustanowionych stref ochrony pośredniej; wszystkie mają wyłącznie strefy ochrony bezpośredniej w granicach ogrodzeń działek, na których się znajdują.

10.2. Odprowadzanie ścieków

Gmina realizuje bardzo obszerny program rozbudowy systemu odprowadzania i neutralizacji ścieków sanitarnych. Samo miasto posiada sieć obejmującą 90% terenu. Aktualnie na terenie gminy działają 4 oczyszczalnie ścieków:

- mechaniczno-biologiczna komunalna oczyszczalnia w Działoszynie – rozbudowana do przepustowości Q = 3000 m^3/d, oczyszczająca ścieki z Działoszyna skanalizowanego w 90% oraz ścieki dowożone taborem asenizacyjnym z innych miejscowości. Komponentem higienizującym używanym w oczyszczalni jest wapno. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest przy ul. Przemysłowej 4 w Działoszynie na prawym brzegu rzeki Warty ok. 400 m na zachód od mostu na drodze prowadzącej do rozwidlenia dróg nr 42 i nr 491. Na terenie istniejącej oczyszczalni ścieków przewidziano lokalizację również nowych obiektów, których strefa oddziaływania na środowisko zamyka się w granicach terenu należącego do gminy. Teren oczyszczalni ścieków położony jest na tarasie zalewowym w sąsiedztwie koryta rzeki Warty. Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki komunalno–przemysłowe pochodzące z istniejącego systemu kanalizacji obejmującego Działoszyn.
- mechaniczno-biologiczna komunalna oczyszczalnia w Trębaczewie o zakładanej przepustowości Q = 890 m^3/d obsługująca Trębaczew skanalizowany w 80% oraz ścieki dowożone z terenów nieskanalizowanych. Zgodnie z wydanym pozwoleniem wodno-prawnym, obecnie oczyszczalnia ma wydajność 480 m^3/d. Oczyszczalnia ścieków Trębaczew zlokalizowana jest w południowo–zachodniej części Trębaczewa.
- zakładowa oczyszczalnia ścieków przy Cementowni „Warta" w Trębaczewie,
- oczyszczalnia ścieków przy Domu Pomocy Społecznej w Bobrownikach,

W kanalizację sanitarną są wyposażone miejscowości: Działoszyn, Trębaczew, Szczyty, Raciszyn, Kolonia Lisowice, Zalesiaki. Procesy sukcesywnego wyposażania w kanalizację kolejnych wsi będzie kontynuowany.

Dla miejscowości nieskanalizowanych przewidywane są zbiorniki bezodpływowe (szamba) i okresowe wywożenie ścieków, bądź niewielkie, indywidualne oczyszczalnie przydomowe.

Oczyszczalnia w Trębaczewie ma przyjąć ścieki ze skanalizowanych miejscowości Sadowiec-Niwy, Sadowiec-Wieś, Sadowiec-Wrzosy oraz sukcesywnie kanalizowanego Trębaczewa. Miejscowości: Raciszyn, Kiedosy, Draby, Kolonia Lisowice, Zalesiaki, Lisowice po skanalizowaniu zostaną podłączone do rozbudowanej oczyszczalni w Działoszynie. Kapituła i Bobrowniki zostaną włączone do nowej oczyszczalni w Bobrownikach.

Nadal bez kanalizacji pozostanie miejscowość Sęsów, a ta miejscowość powinna mieć kanalizację. Wieś leży bowiem w sąsiedztwie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Oznacza to, że większość ścieków nie jest nawet wchłaniana w głąb gleb tylko często zostaje zmywana wprost do Warty, tym bardziej, że średnie nachylenie względne układa się spadkowo w stronę rzeki. Włączenie tych terenów wymagałoby przedłużenia łącza kanalizacyjnego niosącego ścieki do planowanej oczyszczalni Bobrowniki. Zatem kanalizacja ta rozpoczynałaby się właśnie od miejscowości Sęsów, dalej przebiegałaby przez Kapitułę i Bobrowniki. Dodatkowa część kanalizacji miałaby długość około 1700 m.

Kolejną miejscowością, którą powinna objąć kanalizacja jest miejscowość Węże. Ze względu na bardzo bogate warunki przyrodnicze i umiejscowienie tam rezerwatu przyrody „Węże" obowiązkowa jest ochrona tego rejonu przed zanieczyszczeniami. Szamba nie odegrają tu odpowiedniej roli, ponieważ często mieszkańcy, by zaoszczędzić stosują różnego rodzaju działania mające na celu uniknięcie ponoszenia kosztów związanych z wywozem ścieków do

oczyszczalni. Ponieważ rzeźba układa się tu również spadkowo w kierunku rzeki ścieki spływają w jej kierunku zanieczyszczając tak ważne punkty przyrodnicze w gminie. Niezbędne jest zatem przyłączenie i tej miejscowości do sieci kanalizacyjnej. Można wykorzystać tu łącze Lisowice Kolonia – Raciszyn. Węże byłyby przedłużeniem tej części kanalizacji, która w tym punkcie rozpoczynałaby się od Węży, dalej szłaby przez Lisowice-Kolonia i Raciszyn, dalej do oczyszczalni w Działoszynie.

Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Działoszyn wynosiła na koniec 2015 r. 65,3 km, a ilość budynków przyłączonych do sieci - 2293 *(dane UMiG Działoszyn).*

Miasto Działoszyn posiada częściowe skanalizowanie kanalizacją deszczową (głównie w centralnej i zachodniej części). Wody opadowe odprowadzane są do rzeki Warty. Jednak istniejąca sieć kanalizacji deszczowej ma poważną wadę – sieć była wykonywana fragmentami, bez kompleksowego spojrzenia na zagadnienie odwodnienia całego miasta. Wody deszczowe z reguły są odprowadzane do rzeki Warty bez oczyszczenia. Kanalizacja deszczowa w Działoszynie powinna być realizowana tylko na niektórych obszarach, np. centrum miasta, zagłębienia, ważniejsze węzły drogowe. Na większości terenów wody opadowe powinno się retencjonować dla zachowania warunków dla utrzymania dużej ilości zieleni. Dla zabezpieczenia czystości wód Warty wody opadowe przed wprowadzeniem do rzeki winny być oczyszczane na odpowiednich urządzeniach typu separatory, osadniki. W/w zasady winny zostać uwzględnione przy opracowaniu koncepcji technicznej odprowadzania wód opadowych z terenu miasta.

Przewiduje się także budowę kanalizacji deszczowej w Szczytach. Planuje się objęcie tym systemem inne miejscowości. Obecnie wody opadowe z terenu gminy odprowadzane są powierzchniowo poprzez system istniejących rowów i cieków do rzeki Warty.

10.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska odpadów. Teren dotychczasowego nieczynnego składowiska odpadów komunalnych w Działoszynie wraz z nieczynnym wyrobiskiem po żwirowni został poddany w 2013 r. rekultywacji. Wykonano niwelację terenu i ukształtowanie bryły składowiska, wykonano instalację do odgazowywania biernego, wykonano wielowarstwowe uszczelnienie powierzchni, nasadzono krzewy i zieleń niską. Od 2014 r. na terenie dawnego składowiska działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Punkt przyjmuje bezpłatnie posegregowane odpady jak: przeterminowane chemikalia, opony, odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Odbiór odpadów na terenie gminy zapewnia obecnie firma Remondis, a odpady są wywożone w przewadze na składowisko we wsi Dylów A, w gminie Pajęczno. Największym wytwórcą odpadów na terenie gminy jest Cementownia „WARTA" S.A. Gospodarka odpadami w Cementowni prowadzona jest w oparciu o aktualne pozwolenia i decyzje administracyjne. Zakład wytwarza odpady inne niż niebezpieczne oraz odpady niebezpieczne. W ramach wdrożonego Systemu Zarządzania Środowiskiem ISO 14001:2004 i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1221/2009 (EMAS) przeprowadzono szereg działań organizacyjnych porządkujących gospodarkę odpadami. Dla wszystkich kategorii odpadów określeni zostali ich dysponenci – wiodące komórki organizacyjne oraz scenariusze postępowania, które zawierają zasady postępowania z danym odpadem, rejestrowania ilości, miejsca magazynowania. Odpady gromadzone są selektywnie w specjalnie do tego przystosowanych miejscach i pomieszczeniach. Zgodnie z przyjętą klasyfikacją prowadzona jest ewidencja jakościowa i ilościowa wszystkich znajdujących się na terenie zakładu odpadów. W zakresie gospodarki odpadami Cementownia współpracuje jedynie z firmami profesjonalnie zajmującymi się odpadami i posiadającymi odpowiednie zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Cementownia „Warta" S.A. zużywa do produkcji klinkieru i cementu odpady przemysłowe pochodzące z elektrociepłowni, hut i kopalni węgla kamiennego. Są to popioły lotne z węgla, szlamy i pyły żelazo nośne oraz łupek

przywęglowy. W procesie współspalania, w produkcji klinkieru cementowego wykorzystuje się energetycznie jako zamiennik pyłu węglowego paliwa uzupełniające, których rodzaje i ilości określone są w aktualnym pozwoleniu zintegrowanym.

10.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na obszarze gminy Działoszyn zlokalizowane są następujące urządzenia elektroenergetycznej infrastruktury przesyłowej:

1) stacja elektroenergetyczna 400/110 kV Trębaczew zlokalizowana przy ul. Energetycznej 1 w miejscowości Trębaczew,
2) dwutorowa linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Trębaczew-Ostrów, Trębaczew-Rogowiec. Linia jest w eksploatacji PSE SA Oddział w Warszawie,
3) dwutorowa linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Trębaczew-Joachimów, Trębaczew-Dobrzeń. Linia jest w eksploatacji PSE SA Oddział w Katowicach.

Pasy technologiczne wzdłuż linii 400 kV wynoszą 80 m (po 40 m w obie strony od osi linii)

Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców w mieście i gminie Działoszyn za pośrednictwem stacji elektroenergetycznej 110/15 kV „Działoszyn" zlokalizowanej przy ul. Obwodowej w Działoszynie. Stacja ta jest połączona z systemem elektroenergetycznym 110 kV napowietrznymi liniami 110 kV: „Trębaczew-Działoszyn" oraz „Działoszyn – Rębielice Królewskie", a linie te przebiegają przez teren gminy.

Oprócz w/w linii przez teren gminy przebiegają następujące linie 110 kV:
- dwie linie „Trębaczew – Warta 1"
- dwie linie „Trębaczew – Warta 2"

Wszystkie 4 linie zasilają Cementownię „Warta" SA,
- linia 110 kV „Trębaczew – Wieluń"
- linia 110 kV „Trębaczew – Rusiec",
- linia 110 kV „Trębaczew – Wistka".

Pasy technologiczne wzdłuż linii 110 kV, w których występują ograniczenia dla zabudowy i zagospodarowania wynoszą 36 m (po 18 m od osi linii w każdą stronę).
Również dla stacji elektroenergetycznych należy przewidzieć strefę ochrony akustycznej poprowadzoną w odległości 150 od granic terenu stacji, w której winny obowiązywać ograniczenia dla zabudowy i zagospodarowania.
Istniejący system zasilania miasta i gminy Działoszyn zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju i standardowych przerw w dostarczaniu energii elektrycznej.

Oceniając stan elektroenergetyki należy stwierdzić, że miasto i gmina dysponują:
- stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią 15 kV,
- możliwościami pewnego zasilania odbiorców napięciem 15 kV ze stacji Działoszyn i źródeł zewnętrznych.

Celem działań w dziedzinie elektroenergetyki winno być zapewnienie zgodnego z potrzebami bezawaryjnego zaopatrzenia w energię elektryczną.

Działania te powinny koncentrować się na:
- modernizacji istniejącej sieci głównie niskiego napięcia,
- inwestycjach elektroenergetycznych na obszarach intensywnie rozwijającej się działalności gospodarczej.

Do niniejszego studium złożone zostały po zawiadomieniu o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium miasta i gminy sprzeczne z sobą wnioski dotyczące odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW odniesione do elektrowni wiatrowych. 5 turbin wiatrowych o wysokości 152 m każda, zostało zrealizowanych i funkcjonują, jednak społeczność lokalna

zablokowała możliwość sfinalizowania planu miejscowego dla dalszych realizacji turbin. Odnotowano wnioski o budowę nowych elektrowni wiatrowych, ale równocześnie wpłynął zbiorowy wniosek Społecznego Komitetu Sprzeciwiającego się budowie dalszych turbin wiatrowych. Organ sporządzający projekt zmiany studium opowiedział się za zaprzestaniem budowy dalszych elektrowni wiatrowych tym bardziej, że obowiązują już nowe przepisy w zakresie elektrowni wiatrowych, według których istnieją ograniczenia wobec zabudowy mieszkaniowej i o funkcjach mieszanych, w których udział ma zabudowa mieszkaniowa położonej w odległości 10-krotnej wysokości turbin wiatrowych. W gminie Działoszyn jest to odległość 1520 m od usytuowania każdej z turbin.

10.5. Zaopatrzenie w ciepło

Na obszarze gminy w budynkach użyteczności publicznej, w zakładach produkcyjnych i usługowych oraz w gospodarstwach indywidualnych funkcjonują kotłownie opalane paliwem stałym (węgiel, koks).
Szkoła Podstawowa w Raciszynie ogrzewana jest przez kotłownię, gdzie paliwem jest „ekobrykiet".
Uzupełnieniem energetyki grzewczej są rozwiązania indywidualne na propan-butan. Gmina sukcesywnie realizuje redukcję przestarzałych kotłowni zastępując je nowymi na paliwo proekologiczne olejem opałowym, kotłownie na „ekogroszek". Również niektóre obiekty użyteczności publicznej jak np. szkoła i przedszkole w Trębaczewie posiadają kotłownie olejowe. Budynki Spółdzielni Mieszkaniowej „Nad Wartą" również posiadają kotłownię olejową o mocy 5,8 MW.

10.6. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie miasta i gminy do niedawna nie występowała sieć przewodowa gazu ziemnego. Potrzeby gazu realizowane były z butli bądź ze zbiorników napełnianych gazem płynnym. Planowano przed laty, że możliwości rozwoju gazyfikacji przewodowej zaistnieją po wybudowaniu projektowanej sieci gazowej wysokiego ciśnienia tj. odcinka gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia. W północnej części gminy Działoszyn, w okolicy miejscowości Sadowiec i Trębaczew planowano przebieg projektowanego gazociągu wysokoprężnego oraz lokalizację stacji redukcyjno-pomiarowej I-go stopnia. W ostatnim okresie została jednak zrealizowana sieć gazowa średniego ciśnienia Wieluń Pajęczno o przebiegu w gminie Działoszyn przez Szczyty, Działoszyn obszar wiejski, Działoszyn obszar miejski, Sadowiec i Trębaczew w kierunku Pajęczna. Odcinki sieci gazowej realizuje gestor tej sieci w zależności od stopnia zapotrzebowania i opłacalności inwestycji. Szacuje się, że obecnie korzysta z gazu przewodowego około 2% ludności a pozostałe potrzeby są zaspokajane przez gaz propan-butan z butli lub zbiorników przydomowych. W tej sytuacji, budowa gazociągu wysokiego ciśnienia nie ma uzasadnienia.

10.7. Telekomunikacja

W ostatnim czasie nastąpił w gminie istotny postęp w rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej. Na terenie gminy działa dwóch operatorów telekomunikacyjnych. Nastąpił także szybki rozwój sieci telefonii komórkowej. Na terenie gminy zlokalizowane są obecnie 3 stacje bazowe telefonii komórkowej – dwie w północnej części miasta Działoszyn oraz jedna stacja w północnej części gminy.

11. Mocne i słabe strony gminy Działoszyn

Mocne strony – uwarunkowania wewnętrzne

Gminę Działoszyn charakteryzuje korzystne położenie komunikacyjne – przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 42 oraz linia kolejowa, gmina jest dobrze skomunikowana z otaczającymi terenami. Aspektami sprzyjającymi dalszemu rozwojowi gminy są z pewnością:

przedsiębiorczość mieszkańców, dobra koniunktura istniejących firm i pozytywny obraz miasta i gminy w środowisku lokalnym. W zakresie infrastruktury technicznej pozytywnymi uwarunkowaniami rozwoju są: istniejąca i rozwijająca się infrastruktura techniczna (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, energetyczna, telefoniczna, oczyszczalnie ścieków) korzystna infrastruktura społeczna (odpowiednia do potrzeb sieć punktów edukacyjnych), baza sportowa i turystyczna. Gmina Działoszyn to interesujący teren także pod względem krajobrazowo-przyrodniczym. Korzystne warunki bioklimatyczne i walory środowiska przyrodniczego oraz zachowane dziedzictwo kulturowe sprzyjają rozwojowi turystyki, rekreacji, funkcji ochrony przyrody oraz agroturystyki (zwłaszcza w rejonie zachodnim i środkowym gdzie znajduje się Załęczański Park Krajobrazowy). Gminę Działoszyn charakteryzuje występowanie złóż surowców (wapieni, margli, piasków). Ważną, pozytywną cechą w strukturze ludności gminy Działoszyn jest istnienie niewykorzystanych zasobów wykształconej siły roboczej. Pozytywnym aspektem dla rozwoju rolnictwa są stosunkowo korzystne warunki klimatyczne umożliwiające produkcję rolniczą, a duże zapotrzebowanie surowcowe znajdujących się na terenie gminy i powiatu zakładów przetwórstwa spożywczego umożliwia pogłębienie specjalizacji w produkcji warzyw (zwłaszcza gatunków i odmian o mniejszych wymaganiach glebowych i wodnych).

Słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne

Czynnikiem hamującym rozwój gminy jest niedostatek uzbrojonych obszarów inwestycyjnych. Wyznaczono je w przeszłości na znacznych powierzchniach, jednak nie są uzbrojone i w części nie ma zainteresowania ich zagospodarowaniem. Nikt z właścicieli jednak nie zamierza zrezygnować z utrzymywania tego przeznaczenia. Bezrobocie w gminie ma charakter długookresowy, szczególnie wśród osób młodych i kobiet, część społeczeństwa podlega procesowi pauperyzacji. Czynnikiem hamującym rozwój turystyki na terenie miasta i gminy Działoszyn jest wciąż zbyt mała infrastruktura turystyczna (zbyt mała baza noclegowo–gastronomiczna, zbyt mała ilość miejsc parkingowych, zbyt mała ilość ścieżek rowerowych, brak całorocznego basenu oraz mała ilość gospodarstw agroturystycznych w stosunku do potrzeb).

Barierą rozwoju gminy jest także niewykorzystanie potencjału rolniczego, brak gleb dobrych oraz niski udział gleb średnich, znaczny niedobór wody, zwłaszcza w okresie wegetacji (intensyfikacja produkcji roślinnej będzie się wiązała z koniecznością zakładania kosztownych urządzeń nawadniających), niska zasobność w składniki pokarmowe, zwłaszcza w magnez, ogranicza plonowanie roślin i utrudnia rozszerzenie powierzchni uprawy wyżej plonujących i bardziej wartościowych gatunków, niska dochodowość produkcji rolniczej, rozdrobnienie rolnictwa, brak form zorganizowania rolników indywidualnych, słaba infrastruktura techniczna w rolnictwie.

Należy też wskazać na niedostateczny stan dróg gminnych nie mających parametrów wymaganych dla dróg publicznych, co ogranicza możliwości transportowe i dostępność terenów możliwych do zainwestowania. Pomimo pokrycia obszaru gminy dużą ilością planów miejscowych, w zbyt słabym zakresie, ograniczonym do niezbędnych rozmiarów, odbywa się wykup gruntów przeznaczonych pod drogi publiczne. Nadal też, z uwagi na dużo terenów przeznaczonych na cele budowlane w planach miejscowych, tereny te nie są wyposażane w urządzenia infrastruktury technicznej, bowiem na okres tymczasowy – do czasy realizacji sieci – dopuszczone są indywidualne sposoby zaopatrzenia w wodę i gromadzenie ścieków w zbiorniki bezodpływowe.

12. Szanse rozwoju i zagrożenia gminy Działoszyn

Szansą dla rozwoju gminy jest polityka wielokierunkowego wspierania rozwoju obszarów wiejskich realizowana przez Państwo i Unię Europejską. Atutem gminy może stać się również zachowanie walorów środowiska naturalnego oraz wykorzystanie dogodnych

warunków dla rozwoju turystyki i agroturystyki oraz dynamiczny wzrost usług turystycznych w skali kraju.

Zagrożeniem dla rozwoju gminy mogą być: możliwość destabilizacji sytuacji polityczno-gospodarczej kraju, małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych obszarem gminy, silna konkurencja w zakresie turystyki z sąsiadującymi gminami, skomplikowana procedura ubiegania się o środki UE. Niekorzystnym aspektem funkcjonowania gminy jest niestabilność finansów publicznych i przepisów prawa, niedostateczna ilość środków finansowych przeznaczonych przez państwo na zadania realizowane przez samorząd. Zagrożeniem z punktu widzenia czynników środowiskowych jest także zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w tym rzek i cieków.

13. Uwarunkowania wynikające z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Diagnoza sporządzona dla potrzeb Strategii Miasta i Gminy Działoszyn Rozwoju na lata 2015 –2023 formułuje następujące wnioski dotyczące sytuacji w gminie:

- ***turystyka - gmina turystyczna zwrócona ku turystom,***
- ***gospodarka -gmina aktywna gospodarczo,***
- ***infrastruktura -gmina zapewniająca wysoką jakość usług komunalnych,***
- ***mieszkańcy -gmina rozwijająca swój kapitał społeczny.***

Powyższe stanowi też podstawę rozważań nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie zmiany studium.

IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA I WYTYCZNE DO OKREŚLENIA KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA

Generalne kierunki polityki przestrzennej określone w pierwszej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn są nadal aktualne i należy je kontynuować podobnie jak w następnych edycjach. Uwzględniają one endogeniczny potencjał regionu wynikający z cech fizyczno-geograficznych oraz strukturalno-gospodarczych. Zrównoważony rozwój gminy, kształtowany w oparciu o istniejące struktury funkcjonalno-przestrzenne jest ukierunkowany na działania prorozwojowe prowadzone zgodnie z następującymi zasadami zagospodarowania i kształtowania przestrzeni wpływającymi na ład przestrzenny oraz wzmocnienie atutów rozwojowych, w tym:

- zachowanie czytelnych granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi,
- ograniczanie urbanizacji na terenach, które nie znajdują się w zasięgu obsługi publicznym transportem zbiorowym,
- ograniczanie urbanizacji na terenach, które nie mają możliwości objęcia zbiorczymi systemami infrastruktury technicznej,
- kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych z poszanowaniem atutów lokalizacyjnych, wynikających z ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych,
- ochronę i kształtowanie osi widokowych, dominant przestrzennych, sylwet, panoram wraz z przedpolami ekspozycji,
- kształtowanie struktur mieszkaniowych wraz z zapleczem podstawowych usług publicznych,
- lokalizacja terenów zieleni urządzonej jako integralnej części struktur funkcjonalno-przestrzennych.

Obszar gminy, niezależnie od podziału administracyjnego na sołectwa, charakteryzuje się odrębnymi dwoma rejonami: rejonem wschodni i rejonem zachodnim, a miasto Działoszyn stanowi obszar węzłowy. W wyodrębnionych rejonach o odmiennych uwarunkowaniach

przyrodniczych i społeczno-gospodarczych zachodzą odmiennie procesy urbanizacji. Przekształcenia przestrzenne mają i nadal mieć będą inny charakter i inny wymiar, inna może być pilność podejmowanych działań, a nawet inne źródła ich finansowania.

Zmiana przebiegu granic Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (ZPK) i otuliny wprowadzona w niniejszej edycji zmiany studium nie zmienia polityki przestrzennej gminy w zakresie obszarowego podziału na funkcje. Ponieważ granice stref funkcjonalnych oznaczono posługując się przebiegiem granic Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (ZPK) i otuliny, wyznaczonych we wcześniejszych edycjach zmiany studium, dla czytelności podziału gminy przedstawia się poniżej mapę z przebiegiem granic stref wschodniej i zachodniej.

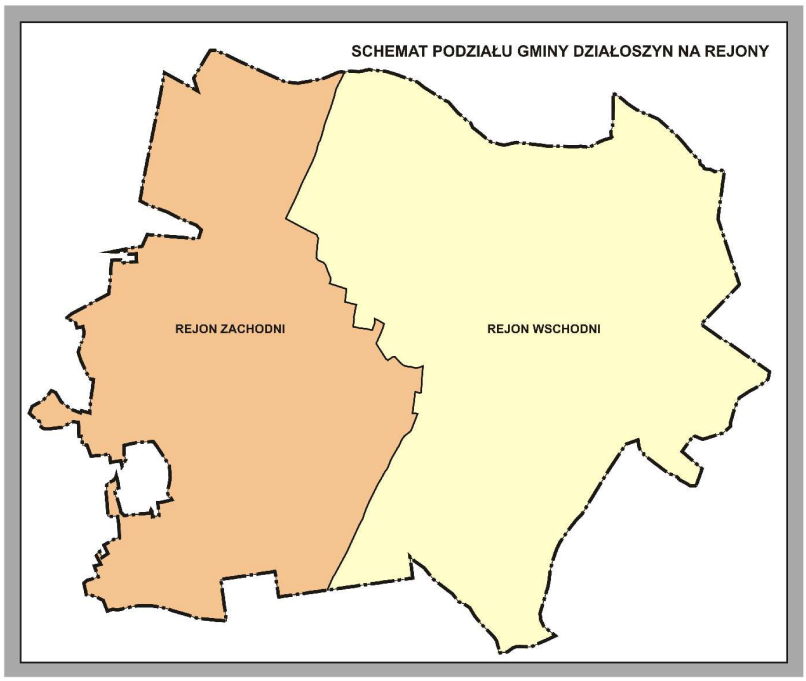

REJON ZACHODNI - obejmuje cały teren gminy położony w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (ZPK) i otuliny (zgodnie z przebiegiem granic Parku i otuliny przedstawionych we wcześniejszych edycjach zmiany studium). W granicach ZPK położone są wsie: Bobrowniki, Sęsów, Lisowice, Niżankowice, Kiedosy-Szczepany, Draby. W granicach otuliny ZPK położona jest wieś Kolonia Lisowice.
Funkcją wiodącą dla rejonu zachodniego, przypisaną z racji istniejących uwarunkowań, jest produkcja rolnicza i leśna, funkcją uzupełniającą turystyka kwalifikowana.

Na obszarze całego rejonu polityką dominującą jest i nadal będzie polityka ochrony i tej polityce podporządkowane były dotychczas i nadal będą wszelkie działania przestrzenne.

Jest to zatem rejon przekształceń przestrzennych podporządkowanych maksymalnej ochronie i zachowaniu środowiska przyrodniczego, a także wzbogacaniu jego walorów. Rozwój osadnictwa winien być podporządkowany zasadom ekologicznym, dlatego winien być kontrolowany i podlegać ograniczeniom, natomiast nacisk należy położyć na uzyskiwanie zysków z terenów upraw polowych za pomocą wprowadzania ekologicznych form uprawy roślin. Dla dużej części obszaru o niskich klasach bonitacyjnych gleb przewiduje się prowadzenie gospodarki leśnej poprzez dolesienie terenów wskazanych w uproszczonych planach urządzania lasów oraz na terenach preferowanych do zalesień wyznaczonych w oparciu o plan ochrony ZPK (obecnie planu tego nie ma, jest tylko projekt planu ochrony na dziś w znaczącej części nieaktualny).

Rozwój gospodarczy oparty winien być na szeroko pojętym oferowaniu usług dla turystów, rozwoju agroturystyki, rozwoju rzemiosła rękodzielniczego.

W dotychczasowej polityce zakładano, aby w jak najszybszym czasie wyposażyć obszary osadnictwa w sieć kanalizacji sanitarnej - jest to zadanie priorytetowe ze względu na istniejącą już sieć wodociągową (wytwarzanie większej ilości ścieków bytowo-gospodarczych) i konieczność podnoszenia warunków sanitarnych w dolinie rzeki Warty dla uzyskania odpowiedniej czystości tej ważnej dla kraju rzeki. Jedynie w rozproszonych, istniejących zagrodach dopuszcza się odprowadzanie ścieków sanitarnych w systemach indywidualnych z obowiązkowym wywozem do wyznaczonego punktu zlewnego. Obecnie w kanalizację sanitarną wyposażona jest w tym rejonie tylko wieś Kolonia Lisowice.

REJON WSCHODNI - obejmuje pozostałe tereny gminy, na wschód od granicy otuliny ZPK (zgodnie z przebiegiem granicy otuliny przedstawionej we wcześniejszych edycjach zmiany studium).
Funkcja wiodąca rejonu jest funkcją złożoną: produkcyjno-usługowo-mieszkaniowo-rolniczą. Na obszarze całego rejonu polityką dominującą była, jest i będzie polityka budowania bazy dla rozwoju gospodarczego gminy.

W tym rejonie zakłada się zachowanie i rozwój istniejących zakładów oraz rozwój nowych zakładów opartych na wydobyciu surowców naturalnych i ich przeróbce, a także kultywowane mają być tradycje rozwoju przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Północna i południowa część rejonu to dotychczas obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które nadal stanowić będą ważną dziedzinę gospodarki gminy. Oprócz realizacji programu rozwoju infrastruktury technicznej, bezpośrednio związanej z obsługą terenów urbanizowanych, przewiduje się tu również budowę sieci magistralnych - elektroenergetycznych oraz gazociągu przesyłowego, tu istnieje 5 wybudowanych elektrowni wiatrowych i do niedawna lansowane było dogęszczenie ich lokalizacji. Obecnie ten kierunek rozwoju gminy nie jest już aktualny z uwagi na brak akceptacji społecznej oraz na zaostrzenie wymagań związanych z odległościami od terenów zabudowy mieszkaniowej.

W rejonie wschodnim, w jego części środkowej, ważnym elementem polityki przestrzennej jest szeroka w tym miejscu dolina rzeki Warty - korytarz ekologiczny o randze krajowej – podlegający ochronie.

W tym rejonie szczególną rolę odgrywa **OBSZAR WĘZŁOWY** obejmujący miasto Działoszyn wraz z terenami zainwestowanymi i rozwojowymi miasta wchodzącymi w skład zurbanizowanego pasma centralnego Działoszyńsko - Trębaczewskiego

Funkcją wiodącą miasta jest funkcja wielofunkcyjna: usługowo-mieszkaniowa, funkcją uzupełniającą jest drobny przemysł. Miasto to obszar węzłowy, podkreśla tę rolę jego położenie - centralnie na granicy obu rejonów. Działoszyn powinien się stać docelowo rejonowym ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego wyposażonym we wszystkie modelowe obiekty i urządzenia w tym zakresie tj. w ogólnie dostępną bazą noclegową, gastronomiczną, z usługami kultury, sportu i rozrywki. Atrakcyjność oferty tego programu zatrzymać winna część turystów na miejscu oraz zachęcić do różnych form turystyki kwalifikowanej w Załęczańskim Parku Krajobrazowym (pieszej, rowerowej, wodnej, konnej). Dla rejonu wschodniego miasto pełnić będzie przede wszystkim rolę usługową, oferując pełny zakres usług podstawowych obejmujących: szkolnictwo, lecznictwo, kulturę i sport, handel oraz wypoczynek - tym atrakcyjniejszy, im bogatszy będzie program rozwoju projektowanego ośrodka. Najważniejszą funkcją miasta dla obu rejonów jest administrowanie i stymulowanie rozwoju gminy.

Wyżej opisane rejony stanowią obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, dla których ustalone zostały także różne działania polityki przestrzennej.

Gmina Działoszyn dysponuje znacznymi i różnorodnymi zasobami środowiska przyrodniczego, których stopień i możliwości wykorzystania są zróżnicowane i zależne od stopnia ich rozpoznania i wzajemnych kolizji. W obu wyróżnionych w studium rejonach gminy: wschodnim i zachodnim oraz w obszarze węzłowym - w mieście Działoszynie polityka gospodarowania poszczególnymi zasobami środowiska sprowadza się do wyboru kierunku działania:

- dalszej ochrony (w przypadku zasobów już chronionych);
- poprawy kondycji zasobów (likwidacja zagrożeń zewnętrznych, objęcie ochroną wytypowanych terenów);
- eksploatacji zasobów surowcowych.

Uwzględniając powiązania między zasobami przyrodniczymi gminy Działoszyn, prowadzoną dotąd wobec nich politykę i istniejące zagospodarowanie przestrzeni, nadal ustala się kontynuowanie następujących głównych kierunków polityki zasobami środowiska dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych:

- dla rejonu zachodniego, położonego na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny (zgodnie z przebiegiem granic Parku i otuliny przedstawionych we wcześniejszych edycjach zmiany studium):
  a) nadal nadrzędność ochrony uznanych prawnie walorów przyrody nad ich gospodarczym wykorzystaniem,
  b) powiększenie kondycji zasobów (włączenie do istniejącego zasobu dodatkowych, cennych obiektów i terenów),
  c) ograniczoną do minimum eksploatację złóż (lokalne, kontrolowane i prowadzone na niewielką skalę wydobycie) oraz racjonalne, podporządkowane polityce ochrony, wykorzystanie pozostałych zasobów (rolnicze wykorzystanie gleb, turystyczne wykorzystanie rzeki Warty i jej doliny),

- dla rejonu wschodniego: intensywną, lecz jednocześnie racjonalną eksploatację zasobów przyrody w celu przyspieszenia tempa przemian gospodarczych - z uwzględnieniem szeroko pojętych wymogów ochrony środowiska, wynikających z polskiego prawodawstwa.

- dla obszaru węzłowego – miasta Działoszyna - w celu wykorzystania centralnego położenia na obszarze gminy oraz przyrodniczo-krajobrazowych walorów środowiska, służących zaspokojeniu potrzeb obu w/w rejonów - zrównoważenie kierunków ochrony, poprawy kondycji zasobów przyrody i ich wykorzystania.

Modyfikacją zawartą w niniejszym studium jest korekta terenów urbanizacji – terenów produkcyjnych w rejonie wschodnim.

Rejon zachodni objęto jedną podstawową strefą polityki przestrzennej – ekologiczną w której wyróżniono:

1) tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej wsi Bobrowniki, Niżankowice, Lisowice, Kiedosy-Szczepany i Kolonia Lisowice,

2) tereny rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej z rozproszoną zabudową zagrodową.

W rejonie wschodnim wyróżniono:

1) strefę rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obejmująca tereny rolne, leśne, tereny dolesień,
2) strefę ekologiczna obejmującą dolinę Warty (korytarz ekologiczny o randze krajowej),
3) strefę urbanizacji – obszar węzłowy Działoszyńsko – Trębaczewski oraz wsie Raciszyn , Szczyty i Zalesiaki.

Za istotny dla funkcjonowania miasta i gminy Działoszyn potencjał przyrodniczy uważane są m.in. elementy układu hydrograficznego - niezwykle ubogiego na obszarze gminy, na który składają się:

- rzeka Warta - silnie dominująca w tym układzie (o ponadlokalnym znaczeniu hydrologicznym, ekologicznym, klimatotwórczym i estetycznym),

- Sucha Struga (Grabarka) - ciek wraz z dolinką, cenny krajobrazowo - proponowany do objęcia ochroną, przy czym o ile to nastąpi – może to wpłynąć na wydłużenie procedury związanej z realizacją prac konserwacyjnych i udrożnieniowych,

- ciek płynący północno-wschodnimi terenami gminy, znacznie zanieczyszczony;

- zasoby wód podziemnych:

  a) płytsze - porowe (plejstoceńskie i holoceńskie) - ograniczające często możliwości inwestowania, lecz posiadające istotne znaczenie dla kształtowania warunków siedliskowych flory i fauny obszaru gminy,

  b) głębokie - szczelinowe wody górnojurajskie Głównego Zbiornika "Częstochowa" wymagające wysokiej ochrony ze względu na ich wysoką jakość i podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w celów spożywczych.

Główne kierunki polityki gospodarowania rzeką Wartą:

- eksploatacja zasobu ma polegać na rozwoju sportów wodnych i tworzeniu bazy usług turystycznych nad rzeką, a także możliwości odtworzenia funkcji produkcji energii wodnej na remontowanych i przebudowywanych progach wodnych;

- ochrona zasobu w celu zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych na całym odcinku rzeki w granicach administracyjnych gminy - tj.: na terenach chronionych; zachowanie gruntów nadrzecznych w stanie nie zmeliorowanym; ochrona zieleni w dolinie rzecznej;

- poprawa stanu polegać ma na poprawie czystości wód oraz ograniczeniu inwestowania na terenach nadrzecznych;

Działaniami prowadzącymi do poprawy stanu czystości wód są: stały monitoring, organizacja gospodarki ściekowej w gminie, likwidacja ,,dzikich" zrzutów ścieków, zakaz wkraczania z zabudową na terasę zalewową rzeki, odsunięcie przyszłej zabudowy poza granicę terenów bezpośredniego zagrożenia powodzią, tworzenie systemowych zabezpieczeń przeciwpowodziowych, chroniących tradycyjną zabudowę wsi: Bobrowniki, Kapituła, Lisowice, współpraca i wymiana doświadczeń z samorządami sąsiednich gmin w zakresie: poprawy stanu sanitarnego wód oraz małej retencji;

Poprawa stanu ma służyć: poprawie jakości życia mieszkańców, promocji walorów turystycznych Warty, zapewnieniu ciągłości ekologicznej obszarów chronionych.

Główne kierunki polityki wobec Suchej Strugi (Grabarki) to poprawa stanu poprzez włączenie dolinki do zasobu terenów prawnie chronionych.

Główne kierunki polityki wobec cieku wodnego w rejonie północno-wschodnim to poprawa stanu poprzez likwidację istniejących źródeł zanieczyszczenia wód wzdłuż cieku na terenie gminy.

Zasoby wód podziemnych, służące celom pitnym, pochodzą z głębokiego poziomu górnojurajskiego i leżą w terenach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Częstochowa".

Mimo to - z uwagi na dużą wrażliwość na zanieczyszczenia zewnętrzne, spowodowane małą warstwą szczelnej nadległej warstwy izolacyjnej, w ujęciach tych wód obserwowany jest wzrost zawartości związków azotu.

Główne kierunki polityki wobec wód podziemnych:

- wysoka ochrona i poprawa jakości zasobów niezależnie od miejsca na obszarze gminy (w obu rejonach planistycznych i w obszarze węzłowym); obniżanie zawartości związków azotu głównie w rejonie ujęć w Lisowicach, Trębaczewie i Działoszynie, dalsze wykorzystanie do celów pitnych;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków poprodukcyjnych i bytowych do gruntu;
- zakaz wylewania na pola i nieużytki gnojówki i gnojowicy;
- promowanie rolników, ograniczających zużycie nawozów azotowych;
- stały monitoring tych wód.

1. Ustalenia polityki przestrzennej dla REJONU ZACHODNIEGO

Strefa obejmuje cały teren gminy położony w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego (ZPK) i jego otuliny (zgodnie z przebiegiem granic Parku i otuliny przedstawionych we wcześniejszych edycjach zmiany studium). W granicach ZPK położone są wsie: Bobrowniki, Sęsów, Lisowice, Niżankowice, Kiedosy-Szczepany, Draby. W granicach otuliny ZPK położona jest wieś Kolonia Lisowice.

1.1 Ochrona wartości przyrodniczych

Na terenie parku obszary i obiekty o najwyższych walorach przyrodniczych objęte zostały ochroną prawną:

- Rezerwaty przyrody
  - „Dąbrowa w Niżankowicach”,
  - „Węże”,
- 4 pomniki przyrody.

Dla obszarów objętych ochroną prawną obowiązują zakazy i ograniczenia zawarte w dokumentach ustanawiających te obszary.

1.2 Ochrona wartości kulturowych

W studium ustala się ochronę układu przestrzennego i form zabudowy wsi Bobrowniki. Zasady zagospodarowania, wymiany zabudowy i realizacji nowej określone powinny być i są w planach miejscowych opracowanych dla tej wsi.

Ochronie podlegają stanowiska archeologiczne. Ochrona archeologiczna realizowana jest także poprzez wyznaczenie stref ochrony archeologicznej.

Znajdują się tu wsie o zabudowie, której walory stanowią o ochronie układów przestrzennych (wpis do gminnej ewidencji zabytków). Są to Bobrowniki i Lisowice. W zabudowie – dla nowych i przebudowywanych budynków realizowanych na terenie strefy - postulowane jest stosowanie form, gabarytów i materiałów nawiązujących do tradycji budownictwa obowiązujących kiedyś na tym obszarze.

Najprawdopodobniej dla tego rejonu ze sporządzanego obecnie na szczeblu województwa audytu krajobrazowego zostaną określone rekomendacje dla działań w zakresie ochrony krajobrazu jak i kształtowania zabudowy. Dotychczas wytycznych w tym zakresie nie ma.

1.3 Postulowane zasady użytkowania gruntów rolnych i leśnych oraz gruntów przeznaczonych do zalesiania

- utrzymanie dotychczasowych form użytkowania gruntu lub zmiana struktury upraw na rzecz np. ziół, roślin leczniczych lub miododajnych – wskazany rozwój pszczelarstwa, wspieranie ekologicznych metod gospodarowania rolnego (rolnictwo ogrodnicze, biodynamiczne, ekologiczne),
- rozwój łąk i pastwisk w dolinach rzek,
- bezwzględny zakaz wypalania łąk i pól,
- zakaz lokalizacji ferm hodowlanych przemysłowych i wielkotowarowych,
- zakaz lokalizacji przetwórstwa rolno-spożywczego o charakterze przemysłowym,
- przetwórstwo płodów uzyskanych z własnego gospodarstwa może być prowadzone w gospodarstwach posiadających rozwiązaną gospodarkę wodno-ściekową (pełny program oczyszczania),
- prowadzenie dolesień zgodnie z obowiązującym uproszczonym planem urządzania lasów, prowadzenie prac pielęgnacyjnych kompleksów leśnych, bezwzględne zachowanie jałowczysk, wrzosowisk i żarnowczysk,
- zachowanie istniejącego ukształtowania terenu w rejonie wsi Niżankowice i w rejonie wsi Kiedosy, Draby, Kolonia Lisowice.

1.4. Gospodarka złożami kopalin.

Obecnie w strefie ekologicznej obowiązują w tym zakresie zakazy i ograniczenia określone w rozporządzeniu Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 04 czerwca 2008 r. zmieniające wcześniejsze rozporządzenia z 2005 r. Wśród nich ważny jest w szczególności zakaz pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt w granicach projektowanego obszaru Natura 2000 Załęczański Łuk Warty, kod obszaru PLH 100007. Zgodnie z wcześniejszym rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego z 2005 r. w obszarze tym obowiązuje zakaz dokonywania trwałych zmian ukształtowania powierzchni, do których należy powierzchniowa eksploatacja kopalin. Dlatego też udokumentowane złoża surowcowe w większości nie są przewidziane do eksploatacji.

1.5 Polityka lokalizacyjna

W studium adaptuje się istniejące budownictwo mieszkaniowe zagrodowe i jednorodzinne oraz indywidualne budownictwo rekreacyjne realizowane głównie jako „drugie domy mieszkalne”, budownictwo o funkcji usługowej, a także zagrodowe budownictwo rozproszone.
Rozwój osadnictwa na terenie strefy powinien się odbywać w obszarach wyznaczonych w studium na terenach wszystkich wsi oraz w minimalnym zakresie na obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej w pojedynczych siedliskach poprzez:

- modernizację, wymianę i rozbudowę istniejących budynków,
- zabudowę istniejących wolnych działek,
- realizację zabudowy na terenach wyznaczonych w studium,
- zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju budownictwa poprzez rozbudowę sieci wodociągowej, budowę kanalizacji sanitarnej, rozbudowę sieci elektroenergetycznej oraz budowę dróg dojazdowych do zabudowy,

W zakresie polityki rozwoju układu drogowego ustala się:

- adaptację istniejącego układu podstawowego dróg (publicznych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowej) o nawierzchni utwardzonej z zaleceniem modernizacji dla uzyskania właściwych parametrów technicznych dróg,
- ograniczenie budowy nawierzchni utwardzonych (bitumicznych) dróg gminnych i powiatowych.

1.6 Turystyczne wykorzystanie obszaru

W studium zakłada się, że turystyczne wykorzystanie terenów Załęczańskiego Parku Krajobrazowego odbywać się będzie nadal w postaci turystyki kwalifikowanej: pieszej, rowerowej, konnej po wyznaczonych szlakach oraz wodnej po rzece Warcie.
Dopuszczone mogą być formy turystyki pobytowej w postaci: agroturystyki w przystosowanych gospodarstwach rolnych oraz poprzez adaptację istniejących zagród na cele letniskowe.

Zakładany docelowy program realizacji obiektów obsługi turystycznej obejmuje:

- wyznaczenie szlaków pieszo-rowerowych lub konnych, wykonanie znaków informacyjnych, oznaczenie obiektów godnych zwiedzania i punktów widokowych,
- budowę stanicy wodnej (kajakowej) w Bobrownikach i przystani kajakowej w Lisowicach,
- budowę pola namiotowego (na około 50 osób) w Bobrownikach,
- budowę parkingów w pobliżu terenów rekreacyjnych,
- budowę Muzeum Mineralogii w okolicy Działoszyna lub Lisowic,
- promowanie tworzenia stadnin koni,
- budowę deszczochronów, ławek, biwakowisk, wyznaczenie miejsc piknikowych,
- realizację przy parkingach, stanicy wodnej i polach namiotowych sezonowych obiektów obsługi gastronomicznej i handlu.

1.7. Postulaty dla określenia polityki przestrzennej dla funkcji podstawowych

mieszkalnictwo

Budownictwo jednorodzinne - realizowane powinno być tylko w granicach wyznaczonych na rysunku studium w formie zabudowy wolnostojącej (dopuszcza się zabudowę bliźniaczą, tylko na istniejących działkach, których szerokość frontu jest mniejsza niż 16 m). Nie należy dopuszczać bardziej intensywnych form zabudowy. Wysokość zabudowy jednorodzinnej nie powinna przekraczać dwóch kondygnacji nadziemnych i w szczególnych przypadkach, np. w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejącego obiektu o trzech kondygnacjach – trzech kondygnacji i 12 metrów od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu.

Wielkość działek budowlanych powstałych w wyniku podziałów wtórnych nie powinna być mniejsza niż 1000-1500 m^2, a tylko w szczególnych przypadkach do 800 m^2.

Budownictwo zagrodowe, które winno być dominującą formą zabudowy mieszkaniowej, realizowane może być w granicach wyznaczonych terenów osadnictwa wiejskiego oraz na terenach użytkowanych rolniczo.

Budownictwu mieszkaniowemu towarzyszyć mogą obiekty usługowe, handlowe i gastronomiczne oraz usługi lokalne na użytek mieszkańców.

usługi

Adaptuje się istniejące na terenie strefy obiekty usługowe - usługi użyteczności publicznej z możliwością ich rozbudowy i modernizacji oraz podnoszenia poziomu świadczonych usług (np. budowa boisk).

działalność gospodarcza

W zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy, oprócz wymienionych powyżej działalności usługowej związanej z obsługą mieszkańców i turystów powinno się dopuszczać usługi rzemiosła o znamionach tradycji regionalnej np. kowalstwo artystyczne, garncarstwo, pamiątkarstwo itp.

Zalecenia dla realizacji nowej zabudowy i budynków przebudowywanych:

- stosowanie wysokich wielospadowych dachów o stromych szczytach lub symetrycznych dwuspadowych dachów o konstrukcji drewnianej, o szczytach osłoniętych pokryciem, z poddaszem, z oknami w ścianach szczytowych, bez mansard,
- całościowe komponowanie budynków w ramach działki siedliskowej,
- silne wysunięcie okapów oraz lekkie wysunięcie połaci dachu poza lico ściany szczytowej,
- stosowanie takich materiałów jak kamień wapienny i drewno (chociaż do obłożenia elewacji budynków).

2.Postulaty dla określenia polityki przestrzennej dla REJONU WSCHODNIEGO, w tym OBSZARU WĘZŁOWEGO (pasmo Działoszyńsko-Trębaczewskie),

Wyznaczone tereny urbanizacji obejmują zainwestowane i przewidziane dla inwestowania tereny na obszarach, gdzie presja społeczna i istniejące uwarunkowania, zdecydowały o przyjętym kierunku dla najbardziej dynamicznego rozwoju przestrzennego obszarów gminy.

Przewiduje się, że największy ciężar przekształceń przestrzennych przejmie obszar Działoszyńsko-Trębaczewski. Jest on już w znacznym stopniu zainwestowany, Zainteresowanie, realizacja i zamierzenia przestrzenne społeczności miasta Działoszyn i mieszkańców miejscowości Trebaczew pozwalają sądzić, że sukcesywnie są uruchamiane tereny objęte obowiązującymi planami miejscowymi. Nie wskazuje się w Trębaczewie nowych terenów o funkcjach mieszkaniowych. Funkcją wiodącą w tym rejonie jest mieszkalnictwo i usługi, a na południe od zwartych terenów zainwestowanych Trębaczewa – przemysł. W całym rejonie około 50% powierzchni terenu jest zainwestowane, z wykształconym układem przestrzennym. Generalnie stan techniczny zabudowy jest dobry.

Dla terenów zabudowanych rozwój przestrzenny powinien się odbywać poprzez:

- wymianę budynków, rozbudowę i modernizację,
- zabudowę wolnych działek,
- podnoszenie standardu zabudowy poprzez budowę i rozbudowę sieci infrastruktury technicznej,
- budowę kanalizacji sanitarnej,
- gazyfikację - docelowo zgazyfikowanie obszaru,
- przebudowę i budowę nowych dróg i ulic,
- rozbudowę, modernizację i zwiększanie programu obsługi (w miarę rosnących potrzeb) obiektów infrastruktury społecznej,
- ograniczanie uciążliwości obiektów produkcyjno - usługowych istniejących w terenach zabudowy mieszkaniowej.

Dla terenów przewidzianych do zabudowy rozwój powinien następować poprzez wznoszenie nowej zabudowy równolegle lub po wybudowaniu podstawowej sieci infrastruktury technicznej i wytyczeniu dróg dojazdowych.

Zachowuje się istniejące zakłady górnicze, dopuszcza się (za wyjątkiem złóż „Patoki" i części złoża „Raciszyn" – wskazanej na planszy uwarunkowań) eksploatację istniejących udokumentowanych i perspektywicznych-potencjalnych złóż surowców naturalnych pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów określonych w przepisach odrębnych.

W rejonach wydobycia surowców naturalnych adaptuje się istniejące zakłady produkcyjne i budowlane, dopuszcza się lokalizację nowych zakładów przerobu wapienia i kruszywa. Na terenach zwałowisk Cementowni „Warta", w granicach istniejących terenów górniczych utworzonych dla złóż „Działoszyn-Trębaczew" oraz „Niwiska Górne-Grądy", gdzie wskazuje się możliwość dokumentowania pod tymi zwałowiskami zasobów surowcowych, dopuszcza się także pozyskiwanie z tych zwałowisk mas ziemnych do celów budowlanych, niwelacji wyrobisk górniczych oraz rekultywacji technicznej. Po wylesieniu powierzchni zwałowiska górniczego Cementowni „Warta" S.A., w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 9, dopuszcza się likwidację zwałowiska poprzez pozyskiwanie z tego obszaru mas ziemnych na cele niwelacji powierzchni wyrobisk zawodnionych, a następnie realizację na terenie zlikwidowanego zwałowiska zabudowy produkcyjno-usługowej, składów, magazynów.

W niniejszym studium uznaje się za niedopuszczalną lokalizację wszelkich miejsc składowania i przeróbki odpadów, które rozważano w toku prac planistycznych nad projektem i o które wnioskowano do uwzględnienia. Podobnie jak w poprzedniej edycji studium, tak i obecnie, polityka gminy jest w tym zakresie niezmienna.

Na obszarze występują stanowiska archeologiczne, a część terenów objęta jest strefami ochrony archeologicznej.

W granicach miasta Działoszyn wyznaczone są dwie strefy pełnej (ścisłej) ochrony konserwatorskiej „A" - terenu kościoła parafialnego pod wezwaniem Marii Magdaleny i pałacu Męcińskich z zespołem parkowym oraz strefy ochrony konserwatorskiej „B" - miejskiego układu przestrzennego miasta Działoszyn. W otoczeniu kościoła parafialnego p.w. Marii Magdaleny w Działoszynie oraz w otoczeniu zespołu parkowo-pałacowego Męcińskich ustala się strefę ekspozycji.

Na obszarze wszystkich terenów urbanizacji celem strategicznym jest pełne uzbrojenie terenów: wodociągi, kanalizacja, elektroenergetyka, telefonizacja, gazyfikacja.

Ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Raciszyna z doliną rzeki Warty, program budowy sieci kanalizacji sanitarnej z przerzutem ścieków do istniejącej oczyszczalni w Działoszynie był ostatnio zadaniem priorytetowym. Zachowuje się istniejące w podstrefie zakłady wydobywcze wapienia wraz z ich częścią przetwórczą, a ich ewentualna przebudowa lub rozbudowa jest możliwa pod warunkiem zachowania właściwych warunków funkcjonowania terenów o funkcjach mieszkaniowych w Raciszynie. W niniejszym studium nadal podtrzymywany jest zakaz pozyskiwania wapieni ze złoża „Raciszyn" przy użyciu materiałów wybuchowych.

Na obszarze obowiązuje zachowanie (zakaz zmiany użytkowania) i ochrona istniejących terenów zieleni wysokiej i niskiej urządzonej - lasy, parki, skwery, zieleń przyuliczna oraz wzbogacanie terenów zainwestowania w obszary zieleni urządzonej.

2.1. Postulaty polityki przestrzennej dla miasta Działoszyn

Rozwój przestrzenny miasta nadal winien się odbywać głównie poprzez utrzymanie jego zwartego charakteru i sukcesywną zabudowę wcześniej wyznaczonych terenów dla zabudowy o różnych funkcjach. W ramach terenów wyznaczonych obowiązującymi, będącymi w okresie sporządzania planach miejscowych oraz w studium, zakłada się:

- modernizację i rozbudowę budynków,
- zabudowę istniejących wolnych działek,
- podnoszenie standardu zabudowy poprzez rozbudowę i budowę sieci infrastruktury technicznej oraz modernizację istniejących ulic.

Na terenach starego miasta - historycznego układu przestrzennego proponowany do objęcia strefą ochrony konserwatorskiej „B" zaleca się:

- wymianę zabudowy oraz jej modernizację (rozbudowa budynków często będzie ograniczona poprzez wielkość działki). Należy przedsięwziąć działania zmierzające do wprowadzania na obszarze ładu przestrzennego poprzez: ograniczanie form zabudowy do budynków mających znamiona dawnej zabudowy historycznej w zakresie stosowanego materiału oraz detalu architektonicznego, lokalizacji zabudowy jako pierzejowej, wysokości zabudowy o wysokości 1- 2 kondygnacje,
- podnoszenie standardu zabudowy poprzez rozbudowę i budowę sieci infrastruktury technicznej oraz modernizację istniejących ulic, budowę ciągów pieszo-jezdnych, ograniczanie ruchu samochodowego, dbałość o nawierzchnię chodników i ulic oraz zieleni miejskiej przyulicznej i na skwerach.
- zwiększenie udziału zabudowy usługowej (w parterach istniejących lub przebudowywanych budynków),
- obowiązek zachowania dotychczasowej szerokości frontów budynków,
- odtwarzanie i zachowanie pełnych murów i parkanów,
- dbałość o racjonalne wykorzystanie powierzchni działki.
- wszystkie istniejące tereny zieleni obejmuje się ochroną przed zmianą użytkowania. Obszary przewidziane do zadrzewienia wyznaczono na terenach nieprzydatnych dla zabudowy ze względu na występowanie gruntów nienośnych oraz ukształtowanie terenu o dużych spadkach - skarpy i wąwozy. Tereny pełnić będą przede wszystkim rolę rekreacyjną dla mieszkańców miasta, możliwe jest wyznaczanie ciągów spacerowych i ich urządzanie (np. ławki, oświetlenie - nie dotyczy terenów leśnych).

2.2. Postulaty polityki przestrzennej dla terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej w rejonie wschodnim

Strefa obejmuje tereny upraw rolnych, tym łąki i pastwiska, tereny leśne, i tereny projektowanych dolesień (wg uproszczonego planu urządzenia lasów prywatnych i tereny wskazane do zalesienia w studium).

Na obszarze strefy:

- zachowuje się istniejącą rozproszoną zabudowę zagrodową; dopuszcza się jej rozbudowę i modernizację w granicach istniejących siedlisk,
- na terenach rolnych możliwa jest lokalizacja wszystkich obiektów związanych z obsługą rolnictwa, a nie wymagających uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- ogranicza się możliwość zmiany użytkowania terenów leśnych na cele zabudowy oraz zachowanie zieleni śródpolnej,
- możliwa jest lokalizacja ogrodów działkowych i gospodarstw ogrodniczych,
- adaptuje się istniejące magistralne sieci elektroenergetyczne oraz sieci infrastrukturalne dla obsługi lokalnej. W tym zakresie zachowuje się: napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV i 400 kV, projektowany przebieg gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia oraz dopuszcza rozbudowę sieci dla obsługi lokalnej,
- zachowaniu podlegają istniejące elektrownie wiatrowe bez możliwości lokalizowania dalszych turbin,
- z uwagi na brak wniosków, nie wskazywano początkowo na terenach rolnych możliwości lokalizacji urządzeń i instalacji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej jako odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW ze strefami ochronnymi. Dopiero na etapie wyłożenia projektu do publicznego wglądu zadecydowano o częściowym uwzględnieniu uwag w tym zakresie, jednak dotyczą

one wyłącznie terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjno-usługową tworzących kompleksy działek. Nie wskazuje się zatem możliwości lokalizacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW wykorzystujących energię słoneczną na terenach rolnych.

2.3. Postulaty polityki przestrzennej dla doliny Warty w rejonie wschodnim i obszarze węzłowym

Strefa obejmuje obszar szerokiej doliny rzeki Warty, od granic otuliny ZPK do wschodniej granicy gminy (zgodnie z przebiegiem granicy otuliny przedstawionej we wcześniejszych edycjach zmiany studium), stanowiącej korytarz ekologiczny o randze krajowej.

W strefie dominującą polityką jest polityka ochrony, a ochronie podlegają:

- naturalny krajobraz doliny - wszystkie inwestycje dopuszczone do realizacji powinny być „wtopione" w krajobraz,
- naturalna zieleń łęgowa, łąki i tereny leśne - przed zmianą użytkowania.

Prawie cały obszar strefy znajduje się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego i obszarze narażonym na ryzyko powodzi.

Na terenach szczególnego zagrożenia powodzią w studium ustala się zasady:

- realizacja nowej zabudowy winna być zgodna z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wód publicznych,
- budowa pola namiotowego, rozbudowa stanicy kajakowej w Działoszynie, budowa małej gastronomii zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wód publicznych oraz przepisów dotyczących Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego,
- modernizacja lub rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków dla miasta Działoszyna (z obowiązkiem zastosowanie zabezpieczeń na wypadek powodzi),
- możliwe jest urządzanie ciągów spacerowych,
- dopuszczalna jest modernizacja, przebudowa, rewaloryzacja obiektów zabytkowych: młyna i elektrowni w rejonie mostu i Pałacu Męcińskich,
- budowa lub modernizacja niezbędnych obiektów infrastruktury technicznej,
- modernizacja mostu, budowa urządzeń hydrotechnicznych itp.
- w dolinie Warty oznaczono jako teren problemowy – obszar przeznaczony pod rozbudowę istniejącego zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego w granicach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz teren zabudowy zagrodowej w Działoszynie. Są to jedyne nowe tereny wskazane pod zabudowę w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego.

2.4. Postulaty polityki przestrzennej dla wiodących funkcji w rejonie wschodnim i obszarze centralnym.

Przez wiodącą funkcję obszaru rozumie się przeznaczenie co najmniej 60% obszaru wyznaczonego w „Studium..."na tę funkcję.

mieszkalnictwo

W granicach terenów przeznaczonych pod różne formy budownictwa mieszkaniowego istnieją i będą lokalizowane, jako obiekty towarzyszące, wszystkie rodzaje usług użyteczności publicznej i usług bytowych związanych z obsługą mieszkalnictwa oraz może być na nich prowadzona nieuciążliwa działalność gospodarcza.

Budownictwo wielorodzinne - adaptuje się budownictwo wielorodzinne istniejące na terenie miasta.

Na wskazanych w studium terenach dopuszcza się rozwój budownictwa wielorodzinnego realizowanego w formie zorganizowanej działalności inwestycyjnej.

W nowych budynkach pożądana jest realizacja usług w parterach budynków, dla których należy ustalić maksymalną wysokość do 16 metrów od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu.

Budownictwo jednorodzinne - realizowane będzie na wskazanych terenach głównie w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej.

Z bardziej intensywnych form zabudowy dopuszcza się wznoszenie małych domów mieszkalnych, budownictwo szeregowe i atrialne jedynie, gdy dopuszczają taką formę plany miejscowe. Realizacja, tej formy zabudowy może być prowadzona na terenach uzbrojonych w podstawową sieć infrastruktury technicznej (energia elektryczna, wodociągi i kanalizacja).

Budownictwo jednorodzinne realizowane w ciągach zabudowy zagrodowej w rejonie wschodnim może być realizowane na działkach jednotraktowych położonych przy istniejących drogach. Wysokość zabudowy jednorodzinnej nie powinna przekraczać trzech kondygnacji nadziemnych i 12 metrów od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu.

Budownictwo zagrodowe - jest nadal obecnie dominującą formą zabudowy wsi Szczyty. Dla realizacji nowych siedlisk zagrodowych przyjmuje się następującą politykę lokalizacyjną: - należy dążyć do lokalizacji siedlisk w granicach wyznaczonych na rysunku studium terenów, a wysokość zabudowy zagrodowej nie powinna przekraczać trzech kondygnacji nadziemnych i 12 metrów od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu.

usługi

Adaptuje się istniejące na terenie miasta i gminy obiekty usługowe - publiczne i komercyjne. Należy doinwestowywać i podnosić standard usług publicznych w miarę rosnącego popytu i możliwości finansowania samorządu.
Nowe obiekty usługowe mogą być realizowane jako usługi podstawowe, uzupełniające i wspomagające funkcję mieszkaniową w zakresie:

- handlu, gastronomii i rzemiosła,
- kultury, oświaty i zdrowia,
- rekreacji i obsługi turystów (w tym również place i urządzenia zabaw dla dzieci, parki, skwery),
- inne (obsługa komunikacyjna, parkingi, garaże itp.).

Usługi winny być lokalizowane na terenach osiedli i zespołów mieszkaniowych, w formie ośrodków lub ciągów usługowych. Dopuścić należy lokalizację usług rozproszonych towarzyszących zabudowie jednorodzinnej, bądź jako obiekty wolnostojące na wydzielonych działkach lub wbudowane w bryłę budynku mieszkalnego.
Dla obsługi projektowanych obiektów usługowych niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych, w tym z uwzględnieniem miejsc postojowych dla pojazdów wyposażonych w kartę parkingową oraz wyznaczenia ciągów komunikacji pieszej. W obiektach usługowych może występować funkcja mieszkaniowa lokalizowana na wyższych kondygnacjach.
Minimalny program usług dla obsługi turystów przewidziany do realizacji na terenie miasta Działoszyna to zorganizowanie pola namiotowego na ok. 100 miejsc i budowa basenu wielofunkcyjnego. Maksymalna wysokość obiektów usługowych nie powinna przekraczać trzech kondygnacji nadziemnych i 12 m do kalenicy.

działalność gospodarcza

Na terenie gminy i w mieście prowadzona jest i winna być kontynuowana działalność gospodarcza o charakterze usługowym (usługi komercyjne) i produkcyjnym. W studium adaptuje się tego typu obiekty zlokalizowane na całym obszarze rejonu wschodniego.
Inwestycje zaliczane do mogących znacząco oddziaływać na środowisko można lokalizować na terenach wskazanych do funkcji przemysłowych włącznie z inwestycjami infrastrukturalnymi i odkrywkowymi zakładami górniczymi. Na terenach urbanizacji istnieją i będą realizowane inwestycje infrastrukturalne.
Należy dążyć do skupiania dużych zakładów przemysłowych, lokalizacji dużych składów, baz itp. na obszarze wyznaczonych w studium terenów produkcyjnych.
Uciążliwość skoncentrowanej działalności gospodarczej należy eliminować przy pomocy metod techniczno-technologicznych, w tym pełnego uzbrojenia terenu oraz metod estetyczno-ochronnych (np. zieleń).
Drogi na terenach koncentracji działalności gospodarczej powinny mieć szerokości, umożliwiającą parkowanie w liniach rozgraniczających i wprowadzanie pasów zieleni.
Prowadzenie działalności gospodarczej może odbywać się tylko z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.
Wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla nowych obiektów działalności gospodarczej i rozbudowy istniejących należy poprzedzić postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko koniecznym dla wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia.
Każdy z projektowanych zakładów, który będzie produkował ścieki o parametrach innych niż bytowe, winien posiadać własne oczyszczalnie ścieków lub te ścieki podczyszczać. W przypadku braku możliwości realizacji własnej oczyszczalni ścieków gospodarka ściekami winna być zgodna z przepisami o ochronie środowiska. Zaleca się wprowadzanie przez zakłady zamkniętego obiegu wody. W zakładach istniejących, posiadających kotłownie na paliwo stałe, powinny zostać zmodernizowane kotły, a paliwo zastąpić ekologicznie czystym.
Niewielkie zakłady usługowo-wytwórcze i rzemieślnicze powinny być lokalizowane w terenach domniemanej uciążliwości od tras komunikacyjnych i torów PKP oraz od terenów produkcyjnych. W planach miejscowych, określających zasady zagospodarowania tych terenów, powinno być określone strefowanie funkcji terenów oraz stosowanie zabezpieczeń w formie pasów zieleni izolacyjnej lub ekranów. Faktyczne strefy uciążliwości od trasy PKP, istniejących dróg tranzytowych oraz inwestycji lokalizowanych na obszarze wyznaczonych na studium obszarów produkcyjnych powinny być określone w ocenach oddziaływania na środowisko tych inwestycji.
Dla wszystkich funkcji, a głównie dla realizacji mieszkalnictwa, najlepsze efekty przestrzenne uzyskuje się przy realizacji zespołu budynków w formie zorganizowanej działalności inwestycyjnej.
W strefie istnieją przeciwwskazania dla podjęcia eksploatacji powierzchniowej surowców dla złoża „Patoki" (protesty właścicieli gruntów) i części zasobów złoża „Raciszyn" (wskazanej na planszy uwarunkowań).

V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zgodnie z regulacją prawną ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w niniejszym studium określono kierunki zagospodarowania obszaru miasta i gminy Działoszyn w zakresie art. 10 ust. 2, pkt 1-16.

Prezentowane w studium kierunki wynikają głównie z:

- diagnozy dotychczasowych procesów rozwojowych gminy, w tym z historycznie ukształtowanego układu przestrzennego;
- diagnozy środowiska przyrodniczego i kulturowego;

- założeń rozwoju gminy wynikających z oceny jej walorów i zagrożeń, szans rozwojowych (w tym również wynikających z powiązań zewnętrznych i polityki regionalnej).
- uwarunkowań wynikających z analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy uwzględniających m.in. analizę ekonomiczną, środowiskową i społeczną, prognozę demograficzną, możliwości finansowania gminy w zakresie sieci komunikacyjnej i uzbrojenia terenów, a także bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- pozytywnie rozpatrzone wnioski zainteresowanych zmianą przeznaczenia swoich terenów.

W studium przyjmuje się jako generalną zasadę zachowanie ciągłości w kształtowaniu zabudowy ugruntowaną poprzez wieloletnią realizację ustaleń wszystkich planów miejscowych włącznie z tymi, które straciły ważność i mają znaczenie archiwalne. Stąd zawarte w tych dokumentach parametry powinny być w dalszym ciągu honorowane. Niniejsza edycja studium stanowi uzupełnienie i aktualizację dotychczasowych kierunków polityki przestrzennej zapoczątkowanych dotychczasowymi trzema jego edycjami z lat 2000 r., 2008 r., 2012 r. i 2017 r. Część treści nadal aktualna została w niniejszym dokumencie utrzymana.

Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy zostały sformułowane w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przestrzennych, których synteza stanowi fragment niniejszego opracowania. Są one zbieżne z celami zapisanymi w strategii rozwoju miasta i gminy Działoszyn na lata 2015-2023.
Celem strategicznym miasta i gminy jest zapewnienie trwałych podstaw do wszechstronnego rozwoju i ożywienia gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i potencjału ludzkiego.

Cel ten realizowany jest poprzez następujące cele operacyjne:

1. Rozbudowa infrastruktury technicznej służącej wzmacnianiu lokalnych możliwości inwestycyjnych i komunikacyjnych,
2. Rozwój zaplecza dla rekreacyjno-turystycznego rozwoju gminy,
3. Tworzenie miejsc pracy poprzez rozwój drobnej wytwórczości i usług oraz sadownictwa i ogrodnictwa,
4. Promocja gminy i jej produktów,
5. Poprawa jakości kształcenia i dostępu do wiedzy oraz budowanie społeczeństwa informacyjnego,
6. Zachowanie i wykorzystanie wartości kulturowych i przyrodniczych gminy,
7. Rozwój rolnictwa towarowego, ekologicznego oraz agroturystyki,
8. Rewitalizacja śródmiejskiej części miasta Działoszyn.

Są lata 2016-2017 i cele te będą nadal aktualne jeszcze przez dziesięciolecia, zaś będą realizowane poprzez zadania następnych kadencji samorządu lokalnego.
Wyrazem dążenia do osiągnięcia wyznaczonego celu jest przyjęcie polityki w zagospodarowaniu przestrzennym i jej realizacja przez kolejne władze samorządowe gminy i organy wykonawcze. Kryteria kwalifikacyjne w zakresie przestrzennym ustalone zostały na drodze analizy obiektywnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz w procedurze wszechstronnej konsultacji społecznej. Kryteria te uwzględniają charakter gminy, jej aktualne i przewidywane potrzeby, względy ekonomiczne, kulturowe, ekologiczne, itp. oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego.
Przyjęta więc uchwałą Rady Miejskiej polityka przestrzenna będzie podstawą do podejmowania kolejnych prac planistycznych.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Generalnym celem polityki przestrzennej gminy jest ukierunkowanie działań zmierzających do podnoszenia standardu warunków życia mieszkańców, ochrony wartościowych elementów środowiska przyrodniczego, a przede wszystkim zwiększenia atrakcyjności dla przyszłych inwestorów.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy, a także możliwości finansowania przez gminę zadań w zakresie uzbrajania terenów, urządzania dróg oraz realizacji obiektów usług publicznych w zakresie infrastruktury społecznej.

1.1 Tereny przeznaczone pod zabudowę:

Tereny przeznaczone na zabudowę powinny spełniać następujące wymagania:

- każda działka budowlana powinna mieć dostęp do drogi publicznej i możliwość doprowadzenia urządzeń infrastruktury technicznej w celu jej uzbrojenia,
- wykorzystanie istniejącej i projektowanej infrastruktury przy wykorzystaniu zasobów wody pitnej (w pierwszym etapie z własnych lub grupowych ujęć wody) i energii elektrycznej,
- gromadzenie i odprowadzanie ścieków w ramach istniejącej i projektowanej kanalizacji sanitarnej, do czasu podłączenia dopuszcza się korzystanie z bezodpływowych szczelnych zbiorników na ścieki lub przydomowych oczyszczalni.
- w zależności od położenia – wymagania wynikające z ustalonych odrębnych zasad ochrony konserwatorskiej i przepisów odrębnych.

Wydzielono następujące główne tereny przeznaczone do zabudowy:

- tereny osadnictwa wiejskiego,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej, obsługi turystyki i indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej),
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe bez zabudowy (tylko udostępniane do spacerowania i urządzania ścieżek edukacyjnych lub urządzeń bez obiektów budowlanych),
- tereny zabudowy usługowej i użyteczności publicznej,
- tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
- tereny obsługi komunikacji (w tym parkingi i stacje paliw),
- tereny urządzeń i obiektów komunikacji kolejowej,
- tereny zieleni urządzonej z zabudową w zakresie turystyki i agroturystyki,
- tereny urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę,

- tereny urządzeń i obiektów elektroenergetyki,
- tereny z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW ze strefami ochronnymi (fotowoltaika),
- tereny z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW ze strefami ochronnymi (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych nie spełniających warunków mikroinstalacji w rozumieniu przepisów odrębnych),
- ***obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – farmy fotowoltaiczne.***

Nowa zabudowa (w obszarach przeznaczonych na ten cel w studium) może być realizowana pod warunkiem zagwarantowania wystarczającego dla zamierzenia budowlanego uzbrojenia terenu.
Ponadto, w ramach nowo wyznaczanej zabudowy zaleca się uwzględnić następujące zasady i wskaźniki dla ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub innych właściwych opracowaniach planistycznych:

1.1.1. Tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową

1) wielorodzinną:
   a) budynki mieszkalne przeznaczone na stały pobyt,
   b) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
   c) adaptacja istniejącej zabudowy z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych (garaże), z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
   d) gabaryty i architektura nie powinna powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu otoczenia,
   e) maksymalna wysokość zabudowy - 16 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,
   f) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30 % powierzchni działki,
   g) maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu,
   h) dachy:
      - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49º, zalecane 30 - 45º oraz mansardowe,
      - dopuszcza się dachy płaskie,
      - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
      - dla towarzyszących budynków gospodarczych i garażowych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10º – 30º,
   i) adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,

2) jednorodzinną:
   a) budynki mieszkalne przeznaczone na stały pobyt,
   b) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
   c) adaptacja istniejącej zabudowy z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,

d) nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej zabudowy i nawiązanie do jej charakteru,
e) gabaryty i architektura nie powinna powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
f) maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, powierzchnia biologicznie czynna nie mniej niż 35% powierzchni działki, jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach (mała powierzchnia działki, udział części usługowej, położenie w centrum miasta) – dopuszcza się mniejszy, nawet do 10 %, udział tej powierzchni,
g) dachy:
   - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49º, zalecane 35 - 45º,
   - dopuszcza się dachy płaskie, gdy takie występują w sąsiedztwie,
   - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
   - dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10º – 30º,
h) adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,
i) nieprzekraczalna wysokość zabudowy - 12 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,
j) ilość kondygnacji: dla budynków mieszkalnych do trzech kondygnacji nadziemnych (trzecia kondygnacja nadziemna realizowana jako poddasze) z możliwością podpiwniczenia; dla budynków gospodarczych: jedna kondygnacja nadziemna.

3) Zagrodową na terenach osadnictwa wiejskiego:
a) budynki mieszkalne i gospodarcze nie mogą mieć charakteru prowizorycznego,
b) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
c) adaptacja istniejącej zabudowy z uwzględnieniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków mieszkalnych i gospodarczych, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
d) nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej i nawiązywać do jej charakteru,
e) gabaryty i architektura nie mogą powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
f) dachy:
   - dla budynków mieszkalnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 45º, zalecane 35 - 45º,
   - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
   - dopuszcza się dachy płaskie, gdy takie występują w sąsiedztwie,
   - dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie, jednospadowe o kącie nachylenia 10º – 30º lub dwuspadowe o kącie nachylenia połaci dachowych 15 - 40º,
g) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30 % powierzchni działki,
h) nieprzekraczalna wysokość budynków mieszkalnych wynosi 12 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,
i) ilość kondygnacji: dla budynków mieszkalnych do trzech kondygnacji nadziemnych (trzecia kondygnacja nadziemna realizowana jako poddasze) z możliwością podpiwniczenia,
j) nieprzekraczalna wysokość budynków gospodarczych - 8 m,
k) zakaz lokowania dużych ferm zwierzęcych w terenach wyznaczonych ciągów mieszkaniowych, możliwość lokowania małych zakładów przetwórstwa rolnego z ograniczeniem uciążliwości do granic własności,
l) dopuszcza się zabudowę inwentarsko – składową o wysokości jak dla budynków gospodarczych,

m) zakaz odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do dołów gnilnych, cieków i urządzeń melioracyjnych.

4) jednorodzinną na terenach osadnictwa wiejskiego – zalecenia jak w punkcie 2,

Łączenie różnorodnych funkcji na jednym obszarze nie służy prawidłowemu gospodarowaniu przestrzenią. W celu uniknięcia w przyszłości konfliktów przestrzennych i funkcjonalnych, należy ograniczyć swobodne łączenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z zagrodową (a więc rozdział funkcji musi nastąpić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie zaleca się zblokowanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej).

5) mieszkaniowo-usługową:
   a) realizacja nowej zabudowy według planów miejscowych lub w oparciu o decyzje ustalające warunki zabudowy,
   b) przeznaczenie podstawowe: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i nieuciążliwa zabudowa usługowa, w ramach której na działce budowlanej można realizować obiekty budowlane obejmujące co najmniej jedną z ww funkcji, przy czym obydwie funkcje mogą być uwzględnione zarówno w jednym budynku jak i w budynkach odrębnych,
   c) maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, powierzchnia biologicznie czynna nie mniej niż 20% powierzchni działki, jednak w szczególnie uzasadnionych przypadkach (m.in. mała powierzchnia działki, położenie w centrum miasta, itp) – dopuszcza się mniejszy udział tej powierzchni,
   d) dachy:
      - dla budynków mieszkalnych i usługowych oraz mieszkalno-usługowych: dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49º, zalecane 35 - 45º,
      - dopuszcza się dachy płaskie, gdy takie występują w sąsiedztwie,
      - dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
      - dla budynków gospodarczych i usługowych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10º – 30º,
   e) nieprzekraczalna wysokość zabudowy wynosi 12 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu,
   f) ilość kondygnacji: dla budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych: do trzech kondygnacji nadziemnych (z zaleceniem, aby trzecia kondygnacja nadziemna realizowana była jako poddasze) z możliwością podpiwniczenia; dla budynków usługowych: dwie kondygnacje, dla budynków gospodarczych: jedna kondygnacja nadziemna.

1.1.2. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i obsługi turystyki oraz rekreacji indywidualnej (letniskowej):

W ramach terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i obsługi turystyki, przy powstawaniu indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) i wypoczynku zbiorowego należy uwzględnić:
1) budynki rekreacji indywidualnej i zbiorowej przeznaczone do okresowego wypoczynku rodzinnego lub zabudowy związanej z obsługą tego wypoczynku,
2) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
3) zachowanie istniejącej zabudowy z możliwością modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków, z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy i jej uzupełnianiem,
4) nowa zabudowa stanowić ma uzupełnienie istniejącej zabudowy i nawiązywać do jej charakteru,

5) gabaryty i architektura nie może powodować dysharmonii otoczenia i zakłócać krajobrazu gminy,
6) maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 30 % powierzchni działki dla rekreacji zbiorowej i 70% powierzchni działki dla terenów rekreacji indywidualnej,
7) dachy:
   a) dla budynków rekreacyjnych dwuspadowe i wielospadowe o równym nachyleniu połaci dachowych 15 - 49º, zalecane 30 - 45º; dla budynków rekreacji zbiorowej i obsługi turystki – geometria dachów nawiązująca do innych w najbliższym otoczeniu,
   b) dopuszcza się ze względów architektonicznych zmianę ukształtowania fragmentu połaci dachowej,
   c) dla budynków gospodarczych dopuszcza się dachy płaskie lub jednospadowe o kącie nachylenia 10º – 30º,
8) adaptacja istniejącej zabudowy do nowych warunków,
9) nieprzekraczalna wysokość zabudowy indywidualnej - 8 m od poziomu terenu do najwyżej położonego punktu pokrycia dachu, a dla wypoczynku zbiorowego – 12 m do kalenicy,

1.1.3 Tereny zabudowy usługowej i użyteczności publicznej:

Dla terenów usługowych i terenów użyteczności publicznej zaleca się:
1) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
2) zachowanie istniejącej zabudowy i jej adaptacja do nowych warunków w formie uzupełnienia przeznaczenia terenu,
3) wyklucza się możliwość prowadzenia działalności usługowej o uciążliwości wykraczającej poza granice własności,
4) maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, udział powierzchni biologicznie czynnej nie mniej niż 30% powierzchni działki,
5) maksymalna wysokość w zależności od rodzaju usług – do 15 m, przy czym wyklucza się spośród nich obiekty kultu religijnego, dla których maksymalnej wysokości nie precyzuje się,
6) obowiązuje zapewnienie dojazdu i miejsc parkingowych dla klientów i pracowników, w tym z uwzględnieniem miejsc dla pojazdów wyposażonych w kartę parkingową przynajmniej na poziomie minimum określonym w przepisach odrębnych,

Zalecenia szczegółowe dla zabudowy usługowej:
a) handlowych:
   - nie przewiduje się lokalizacji obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 poza obszarami pokazanymi na rysunku studium.
b) kultu religijnego:
   - dla obiektów sakralnych będących w strefie ochrony konserwatorskiej obowiązują ustalenia dla tych stref.
c) oświatowych i opieki zdrowotnej:
   - wysokość zabudowy nie może przekraczać 14 m,
   - nakazuje się projektowanie podjazdów dla osób niepełnosprawnych,
   - nakazuje się grodzenie terenów szkół od strony dróg i ulic, w celu zwiększenia bezpieczeństwa uczniów.
d) Innych usług komercyjnych:
   - gabaryty i architektura zabudowy winna harmonizować z otoczeniem,
   - wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 12 m;
   - obowiązek zapewnienia miejsc do parkowania samochodów dla klientów z uwzględnieniem miejsc dla pojazdów z kartą parkingową.

1.1.4 Tereny obsługi komunikacji:

1) parkingów ogólnodostępnych:
   a) dopuszcza się na wzbogacanie terenu funkcją usługowo – handlową,
   b) maksymalna powierzchnia zabudowy nie powinna przekraczać 15% powierzchni parkingu,
   c) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10 %,
2) stacji paliw:
   a) dopuszcza się na uzupełnianie funkcją usługowo – handlową,
   b) maksymalna powierzchnia zabudowy nie powinna przekraczać 30% terenu inwestycji,
   c) maksymalna wysokość obiektów budowlanych – 10 m,
   d) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10 %,

1.1.5. Tereny zabudowy produkcyjno – usługowej, składów i magazynów:

1) realizacja nowej zabudowy w trybie indywidualnym lub zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,
2) maksymalna wysokość zabudowy dla nowopowstającej zabudowy:
   a) budynki administracyjne i usługowe: 20 m,
   b) hale produkcyjne, składowe i magazynowe: 30 m,
   c) budowle: 120 m,
3)obowiązuje zapewnienie dojazdu i miejsc parkingowych w ilości wystarczającej dla planowanej liczby klientów i pracowników,
4)minimalny udział terenu biologicznie czynnego 20 % powierzchni działki,
4) z wyłączeniem urządzeń telekomunikacji i łączności publicznej, negatywne oddziaływanie działalności gospodarczej nie może wykraczać poza granice własności.

W ramach wyznaczonych w obszarze objętym niniejszą zmianą studium oznaczonym Nr 5 terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów dopuszcza się możliwość dalszego funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w ramach terenu, przy zachowaniu norm akustycznych.

W ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1, na terenach zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów, wskazano lokalizację obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.

1.1.6. Odnawialne źródła energii

Istniejące elektrownie wiatrowe (5 turbin) mają wysokość do 152 m i nie mogą zostać podwyższone. Nowe lokalizacje turbin wiatrowych nie są dopuszczalne. Na rysunek studium wniesiono zasięg stref ochronnych od istniejących elektrowni wiatrowych zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Na obszarze całej gminy są dopuszczalne lokalizowanie mikroinstalacji w zakresie odnawialnych źródeł energii o mocy do 100 kW. Uwzględniono także pozytywnie rozpatrzone uwagi wniesione w trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do publicznego wglądu dotyczące możliwości budowy ogniw fotowoltaicznych na terenach przeznaczonych pod zabudowę przemysłową, dla których granice stref ochronnych muszą się zamknąć w granicach tychże terenów.
W granicach części terenów objętych zmianą studium, zlokalizowanych w obrębach geodezyjnych: Zalesiaki i Trębaczew, jest dopuszczalne lokalizowanie instalacji wykorzystujących w procesie przetwarzania odnawialne źródła energii o mocy

przekraczającej 100 kW (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych nie spełniających warunków mikroinstalacji w rozumieniu przepisów odrębnych), stanowiących uzupełnienie terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów. Granica w/w terenów pokrywa się z granicą stref ochronnych, związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, niniejszych instalacji.

W granicach części terenów objętych zmianą studium, w ramach terenów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5, wskazuje się lokalizację terenów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW wraz z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. W ramach terenów objętych niniejszą zmianą studium zakłada się rozwój urządzeń wytwarzających energię z ogniw fotowoltaicznych. Wskazane przedsięwzięcia pociągną za sobą wzbogacenie systemu energetycznego oraz spowodują wzrost udziału czystej energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

W ramach części terenu objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1, w studium wrysowano linię w odległości „10 H + R" od środka okręgu opisanego na obrysie wieży istniejącej elektrowni wiatrowej, gdzie „H" to wysokość całkowita elektrowni, a „R" to połowa średnicy wirnika wraz z łopatami. W przypadku zmiany przepisów odrębnych, dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych, odległość, w ramach której ograniczeniu podlega lokalizacja funkcji mieszkaniowej, może ulec zmniejszeniu.

1.1.7. Inne

Z uwagi na dopuszczenie w mieście i gminie Działoszyn realizacji obiektów i urządzeń budowlanych o wysokości większej niż 50 m npt. stanowiących przeszkody lotnicze, ustala się obowiązek zgłoszenia do właściwych organów ich lokalizacji dla ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

Poza obszarami objętymi ochroną prawną na podstawie przepisów o ochronie przyrody, dopuszczalna jest powierzchniowa eksploatacja surowców mineralnych na wszystkich udokumentowanych i przewidzianych do udokumentowania złożach. Wyjątkiem jest udokumentowane złoże „Patoki" oraz część złoża „Raciszyn", (wskazana na planszy uwarunkowań), na których organ gminy ustala obecnie zakaz eksploatacji powierzchniowej.

W ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium, uwzględniając przepisy odrębne, dopuszcza się:

- ***lokalizację (budowę) urządzeń, obiektów i infrastruktury technicznej, związanej z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną i ciepło, gospodarką ściekową, gazem oraz telekomunikacją,***
- ***lokalizację nie wyznaczonych w studium, ciągów komunikacyjnych, parkingów, zbiorników wodnych oraz lokalnych przestrzeni zieleni urządzonej i rekreacji (skwery, place zabaw, siłownie plenerowe, tężnie, boiska, trybuny, terenowe urządzenia sportowe oraz wszelka związana z nimi infrastruktura).***

1.2 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego

Ochrona środowiska na terenie gminy dotyczy przede wszystkim obszarów:

- den dolin rzecznych,
- systemu terenów zieleni i obszarów objętymi ochroną, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody,
- terenów gleb chronionych na podstawie przepisów odrębnych

- elementów krajobrazu oraz dziedzictwa kulturowego, podlegającego ochronie konserwatorskiej.

Do działań wyznaczanych przez zasady ochrony środowiska i kształtowania krajobrazu należy ochrona istniejących zasobów przyrodniczych gminy:

1.2.1. Obszary objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Ochronie prawnej podlegają obszar Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty", istniejące rezerwaty przyrody „Węże" i Dąbrowa w Niżankowicach", Załęczański Park Krajobrazowy, istniejące pomniki przyrody, Działoszyński Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy i Zespół Przyrodniczo-Kerajobrazowy „Renesansowe Założenie Parkowo-Pałacowe w Działoszynie". Nie ma dotychczas ustanowionych stanowisk dokumentacyjnych i użytków ekologicznych.
Zasady zagospodarowania i użytkowania tych obszarów muszą bezwzględnie honorować przepisy dotyczące ochrony przyrody, a jednocześnie uwzględniać normy zrównoważonego rozwoju. W szczególności dotyczy to wykluczenia działań, które mogą naruszyć równowagę przyrodniczą oraz dopuszczenia zagospodarowania, które będzie nieuciążliwe dla środowiska przyrodniczego.

Część Załęczańskiego Parku Krajobrazowego formalnie została uznana za element sieci NATURA 2000. Zaproponowany obszar nosi nazwę „Załęczańskiego Łuku Warty", zaklasyfikowano go jako Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk, wyznaczany dla ochrony określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk istotnych dla ochrony określonych gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki.
W aspekcie powyższych planów należy podkreślić, iż sposoby gospodarowania na obszarach Natura 2000 muszą być dostosowane do wrażliwości siedlisk i gatunków, które w ich obrębie występują i były podstawą do kwalifikowania tych obszarów do sieci Natura 2000. Ważnym czynnikiem ochrony jest wyeliminowanie zagrożeń, które mogłyby powodować pogorszenie warunków funkcjonowania chronionych terenów. Ochrona przyrody w ramach sieci Natura 2000 nie musi być sprzeczna z rozwojem. Jednak inwestycje o potencjalnym szkodliwym wpływie na obszary Natura 2000 podlegają obowiązkowej ocenie ich wpływu na siedliska przyrodnicze i gatunki, dla których utworzono obszar. Regułą jest, że wszystkie inwestycje, które nie wywrą istotnie negatywnego wpływu na chronione gatunki i siedliska przyrodnicze, są dopuszczalne. Nawet w razie oceny negatywnej nie wyklucza się w bezwzględny sposób przeprowadzania inwestycji. Państwo może zezwolić na jej przeprowadzenie, jeśli nie istnieje rozsądna, wykonalna alternatywa, a inwestycja służy nadrzędnemu interesowi publicznego. Konieczne jest jednak zminimalizowanie negatywnego wpływu, a gdy nie jest to możliwe – skompensowanie szkód wyrządzonych w środowisku przyrodniczym. Jednym z nadrzędnych celów jest utrzymanie integralności sieci.
Zmiana sposobu zagospodarowania, która bywa konieczna w celu nie pogorszenia stanu siedlisk czy gatunków, dla których został utworzony obszar Natura 2000, powinna być postrzegana również jako źródło korzyści finansowych w postaci m.in. rekompensat za wprowadzone ograniczenia.
Włączenie obszaru do sieci Natura 2000 może być szansą na dodatkowy dochód i stworzenie nowych, tzw. ,,zielonych" miejsc pracy dla społeczności lokalnej:

- obszar Natura 2000 lub zagrożony gatunek tam występujący może być elementem promującym region, produkty i usługi regionalne,
- obszar Natura 2000 to też możliwość rozwoju turystyki przyrodniczej. Przekłada się to bezpośrednio na popyt na kwatery agroturystyczne, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, usługi przewodnickie, produkty rolnictwa ekologicznego, pamiątki. Wzrasta też popyt na usługi remontowe, powstają nowe miejsca pracy związane z napływem pieniędzy do regionu. Generowane jest tym samym ogólne ożywienie gospodarcze w regionie – musi być ono jednak kontrolowane z punktu widzenia wymogów ochronnych występujących tam siedlisk i gatunków,
- rolnicy gospodarujący na obszarach Natura 2000 mają szansę skorzystania w ramach programów rolno-środowiskowych z dodatkowych premii z tej racji.

Obecność obszaru Natura 2000 na obszarze gminy może być czynnikiem promującym region pod kątem usług (przede wszystkim turystycznych) oraz produkcji (głównie spożywczej).
Skuteczna ochrona walorów sieci Natura 2000 stanowi niezbędny warunek zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego całej Unii Europejskiej, przesądzającego o utrzymaniu wysokiej jakości życia wszystkich obywateli. Procedury towarzyszące inwestycjom planowanym na obszarach Natura 2000 i w ich otoczeniu mają gwarantować, że walory przyrodnicze tych obszarów nie zostaną zniszczone. Procedury te jednak nie eliminują rozwoju gospodarczego jako takiego, ograniczają jedynie rozwój daleki od zrównoważonego użytkowania zasobów naturalnych. Idea sieci Natura 2000 jest w pełni zgodna z gospodarowaniem przyjaznym środowisku.
Ochronie podlegają przede wszystkim tereny leśne, parki, cmentarze oraz zieleń w terenach zabudowanych. W stosunku do tych elementów sprowadza się ona do zachowania dotychczasowych funkcji, pielęgnacji istniejącej roślinności oraz zakazu lokalizacji obiektów i urządzeń nie związanych z funkcją terenu. Istotnym elementem ochronnym jest także zachowanie nie kolidujących z funkcją przyrodniczą form zagospodarowania terenów otwartych, uzupełniających system przyrodniczy gminy.

Na rysunkach projektu zmiany studium granice Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego zostały przedstawione zgodnie z opisem zawartym w rozporządzeniu Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 roku w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo krajobrazowe. Obecnie w/w rozporządzenie powinno zostać zastąpione stosowną uchwałą Rady Miejskiej w Działoszynie, która dostosuje zasady ochrony do aktualnych przepisów ustawy o ochronie przyrody. Na tym etapie uzasadnione jest podjęcie działań na rzecz korekty przebiegu granic zespołu w związku z pilną potrzebą rozbudowy miejskiej oczyszczalni ścieków i wyłączenia terenów z istniejącą zabudową, która nie posiada walorów krajobrazowych. Problem nabiera szczególnego znaczenia z uwagi na trwające prace nad audytem krajobrazowym województwa łódzkiego. Jednocześnie na podstawie nowej uchwały Rady Miejskiej w Działoszynie należałoby z Działoszyńskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego i z Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Renesansowe założenie Pałacowo-Parkowe w Działoszynie"- utworzyć jeden wspólny ZPK.

Planowane jest także utworzenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego ,,Dolina Suchej Strugi”. Sucha Struga (nazwa formalna rzeki to Grabarka, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną) to niewielki strumień płynący m.in. przez wsie Draby i Lisowice Kolonia. W sąsiedztwie Lisowic Kolonii, na kilometr przed korytem Warty, wody tego strumienia giną w ponorze, powstałym w wapieniach jury górnej, odsłoniętych w wyniku erozji na prawnym zboczu doliny. Kilometr dalej Sucha Struga, płynąc odtąd pod ziemią, uchodzi do Warty źródłem przykorytowym (wywierzyskiem). W suchej części doliny obserwować można stare odsłonięcia wapieni ze skamieniałościami amonitów i gąbek.

Obecnie na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego obowiązują ograniczenia i zasady zagospodarowania zawarte w przepisach (rozporządzeniach) Wojewody Łódzkiego. Obligatoryjny zakaz obowiązujący w granicach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego związany z zachowaniem sztucznej strefy 100 m jest w wielu przypadkach przyczyną konfliktów społecznych. W obecnym stanie prawnym istnieje racjonalne uzasadnienie do zrezygnowania z tego zakazu w granicach wsi Bobrowniki . Jest to problem bardzo istotny z punku widzenia racjonalnego rozwoju tej wsi. Działania na rzecz korekty przebiegu strefy powinny wynikać z brzmienia art. 17 ust 5 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar objęty niniejszą zmianą studium oznaczony Nr 6, jest zlokalizowany w Załęczańskim Parku Krajobrazowym. Projektowana w ramach niniejszego obszaru zabudowa nie powinna naruszać ograniczeń i zakazów obowiązujących w celu ochrony Załęczańskiego

Parku Krajobrazowego. W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczących obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6, należy wziąć pod uwagę wytyczne określone w obowiązujących przepisach, dotyczących ochrony przyrody, jak również aktualne dokumenty, określające zasady ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowym, w szczególności wytyczne dotyczące ochrony istniejących zadrzewień śródpolnych.

Na rysunku studium pokazano granice projektowanych Obszarów Chronionego Krajobrazu: „Załęczańskiego" oraz ,,Pajęczańsko-Gidelskiego" - zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. Załęczański OCHK ma formalnie zastąpić otulinę Parku. W stosunku do Pajęczańsko - Gidelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu gmina proponuje zrezygnowanie z przebiegu granic obszaru na terenie gminy Działoszyn (obejmuje wg planu województwa łódzkiego fragment gminy o predyspozycjach rozwoju funkcji gospodarczych związanych z dokumentowaniem znaczących zasobów surowcowych).

Obok istniejących pomników przyrody, wyszczególnionych w części poświeconej uwarunkowaniom (rozdziale 2.1.6) planowane jest także utworzenie na terenie gminy Działoszyn kolejnych pomników przyrody tj:

- zespół źródeł przykorytowych w Bobrownikach, zlokalizowany na prawym brzegu koryta rzeki Warty, na zachód od wsi,
- zespół źródeł przykorytowych krasowych w Lisowicach, zlokalizowany na lewym brzegu koryta rzeki Warty,
- dąb szypułkowy o obwodzie 290 cm, zlokalizowany na prywatnym polu po północnej stronie drogi Kamion-Działoszyn,
- dąb szypułkowy o obwodzie 286 cm, zlokalizowany na prywatnym polu po północnej stronie drogi Kamion-Działoszyn, na wysokości oddziału 154 uroczyska Działoszyn,
- grupa 6 dębów szypułkowych o obwodach od 280 do 323 cm, zlokalizowanych na prywatnym polu po północnej stronie drogi Kamion-Działoszyn, na wysokości oddziału 156/155 uroczyska Działoszyn,
- dąb zlokalizowany w miejscowości Kiedosy,
- krasowa szczelina na przebiegu Suchej Strugi (Grabarki) zwana ponorem.

Zawarte są w studium propozycje utworzenia dalszych nowych form ochrony prawnej zgodnie z propozycjami zawartymi w projekcie planu ochrony ZPK tj.

- rezerwatu przyrody „Mokry Ług" w granicach wg rysunku studium,
- użytku ekologicznego, jakim jest torfowisko przejściowe o powierzchni ok. 0,5 ha „Suchy Ług", oznaczone na rysunku studium.
- 2 stanowisk dokumentacyjnych w miejscowości Lisowice. Są to kamieniołomy wapienia z odsłoniętymi profilami geologicznymi i licznymi skamieniałościami.

Projektowane nowe formy ochrony przyrody (wg projektu planu ochrony ZPK) winny zostać zweryfikowane pod względem stanu ich obecnych walorów przyrodniczych.

1.2.2 Ochrona wód

W kierunkach polityki dotyczących ochrony wód, szczególny akcent winien być położony na stałą poprawę stanu ich czystości. Wynika to z kilku podstawowych powodów:

- z układu przyrodniczych powiązań zewnętrznych - lokalny układ hydrograficzny i tereny dolinne z nim związane mają wpływ na ponadlokalne układy przyrodnicze,
- na terenie gminy zanieczyszczone wody powierzchniowe obniżają potencjał ekologiczny zespołów przyrodniczych z nim związanych.

Osiągnięcie poprawy stanu czystości wód realizowane będzie przez: maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i do wód powierzchniowych, objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, a do czasu ich wybudowania – do szczelnych zbiorników bezodpływowych tylko jako rozwiązania tymczasowego (na obszarach rozproszonej zabudowy stosowanie indywidualnych oczyszczalni ścieków), kompleksowe rozwiązanie odprowadzanie ścieków opadowych, szczególnie z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich z preferowaniem, gdzie jest to możliwe, do wykorzystania tych wód na miejscu lub wykorzystania ich w zamkniętych obiegach wody na małych obszarach, dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych.

W zakresie ograniczania spływów powierzchniowych z terenów rolnych (w tym także przez sieć drenarską) pożądane byłoby wprowadzenie ekologicznych form gospodarki rolnej oraz tworzenie biologicznych osłon.

Uzasadnionym jest zakaz niszczenia lub uszkadzania brzegów śródlądowych wód powierzchniowych, tworzących brzeg wody, budowli lub murów nie będących urządzeniami wodnymi oraz gruntów pod śródlądowymi wodami powierzchniowymi.

W przypadku możliwości odbudowy progów wodnych byłych osad młyńskich na rzece Warcie dopuszcza się wykorzystanie tych progów w celu produkcji energii odnawialnej (elektrownie wodne) w miejscowościach: Działoszyn, Zalesiaki oraz Grądy, zaś w miejscowości Tasarze – możliwość realizacji wykaże dopiero procedura oceny oddziaływania na środowisko.

Cała gmina położona jest w terenach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Częstochowa" (GZWP nr 326). Zachodnia część gminy leży na obszarze objętym wysoką ochroną wód podziemnych (OWO), a wschodni skrawek gminy na terenie objętym najwyższą ochroną wód podziemnych (ONO). Zaleca się na tym obszarze wysoki reżim sanitarny głównie poprzez m.in.:

- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów gospodarczych do warunków i struktur hydrogeologicznych,
- w terenach przeznaczonych pod zabudowę - budowę i eksploatację urządzeń do gromadzenia i unieszkodliwiania ścieków bytowych i przemysłowych wykluczających ich przenikanie do gruntu.

Przewidziana eksploatacja zasobów surowcowych gminy, przede wszystkim wapieni jurajskich o znaczeniu przemysłowym, udokumentowanych w złożach „Niwiska Górne-Grądy" i „Działoszyn-Trębaczew" – do całkowitego ich wyeksploatowania, może naruszyć poziom wodonośny GZWP „Częstochowa", a zatem obowiązkiem użytkownika złóż musi być zastosowanie szczególnego sposobu prowadzenia tej eksploatacji tak, aby zabezpieczyć czystość tych wód i możliwie zminimalizować ujemne skutki spodziewanego leja depresji.
Dla GZWP „Częstochowa" została opracowana w 2009 r. dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika. Dokumentacja została przyjęta przez Ministra Środowiska w dniu 07 sierpnia 2009 r. znak: DGiKGkdh-4791-4/6724/3422/09/MJ. Proponowane granice strefy ochronnej zbiornika zostały wniesione na rysunek studium Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Obszar ten obejmuje środkową partię gminy Działoszyn na południe od drogi krajowej Nr 42 i drogi lokalnej do Bobrownik z wyłączeniem fragmentu obszaru gminy położonej na wschód od tzw. Drogi Dankowskiej bez wsi Zalesiaki Pieńki i części gruntów wsi Zalesiaki. Teren proponowanej strefy należy uznać jako obszar zasilania głównych i użytecznych poziomów wodonośnych GZWP. M.in. z tych względów również w niniejszym studium wyklucza się każdą lokalizację obiektów i miejsc związanych z gromadzeniem i przeróbką odpadów.

Zakłada się, że utworzenie strefy ochronnej GZWP nie pociągnie za sobą dokuczliwych skutków ekonomicznych dla dotychczasowego stanu użytkowania i zagospodarowania obszaru nią objętego, będzie miało na celu uporządkowanie prowadzonej działalności gospodarczej. Lokalizacja planowanych inwestycji i istniejących obiektów nie powinna na obszarze strefy ochronnej kolidować z lokalizacją ujęć służących do zaopatrzenia ludności w wodę zdatną do picia i na potrzeby gospodarcze, a projektowane inwestycje powinny być poprzedzone postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Należy na tym obszarze dążyć do pełnego skanalizowania terenów zainwestowanych, przestrzegania zakazu wylewania na pola i nieużytki gnojowice, promować rolników ograniczających zużycie nawozów azotowych, itp. Konieczny jest tu stały monitoring wód. Realizacja zamierzonych działań ochronnych pozwolić ma osiągnąć główny cel, jakim jest zagwarantowanie trwałej możliwości korzystania z wód podziemnych i nie pogarszania jej jakości.
Formalnie strefa ochronna GZWP nie została dotychczas utworzona.

1.2.3 Ochrona zasobów glebowych

Rejony występowania gleb o najwyższych w skali gminy bonitacjach, powinny stanowić podstawę dla efektywnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, bowiem jakość gleb decyduje o jej potencjale. Preferowane są ekologiczne formy produkcji rolnej. Uszczuplanie go na inne cele niż rolnicze musi być rozważne, a przede wszystkim racjonalne.

Grunty marginalne, odłogowane i mało przydatne dla produkcji rolniczej należy przeznaczyć na tworzenie nowych powierzchni leśnych, rozwój funkcji rekreacyjnej ewentualnie na potrzeby innych bezkolizyjnych w stosunku do otoczenia funkcji. W niniejszym studium relatywnie najlepsze gleby są przewidywane do rolniczego wykorzystania, a na cele zalesień przewidziane są grunty rolne o najsłabszych bonitacyjnie klasach.

1.2.4 Koncepcja kształtowania systemu ekologicznego

System ekologiczny gminy, będący składową systemu wojewódzkiego i krajowego ma za zadanie ochronę istniejących walorów przyrodniczych oraz zapewnienie równowagi biocenotycznej.

Zawiera on następujące elementy przestrzenne:

- korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym,
- ciągi ekologiczne - powiązania o znaczeniu lokalnym, to przede wszystkim osie mniejszych w gminie dolin rzek i cieków wodnych. Włączenie tych choćby najmniejszych cieków w system ekologiczny zapewni ich ochronę hydrologiczną.
- obszary węzłowe - miejsca przecięcia się korytarzy i ciągów ekologicznych, powierzchniowe strefy o dużym bogactwie biocenotycznym wpływające na równowagę terenów przyległych. Obszary te obok korytarzy i dolin wykluczone są dla zabudowy i wskazane do objęcia ochroną. W celu uaktywnienia biologicznego ww. systemu oraz dopełnienia go strukturami przyrodniczo czynnymi proponuje się dolesienia w obrębie gleb marginalnych, zadrzewienia śródpolne, przydrożne i przywodne, szczególnie na terenach o spadkach >5°, a więc narażonych na spływy powierzchniowe.

W polityce dotyczącej ochrony i kształtowania środowiska na terenie gminy Działoszyn za szczególnie ważne uznano następujące kierunki działań realizacyjnych:

1. Ochrona istniejących walorów i zasobów przyrodniczych i wszystkich obiektów prawnie chronionych;
2. Przekształcenia przestrzenne i funkcjonalne zmierzające do poprawy warunków sanitarno-zdrowotnych;
3. Realizacja nowych zamierzeń inwestycyjnych, zmian i przekształceń obecnego układu

przestrzennego z udziałem urządzeń i instalacji technicznych w celu wyeliminowania bądź ograniczenia zagrożeń dla środowiska;

4. Respektowanie w rozwoju przestrzennym gminy koncepcji kształtowania systemu ekologicznego uwzględniając koncepcję krajowej sieci ekologicznej (EKONET - POLSKA), którego systematyczne tworzenie zapewni korzystne warunki dla zrównoważonego rozwoju gminy Działoszyn.

1.2.5 Ochrona powietrza

Podstawowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery są obiekty produkcyjne, usługowe, budownictwo mieszkaniowe, transport (komunikacja) oraz indywidualne paleniska domowe, oparte o konwencjonalne nośniki energii cieplnej. Powinno się wziąć pod uwagę potrzebę pozyskiwania mniej szkodliwych źródeł ciepła, jak np. oparcie gospodarki cieplnej gminy o gaz ziemny lub odnawialne źródła energii. Gmina powinna propagować ekologiczne źródła energii również na terenach usługowych, produkcyjnych oraz o funkcji mieszanej z dopuszczeniem usług.
Ponadto ochrona powietrza będzie przeprowadzana poprzez zastosowanie technologii eliminujących szkodliwe emisje.

1.2.6 Kształtowanie krajobrazu i terenów przyrodniczo cennych.

Na terenie gminy powstają nowe tereny zieleni oraz tereny leśne. W celu poprawy funkcjonowania środowiska oraz podniesienia walorów przyrodniczo--krajobrazowych w studium zawarto zalecenia dotyczące stosowania zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów nie pasujących do środowiska,

Problemem z punktu widzenia kształtowania krajobrazu są jego przekształcenia, spowodowane eksploatacją surowców o znaczeniu przemysłowym. Ze względu na fakt, iż znaczna część złóż, zlokalizowanych na terenie gminy Działoszyn jest obecnie eksploatowana, należy założyć, iż powierzchnie terenu przeznaczane pod powierzchniową eksploatację będą się powiększać. Systematycznie są dokumentowane nowe zasoby tych surowców, ostatnio są to głównie kruszywa.

Z racji występowania bogatych udokumentowanych złóż surowców mineralnych i zamierzonego ich wykorzystania dla celów przemysłowych, głównie przez Cementownię „Warta" S.A. w Trębaczewie, znaczące fragmenty gminy zostaną zdegradowane eksploatacją powierzchniową. Złoża wapieni są przewidziane do całkowitego ich wyeksploatowania, a zatem zmieni się diametralnie ukształtowanie powierzchni w granicach istniejących i projektowanych obszarów i terenów górniczych. W większości kierunkiem rekultywacji jest całkowite lub częściowe zasypanie wyrobisk poeksploatacyjnych i zalesienie terenu, jednak w części jest możliwość przyjęcia rekreacyjno-wodnego kierunku tej rekultywacji. Stwarza to z jednej strony zagrożenie degradacją powierzchni ziemi i gleb, ale z drugiej strony – stwarza nowe możliwości planowego ukształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu według wizji gospodarzy gminy w okresie po zakończeniu eksploatacji.

Wszelkie działania w granicach terenów górniczych winny być zintegrowane w celu:

- wykonania uprawnień określonych w koncesjach udzielonych użytkownikom złóż,
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych.

Szczególnie duża jest ingerencja w krajobraz z tytułu budowy elektrowni wiatrowych. Obecnie zostało zrealizowanych 5 turbin wiatrowych, dalsze nie są planowane.

1.3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zobowiązują wszystkich obywateli do ochrony dóbr kultury, natomiast samorząd terytorialny zobowiązują do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych.
Na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
Obszary objęte ochroną dziedzictwa kulturowego to wymienione wcześniej w uwarunkowaniach obiekty zabytkowe wpisane do rejestru i gminnej ewidencji zabytków.
W niniejszym Studium w całości utrzymano wszystkie dotychczasowe ustalenia w zakresie problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie Działoszyn, w tym wszystkie proponowane dotychczas strefy ochrony konserwatorskiej. Przedstawiono je na rysunku studium. Zasięgi stref mają charakter wstępny, bez wykonania szczegółowych studiów i wymagają uszczegółowienia na etapie opracowywania planów miejscowych poszczególnych terenów.
W studium, a także w obowiązującym dla miasta i gminy Działoszyn miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa A – pełnej (ścisłej) ochrony konserwatorskiej.
Na obszarze miasta Działoszyna wyznaczono dwie strefy ochrony konserwatorskiej "A" , obejmujące:

- teren kościoła parafialnego p.w. Marii Magdaleny i dzwonnicy przykościelnej w mieście Działoszyn,
- teren pałacu Męcińskich wraz z założeniem parkowym w mieście Działoszyn.

Strefy te utworzono dla ochrony układu urbanistycznego oraz ochrony warstw archeologicznych. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i eksponowania walorów zabytkowych elementów układu. W strefach ograniczone są wszelkie naruszenia stanu istniejącego (w zakresie funkcji, parcelacji, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy oraz towarzyszących jej elementów środowiska przyrodniczego).

Strefa B – ochrony konserwatorskiej wybranych elementów środowiska kulturowego.
Obejmuje układy przestrzenne miejscowości o zachowanym historycznym rozplanowaniu, historycznej zabudowie i wartościowych walorach naturalnych. Miasto Działoszyn stanowi nadto część składową proponowanej ogólnopolskiej sieci unikatowych miast historycznych, wymagających kontynuowania procesu rewitalizacji.
Na terenach objętych strefą obowiązuje:

- zachowanie i konserwacja zabudowy zabytkowej i posiadającej walory kulturowe,
- zachowanie historycznego układu rozplanowania – układ ulic, dróg, placów,
- zachowanie historycznych podziałów własnościowych,
- zachowanie komponowanych układów terenowych i zaprojektowanej zieleni,
- dostosowanie nowej zabudowy w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej do lokalnej tradycji budowlanej lub lokalnie zakaz nowej zabudowy,
- usunięcie dysharmonizujących nawarstwień,
- ograniczona winna być możliwość przekształceń formy zabudowy istniejącej, a lokalizacja skala i forma nowej zabudowy winna uzupełniać zabudowę dotychczasową i do niej nawiązywać cechami i parametrami,
- działania zgodnie z przepisami odrębnymi dla strefy ochrony archeologicznej

Strefa E – ochrony ekspozycji, która obejmuje teren umożliwiający ekspozycję przestrzenną wokół założenia pałacowo – parkowego Męcińskich z początku XVII w., teren

umożliwiający ekspozycję elektrowni wodnej od strony terenów zainwestowanych kubaturowo oraz teren umożliwiający ekspozycję przestrzenną wokół kościoła parafialnego p.w. Marii Magdaleny w Działoszynie.

Na terenach objętych strefą obowiązują:

- podporządkowanie się nowej zabudowy w zakresie gabarytów do ograniczeń wynikających z gabarytów zabudowy istniejącej,
- ograniczenia w lokalizacji reklam (zakaz lub określenia dopuszczalnych form i nieprzekraczalnych gabarytów),
- ograniczenia dla podziałów własnościowych, nasadzeń zieleni wysokiej, zmian ukształtowania terenu.

Strefa ochrony archeologicznej, która obejmuje rejony osadnictwa pradziejowego historycznego.

Na terenach objętych strefą obowiązuje prowadzenie prac archeologicznych o charakterze nadzoru nad wszelkimi działaniami inwestycyjnymi wymagającymi naruszenia struktury gruntu.

W studium wskazuje się nadto na potrzebę ochrony istniejących układów przestrzennych wsi Bobrowniki, Lisowice, Raciszyn i Szczyty wpisanych lub przewidzianych do wpisu w gminnej ewidencji zabytków.

Dla właściwego ustalenia działań z zakresu niezbędnej i pożądanej ochrony dóbr kultury celowym byłoby opracowanie studium ochrony i kształtowania krajobrazu dla obszaru całej gminy. Trwa aktualnie sporządzanie audytu krajobrazowego dla województwa łódzkiego i dla gminy Działoszyn prawdopodobne są rekomendacje do działań w tym zakresie. Dlatego też opracowanie, o którym wyżej mowa winno być podjęte po opracowaniu audytu krajobrazowego województwa.

Do tego czasu ustala się w niniejszym dokumencie zasady zapewniające ochronę i opiekę nad zabytkami występującymi terenie gminy Działoszyn:

- nowa zabudowa winna być dostosowana do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie rozplanowania, skali i bryły zabudowy przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej oraz nawiązywać formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej. Nie może ona dominować nad zabudową historyczną, wszelka działalność inwestycyjna winna uwzględniać istniejące już związki przestrzenne i planistyczne,
- na terenie cmentarzy, w szczególności w Działoszynie należy prowadzić wszelkie działania zmierzające do zachowania, porządkowania i rewaloryzacji nagrobków. Dla terenów przylegających do granic cmentarza należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającą właściwą jego ekspozycję,
- w każdym sporządzanym miejscowym planie zagospodarowania obejmującym obszary i obiekty zabytkowe stanowiące gminną ewidencję zabytków należy formułować konkretne działania mające na celu zachowanie ich trwałości i ochronę,
- dla zachowania tradycyjnego charakteru zabudowy wzdłuż ulic, gdzie wykształciły się pierzeje w liniach rozgraniczających należy realizować wyłącznie zwartą zabudowę pierzejową w granicach działek przylegających do ulic.

Wartym także podkreślenia jest to, iż Pałac Męcińskich jest wpisany na listę obiektów reprezentatywnych województwa łódzkiego w „Wojewódzkim programie opieki nad zabytkami województwa łódzkiego na lata 2016-2019”, gdzie określono także potrzeby rewitalizacyjne Działoszyna jako cennego miasta historycznego.

Z uwagi na brak dla województwa łódzkiego audytu krajobrazowego – dla obszaru miasta i gminy Działoszyn nie ma obecnie możliwości uwzględnienia rekomendacji płynących z tego dokumentu.

2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

2.1 Infrastruktura techniczna

2.1.1. Gospodarka wodno – ściekowa

Problemem, związanym z siecią wodociągową na terenie miasta Działoszyn jest zbyt mała średnica rurociągów, co powoduje ograniczenia rozbudowy sieci wodociągowej (zbyt mała przepustowość). W związku z koniecznością uzbrojenia terenów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz na nowych obszarach zabudowy, wyznaczonych w studium konieczna jest rozbudowa sieci wodociągowej, w szczególności w północnej części Działoszyna. Planowana rozbudowa ma polegać na zamknięciu nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, zlokalizowanych w północnej części Działoszyna pierścieniem o średnicy Ø 200 mm. Z uwagi na pofałdowane ukształtowanie terenu oraz biorąc pod uwagę analizę rozkładu ciśnień konieczne jest wybudowanie 4 pompowni strefowych, których zadaniem będzie utrzymanie stałego i wymaganego ciśnienia w rurociągach.

Gmina Działoszyn jest stosunkowo dobrze wyposażona w gminną sieć kanalizacji sanitarnej. Wybudowano w ostatnich latach znaczące długości sieci. W kanalizację sanitarną są wyposażone: miasto Działoszyn, Trębaczew, Zalesiaki, Raciszyn, Kolonia Lisowice. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 65 km. Ze względu na fakt, iż sieć kanalizacyjna sanitarna nie jest rozprowadzona na terenie całej gminy, ścieki z miejscowości oddalonych od Działoszyna dowożone są do oczyszczalni wozami asenizacyjnymi. Należy jednak chronić wody przez: maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i do wód powierzchniowych, objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, a do czasu jej wybudowania – do szczelnych szamb tylko jako rozwiązanie tymczasowe.

Kanalizacja deszczowa w Działoszynie powinna być realizowana dla całego obszaru miasta. Na większości terenów wody opadowe powinno się retencjonować dla zachowania warunków dla utrzymania dużej ilości zieleni. Dla zabezpieczenia czystości wód Warty wody opadowe przed wprowadzeniem do rzeki winny być oczyszczane na odpowiednich urządzeniach typu separatory, osadniki. W/w zasady winny zostać uwzględnione przy opracowaniu koncepcji technicznej odprowadzania wód opadowych z terenu miasta.

Planuje się objęcie tym systemem całego miasta oraz innych miejscowości. Przewiduje się budowę kanalizacji deszczowej także w Szczytach. Obecnie wody opadowe z terenu gminy odprowadzane są powierzchniowo poprzez system istniejących rowów i cieków do rzeki Warty.

Dla nowych terenów przewidzianych pod zabudowę w północnej części Działoszyna zakłada się odprowadzanie wód deszczowych dwoma ciągami do rzeki Warty. Wody deszczowe z każdego ciągu kanalizacji deszczowej, przed wprowadzeniem do rzeki Warty, planuje się oczyścić pod kątem usunięcia zawiesin mineralnych i substancji ropopochodnych w oczyszczalniach wód deszczowych.

2.1.2 Gazownictwo

Szansą gazyfikacji terenu gminy Działoszyn jest rozbudowa sieci gazowych wysokiego i średniego ciśnienia oraz budowa stacji redukcyjno – pomiarowych zgodnie

z zapotrzebowaniem, jakie na tym terenie wystąpi. Jako jeden z możliwych wariantów gazyfikacji gminy planowano do niedawna budowę gazociągu wysokiego ciśnienia od strony Wielunia wraz ze stacją redukcyjno – pomiarową I stopnia. Gazociąg ten jest także przedstawiony w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.

Kontynuacją tego systemu jest budowa sieci rozdzielczej średniego ciśnienia. Lokalizację gazociągów ustala inwestor lub operator sieci gazowej. Przedsiębiorstwo gazowe po przeprowadzeniu analizy opłacalności opartej o rachunek ekonomiczny przygotuje plany gazyfikacji gminy. Inwestycja prowadzona jest etapami. Szerokości stref ochronnych i kontrolowanych gazociągów należy ustalać zgodnie z obowiązującymi przepisami. Strefy ochronne i kontrolowane sieci gazowej stanowią obszar, w którym przedsiębiorstwo gazowe jest upoważnione do zapobiegania działalności mogącej mieć negatywny wpływ na jej trwałość i prawidłową eksploatację. Dlatego też lokalizacja obiektów wzdłuż strefy ochronnej oraz sposób jej zagospodarowania podlega ograniczeniom określonym w przepisach odrębnych.

Dopuszcza się lokalizację sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia w liniach rozgraniczających dróg.

2.1.3 Gospodarka cieplna

Na obszarze gminy w budynkach użyteczności publicznej oraz w gospodarstwach indywidualnych funkcjonują kotłownie opalane paliwem stałym (węgiel, koks).

Uzupełnieniem energetyki grzewczej są rozwiązania indywidualne na propan-butan. Gmina sukcesywnie realizuje redukcję przestarzałych kotłowni zastępując je nowymi na paliwo proekologiczne olejem opałowym (ok. 10% - osoby fizyczne). Również niektóre obiekty użyteczności publicznej jak np. szkoła i przedszkole w Trębaczewie posiadają kotłownie olejowe. Budynki Spółdzielni Mieszkaniowej „Nad Wartą" również posiadają kotłownię olejową. Szkoła Podstawowa w Raciszynie ogrzewana jest przez kotłownię, gdzie paliwem jest „ekobrykiet".

2.1.4 Zagospodarowanie odpadów

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska odpadów. Rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów jest wprawdzie formalnie zakończona, jednak teren nadal jest monitorowany pod kątem wpływów na środowisko, a nadto nadal teren nie jest zagospodarowany funkcjami rekreacyjnymi, jak to wcześniej przyjęto.

W najbliższym okresie będzie kontynuowany dotychczasowy system odbierania odpadów komunalnych przez wyspecjalizowaną firmę (obecnie jest to firma Remondis) i wywożone poza obszar gminy. Systematycznie jest wdrażany obowiązek segregacji odpadów komunalnych u źródeł. W Działoszynie przy ul. Cmentarnej funkcjonuje punkt zbiórki odpadów komunalnych wielkogabarytowych.

2.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejący system zasilania miasta i gminy Działoszyn zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju i standardowych przerw w dostarczaniu energii elektrycznej.
Oceniając stan elektroenergetyki należy stwierdzić, że miasto i gmina dysponują:

- stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią 15 kV,
- możliwościami pewnego zasilania odbiorców napięciem 15 kV ze stacji Działoszyn i źródeł zewnętrznych.

Celem działań w dziedzinie elektroenergetyki winno być zapewnienie zgodnego z potrzebami bezawaryjnego zaopatrzenia w energię elektryczną.
Działania te powinny koncentrować się na:

- modernizacji istniejącej sieci głównie niskiego napięcia,

- inwestycjach na obszarach intensywnie rozwijającej się działalności gospodarczej.

Ustala się następujące wytyczne dotyczące użytkowania terenu w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych oraz stacji (dla linii 400 kV – 80 m, dla linii 110 kV – 36 m, dla stacji elektroenergetycznych strefa w odległości 150 m):

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej typu szkoła, szpital, internat, żłobek, przedszkole i podobne oraz innych obiektów w rodzaju ogród botaniczny, plac targowy, ogrody działkowe, cmentarz, itp. Dopuszczenia lokalizacji obiektów budowlanych w granicach w/w pasów technologicznych regulują przepisy odrębne.
- pod linią i w odległości 7,0 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron) nie należy sadzić roślinności wysokiej oraz tworzyć hałd i nasypów. Dopuszczenia w tym zakresie określają przepisy odrębne,
- teren w pasie technologicznym linii nie powinien być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ,
- dopuszcza się budowę elektroenergetycznej linii wielotorowej, wielonapięciowej po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej. Obecnie istniejąca linia o napięciu 400 kV zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowej linii. Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii oraz linii, która w przyszłości zostanie ewentualnie wybudowana na jej miejscu. Realizacja tych inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów oraz podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach.
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie są dopuszczalne na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Nie dopuszcza się lokalizacji nowych turbin wiatrowych (za wyjątkiem turbin wiatrowych spełniających warunki mikroinstalacji w rozumieniu przepisów odrębnych), a inne urządzenia w zakresie odnawialnych źródeł energii wskazano na rysunku studium.

2.1.6 Telekomunikacja i łączność publiczna

Rozwój systemu obejmować będzie:

- oparcie na węzłach łączności komórkowej,
- dogęszczania sieci od węzłów do abonentów,
- objęcie gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- dogęszczania lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej.
- adaptacji istniejących linii telekomunikacyjnej przewodowej podziemnej międzymiastowej i rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie,
- lokalizację sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej.

W związku z powyższym, w niniejszym studium nie ustanawia się zakazów uniemożliwiających realizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej. Mogą być one dopuszczone na każdym terenie z ograniczeniami w zakresie wysokości wynikającymi z zasad ochrony konserwatorskiej na terenach wyznaczonych stref i obszarów.

2.2 Układ drogowy

Koncepcja układu komunikacyjnego, jako integralna część koncepcji zagospodarowania przestrzennego gminy, wynika przede wszystkim z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, z analizy dotychczasowych ustaleń planistycznych oraz przyjętych w obecnym opracowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Działoszyn. Główne cele rozwoju układu i obsługi komunikacyjnej są następujące:

- usprawnienie przejazdu ruchu tranzytowego na drodze krajowej nr 42, przy jednoczesnym ograniczeniu jej negatywnego oddziaływania (szczególnie na zabudowę mieszkaniową),
- wykorzystanie położenia gminy na trasie w/w drogi krajowej nr 42 dla rozwoju usług, drobnej przedsiębiorczości, stwarzaniu oferty zabudowy mieszkaniowej i o innych funkcjach,
- zwiększenie przepustowości i poprawa parametrów technicznych pozostałych dróg, uwzględniając szczególnie dynamiczny w ostatnim okresie wskaźnik motoryzacji,
- dogodna obsługa komunikacją zbiorową,
- rozwój zaplecza technicznego motoryzacji,
- stworzenie układu ścieżek rowerowych.

Głównym elementem układu drogowego jest droga krajowa nr 42 (klasa G) relacji Nowa Brzeźnica–Kruplin–Działoszyn–Raciszyn–Parzymiechy. Prowadzi ona przede wszystkim ruch tranzytowy i zapewnia powiązanie gminy z sąsiednimi terenami oraz dojazd do poszczególnych obszarów gminy. Nowo wyznaczone tereny zabudowy przy drodze krajowej nr 42 winny być obsługiwane poprzez drogi niższych klas technicznych niż droga krajowa. Powyższe zalecenie winno być uwzględnione na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na relacji północ - południe, podstawowym elementem układu są drogi klasy G, Z i wyjątkowo klasy L, na który składają się m.in. następujące drogi: droga wojewódzka nr 491 relacji Działoszyn-Częstochowa (klasa G), droga wojewódzka nr 486 relacji Wieluń-Działoszyn (klasa G), drogi powiatowe o numerach 3501E i 3502E. Drogi te zapewniają powiązanie z sąsiednimi gminami oraz obsługują tereny gminy. Nie przewiduje się istotnych zmian ich przebiegu.

Układ dróg powiatowych uzupełnia sieć dróg gminnych. Obsługują one bezpośrednio przyległe tereny i zapewniają dojazd do poszczególnych obszarów gminy. Przebieg dróg gminnych został zachowany.

Układem, który bezpośrednio obsługuje tereny gminy w skali poszczególnych obiektów, pojedynczych pól jest układ dróg gminnych (klasy L, D i wyjątkowo klasy Z) oraz drogi wewnętrzne.

Miejsca parkingowe, w tym uwzględniające miejsca dla pojazdów wyposażonych w kartę parkingową, winny być zapewnione na terenach wyznaczonych pod poszczególne usługi.

Na obszarach zabudowanych należy zadbać o odpowiednią segregację ruchu pieszego i samochodowego poprzez budowę chodników, wysepek na przejściach dla pieszych na rozleglejszych skrzyżowaniach itp. W ramach modernizacji istniejącego układu oraz budowy nowych odcinków dróg należy przewidzieć możliwość budowy na wyznaczonych trasach ścieżek rowerowych jako wydzielonych, bądź zintegrowanych z chodnikami lub jezdniami.

Charakterystyka projektowanego układu drogowego:

- droga klasy G - droga krajowa nr 42 relacji Nowa Brzeźnica-Kruplin-Działoszyn-Raciszyn-Parzymiechy. Droga o znaczeniu międzyregionalnym. Zalecana szerokość

w liniach rozgraniczających 25 m. Wzdłuż drogi krajowej dla obszarów podlegających przekształceniom w zagospodarowaniu przestrzennym, należy zaprojektować wewnętrzny układ komunikacyjny wykorzystując istniejące skrzyżowania i spełniający wymagania przepisów odrębnych. W pasie drogowym drogi nie należy lokalizować ciągów infrastruktury technicznej; te bowiem powinny mieć przebiegi w granicach własnych linii rozgraniczających. Nie należy zawężać pasa drogowego w liniach rozgraniczających, nie dokonywać podziałów w sytuacjach, gdy po podziale tereny nie mają dostępności do dróg publicznych poprzez system istniejącej komunikacji lokalnej. Zarządca drogi, zgodnie z przepisami odrębnymi, ma wpływ na wszystkie zamierzenia wprowadzania zmian zagospodarowania terenu przyległego do drogi.

- drogi klasy G - droga wojewódzka nr 491 relacji Działoszyn-Częstochowa oraz droga wojewódzka nr 486 relacji Wieluń-Działoszyn. Są to drogi o znaczeniu regionalnym. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających - 25 m. Zalecenia dotyczące ograniczeń w zakresie zmian w zagospodarowaniu terenów przyległych do drogi są tożsame jak dla drogi krajowej Nr 42, bowiem obydwie drogi mają klasę drogi głównej.

- W niniejszej edycji studium zrezygnowano, po konsultacji w zarządcą dróg wojewódzkich i uwzględniając wnioski mieszkańców wsi Szczyty, z dalszego przedstawiania w dokumentach planistycznych przebiegu projektowanej obwodnicy drogowej wsi Szczyty, miasta Działoszyn i wsi Trębaczew poprowadzonej po północnej stronie tych miejscowości. Przebieg obwodnicy został wytrasowany w dotychczasowych edycjach studium i miał zapewniać bezkolizyjny przejazd z kierunku Wielunia na Pajęczno i Radomsko. Trasy tej nie ma w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego i nie jest znana realność tego przedsięwzięcia., szczególnie w sytuacji dostrzegania wielu mankamentów tego przebiegu. Dlatego też odstąpiono od dalszego jej uwzględniania w studium.

- drogi klasy Z:

Do tej grupy należy większość dróg powiatowych. Przewidywana jest modernizacja istniejących dróg, poprawa parametrów technicznych, poprawa jakości nawierzchni. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających - 20 m. Dla dróg zbiorczych, w szczególności przebiegających poza obszarami istniejącej zwartej zabudowy, należy przy zagospodarowaniu terenów przyległych mieć na uwadze ograniczenia w zakresie dostępności i obsługi wynikające z przepisów odrębnych.

- drogi lokalne (L) i dojazdowe (D).

Drogi należące do tej grupy to drogi gminne. Przyjęto kryterium, że zasadniczo drogi gminne posiadać będą klasę L. Zalecana szerokość w liniach rozgraniczających dla dróg lokalnych (L) – 12 m - 15 m, dla dróg dojazdowych (D) – 10 m - 15 m. W sytuacjach uzasadnionych dopuszcza się sparametryzowanie drogi powiatowej jako drogi klasy L. Drogi tych klas zapewniają bezpośrednią obsługę terenów przyległych, a więc stanowią o poprawnych korzystnych warunkach dla rozwoju różnych funkcji poszczególnych terenów.

Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej (m.in. w związku z obsługą nowych terenów zabudowy), możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych klasy L i D, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

W granicach gminy Działoszyn nie wyznacza się lokalizacji parkingów wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną umożliwiająca parkowanie pojazdów ciężarowych z ładunkami materiałów niebezpiecznych.

2.3 Układ kolejowy

Przez wschodnią część gminy w układzie N-S przebiega magistrala kolejowa tzw. „węglowa" relacji Śląsk - Porty, która na obszarze gminy posiada stację osobowo-towarową w miejscowości Trębaczew oraz system bocznicowy do Cementowni „Warta" S.A. Planowana jest przebudowa całej linii CE65 Chorzów Batory-Tarnowskie Góry-Inowrocław-Bydgoszcz-Tczew do parametrów prędkości dla pociągów pasażerskich 160 km/h oraz pociągów towarowych 120 km/h.

Linie kolejowe mogą być źródłem drgań niekorzystnie wpływających na ludzi przebywających w budynkach. Zasięg obszaru eksploatacyjnych oddziaływań dynamicznych linii kolejowych na otaczającą zabudowę w średnich warunkach gruntowych, w terenie płaskim, może sięgać ok.60 m od osi skrajnego toru, po obu stronach linii. Dlatego też w niniejszym studium nie wyznaczono nowych terenów o funkcjach mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych w sąsiedztwie linii kolejowej.

2.4. Ścieżki rowerowe

Proponuje się lokalizację ścieżek rowerowych, w miarę możliwości terenowych, wzdłuż dróg i duktów leśnych, w powiązaniu terenów mieszkaniowych z obszarami rekreacji i wypoczynku.

3. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W gminie Działoszyn przewiduje się realizację zadań przyjętych w strategii rozwoju na lata 2016-2023:

- dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej miasta i gminy Działoszyn, w tym m.in. uzbrojenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej w podstawowe sieci infrastruktury komunalnej,
- wdrożenie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów, które nie zostały przewidziane do wyposażenia w zbiorową kanalizację ścieków,
- budowa parkingu przy ul. Cmentarnej w Działoszynie,
- modernizacja dróg gminnych w Trębaczewie i w Szczytach,
- budowa nowej drogi w Kolonii Lisowice oraz drogi łączącej Kolonię Lisowice i Lisowice,
- budowa drogi Młynki-Gligi, drogi Bobrowniki –Węże,
- modernizacja drogi gminnej w miejscowości Sęsów oraz Posmykowizna,
- termo-modernizacja budynków oświatowych w całej gminie i MDK w Działoszynie,
- kontynuacja realizacji zadania budowy centrum obsługi turystycznej z krytą pływalnią,
- budowa ścieżek edukacji ekologicznej na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego,
- budowa boiska sportowego z infrastrukturą w Trębaczewie,
- budowa ścieżek rowerowych na terenie miasta i gminy,
- kontynuacja realizacji programu zagospodarowania turystycznego rzeki Warty poprzez sukcesywne zagospodarowanie tras pieszych i wskazanych miejsc biwakowania nad rzeką bez inwestycji kubaturowych,
- urządzenie trasy turystycznej: zjawisk krasowych- stanowisk geologicznych-eksploatacji wapienia i wypału tradycyjnymi metodami w wapiennikach Działoszyn-Węże,

4. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Na terenie gminy jako zadanie wpisane do programu zadań ponadlokalnych zgodnie z planem zagospodarowania województwa przyjętym Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr 367, poz. 3485 z dnia 17 grudnia 2010 r. należy zaliczyć:

- dostosowanie linii kolejowej CE65 (magistrala węglowa) do prędkości zakładanej programem TEN-T – *Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 r. przyjęty uchwałą Nr 277/2008 RM w dn. 19.XII.2008,*
- modernizacja stacji elektroenergetycznej 400/110 kV Trębaczew – zadanie rekomendowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Wieluń-Pajęczno – zadanie rekomendowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do programów operatorów sieci gazowych – w ocenie gminy zbędne,
- rewitalizacja historycznego układu przestrzennego miasta Działoszyn – zadanie rekomendowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami i w nim uwzględnione jako składowa część proponowanej ogólnopolskiej sieci unikatowych miast historycznych,
- realizacja programu rozwoju turystyki w województwie łódzkim poprzez zagospodarowanie strefy rehabilitacji w Załęczańskim Łuku Warty wraz z wyznaczeniem projektowanego regionalnego turystycznego Szlaku Zamków (samochodowy) – zadanie rekomendowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego do programów rozwoju województwa,
- w ramach powiązań infrastrukturalnych – zachowanie i przebudowa istniejącej drogi krajowej Nr 42,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 491 na odcinku Raciszyn- granica województwa (zadanie zrealizowane),
- rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 486 na odcinku Wieluń-Działoszyn (inwestycja zapisana w załączniku nr 3 do uchwały Nr XXV/317/16 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2016 r. „Przedsięwzięcia Województwa Łódzkiego będące wieloletnimi programami, projektami lub zadaniami finansowanymi z budżetu Województwa Łódzkiego na lata 2016-2032",
- modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z modernizacją gospodarki osadowej w zasięgu priorytetowych aglomeracji o wielkości >=10 000 RLM,

Na terenach objętych zmianą studium jako zadanie wpisane do programu zadań ponadlokalnych zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+ oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi przyjętym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. zaliczyć należy:

- dostosowanie systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych - inwestycja wskazana w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+, wynikająca z ustaleń następujących dokumentów: „Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i środowisko 2014-2020", „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych",
- modernizację konstrukcji istniejących budynków i budowę nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczenie terenu wokół budynków. Wdrożenie i realizacja programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q1%,

- budowę i usprawnienie lokalnych systemów ostrzegania przed powodziami. Wprowadzenie Elektronicznego Systemu Ostrzegania Powodziowego- inwestycja wskazana w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+, wynikająca z ustaleń Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- odnowienie oznakowania szlaków turystycznych w Parkach Krajobrazowych Województwa Łódzkiego wraz z uzupełnieniem systemu informacji turystyczno-przyrodniczej – inwestycja wskazana w Planie zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+ wynikająca z ustaleń Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Łódzkiego.

Na terenach objętych niniejszą zmianą studium, wskazanych w Uchwale Nr XLIX/322/21 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Działoszyn, jako zadanie wpisane do programu zadań ponadlokalnych zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi przyjętym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. zaliczyć należy:

- ***dostosowanie systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Działoszyn,***
- ***odnowienie oznakowania szlaków turystycznych w Parkach Krajobrazowych Województwa Łódzkiego wraz z uzupełnieniem systemu informacji turystyczno-przyrodniczej.***

W obowiązującym studium(…) Miasta i Gminy Działoszyn wskazano lokalizację projektowanego zbiornika retencyjnego ,,Bobrowniki", który był wymieniony w Programie Małej Retencji Województwa Łódzkiego. Planowana powierzchnia zbiornika - 2,5 ha, pojemność - 4,5 tys. m^3, średnia głębokość - 1,8 m. Inwestycja ta nie została jednak zgłoszona do Programu Gospodarowania Wodami Dorzecza Odry.

Z uwagi na położenie w granicach obszaru Natura 2000 „Załęczański Łuk Warty" ew. budowa zbiornika winna być poprzedzona wnikliwymi analizami wpływu inwestycji na stan i zachowanie siedlisk, dla ochrony których został utworzony obszar Natura 2000.

5. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej

W gminie Działoszyn znajduje się jeden obiekt handlowy o powierzchni przekraczającej powierzchnię 2000 m^2. Jest to obiekt istniejący (przy ul. Piłsudskiego) położony w granicach obszaru, dla którego już obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Planowana jest realizacja kolejnego obiektu przy drodze krajowej Nr 42, dla którego – w przypadku decyzji o budowie – koniecznym będzie sporządzenie zmiany planu miejscowego uwzględniającego problemy obsługi komunikacyjnej.

Dodatkowo, w niniejszej edycji zmiany studium, w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1, na terenach zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów, wskazano lokalizację kolejnego obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.

Ze względu na istniejący charakter rozłogów gospodarstw rolnych nie przewiduje się obszarów obowiązkowo wyznaczonych do przeprowadzenia scalenia, a z uwagi na gabaryty

działek nie zachodzi potrzeba wyznaczania terenów do przeprowadzenia scaleń i podziałów, o których mowa w ustawie o gospodarce nieruchomościami.

Obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, czyli obszar przestrzeni publicznej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to tereny rynku miejskiego w Działoszynie, teren zieleni parkowej z pomnikiem – miejscem pamięci narodowej oraz Parku Strażaka wraz z przystanią kajakową i promenadą wzdłuż rzeki Warty. Dla tego obszaru sporządzono już (obowiązuje) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Ten obszar wskazuje się jako mogący pełnić funkcje organizacji imprez masowych w rozumieniu przepisów odrębnych.

6. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Obecnie sporządzane są plany miejscowe dla:

- terenu wsi Bobrowniki i Kapituła (w części zmiana planu dotychczas obowiązującego i w części dla nowowyznaczonych terenów),
- terenu wsi Kiedosy-Szczepany (w części zmiana planu dotychczas obowiązującego),
- fragmentów terenu dla potrzeb Cementowni „Warta" SA (zmiana planu dotychczas obowiązującego),
- obszaru zabudowy mieszkaniowo-usługowej i mieszkaniowej w północno-zachodniej części miasta Działoszyn i częściowo na gruntach obrębu wiejskiego Działoszyn (nowy plan).

W następnej kolejności, zgodnie z wnioskami „Oceny aktualności studium i planów miejscowych" przyjętej w 2016 r. koniecznym jest opracowywanie nowych planów miejscowych dla:
- wsi Szczyty,
- wsi Raciszyn.

i częściowych zmian planu miejscowego miasta Działoszyn. Dalsze plany będą sporządzane sukcesywnie w zależności od potrzeb i możliwości finansowych gminy związanych z wykupem gruntów pod drogi publiczne i uzbrajaniem nowych terenów inwestycyjnych.

Gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarach przeznaczonych do zabudowy lub na których przewiduje się zmianę dotychczasowego zagospodarowania (w tym na terenach przeznaczonych do wylesienia). Fragmenty wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne przedstawiono na rysunku studium (na planszy „Kierunki polityki przestrzennej").
Są to tereny Cementowni „Warta" SA zalesione jako kierunek rekultywacji i obecnie wymagające wylesienia z uwagi na potrzeby związane z dokumentowaniem nowych obszarów złóż oraz koniecznością pozyskiwania z tych obszarów mas ziemnych do niwelacji terenów zakończonych wyrobisk. Obszary te stanowi również niewielki skrawek w Trębaczewie niezbędny pod budowę drogi gminnej i przyległego doń terenu na potrzeby mieszkaniowe.

Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności górniczej przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego lub jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Decydują o tym władze gminy m.in. na podstawie opracowania ekofizjograficznego sporządzanego na potrzeby studium lub na podstawie projektu zagospodarowania złoża. Granice ustanowionych terenów górniczych pokazano na rysunku studium. Miejscowy plan

zagospodarowania przestrzennego sporządzono już (obowiązuje) dla terenów górniczych: Niwiska Górne-Grądy II, Działoszyn VII, Raciszyn IV, Raciszyn VI, Zalesiaki, Pajęczno.

7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, duże obszary leśne, polne czy też doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w odpowiedni sposób. Dbałość o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego, gdyż w interesie gminy jest zapewnienie jak najatrakcyjniejszych warunków dla turystów i osób przyjezdnych. Lecz jego dobro leży także w interesie mieszkańców gminy, zapewniając im wysoką jakość życia w odniesieniu do warunków przestrzennych.
Uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów w kierunku rolnym lub leśnym, poprzez wyznaczenie linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne (tzw. granica polno-leśna).

7.1. Tereny rolne

Tereny rolne na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone zostały:

- kolorem żółtym – tereny rolne o wyższych klasach bonitacyjnych (w gminie Działoszyn należą do nich prawie wyłącznie grunty IV klas bonitacyjnych, bowiem klasy III jest tylko 0,7 %),
- kolorem bladożółtym – tereny o niższych klasach bonitacyjnych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na :

- ochronie kompleksów o wyższych klasach bonitacyjnych najbardziej przydatnych dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- wykorzystaniu terenów o niższych klasach bonitacyjnych stosownie do ich predyspozycji.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolniczych:

- ochronie podlegają: rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe wartości terenu,
- wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej, ze znacznym udziałem gospodarki polowej i ograniczaniu przeznaczania na cele nierolnicze,
- poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produkcyjności,
- utrzymanie istniejącej, rozproszonej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz usługowej; ochrona zabudowy o wartościach kulturowych,
- dopuszcza się jedynie wprowadzenie nowej zabudowy zagrodowej na gruntach rolnych (bez zmiany klasyfikacji), zgodnie z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w dopuszczonych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przypadkach, gdy zabudowa zagrodowa jest realizowana dla potrzeb gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie. Przypadków, gdy zostały już wydane takie decyzje, ale ich jeszcze nie zrealizowano, nie przedstawiono na rysunku studium ,
- ograniczaniu nowej nierolniczej zabudowy mieszkaniowej,
- ograniczaniu parcelacji na małe działki (w zamyśle budowlane), dopuszcza się adaptację istniejącej, rozproszonej zabudowy zagrodowej, tj. rozbudowę i wymianę budynków w ramach istniejącego siedliska,
- w przypadkach szczególnych, dopuszcza się zabudowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki polowej,

- osłanianie istniejącej zabudowy, uciążliwej dla środowiska i dysharmonijnej w krajobrazie, pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- zapewnienie właściwych standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną, z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz uzupełniania braków w tym zakresie,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- zakazuje się wykonywanie nasadzeń zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych,
- w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach upraw rolnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich rolniczego wykorzystania (z uwzględnieniem przepisów zezwalających na wydobycie).

7.2 Tereny rolne zadrzewione (wyznaczone w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6)

W ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6, w celu ochrony istniejących zadrzewień śródpolnych, wyznaczone zostały tereny rolne zadrzewione. Zadrzewienia śródpolne są ważnym elementem przyrody, przeciwdziałającym suszy i zatrzymującym w całości lub w części wody opadowe oraz spowalniające lub ograniczające odpływ wód opadowych. Zachowanie istniejących zadrzewień wpłynie także na zachowanie bioróżnorodności obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6.

7.3 Tereny trwałych użytków zielonych

Tereny trwałych użytków zielonych, obejmujące także doliny rzeczne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone kolorem jasnozielonym, pełnią funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na:

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych,
- udostępnianiu tych obszarów dla turystyki i wypoczynku, w stopniu umożliwiającym zachowanie wartości przyrodniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów trwałych użytków zielonych:

- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, użytków ekologicznych, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,
- utrzymanie istniejących kompleksów zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością ich powiększenia jako terenów do zalesienia w oparciu o obowiązujące przepisy w zakresie regulowania granicy polno-leśnej,
- zakaz wypalania użytków zielonych,
- stosowanie biologicznej obudowy cieków, zabezpieczenie koryt przed erozją przez roślinność,
- tereny te są zapleczem gospodarki hodowlanej (łąki i pastwiska),

- tereny te mogą być wykorzystywane dla funkcji rekreacyjnej czasowej, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy, powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny, powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
  - dopuszcza się urządzanie punktów widokowych i miejsc odpoczynku,
- dopuszcza się niezbędne urządzenia z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- zapewnienie możliwości dojazdu do kompleksów terenów i do urządzeń melioracyjnych,
- zachowuje się istniejące budownictwo zagrodowe wraz z modernizacją, a ogranicza się lokalizację nowych siedlisk,
- w obiektach istniejących – uzupełnianie wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej (z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz ogrzewania, z zaleceniem przechodzenia na nieuciążliwe dla środowiska media grzewcze),
- rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej, warunkuje się spełnieniem wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu, zróżnicowanych w zależności od położenia i cech poszczególnych fragmentów terenu,
- urządzanie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów.

7.4 Tereny lasów

Tereny leśne, na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone kolorem zielonym, bez względu na formę własności, pełnią funkcje ochronne i turystyczno-wypoczynkowe.

Polityka przestrzenna na tych terenach polega na:

- ochronie ich wartości przyrodniczych i krajobrazowych ,
- udostępnianiu ich dla turystyki i wypoczynku, w granicach umożliwiających zachowanie wartości przyrodniczych, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych.

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych:

- ochrona zasobów istniejących, w tym występujących w ich obrębie użytków ekologicznych,
- prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ostoi gniazdowania i bytowania ptactwa (łącznie z zachowaniem drzew dziuplastych),
- na terenach leśnych dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych i niewielkich zbiorników wodnych, cieków melioracyjnych, lokalizację obiektów i budynków oraz urządzeń związanych z gospodarką leśną,
- realizacja obiektów kubaturowych, zgodnie z przepisami o lasach oraz o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- wstrzymanie lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleb lub też uciążliwych dla otoczenia,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, przy zachowaniu następujących zasad:
  - ruch turystyczny pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych trasach, z określeniem rejonów swobodnej penetracji terenu,
  - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras śródleśnych,
  - dopuszcza się urządzanie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
  - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji

i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu,

- urządzanie tras rowerowych wg proponowanych przebiegów,
- w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, liniowych elementów infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek),
- utrzymanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych wraz z możliwością powiększenia w oparciu o obowiązujące przepisy.

Cele gospodarki leśnej realizowane będą zgodnie z ustawą o lasach, przy nadaniu nadrzędnej rangi środowiskowo-twórczym funkcjom lasu.

7.5 Tereny przeznaczone do zalesienia

Tereny przeznaczone do zalesienia na rysunku studium (na planszy „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”) oznaczone zostały kolorem zielonym o innym odcieniu niż lasy istniejące.

Tereny przeznaczone do zalesienia z reguły okalają tereny leśne już istniejące, a dąży się do wyrównywania granicy polno-leśnej i tworzenia większych i bardziej zwartych kompleksów leśnych. .Takie ustalenia mają na celu ochronę terenów wartościowych oraz zobowiązania właścicieli do zachowania odpowiedniej równowagi w ekosystemach i kształtowania ich równowagi i naturalnej odporności. Realizacja powyższych zasad ma na celu wyrównanie i ujednolicenie stanu systemów lasów prywatnych do lepszych jakościowo lasów państwowych.

Szczególną wagę przywiązano w niniejszym studium do tworzenia w północnej części gminy systemu leśnego jako bariery izolacyjnej wokół terenu, na którym proponuje się realizację funkcji produkcyjno-usługowych, jednak z wykluczeniem działalności nakierowanej na gromadzenie i przeróbkę odpadów.

8.Obszary zagrożenia powodziowego i obszary narażone na osuwania się mas ziemnych

Na zagrożenie wodami powodziowymi narażone są tereny położone w szerokiej dolinie rzeki Warty i dolinach poprzecznych we wsiach: Trębaczew, Grądy, Zalesiaki, Raciszyn, Lisowice, Kapituła-Sęsów, Bobrowniki i w mieście Działoszyn. Szczególnie niebezpieczne i kolizyjne jest zagrożenie wodami powodziowymi terenów istniejącej zabudowy głównie w mieście Działoszyn oraz we wsiach Lisowice i Bobrowniki-Kapituła.

W studium z 2017 r. w ramach rozbudowy istniejącego zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego wyznaczono na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego w dolinie rzeki Warty teren o powierzchni ok. 1,3 ha pod zabudowę produkcyjno-usługową. Dodatkowo w niniejszej edycji studium, zgodnie z istniejącym stanem zagospodarowania, uwzględniono częściowo zagospodarowane tereny wchodzące w skład istniejącego siedliska rolniczego, zlokalizowane w mieście Działoszyn, o powierzchni 0,05 ha. Należy jednak zwrócić uwagę, że na wyznaczonych terenach o powierzchni niespełna 1,35 ha w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z przepisów szczególnych obowiązującego prawa. Zatem warunkiem realizacji każdej inwestycji planowanej na przedmiotowym terenie będzie uzyskanie od właściwych rzeczowo i miejscowo organów dla zamierzonych działań w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, stosownych uzgodnień, zwolnień, decyzji czy innych formalno-prawnych obowiązków, wynikających z właściwych, odrębnych przepisów obowiązującego prawa. Przy czym dla tego konkretnego terenu należy określić sposób indywidualnego zabezpieczenia terenu przed powodzią, nie stwarzającego żadnego zagrożenia dla

swobodnego spływu wód powodziowych w dolinie Warty lub innego sposobu zabezpieczenia gwarantującego właściwą ochronę przed ewentualną powodzią.

Są też jednak inne tereny z już istniejącą zabudową i tu w stosunku do nich obowiązują działania określone w przepisach odrębnych z zakazami i możliwością zwolnień od nich. Tereny te przeniesiono i powtórzono w ślad za dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn. Powtórzono także możliwą budowę małej elektrowni wodnej w miejscowości Tasarze (o ile postępowanie w sprawie oceny oddziaływania wykaże brak niekorzystnego wpływu na walory przyrodnicze ZPK) oraz dopuszczenie elementów infrastruktury technicznej i elementów zagospodarowania turystycznego w Bobrownikach.

Na rysunki studium wkreślono zweryfikowane zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dolinie Warty, zgodnie z ostateczną wersją map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, które obowiązują po przekazaniu ich gminie przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Należą do nich obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest duże i wynosi raz na 10 lat (p=10%) i obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%). Na tych terenach obowiązują zakazy i ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu z możliwością uzyskania zwolnień określone w przepisach odrębnych. Na rysunek zmiany studium zostały także wniesione obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%). Obszary te, zgodnie z przepisami odrębnymi, należy uwzględnić w sporządzanych planach miejscowych.

Obszar objęty niniejszą zmianą studium oznaczony Nr 5 jest częściowo zlokalizowany na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego w dolinie rzeki Warty. W ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 5 obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- ***na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz jest wysokie i wynosi 10% obowiązuje zakaz zabudowy z wyjątkiem nadbudowy i przebudowy na cele mieszkaniowe pod warunkiem ograniczenia strat powodziowych i zachowania bezpieczeństwa,***
- ***projektowane urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii należy zlokalizować poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią o p=1% i p=10%.***

Na terenie gminy Działoszyn formalnie nie ma obszarów osuwania się mas ziemnych. Potencjalnymi obszarami narażonymi jednak na te zjawiska są wszystkie zbocza dolin wraz ze skarpami o nachyleniu powyżej 15°. Takie obszary w gminie Działoszyn występują, jednak nie są to tereny zabudowane oraz przeznaczone do zabudowy.

9.Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na obszarze gminy Działoszyn wyznaczono filar ochronny tylko w złożu wapieni „Raciszyn". W bardzo niewielkiej części złoża objętego filarem (zgodnie z planem miejscowym tylko w pasie przy drodze gminnej od strony północnej), użytkownik złoża w procesie jego eksploatacji musi uwzględniać fakt istnienia zabudowy na terenach sąsiednich i dlatego sposób i rozmiary tej eksploatacji muszą podlegać ograniczeniom stosownie do ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla obszaru złoża w niniejszym studium nadal ustala się zakaz pozyskiwania wapieni przy użyciu materiałów wybuchowych.

10. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271)

W gminie Działoszyn nie występują obszary pomników zagłady.

11. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji oraz remediacji.

Obszarem, dla którego ustalono obowiązek rekultywacji był teren byłego składowiska odpadów komunalnych w Działoszynie. Obowiązek ten został wykonany.

Zgodnie z *,,Koncepcją przestrzenno-architektoniczną zagospodarowania terenu nieczynnego wyrobiska ze zrekultywowanym składowiskiem"* teren byłego składowiska odpadów komunalnych został zrekultywowany i jest monitorowany pod kątem skutków jego funkcjonowania na tereny sąsiednie. Nadal jest jednak aktualnym projekt dalszej jego rekultywacji wraz z nieczynnym wyrobiskiem po żwirowni. Teren docelowo ma być zagospodarowany jako tereny rekreacyjne.

Zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony środowiska, władający powierzchnią ziemi, na której występuje zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, jest obowiązany do przeprowadzenia ich rekultywacji. Rekultywacja w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu polega na jego przywróceniu do stanu poprzedniego. Na terenie gminy Działoszyn przeznacza się zatem do rekultywacji wszystkie wyrobiska poekspoatacyjne. Obecnie zaniechana jest eksploatacja na złożu „Sadowiec", zlikwidowany został obszar i teren górniczy, a użytkownik został zobowiązany do rekultywacji. Proces sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych jest prowadzony stale przez Cementownię „Warta" S.A. w Trębaczewie, która jednocześnie zalesia niektóre wyeksploatowane partie, a niektóre dokumentuje zasobowo i eksploatację dopiero rozpoczyna. Pozostałe złoża, gdzie jest prowadzona eksploatacja wapieni lub (i) kruszyw – będą sukcesywnie poddawane rekultywacji po zakończeniu wydobywania kopalin.

Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu miejscowości niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na:

- utrzymywaniu charakterystycznych układów przestrzennych,
- lokalizacji nowej zabudowy na zasadzie utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej,
- kształtowania zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej,
- umożliwienie lokalizacji funkcji mieszkaniowej i uzupełniającej oraz innych funkcji tak, aby tworzyły w miarę zwarte pierzeje lub zespoły.

Takie działania należy przypisać obszarom położonym w strefach ochrony konserwatorskiej.

Nie wskazuje się w niniejszym studium terenów wymagających remediacji.

12.Obszary zdegradowane

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji obszary zdegradowane wyznacza się na podstawie odpowiednich diagnoz. Są to bowiem obszary, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji,

negatywnych trendów demograficznych, itp.) powodujących niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym miasta i gminy.

W mieście Działoszyn już przed prawie 10 laty zostały wytypowane, na podstawie diagnoz społecznych 3 obszary zdegradowane, objęte przyjętym przez Radę Miejską w drodze uchwały „Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Działoszyn na lata 2008-2015", konsekwentnie realizowanym, a obecnie wymagającym kontynuacji. Tymi obszarami były:

- obszar I obejmujący historyczne centrum Działoszyna ze starą, głównie przedwojenną zabudową,

- obszar II obejmujący osiedle mieszkaniowe wielorodzinne i częściowo jednorodzinne, położone na północ od ul. Piłsudskiego wybudowane w latach 70-tych i 80-tych,

- obszar III obejmujący osiedle mieszkaniowe w południowo-wschodniej części miasta wraz z terenami rekreacyjno-sportowymi.

Oceniono, że wszystkie obszary odznaczają się negatywnymi trendami demograficznymi (ubytek liczby ludności, wysoki udział grupy w wieku poprodukcyjnym, korzystającymi z zasiłków pomocy społecznej, relatywnie najwyższe wskaźniki przestępczości, bloki mieszkalne wielorodzinne o niskim poziomie wydajności energetycznej, bez termoizolacji, niska atrakcyjność przestrzeni publicznych, w szczególności na obszarze III – niewykorzystany potencjał zagospodarowania rekreacyjnego i obsługi turystyki obszaru nadrzecznego). W okresie prawie 10 lat realizacji dużo zrobiono na rzecz termoizolacji mieszkalnych budynków spółdzielczych i budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowania rekreacyjnego, jednak nadal działania te wymagają kontynuowania już na podstawie nowych przepisów ustawy o rewitalizacji. Takiego programu gmina dotychczas nie sporządziła i nie przystąpiła do jego sporządzania. Są jednak początki i doświadczenia, które należałoby jak najszybciej wykorzystać.

W granicach gminy, takim obszarem zdegradowanym jest nadto teren byłego hotelu pracowniczego Cementowni „Warta", obecnie wykorzystywanego jako mieszkania socjalne.

13.Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy lub ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych.

Ze względu na oddziaływanie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, potrzebę utrzymania rezerw terenowych dla inwestycji infrastrukturalnych oraz konieczność zachowania odpowiednich ustalonych przepisami odrębnymi standardów dla funkcji chronionych, określono tereny, na których należy ograniczyć swobodę inwestowania i zagospodarowania. Ograniczenie to nie oznacza braku możliwości realizacji wszystkich nowych obiektów, bowiem należy uwzględnić i zachować istniejące siedliska i zlokalizowaną w nich zabudowę. Dopuszcza się również realizację niezbędnych urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej zakładając jak najmniejszą ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz.
Wymienione wyżej tereny to:

- strefy ochronne wokół cmentarzy, zgodnie z przepisami odrębnymi, pas szerokości co najmniej 150 m od cmentarza, w której obowiązują ograniczenia dla zabudowy mieszkaniowej i obiektów związanych z produkcją i przechowywaniem żywności, a dopuszczenia są zależne od wyposażenia terenów i znajdujących się tu budynków w wodę z sieci wodociągowej,
- pasy technologiczne oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej związane z występowaniem przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych. Dotyczy to linii elektroenergetycznych: najwyższego napięcia 400 kV, wysokiego napięcia 110 kV i średniego napięcia 15 kV , dla których szerokość pasów wynosi odpowiednio: 80 m, 36 m i 15 m). Z kolei należy tu także

wymienić strefę uciążliwości akustycznej wokół terenu stacji elektroenergetycznej 400/110 kV „Trębaczew” wynoszącą 150 m wokół terenu,

- tereny lasów (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- tereny udokumentowanych złóż surowców przeznaczonych do eksploatacji i terenów eksploatacji kopalin, a także ustanowione tereny górnicze (z wyjątkiem obiektów budowlanych zakładów górniczych),
- tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych,
- z wyłączeniem terenów istniejącej zabudowy i dopuszczonej rozbudowy istniejącego: zakładu produkcyjnego oraz siedliska rolniczego w Działoszynie, pozostałe tereny w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego,
- strefy ochronne od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, w tym strefy z zakazem lokalizacji nowych budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszkalnej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, wynikające z rozmieszczenia elektrowni wiatrowych (odległość równa 10-krotnej wysokości turbin wiatrowych),
- ***strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, wynikające z lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – farmy fotowoltaiczne, w ramach których ustala się zakaz sytuowania terenów chronionych akustycznie, zgodnie z przepisami odrębnymi,***
- strefa zakazu nowej zabudowy od brzegu rzeki Warty w obszarach prawnie chronionych (Załęczański Park Krajobrazowy) ustalona na podstawie przepisów odrębnych.

14. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W gminie Działoszyn jedynymi terenami zamkniętymi są tereny, przez które przebiegają linie kolejowe. Granice tych terenów pokazano na rysunku studium, naniesione one zostały zgodnie z Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. (Dz.U.Min.Infrastruktury i Rozwoju z 2014 r. poz. 25 z dnia 27.03.2014 r. i obejmują: we wsi Sadowiec działkę Nr 53, we wsi Trębaczew działkę Nr 279/3 i we wsi Zalesiaki działkę Nr 368. Tereny zamknięte w gminie Działoszyn nie mają ustanowionej strefy ochronnej.

15.Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy

Bardzo wyraźnie wyróżniają się w gminie Działoszyn obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym. Są to opisane wcześniej rejon zachodni o funkcjach ekologicznych obejmujący obszar Załęczańskiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną i zurbanizowany rejon wschodni z wyróżniającą się częścią węzłową, jaką jest miasto Działoszyn i wieś Trębaczew z urbanizującym się pasem pomiędzy tymi miejscowościami.

16. Zasady zagospodarowania wynikające z wymagań obrony cywilnej

Rezerwowanie terenów dla realizacji celów obrony cywilnej jest dokonywane na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu m.in. o uregulowania przepisów odrębnych w zakresie obrony cywilnej. Należy w nich uwzględniać w szczególności zasady:

- istniejący i projektowany system zaopatrzenia w wodę pitną powinien zapewnić możliwość wykorzystania w sytuacji szczególnej z uwzględnieniem możliwości zasilania ujęć w energię elektryczną z przewoźnych zespołów prądotwórczych. W strefach istniejących ujęć należy zapewnić odpowiednią ich ochronę sanitarną

z uwzględnieniem ich hermetyczności, osłony przed opadem promieniotwórczym i skażeniem chemicznym;
- w ramach istniejącej i projektowanej sieci wodociągowej należy zapewnić hydranty naziemne oraz możliwość ich szybkiego uruchomienia w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych;
- uwzględnić możliwość dwustronnego zasilania w energię elektryczną z sieci oraz awaryjne zaopatrzenie w wodę obiektów użyteczności publicznej;
- należy wyposażyć obiekty publiczne i duże zakłady pracy w pomieszczenia odporne na zagruzowanie w sytuacjach szczególnych;
- tereny wolne od zabudowy, oznaczone w Studium jako rolne, mogą być wykorzystane na ewakuacje mieszkańców i ewentualne doraźne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń.

Wymienione wyżej zasady są już uwzględnione w obowiązującym planie miejscowym Miasta i Gminy Działoszyn uchwalonym w 2004 r., a także w planach sporządzonych później.

W gminie nie występują też i nie są planowane zakłady, narażone na występowanie poważnych awarii przemysłowych.

17. Tereny problemowe.

Oznaczono nim tylko jeden fragment terenu przeznaczonego pod zabudowę produkcyjno-usługową, składów i magazynów w dolinie Warty w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodziowego, na którym realizacja inwestycji jest uwarunkowana sporządzeniem planu miejscowego, w którym zostanie określony sposób indywidualnego zabezpieczenia terenu przez powodzią.

18. Struktura funkcjonalna terenów zabudowy wyznaczonych w studium oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na terenie miasta i gminy Działoszyn tereny potencjalnego rozwoju zabudowy (tereny niezainwestowane wyznaczone w Studium – edycja 2017 r.) zajmują powierzchnie:

- tereny zabudowy osadnictwa wiejskiego – 28,8 ha,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 225,0 ha,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej – 173,2 ha,
- tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej – 8,0 ha,
- tereny zabudowy usługowej – 19,4 ha,
- tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów – ok. 225,7 ha.
  Razem tereny niezainwestowane – 680,1 ha

Biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, w tym:

- spadek liczby mieszkańców,
- ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji,
- prognozę demograficzną miasta i gminy do 2050 r.,
- znaczący ruch inwestycyjny w gminie – 256 budynków oddanych do użytkowania w latach 2008-2017 r.,
- 44,4 % pokrycie obszaru gminy obowiązującymi planami miejscowymi,
- rezerwy terenowe – tereny niezbudowane w obowiązujących dokumentach planistycznych,

powierzchnię terenów przeznaczonych pod zabudowę w stosunku do obowiązującego Studium skorygowano o wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia terenów w Studium.

Struktura funkcjonalna terenów zabudowy wyznaczonych w studium oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - stan istniejący.

Tereny			Powierzchnia w ha	% powierzchni gminy
1.	w planach miejscowych	zabudowa mieszkaniowa, jedn.	407,2	3,37
		zabudowa osadnictwa wiejskiego	328,2	2,71
		zabudowa mieszkaniowo-usługowa	204,0	1,69
		zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	9,0	0,07
		zabudowa usługowa	75,5	0,62
		zabudowa produkcyjno-usługowa	283,8	2,35
	suma		**1307,7**	**10,8**
2.	niezabudowane w planach miejscowych	zabudowa mieszkaniowa jedn.	199,3	1,65
		zabudowa osadnictwa wiejskiego	14,2	0,12
		zabudowa mieszkaniowo-usługowa	113,3	0,93
		zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	-	-
		zabudowa usługowa	22,9	0,19
		zabudowa produkcyjno-usługowa	82,4	0,68
	suma		**432,1**	**3,57**
3.	przeznaczone pod zabudowę w studium uwarunkowań z 2017 r. niezabudowane	zabudowa mieszkaniowa jedn.,	225,0	1,86
		zabudowa osadnictwa wiejskiego	28,8	0,24
		zabudowa mieszkaniowo-usługowa	173,2	1,43
		indywidualna zabudowa rekreacyjna	8,0	0,07
		zabudowa usługowa	19,4	0,16
		zabudowa produkcyjno-usługowa	225,7	1,86
	suma		**680,1**	**5,62**

Poz.1 tabeli - tereny przeznaczone pod zabudowę w dotychczas obowiązujących planach miejscowych,
Poz. 2 tabeli - tereny niezabudowane, przeznaczone pod zabudowę w dotychczas obowiązujących planach miejscowych,
Poz. 3 tabeli – tereny niezabudowane, przeznaczone pod zabudowę w IV edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2017 r.

Struktura funkcjonalna terenów zabudowy wyznaczonych w ramach studium, z uwzględnieniem stanu istniejącego i projektowanego

Tereny		Studium uwarunkowań z 2017 r. (powierzchnia w ha)	Studium uwarunkowań z 2019 r. (powierzchnia w ha)	Różnica w ha
1.	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodz.	458,1	458,1	-
2.	zabudowa osadnictwa wiejskiego	340,1	340,15	**+0,05**
3.	zabudowa mieszkaniowo-usługowa	280,8	280,8	-
4.	indywidualna zabudowa rekreacyjna	8,0	8,0	-
5.	zabudowa usługowa, w tym sportu, rekreacji zbiorowej i obsługi turystyki	78,6	78,6	-
6.	zabudowa produkcyjno-usługowa	442,0	447,9	**+5,9**
Suma		**1 607,6**	**1613,55**	**+5,95**

W niniejszej edycji zmiany studium, w stosunku do studium uwarunkowań z 2017 r. powiększono tereny wskazane do zabudowy o około 5,95 ha, zgodnie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę:

a) w obrębie Działoszyn skorygowano zasięg terenów zabudowy osadnictwa wiejskiego (zwiększono ich powierzchnię o ok. 0,05 ha) w celu doprowadzenie do zgodności ustaleń studium z faktycznym/istniejącym stanem zagospodarowania przedmiotowego terenu. Niniejsza zmiana dotyczy terenu położonego w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
b) w obrębie Trębaczew powiększono tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów (o ok. 2,7 ha) dla potrzeb Cementowni „Warta" S.A., poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
c) w obrębie Zalesiaki powiększono tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów (o ok. 3,2 ha), w związku z potrzebami rozwojowymi istniejącego zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

W niniejszej edycji zmiany studium, w stosunku do studium z 2020 r. powiększono tereny wskazane do zabudowy, zgodnie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę:

a) w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1 powiększono tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz skorygowano zasięg terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, obsługi turystyki i indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej). Niniejsza zmiana dotyczy terenu położonego w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,

b) w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 4 powiększono tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,

c) w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 5 powiększono tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów. Niniejsza zmiana dotyczy terenu położonego w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,

d) w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6 powiększono tereny zabudowy osadnictwa wiejskiego. Niniejsza zmiana dotyczy terenów położonych w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Wszystkie korekty zabudowy w niniejszej zmianie studium dotyczą terenów położonych w zasięgu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jedynie obszar objęty niniejszą zmianą studium oznaczony Nr 4 znajduje się poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Zgodnie z wynikami bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczoną Nr 4 powiększono tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów o powierzchnię 0,28 ha, czyli o 0,168 ha powierzchni użytkowej.

VI. POLITYKA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym ogniwem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo jest procesem ciągłym. Studium, jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości przedsięwzięć planistycznych oraz realizacji idei i zamierzeń rozwoju, lub ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.
Opracowanie jest kierowane zasadami zrównoważonego rozwoju i spełnia podstawowe jego kryteria:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić społeczeństwu stopniowe osiąganie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazanie korzystnego techniczno-przestrzennego standardu środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;

- cele kulturowe osiągane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne oraz poprzez tworzenie nowych istotnych wartości kulturowych;

- cele ekologiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;

- cele ekonomiczne osiągane przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i istniejącego majątku, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

To nowoczesne (współczesne i przyszłościowe) kształtowanie ładu integralnego jest najistotniejszym warunkiem prawidłowego rozwoju gminy.

W wyniku przeprowadzonych analiz i studiów dokonano waloryzacji obszaru gminy i określono politykę funkcjonalno-przestrzenną gminy - w pełni czytelną po zapoznaniu się z rysunkiem studium (plansza „Kierunki polityki przestrzennej"), gdzie przedstawiono lokalizację poszczególnych obszarów.

W przedstawionej na rysunku studium legendzie pokazano oznaczenia poszczególnych terenów oraz przypisane im funkcje. Przypisane danemu terenowi różne funkcje zostaną wyodrębnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem uszczegółowienia.

Wszelkie działania przestrzenne na obszarach nie objętych tzw. obowiązkiem sporządzenia planu, wymagają również wyprzedzających działań planistycznych obejmujących obowiązkowo obszar docelowy wraz ze strefą kontekstu przestrzennego.

W oparciu o uwarunkowania w pełnym zakresie problemowym, tzn. przestrzenno-historycznym, z uwzględnieniem cech szczególnych miejsca i jego tożsamości, przyrodniczo-ekologicznym, komunikacyjnym zarówno jako system lokalny, jak i w powiązaniach zewnętrznych, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społeczno-gospodarczej, a także według zamierzeń organów nadrzędnych oraz wskazań władz samorządu lokalnego zaproponowano koncepcję rozwoju gminy. Koncepcja ta określa cele społeczne, kulturowe, ekologiczne i ekonomiczne, wskazuje kierunki rozwoju gminy na czas najbliższy i dla dalszej perspektywy czasowej.
Generalnie, za zasadę przyjmuje się ochronę i rozwój oraz przekształcenia i intensyfikację istniejących walorów i zjawisk.

Rozproszona struktura osadnicza nakazuje dążenie do koncentracji i komasacji terenów zabudowanych. Będzie to proces bardzo odległy w czasie, ale musi być celowy.

Jako wartości rozwojowo-przekształcające wprowadza się stopniowe przekształcanie rozproszonej zabudowy zagrodowej, różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz uaktywnienie gospodarcze potencjalnych obszarów obsługujących komunikację.

Realizacja zadań powinna obejmować różne perspektywy czasowe, niejednokrotnie determinowane czynnikami będącymi poza Samorządem Gminy, ale przede wszystkim procesy rozwojowe powinny być sukcesywne i celowe.
Koncepcja zawarta w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn" wskazuje na możliwość większej aktywności gospodarczej, dostosowanej do zmiennych uwarunkowań i potrzeb, a jednocześnie chroni i rozwija istniejące walory przyrodniczo-kulturowe i wskazuje możliwość lepszych warunków życia jej mieszkańców, oraz podnoszenia rangi gminy w strukturze województwa.

VII. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

1. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe.
2. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają jedynie kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów.
3. Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium.
4. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zieleń publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku, estetyki i przejść pieszych.
5. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego miasta i gminy Działoszyn. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawanych w przypadku braku planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla marketingu przestrzennych walorów gminy w celu lokowania tu działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.
- z analiz środowiskowych, społecznych i ekonomicznych,
- z bilansu terenów przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych pod różne rodzaje funkcji,
- z bilansu terenów przeznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn z 2017 r. pod różne funkcje i dotychczas niezagospodarowanych,
- z obliczeń chłonności terenów przeznaczonych pod różne funkcje w kontekście szacunku maksymalnego zapotrzebowania na nowe tereny budowlane,

- z prognozy demograficznej na najbliższe 34 lata.

Podczas kolejnych etapów opracowania analizie poddane zostały istniejące opracowania planistyczne i inne branżowe, wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, wydane decyzje o warunkach zabudowy, wydane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji oraz wnioski złożone przez zainteresowanych. W ten sposób określone zostały potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i przedsiębiorców, a także zjawiska wpływające na samą przestrzeń gminy. Ocenione zostały:

- stan środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stan i faktyczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną,
- potencjał demograficzny,
- potencjał ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- sytuacja na rynku pracy oraz problemy związane z bezrobociem.

Zebrane informacje posłużyły do ich analizy pod kątem możliwości przestrzennego kształtowania gminy. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią bazę do określenia kierunków rozwoju gminy oraz rozpoznania jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Przeprowadzone analizy wykazały, iż jedynie w przypadku terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów występuje uzasadnione zapotrzebowanie dla wzrostu ich powierzchni. W związku z powyższym w niniejszym dokumencie liczba terenów przeznaczonych pod w/w funkcję wzrosła o 5,9 ha (tj. 2,7 ha w obrębie ewidencyjnym Trębaczew oraz 3,2 ha w obrębie ewidencyjnym Zalesiaki). Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne zaspakajają bieżące potrzeby rozwojowe istniejących zakładów produkcyjno-usługowych, nie mniej nie wyczerpują w pełni zapotrzebowania na nową zabudowę w tym zakresie. Powinno być ono uzupełniane zgodnie z aktualnymi potrzebami w ramach kolejnych edycji studium.
Z porównania szacunku maksymalnego zapotrzebowania na tereny o funkcjach mieszkaniowych z obliczoną chłonnością terenów wyznaczonych w dotychczasowych planach miejscowych i w obowiązującym studium z 2017 r. wynika, że generalnie dla obszaru miasta i gminy Działoszyn wyznaczone tereny pod zabudowę mieszkaniową w niewielkim stopniu przewyższają maksymalne zapotrzebowanie i obecnie nie ma potrzeby wyznaczania nowych terenów poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych miejscowości. W związku z powyższym w niniejszej edycji studium, zgodnie faktycznym/istniejącym stanem zagospodarowania, zweryfikowano jedynie zasięg obszarów zabudowy zagrodowej w mieście Działoszyn (powiększono ich powierzchnię o 0,05 ha) w ramach w/w obszarów.
Dodatkowo wyznaczono tereny z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW ze strefami ochronnymi (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych nie spełniających warunków mikroinstalacji w rozumieniu przepisów odrębnych) zlokalizowanych w obrębach geodezyjnych: Zalesiaki i Trębaczew oraz skorygowano ustalenia w zakresie udokumentowanych złóż surowców naturalnych w ramach terenów objętych zmianą studium.

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się przede wszystkim na:

- stymulowaniu rozwoju gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania

przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy Działoszyn.

IX. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Rada Miejska w Działoszynie Uchwałą Nr XXIII/184/2000 z dnia 26 maja 2000 r. przyjęła pierwszą edycję *„Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Działoszyn”.*

Drugą edycję *„Studium....”* Rada Miejska w Działoszynie przyjęła uchwałą Nr XXI/114/08 z dnia 30 maja 2008 r.

Trzecią edycję studium Rada Miejska w Działoszynie uchwaliła uchwałą Nr XXXI/165/12 z dnia 27 czerwca 2012 r.

Czwartą edycję studium Rada Miejska w Działoszynie uchwaliła uchwałą Nr XXXIX/255/17 dnia 18 lipca 2017 r.

W ***piątej*** edycji zmiany studium we wstępie wyjaśniono przyczynę przystąpienia do kolejnych zmian studium oraz w związku z art. 9 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: w ramach terenów objętych zmianą studium zweryfikowano inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego 2030+ oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi, przyjętego uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r., uaktualniono uwarunkowania społeczno-ekonomicznych w zakresie danych z 2017 r., a także skorygowano bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Uaktualniono także informacje na temat udokumentowanych złóż surowców naturalnych, w tym: przedstawiono udokumentowane złóż i zweryfikowano dane dotyczące zasobów tych złóż zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce” wg. stanu na dzień 31.12.2018 r. w ramach terenów objętych zmianą studium. Dodatkowo zgodnie z istniejącymi potrzebami inwestycyjnymi mieszkańców miasta i gminy Działoszyn oraz mając na uwadze wyniki analiz o których mowa w art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dokonano zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w tym między innymi:

1. zwiększono ilość terenów inwestycyjnych w obrębach geodezyjnych: Trębaczew i Zalesiaki,
2. skorygowano zasięg istniejących terenów zabudowy zagrodowej w mieście Działoszyn,
3. wyznaczono tereny z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW ze strefami ochronnymi (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych nie spełniających warunków mikroinstalacji w rozumieniu przepisów odrębnych), zlokalizowane w obrębach geodezyjnych: Zalesiaki i Trębaczew.

Realizacja planowanych inwestycji, z uwagi na jednostkowy charakter wprowadzonych zmian, niewielki ich zakres ilościowy i obszarowy, nie będzie miała wpływu na dotychczasowe założenia i cele polityki przestrzennej miasta i gminy Działoszyn. Dodatkowo wszystkie przeprowadzone analizy dotyczące istniejącego stanu zagospodarowania środowiska oraz analizy prognoz gospodarczych i demograficznych wykazały uzasadnioną potrzebę wprowadzenia w/w zmian w zakresie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej. Sama realizacja założonych przedsięwzięć nie wywoła zwiększenia potrzeb inwestycyjnych, które mogłyby wynikać z realizacji zadań własnych w zakresie dostępu do infrastruktury społecznej czy dostępu do transportu zbiorowego. Tereny objęte zmianą są bowiem położone w zasięgu istniejących dróg oraz infrastruktury technicznej i nie wymagają zabezpieczenia dodatkowych środków budżetowych na finansowanie wykonania nowych sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej, w związku z lokalizowaniem nowej zabudowy.

W niniejszej edycji zmiany studium zgodnie z istniejącymi potrzebami inwestycyjnymi mieszkańców miasta i gminy Działoszyn oraz mając na uwadze wyniki analiz o których mowa w art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dokonano zmian w zakresie:

1. ***korekty przeznaczenia w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy Działoszyn, w ramach obszarów wskazanych na rysunku zmiany studium, dotyczące:***
   a) ***wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz wskazania lokalizacji obiektu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,***
   b) ***korekty terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, obsługi turystyki i indywidualnej zabudowy rekreacyjnej (letniskowej) - wynikającej z istniejącego zagospodarowania w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1,***
   c) ***wyznaczenia terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 4 i Nr 5,***
   d) ***powiększenia terenów zabudowy osadnictwa wiejskiego oraz usunięcia terenów przeznaczonych do zalesienia w ramach obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 6;***
2. ***wyznaczenia obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – farmy fotowoltaiczne, w ramach obszarów objętych niniejszą zmianą studium oznaczonych Nr 1, Nr 2, Nr 3, Nr 4 i Nr 5,***
3. ***wrysowania lokalizacji istniejącej elektrowni wiatrowej, mającej wpływ na możliwości zagospodarowania obszaru objętego niniejszą zmianą studium oznaczonego Nr 1 oraz linii w odległości „10 H + R" od środka okręgu opisanego na obrysie wieży istniejącej elektrowni wiatrowej, gdzie „H" to wysokość całkowita elektrowni, a „R" to połowa średnicy wirnika wraz z łopatami,***
4. ***określenia uwarunkowań wynikających z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy,***
5. ***uaktualnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z Planem zagospodarowania województwa łódzkiego oraz Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi, przyjętego uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w ramach terenów objętych zmianą studium.***

Całość ustaleń zmiany studium ujednolicono stosownie do wymagań ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym .

BIBLIOGRAFIA

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Działoszyn – I edycja, 2000 r., II edycja – 2008 r. III edycja – 2012 r.

2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie miasta i gminy Działoszyn oraz pozostające w fazie opracowywania,

3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przyjęty uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

4. ***Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przyjęty Uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.***

5. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020 przyjęta uchwałą Nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r.

6. ***Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 przyjęta Uchwałą Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.,***

7. ***Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.***

8. Projekt planu ochrony Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. b.Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Sieradzu, 1999 r.

9. Plan zagospodarowania przestrzennego Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach b.województwa sieradzkiego przyjęty uchwałą b.WRN w Sieradzu w 1984 r.

10. Strategia rozwoju miasta i gminy Działoszyn na lata 2015-2023 przyjęta uchwałą Nr XXVII/180/2016 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 20 września 2016 r.

11. Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Działoszyn oraz plan gospodarki odpadami przyjęty uchwałą Nr XXXIII/217/09 Rady Miejskiej w Działoszynie z dnia 22 czerwca 2009 r.

12. Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty" – przyjęta uchwałą Nr 7/2015 Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania z dnia 17 grudnia 2015 r.

13. Teresa Szczerkowska. Działoszyn i okolice. UMiG Działoszyn, 2008 r.

14. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Wieluń.

15. Uproszczony plan urządzania lasów niepaństwowych na lata 2008-2017 dla poszczególnych miejscowości w gminie Działoszyn. Starostwo Powiatowe w Pajęcznie, 2007,

16. Dane statystyczne. Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

17. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Działoszyn na lata 2008-2015.